

**MOSONMAGYARÓVÁRI ÉLTES MÁTYÁS ÁLTALÁNOS ISKOLA, ÓVODA,
KÉSZÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM,
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY**

**ÉNYHE FOKBAN ÉRTELMI FOGYATÉKOS
TANULÓK HELYI TANTERV –
FELSŐ TAGOZAT**

2016

Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat 5-8. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban s figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti Alaptanterven és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul.

Célok és feladatok

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tudásgyarapítást, a képességek, a személyiség fejlesztését a konkrét tapasztalásokra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell elérni.

Az 5.-6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközszintűvé tétele, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

Ehhez szükséges az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a gyakorlás lehetőségeinek megteremtésével, továbbá a konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve. A tantárgyi tartalmakat, a tevékenységeket, feladatokat, a terápiás célú eljárásokat a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez kell igazítani. Végül soron mindennek meg kell alapoznia a tanulók felkészítését az önálló életvitelre, és önálló munkavégzésre, a tanulói a képességkultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

A 7.-8. évfolyam legfontosabb célja a tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

A szabályok létrehozásának folyamatában való részvétel megtapasztalása, gyakorlati alkalmazása, a megbeszélés, a megegyezés, a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. A magatartásban, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés, igazmondás stb. megismertetése, gyakoroltatása, befogadása. A negatív tapasztalatok feldolgozása, irigység, közömbösség, harag, durvaság stb., azok hatásai.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Tantárgyi tanulmányaik során megismert történelmi és kulturális értékeink alapján tudatosodjon a nemzeti összetartozás érzése. Közösségi tevékenységgel, lakóhelyén aktív részvétellel váljon részesévé a jelentősebb társadalmi eseményeknek, ünnepeknek, ezen élmények segítségével, alakuljon ki bennük a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az iskolai demokráciában, a diákönkormányzat tevékenységeiben való aktív részvétellel a demokratikus technikák gyakorlása: véleménynyilvánítás, döntéshozatal, képviselő. A tanulói jogok és kötelességek arányainak tudatosítása.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az éntudat, az énkép (önismeret) fejlesztése, törekvés önmaga minél sokrétűbb fizikai, pszichikai, erkölcsi megismerése.

A családi életre nevelés

A család fogalma, típusai, tagjai, feladatai, családfa, generációk együttélése, családi munkamegosztás, gazdálkodás a családban, a család szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében, egymásrataltság, lelki közösség.

A testi és lelki egészségre nevelés

A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával, az egészséges életmódban a tudatosság szerepének bemutatása. Önellátó, testápoló technikák. Az érzelmi intelligencia mélyítése, gazdagítása, az önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. Segítő feladatok az iskolai életben, rendszeresség.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Mindennapi tevékenységeiben váljon általánossá a környezetkímélő, takarékos magatartás, alakuljon ki a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvás igénye.

Pályaorientáció

A munka szerepe az ember életében. Érdeklődési területek, vonzódások tudatosítása, reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A fizikai és a szellemi munka (a szülők és ismerősök szakmája, ismert szakmák rendszerezése fizikai és szellemi munkacsoportba, melyek a két szakmacsoport lényegi különbségei és hasonlóságai.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Részvétel a pénz kezelésében, évfolyam-tevékenységben, a családból hozott példákkal a célszerű gazdálkodás gyakorlása, a pénzhasználat és a fogyasztás területén. A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése. Gazdasági, pénzügyi intézmények szerepe a mindennapi életben.

Médiatudatosságra nevelés

A különböző médiumok, mint ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek, az alkalmazásokban lévő veszélyforrások. Tudatosság kialakítása a válogatásban.

A tanulás tanítása

Az életkori jellemzők figyelembevételével a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük. Az együttműködésre építő (kooperatív-interaktív) tanulási technikák és tanulásszervezési módok fokozott alkalmazása. Az egyéni tanulási stílus figyelembevétele, egyéni tanulási stratégiák érvényesítése.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció

Feladata az anyanyelvhez való pozitív attitűd kialakítása. Szókincsfejlesztés. Különböző helyzetekben szóban, írásban megnyilvánuló kommunikációs képesség kialakítására törekvés. Szövegértés fejlesztése. A tanuló a nyelvi funkciók birtokában képes érvelni, vitázni. Az írásbeli kommunikációban. Elvárás a normakövető helyesírásra törekvés. Képes, a kép-, ábra, grafikon- és diagram-elemzésre. Elsajátítja a jegyzetkészítés alapjait. A metakommunikációs eszközök értelmezésére és alkalmazására törekszik. Képes könyvtárhasználatra. Képes különböző típusú szövegek megkülönböztetésére, információk gyűjtésére és feldolgozására.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-tanulásában elsősorban hallásra támaszkodó nyelvtanulás valósul meg. Az elsajátítás során a kommunikáció játékos keretek között zajlik, sok helyzetgyakorlattal. Célja a tanult idegen nyelvet beszélő népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltése. Az idegen nyelvi kommunikáció mint kulcskompetencia az enyhén értelmi fogyatékosok nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel.

Matematikai kompetencia

A tanuló fejben vagy írásban végzett számításai során matematikai műveleteket végez, s ezt mint eszközt alkalmazza különböző mindennapi probléma megoldása céljából. A matematika órákon elsősorban az elemi számolási készségek fejlesztése valósul meg. Ide tartozik a számírás készsége, az összeadás, kivonás, szorzás, osztás, a törtek használata, a mértékegység-váltás. A tanuló figyelmet fordít a térbeli, időbeli, mennyiségi viszonyokban való pontosabb tájékozódásra. A szövegek értő olvasásával képes adatgyűjtésre, a feladat lényeges elemeinek a kiválasztására. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása. Elsajátíthatók és gyakorolhatók a gondolkodási műveletek (pl. problémamegoldó gondolkodás), a funkcionális képességek (érzékelés, észlelés, felidézés, emlékezés, figyelem, képzelet), a segédeszközök alkalmazása.

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló felismeri a természet működési alapelveit, illetve az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait. Egyre önállóan használja, illetve alkalmazza az alapvető tudományos fogalmakat és módszereket problémák megoldása során. Tudásalkalmazásra képes az ember és természet kölcsönhatása vonatkozásában. A mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekszik. A természeti és gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket felismeri, megérti. Megismeri az emberi test felépítését, működését, értékeli az egészséget, törekszik annak megőrzésére, ismeri a káros szokások, szenvedélyek egészségromboló hatását. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, az emberiséget fenyegető járványok, veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete. Felismeri a gazdaság környezetkárosító hatását (éghajlatváltozás, savas esők) és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseit. Belátja, hogy erőforrásaink döntően végesek és

ezeket körültekintően, takarékosan kell hasznosítanunk. Nyitottá válik a környezettudatos gondolkodás és cselekvés pl. a veszélyes hulladékok kezelése iránt.

Digitális kompetencia

Számítógépes alkalmazásokat ismer. Képes az elektronikus média használatára. Ismeri az információkeresés technikáit, ezeket a tanórán, tanórán kívül és a hétköznapi életben is alkalmazza. A világhálón elérhető információkat megadott szempontok szerinti gyűjtőmunkában is kamatoztatja. A megszerzett információt irányítással, majd egyre önállóbban képes kezelni, azokból prezentációkat, beszámolókat állít össze. Ismeri az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségeket és használja is ezeket. Fontos feladat, hogy a tanuló felismerje az elektronikus kommunikációban rejlő veszélyeket és törekedjen ezek elkerülésére. A valós és a virtuális kapcsolatok közötti különbségek megláttatása nyomán kellő óvatossággal kezeli a világhálóról származó tartalmakat.

Szociális és állampolgári kompetencia

A tanuló megérti és elfogadja, hogy a közösség tagjai felelősek egymásért. Képes megfogalmazni véleményét a közösséget érintő kérdésekben, meghallgatja és képes elfogadni mások érvelését. Ismeri az alapvető magatartási, viselkedési szabályokat, megnyilvánulásai az alkalomnak és helyzetnek megfelelőek.

Fejlesztendő készségek: a személyközi viselkedés készségei (tolerancia, kapcsolatteremtő képesség, mások elfogadása, konfliktuskezelés, asszertivitás, segítség másokon); az önmagunkkal szembeni viselkedés (következmények vállalása, etikus viselkedés, pozitív énkép, érzelmek kifejezése, pozitív énkép, önfogadás); feladattal kapcsolatos viselkedés (együttműködési készség, kommunikáció feladatvégzés közben, csoporton belüli aktivitás).

A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismerésével kialakul a tanulóban az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Ismert élethelyzetekben a tanuló képes mérlegelni, döntéseket hozni és felmérni döntései következményeit. Terveket készít céljai megvalósításához. Tudja fogadni mások segítségét, és tud segítséget adni. Csoportos feladathelyzetekben részt tud venni a végrehajtás megszervezésében, a feladatok megosztásában. Céljai elérésében motivált és kitartó.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, zenei, tánc- és mozgástechnikai elemek alkalmazásával Nyitott a kulturális sokféleség megismerésére. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség lényege a kreativitás fejlesztése. Fontos megismernie a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzést. Érzékeny a művészi önkifejezés felismerésére. A tanuló képes korának megfelelő, különböző művészeti (zenei, irodalmi, dramatikus, képzőművészeti, fotó- és film-) élmények több szempontú befogadására, élvezetére. Képes szabad asszociációs játékokra, gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezésére különböző művészeti területeken alkalmazott kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Alakulóban van önálló ízlése, és ez megnyilvánul közvetlen környezete, használati tárgyai kiválasztásában, alakításában is. Feladat az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése.

Hatékony, önálló tanulás

Az önálló tanuláshoz szükséges más kompetenciák: kognitív kompetenciák (értelmi intelligencia, kreativitás, alternatív gondolkodás) emocionális kompetenciák (érzelmi intelligencia, érzelmi tulajdonságok) fizikális kompetencia (erő, fizikai állóképesség, ügyesség, gyorsaság, edzettség, ellenálló képesség) affektív kompetencia (feladattartás,

feladattűrés, újrakezdés, kitartás), szociális kompetenciák (pl.: együttműködési készség,) és kommunikációs készség. Az önálló tanulásra képes tanuló szükségszerűen rendelkezik ezen kompetenciákat alkotó képességek eszközeivel (számtalan készséggel), alapismeretekkel és pozitív attitűddel. Bizonyos tanuláshoz szükséges tulajdonságokkal is, ilyen az igényesség, a fegyelem, a rendszeresség, a következetesség. A tanulás az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára különösen megerőltető, mert több időre van szükségük, gyakrabban éri őket kudarc, ezért folyamatos feladat a motiváltság biztosítása, kudarcútérésük fejlesztése.

**Ajánlás a tantárgyak óraszámaira a NAT alapján
az enyhén értelmi fogyatékos tanulókat nevelő általános iskolák felső tagozata
(5-8. évfolyam) számára**

Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelvek	-	-	2	2
Matematika	4	4	3	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem és társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1	2	2
Ének-zene	2	2	1	1
Rajz és vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Életvitel és gyakorlati ismeretek	1	1	2	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Egy olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, az önálló munkavégzés és az együttműködés terén való fejlettsége, a társas kapcsolatrendszerben való helyzete – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköz-együttesként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanuló, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a

pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek) a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalmi sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni. Így a fejlesztési-nevelési-oktatási - képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje, (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél, (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság, mint motiváció.

Sajátos nevelési igényű (enyhén értelmi fogyatékos tanulók) alapfokú oktatásának Magyar nyelv és irodalom műveltségi terület tanterve

Magyar nyelv és irodalom

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a kritikai érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. A jövő tanulóikhoz szükséges és a felnőtt életben, az élethosszig tartó tanulás során használandó olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése. A kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését nevelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához felső tagozatban a tantárgy az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához. az eszközszintű olvasás elsajátíttatása, az önkifejező írás megszerettetése, a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárának megismertetése, használatának megerősítése.

A tantárgy feladatai közé tartozik a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízis-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetekben során az aktív és passzív szókincs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is. Mindezek során megvalósul az önkorrekciós képesség fejlesztése, hibakeresés, - javítás, helyesírási problémahelyzetek felismertetése.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánítás, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközzel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékoságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban az ismeretek és a fejlesztési követelmények felhasználásánál, továbbá az irodalmi művek feldolgozásánál ajánlott figyelembe venni a tanulóközösség összetételét, az írás, olvasás technikájának elsajátításában megjelenő egyéni különbségeket, a kommunikációs készség eltérő sajátosságait.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók vonatkozásában az ismeretszerzési folyamatban a saját olvasási élmény, hallás utáni szövegértés differenciált alkalmazása is lehetséges. Az irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése táblázatban megjelenő közműveltségi tartalmak a Nemzeti Alaptanterv alapján kerültek meghatározásra, figyelembe véve az érintett populációt, azok elsajátítása, az adott művekkel való ismerkedés tanári segítséggel, részletek feldolgozásával is megvalósítható. A szöveghű felidézésre ajánlott művek félkövér és dőlt szedéssel láthatóak. Ezek kijelölésénél is alkalmazható a differenciált követelmény.

A tanulási képességek fejlesztése és az ítézőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése területek közműveltségi tartalmai nem jelennek meg külön, beépítésre kerültek.

5.-6. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be nevelési célok elérésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében. A kulcskompetenciák közül hangsúlyos az anyanyelvi kommunikáció, amelynek során a tantárgy tanítási tartalmait felhasználva, az egyéni különbségeket figyelembe véve szerepet kell kapni az önkifejezésnek, a beszédértés és a beszédprodukciónak fejlesztésének. A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése kiemelt szerepet kap, mert az önismeret alakításával a tantárgy segíteni tudja a társadalmi beilleszkedést. A hatékony önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyéni képességekhez igazodó ütem és elvárás megjelenik a tanítás tanulás folyamatában.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszéd centrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukciónak fejlesztése az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével történik a nyelv funkcióinak megfelelően.

A nyelvhasználat kommunikációs értékűvé fejlesztésével a tárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók az egyéni képességekhez igazodóan megfelelő szinten tudják alkalmazni a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát az önkifejezéshez, társas érintkezéshez, önérvényesítéshez.

I.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 16 és folyamatos
Előzetes tudás	Tanult beszédtechnikai elemek alkalmazása. Szóban kapott utasítások követése. Kialakult verstanulási technika.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyéni képességhez igazodóan a	

	<ul style="list-style-type: none"> • a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, • aktív és passzív szókincs fejlesztése • a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. <p>Képességfejlesztési fókuszok: Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem Emlékezet</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p>Beszédtechnika:</p> <ol style="list-style-type: none"> a helyes beszédleégzés megfelelő beszédhang, hangleyjtés pontos artikuláció ritmus, tempó időtartam hangsúly, hangerő szünet kommunikáció céljának megfelelő beszéd. <p>Metakommunikáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mimika, - testtartás, - távolságtartás - tekintet. - <p>Beszéd(meg)értés:</p> <ol style="list-style-type: none"> szavak mondatok szöveg szintjén <p>Beszédkészség</p> <p>Kommunikációs helyzet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kapcsolatfelvétel, - kapcsolattartás, - vélemény- és szándéknyilvánítás, - vita, - kérés, - kérdés. 	<p>A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése.</p> <p>A metakommunikációs eszközök megismertetésével a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése.</p> <p>A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</p> <p>A reproductív beszéd képességének fejlesztése, memoriterek tanulása. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása.</p> <p>Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p> <p>Vers- és prózamondás.</p>	<p>Ének-zene: ritmus, hangképzés, légvétel.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Artikuláció, beszédértés, beszédleégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis.	

II.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Olvasás és az írott szöveg megértése	Órakeret 20 és folyamatos
Előzetes tudás	Szövegértő olvasás. Iskolai könyvtár használata. Tanulási technikák használata közvetlen tanári irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, A szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Képességfejlesztési fókuszok: Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezésével. Figyelem Auditív észlelés: szövegemlékezet. Emlékezet: olvasottak felidézése Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás Kreatív szövegalkotás Tanulást segítő eljárások gyakorlása Szövegfeldolgozás Szépirodalmi részletek, művek szövegű megtanulása Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei	A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Önálló olvasás, szövegfeldolgozás alakítása. Aktív és passzív szókinccs gyarapítása. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyv információforrás értékének felismerése, a könyvekből való tanulás megalapozása. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése.	Matematika: szöveges feladatok értelmezése Történelem, természetismeret: szövegértelmezés, szövegelemzés. Matematika: adatgyűjtés Természetismeret, történelem: tények, információk gyűjtése. Tanulási technikák gyakorlása.

	<p>Önálló könyvtárhasználat előkészítése.</p> <p>Ismeretnyújtás a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése.</p> <p>Adatkeresés, adatgyűjtés.</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	<p>Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás.</p> <p>Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.</p>	

III.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Írás, szövegalkotás	Órakeret 20 és folyamatos
Előzetes tudás	<p>Írás különböző lehetőségeinek ismerete (másolás, emlékezetből való írás, diktálás utáni írás, önálló írás), tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Néhány mondatos szöveg önálló alkotása.</p> <p>Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén, vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata - tanári segítséggel.</p> <p>Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása.</p> <p>Önmaga és mások írásmunkáit ellenőrizze, javítsa a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókinccs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	

<p>Reproduktív írás Félig produktív írás, írásbeli kifejezőképesség A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szövegátalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek alkotása (fogalmazás): Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bevezetés – tárgyalás – befejezés <p>Cím szerepe. Hír (hirdetés) Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Jellemzés tipikus jegyei. Jellemzés szerkezete</p>	<p>Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, írásbeli szövegalkotás. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás eszközjellegű használata. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – másolással, – látó-halló tollbamondással, – emlékezetből írással. <p>Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása. Meghívó, e-mail, sms, csetelés, blog. Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. Szöveg átalakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bővítéssel: díszítő jelzők használata, – szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés. <p>Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címalkotás. Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése. Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Olvasottakról vázlat készítése. Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése.</p>	<p>Testnevelés: mozgáskoordináció fejlesztése</p> <p>Rajz, technika: finommotorika fejlesztése</p> <p>Informatika: kommunikációs technikák</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabályok, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés.</p>	

IV.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 100 óra
Előzetes tudás	<p>Alapvető kommunikációs helyzetekben eligazodik, tud kapcsolatot kezdeményezni, beszélgetésben részt venni.</p> <p>Ismeri a rokon értelmű szavak, többjelentésű, azonos alakú szavak fogalmát. Képes ezek felismerésére, szövegben való alkalmazásukra.</p> <p>A tanult szófajokban tud csoportosítani.</p> <p>Tanult helyesírási szabályokat igyekszik alkalmazni.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Betűrend használata.</p> <p>Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása..</p> <p>Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása.</p> <p>Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás.</p> <p>Szófajok, szavak mondatbeli szerepének funkciója.</p> <p>A magyar helyesírás szabályainak alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok:</p> <p>Akusztkus figyelem: helyesírási szabályok</p> <p>Szerialitás: betűrend</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p>Betűk:</p> <p>Magánhangzók, mássalhangzók.</p> <p>Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya.</p> <p>A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés).</p> <p>Szóelemek, szavak:</p> <p>Szófajok</p> <ul style="list-style-type: none"> • főnév • melléknév • számnév • névmás • ige <p>Jelző szerepe a szövegben.</p> <p>Szószerkezetek:</p>	<p>A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése.</p> <p>Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátítása.</p> <p>Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás</p> <p>Betűrend készítése, lexikon használata.</p> <p>Elválasztás szabályai.</p> <p>Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján.</p> <p>Gyűjtés, csoportosítás.</p> <p>Szavak átalakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - képzéssel - jelezéssel - ragozással <p>Szószerkezet alkotása, átalakítása.</p> <p>Szószerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből.</p> <p>A szószerkezetek felismerése a</p>	<p>Történelem, természetismeret: kutató munkában a lexikonhasználat, betűrend gyakorlása.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Alárendelő szó szerkezet – Mellérendelő szó szerkezet <p>Mondatok Mondatok átalakítása: Tőmondat alkotása Bővített mondat Mondatalkotás Szöveg Szövegalkotás</p>	<p>mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/ba. Mondat tagolása, írásjelek használata. Helyes szórend meghatározása. Helyes hangsúly gyakorlása. Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása. Szövegalkotás megadott szempontok alapján.</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Beszédhangok, magánhangzók, mássalhangzók, szóelemek, hangalak és jelentés, szókincs, szófajok, helyesírási szabályok	

V.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 104 óra
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak ismerete. Vers és próza megkülönböztetése. Hangsúlyos olvasás. Dramatizálás elemeinek ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése. Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli "leírása", illusztrálása. A költői jelzők és költői képek felismerése. A költői szándék, a vers hangulatának véleményezése. Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. Prózai művek tagolása a szöveg tartalma alapján. A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása, Véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Egy-egy szöveg(részlet)bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás) Irodalmi kifejezésformákból válogatás, felhasználása, "beépítése" saját szövegalkotáshoz. Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok

<p>Irodalmi műnemek: Líra, epika, dráma</p> <p>Irodalmi műfajok:</p> <p>Líra Dal: Petőfi Sándor: Reszket a bokor mert...</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek:</p> <p>Kosztolányi Dezső: Este, este Gazdag Erzs: Hófarsang Petőfi Sándor: - Fa leszek, ha Befordultam a konyhára Megy a juhász számaron Füstbe ment terv Anyám tyúkja Csoóri Sándor: Moziba megy a hold Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz</p> <p>Szabó Lőrinc Hajnali rigók</p> <p>Epika Mese, műmesék, más népek meséi</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek:</p> <p>Válogatás magyar népmese gyűjteményből Grimm: Békakirály, Holle anyó H. C. Andersen: A császár új ruhája Aiszoposz: A farkas és a bárány La Fontaine: A farkas és a bárány Mese a kisasszonyról, aki szörnyeteget szeretett (lengyel népmese) A Szépséges Róza (szlovák népmese) Mese egy tojásról (román népmese) A gida-leány (görög népmese) Egy öreg király népmese (Kárpát – ukrainai népmese)</p> <p>Népballada</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek: Kőműves Kelemen Kádár Kata</p> <p>Legenda:</p>	<p>Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása. Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése. Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése. Az olvasási készség fejlesztése. Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Összecsengő sorok jelölése. Összehasonlítás. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Műnemek jellemző jegyeinek meghatározása. Színházlátogatás (dráma).</p>	<p>Ének: ritmus jellemzői, szerepe. Rajz, vizuális kultúra: hangulat, érzelmek megjelenése a művészetekben.</p>
---	--	--

<p>Feldolgozásra ajánlott művek: Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)</p> <p>Monda: Feldolgozásra ajánlott művek: Lengyel Dénes: A lacikonyha Dózsa György párviadala A nagyidai cigányok Székelytámad, Székelybánja Spártai felelet A dobozi-dúló A Szent Anna tó</p> <p>Bibliai történetek: Feldolgozásra ajánlott művek: Az édenkerti történet Noé és a bárka Öt kenyér és két hal</p> <p>Elbeszélő költemény: Fazekas Mihály: Lúdas Matyi <i>Petőfi Sándor: János vitéz</i></p> <p>Elbeszélés: Feldolgozásra ajánlott művek: Móra Ferenc: A kis bice-bóca A kincskereső kisködmön –részlet</p> <p>Regény Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk Gárdonyi Géza: Egri csillagok</p> <p>Feldolgozásra ajánlott: Fekete István: Tüskevár, Vuk Lázár Ervin: Bikfi-bukfenc-bukferenc</p> <p>Dráma</p>		
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>Líra, epika, dráma, dal, népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Társalgásban részt tud venni. Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni.</p>	

	<p>Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja. Könyvtárhasználatra képes megadott szempontok alapján. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján)</p> <p>Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes megadott szempontok alapján. Tudja az írást kommunikációs célokra használni. Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében.</p> <p>A tanult szó szerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja. Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.</p> <p>A kijelölt memoriterek szövegűen, megfelelő hangsúllyal elmondja. Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, szereplőket, helyszínt beazonosít.</p> <p>Irodalmi alkotások esetében tud összehasonlítani, értelmezni, elemezni. Líra, epika, dráma fogalmát ismeri, tud ennek megfelelően csoportosítást végezni.</p>
--	--

7-8.évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a jövőbeni tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használandó olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését nevelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

A hatékony önálló tanulás technikái az egyéni képességekhez és tanulási stílusához igazodva alakulhatnak ki, felkészítve a tanulót az élethosszig tartó tanulásra.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a tanulás tanítása úgy és azért jelenik meg, hogy a egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el tudjuk érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését, az egész életen át tartó tanulás elemeinek megismertetését, gyakoroltatását.

A kulcskompetenciák közül a tantárgyban fokozott figyelem irányul az anyanyelvi kommunikációra az önkifejezés erősítése érdekében. Ennek során a hivatali kommunikáció gyakoroltatása is sor kerül, támogatva az önálló életvitelre való felkészítést.

A segítségkérés, segítségnyújtás különböző formáinak megismertetése irodalmi-, ismeretterjesztő művekből gyűjtött példákkal történik a társadalmi beilleszkedés segítésének érdekében.

I.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 18 és folyamatos
Előzetes tudás	Beszédtechnikai elemek használata. Megfelelő, önkifejezéshez elegendő aktív és passzív szókinccs.	

	Beszélő szándékának felismerése. Szövegértő olvasás. Beleélő képesség.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyéni sajátosságait figyelembe véve mondatok, szöveg olvasása. Képességfejlesztési fókuszok: Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. Különböző szövegek hangos és néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok. Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk	Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával. Memoriterekkel való emlékezet fejlesztése. A szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Improvizációs képesség fejlesztése. Gyakorlás. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Helyzetgyakorlatok. Improvizációs gyakorlatok.	Ének – zene: ritmusgyakorlatok. Testnevelés: a mozgás kifejező ereje. Történelem, természetismeret: ismeretterjesztő szövegek olvasása
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Szövegelemzés, beleélő képesség, helyzetgyakorlat, improvizáció.	dramatizálás,

II.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Olvasás és az írott szöveg megértése	Órakeret 20 és folyamatos
Előzetes tudás	Olvasást információszerzéshez használja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Versek, prózai részletek szöveghű felidézése. Képességfejlesztési fókuszok: Szókincsbővítés. Figyelem	

	Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Hangos és néma olvasás, szövegelemzés Vers- és prózamondó gyakorlatok Hangulati szempontú szövegelemzés. Különböző jellegű, műfajú szövegek olvasása pl.: levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek	Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása. A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Ábrák, illusztrációk értelmezése. Vélemény megfogalmazása. Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata. Önálló tanulás fejlesztése (vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás) tanári irányítással jegyzetkészítés.	Matematika: szöveges feladatok értelmezése. Informatika: ismeretszerzés módja
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.	

III.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Írás, szövegalkotás	Órakeret 20 és folyamatos
Előzetes tudás	Írás használata kommunikációs céllal.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése Legyenek írásbeli munkái rendezettek, pontosak. Alakuljon ki az egyéni fogalmazási stílus, szövegalkotásban törekedjen a választékos kifejezési formák használatára. Képességfejlesztési fókuszok: Vizuális észlelés: íráskép Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési	Kapcsolódási pontok

	követelmények/Tevékenységek	
<p>Az írás reprodukálása, a helyesírás gyakorlása: mg. hangzók illeszkedése, hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kivetés, összetett szavak, írásmódosulás, elválasztás, rövidítések kétféle írása, írásjelek használata stb. Helyesírást fejlesztő gyakorlatok, Félig reprodukált írás. Az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése.</p>	<p>Az írás technikájának, valamint a helyesírásnak a folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata. Változatos témájú és műfajú szövegeket alkotásának képessége, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása. Önmaga és mások munkájának ellenőrzése, javítása, helyesírási segédkönyvek használata. Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése. Tanult nyelvtani szabályok alapján helyesírást fejlesztő gyakorlatok. A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél. Szövegalkotások javítása.</p>	<p>Történelem, természetismeret: lényegkiemelés, vázlatkészítés, írásbeli beszámolóknál a tanultak alkalmazása.</p> <p>Rajz, vizuális kultúra: esztétikus munka</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Önellenőrzés, nyelvtani szabályok, stílus, egyéni írásmód, önkifejezés.	

IV.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek	Órakeret 100 óra
Előzetes tudás	Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: Hallási figyelem: nyelvtani szabályok Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás Intermodalitás</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési	

	követelmények/Tevékenységek	
<p>Szavak:</p> <p>Szófajok</p> <p>Szóalkotás: képzéssel, jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótó, egy szótó, más-más toldalék. A szókincs rétegződésének fogalma, csoportosítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - irodalmi változat, - köznyelvi változat, - népnyelvi változat (tájszók, nyelvjárások), - csoportnyelvek (szaknyelv, hobbinyelv, diáknyelv, argónyelv). <p>Szószerkezet alkotása</p> <p>Mondatalkotás</p> <ul style="list-style-type: none"> - a beszélő szándéka, logikai minőség alapján. - átalakítás a szerkezet alapján. - a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően. <p>Mondatok csoportosítása szerkezet alapján.</p> <p>Olvasottokról vázlat készítése.</p> <p>Levél jellemző jegyei.</p> <p>A levél formai, helyesírási követelményei.</p> <p>Írásbeli szövegalkotás:</p>	<p>Szavak csoportosítása, átalakítása.</p> <p>Mozaikszavak keletkezése, értelmezése.</p> <p>Szószerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával.</p> <p>Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás.</p> <p>Gyűjtés, válogatás, átalakítás.</p> <p>Gyakorlás, ellenőrzés, javítás.</p> <p>Mondatalkotás.</p> <p>Szövegből mondatok válogatása</p> <p>lényegkiemelés (jegyzetelés), idézet szempontjából.</p> <p>Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével.</p> <p>Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása.</p> <p>Lehetséges szórend meghatározása.</p> <p>Vázlatkészítés. Levél, válaszlevél készítése.</p> <p>Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása a makro szerkezet alapján.</p> <p>Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata.</p> <p>Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, jegyzetelés, rendezés), a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szövegek a mindennapi élet magán- és hivatalos műfajaiban (önéletrajz, meghatalmazás, elismervény, könyv- és műsorajánlás, irodalmi, zenei, színházi, és film élményekről, közösségi rendezvényről beszámoló, interjú készítése, beszámolás ismeretanyagokból)</p> <p>Szűkítéssel, bővítéssel, a hangulat, a stílus megváltoztatása, a szerkezet (a bevezetés/előzmény, a befejezés megváltoztatása).</p>	<p>Írásbeli munkáknál a tanult helyesírási szabályok alkalmazása.</p>

Kulcsfogalmak/fogalmak:	Szófajok, átalakítás, csoportosítás, tagolás, szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom, téma, témaválasztás, önéletrajz, kérvény, beszámoló, interjú.
-------------------------	--

V.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	7. évfolyam 39 óra 8. évfolyam 32 óra
Előzetes tudás	Műfaji jellemzők ismerete, tájékozódás azokban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggéslátás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Önálló feldolgozás fejlesztése. Memoriterek elsajátítása. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>A reneszánsz irodalma Janus Pannonius: Pannónia dicsérete (epigramma) Balassi Bálint Ajánlott mű: Egy katonaének</p> <p>A barokk irodalom Feldolgozásra ajánlott: Bujdosóénekek Mikes Kelemen: 112. levél</p> <p>A felvilágosodás irodalma Csokonai Vitéz Mihály: A reményhez (elégia)</p>	<p>A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek. Összezsengő sorok jelölése. Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás</p>	<p>Ének, rajz: a ritmus más-más formái</p> <p>Történelem: az írók, költők művei, életrajzi adatai és a történelmi korok</p>

<p>Ajánlott Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság (dal) Kazinczy Ferenc</p> <p>A XIX. század irodalma</p> <p>Kölcsey Ferenc: Hymnus Huszt (epigramma) Vörösmarty Mihály: Szózat Petőfi Sándor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az Alföld, (tájlíra) • Nemzeti dal, (dal) • Egy gondolat bánt engemet (óda) • István öcsémhez (költői levél) <p>Arany János</p> <ul style="list-style-type: none"> • Családi kör (életrajz) • A walesi bárdok (ballada) • Toldi (elbeszélő költemény) <p>Jókai Mór</p> <p>Mikszáth Kálmán</p> <p>Ajánlott művek: Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban Petőfi S.: Pató Pál úr, Szeptember végén Arany János: Íroszobám (elégia) A fülemile (elbeszélő költemény)</p> <p>Jókai Mór: A kőszívű ember fiai (részlet) vagy A nagyenyedi két fűzfa Mikszáth Kálmán: A néhai bárány A két koldusdiák (részletek)</p> <p>A XX. század irodalma – kortárs irodalom</p> <p>Ady Endre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Föl – földobott kő - Sem utódja, sem boldog őse... <p>József Attila: A Dunánál</p>	<p>gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>	
---	---	--

<p style="text-align: center;">Rejtelmek</p> <p>Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek)</p> <p>Radnóti Miklós: Nem tudhatom</p> <p>Babits Mihály</p> <p>Ajánlás: Cigány a siralomházban</p> <p>Ősz és tavasz között</p> <p><i>Kosztolányi Dezső:</i></p> <p>Ajánlás: Esti Kornél (novella)</p> <p><i>Este, este (dal)</i></p> <p>Ének Virág</p> <p>Móricz Zsigmond:</p> <p>Ajánlott: Hét krajcár (novella)</p> <p>Légy jó mindhalálig</p> <p>Örkény István:</p> <p>Ajánlás: Meddig él egy fa?</p> <p>Az autóbuszvezető</p> <p>Szabó Lőrinc:</p> <p>Ajánlás: Lóci óriás lesz</p> <p>Semmiért egészen</p> <p>Juhász Gyula:</p> <p>Ajánlás: Anna örök, A Tiszához</p> <p>Tóth Árpád</p> <p>Ajánlás: Elégia egy rekettyebokorhoz, Esti sugárkoszorú</p> <p>Illyés Gyula:</p> <p>Ajánlás:</p> <p>Szörnyű fegyver (epigramma)</p> <p>Dunántúli reggel (tájlíra)</p> <p>Gion Nándor:</p> <p>Ajánlás: A kárókatónák még nem jöttek vissza</p> <p><i>Weöres Sándor:</i></p> <p>Ajánlás: Önarckép, Boldogság</p> <p>Egy-egy választott mű:</p> <p>Csukás István</p> <p>Mándy Mihály</p> <p>Szabó Magda</p> <p>Tamási Áron írásaiból.</p> <p>Ajánlott művek:</p> <p>Ady Endre: Három őszi könnycsepp (dal)</p> <p style="padding-left: 40px;">Párizsban járt az ősz (tájlíra)</p> <p>József Attila: Ars poetika (tanító, bölcsező költemény)</p> <p>Külvárosi éj (tájlíra)</p> <p><i>Radnóti Miklós: Két karodban (dal)</i></p>		
---	--	--

<p>Babits Mihály: Örkény István. Egypercesek</p> <p>Kortárs irodalom: Két – három szépprózai és öt magyar lírai alkotás (lakóhelyi sajátosságok figyelembe vétele lehetséges)</p> <p>Világirodalom: Ajánlás: A.A. Milne: Micimackó (részlet) R. Kipling: A dzsungel könyve (részlet)</p> <p>Színmű Megválasztása a lakóhelyi lehetőségekhez igazítható (színházlátogatás)</p>		
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>Életrajzi adatok, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színjáték, színmű.</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes az olvasottak mondanivalóját megfogalmazni, az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására. Képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni. Verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmond, bemutat (felolvasás). Képes különböző műfajú szöveg élménynyújtó olvasására. Képes hangulati szempontú szövegelemzésre. Fogalmazásában, szóhasználatában, beszédében egyéni stílusa alakulóban van. Képes az írást céljainak elérése érdekében használni. Tanult nyelvtani szabályokat alkalmazza önálló írása során. Igyekszik rendezett külalakú, olvasható írásműveket készíteni. Tanulás érdekében tud lényegyet kiemelni, vázlatot készíteni. Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről. Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is <i>öt-hat mondatban</i> számot ad. Képes beszélgetni egy-egy irodalmi alkotásról Az olvasottakban felismeri az ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, cselekvések következményeit. Szöveghűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Tanult beszédtechnikai elemek alkalmazása. Szóban kapott utasítások követése. Kialakult verstanulási technika.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyéni képességhez igazodóan a <ul style="list-style-type: none"> • a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, • aktív és passzív szókincs fejlesztése • a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. Képességfejlesztési fókuszok: Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem Emlékezet	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p>Beszédtechnika:</p> <p>i) a helyes beszédlevegzés</p> <p>j) megfelelő beszédhang, hanglejtés</p> <p>k) pontos artikuláció</p> <p>l) ritmus, tempó</p> <p>m) időtartam</p> <p>n) hangsúly, hangerő</p> <p>o) szünet</p> <p>p) kommunikáció céljának megfelelő beszéd.</p> <p>Metakommunikáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mimika, - testtartás, - távolságtartás - tekintet. - <p>Beszéd(meg)értés:</p> <p>d) szavak</p> <p>e) mondatok</p> <p>f) szöveg szintjén</p> <p>Beszédkésztség</p> <p>Kommunikációs helyzet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kapcsolatfelvétel, - kapcsolattartás, - vélemény- és szándéknyilvánítás, - vita, 	<p>A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése.</p> <p>A metakommunikációs eszközök megismertetésével a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése.</p> <p>A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</p> <p>A reproductív beszéd képességének fejlesztése, memoriterek tanulása.</p> <p>Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása.</p> <p>Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p> <p>Vers- és prózamondás.</p>	<p>Ének-zene: ritmus, hangképzés, légvétel.</p>

- kérés, - kérdés.		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Artikuláció, beszédértés, beszédleghzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis.	

II.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Olvasás és az írott szöveg megértése	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Szövegértő olvasás. Iskolai könyvtár használata. Tanulási technikák használata közvetlen tanári irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, A szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Képességfejlesztési fókuszok: Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezésével. Figyelem Auditív észlelés: szövegemlékezet. Emlékezet: olvasottak felidézése Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás Kreatív szövegalkotás Tanulást segítő eljárások gyakorlása Szövegfeldolgozás Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei	A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Önálló olvasás, szövegfeldolgozás alakítása. Aktív és passzív szókinccs gyarapítása. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés	Matematika: szöveges feladatok értelmezése Történelem, természetismeret: szövegértelmezés, szövegelemzés. Matematika: adatgyűjtés Természetismeret,

	<p>megalapozása, erősítése. A könyv információforrás értékének felismerése, a könyvekből való tanulás megalapozása. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. Önálló könyvtárhasználat előkészítése. Ismeretnyújtás a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Adatkeresés, adatgyűjtés.</p>	<p>történelem: tények, információk gyűjtése. Tanulási technikák gyakorlása.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak:	<p>Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.</p>	

III.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Írás, szövegalkotás	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	<p>Írás különböző lehetőségeinek ismerete (másolás, emlékezetből való írás, diktálás utáni írás, önálló írás), tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén, vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata - tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása. Önmaga és mások írásmunkáit ellenőrizze, javítsa a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókinccs használata</p>	

	<p>önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p>Reproduktív írás Félig produktív írás, írásbeli kifejezőképesség A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szöveg-átalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek alkotása (fogalmazás): Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: – bevezetés – tárgyalás – befejezés Cím szerepe. Hír (hirdetés) Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Jellemzés tipikus jegyei. Jellemzés szerkezete</p>	<p>Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, írásbeli szövegalkotás. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás eszközjellegű használata. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: – másolással, – látó-halló tollbamondással, – emlékezetből írással. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása. Meghívó, e-mail, sms, csetelés, blog. Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. Szöveg átalakítása: – bővítéssel: díszítő jelzők használata, – szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés. Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címalkotás. Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése. Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Olvasottakról vázlat készítése. Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése.</p>	<p>Testnevelés: mozgáskoordináció fejlesztése Rajz, technika: finommotorika fejlesztése Informatika: kommunikációs technikák</p>

Kulcsfogalmak/fogalmak:	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabályok, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés.	

IV.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	7. évfolyam 50 óra 8. évfolyam 40 óra
Előzetes tudás	Alapvető kommunikációs helyzetekben eligazodik, tud kapcsolatot kezdeményezni, beszélgetésben részt venni. Ismeri a rokon értelmű szavak, többjelentésű, azonos alakú szavak fogalmát. Képes ezek felismerésére, szövegben való alkalmazásukra. A tanult szófajokban tud csoportosítani. Tanult helyesírási szabályokat igyekszik alkalmazni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Betűrend használata. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.. Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Szófajok, szavak mondatbeli szerepének funkciója. A magyar helyesírás szabályainak alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok Szerialitás: betűrend	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
Betűk: Magánhangzók, mássalhangzók. Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya. A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés). Szóelemek, szavak: Szófajok <ul style="list-style-type: none"> főnév 	A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátítása. Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás Betűrend készítése, lexikon használata. Elválasztás szabályai. Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján. Gyűjtés, csoportosítás. Szavak átalakítása:	Történelem, természetismeret: kutató munkában a lexikonhasználat, betűrend gyakorlása.

<ul style="list-style-type: none"> • melléknév • számnév • névmás • ige <p>Jelző szerepe a szövegben.</p> <p>Szószerkezetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Alárendelő szószerkezet – Mellérendelő szószerkezet <p>Mondatok</p> <p>Mondatok átalakítása: Tómondat alkotása Bővített mondat</p> <p>Mondatalkotás</p> <p>Szöveg</p> <p>Szövegalkotás</p>	<ul style="list-style-type: none"> - képzéssel - jelezéssel - ragozással <p>Szószerkezet alkotása, átalakítása. Szószerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből.</p> <p>A szószerkezetek felismerése a mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/ba.</p> <p>Mondat tagolása, írásjelek használata. Helyes szórend meghatározása. Helyes hangsúly gyakorlása. Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása. Szövegalkotás megadott szempontok alapján.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>Beszédhangok, magánhangzók, mássalhangzók, szóelemek, hangalak és jelentés, szókincs, szófajok, helyesírási szabályok</p>	

V.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 102 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak ismerete. Vers és próza megkülönböztetése. Hangsúlyos olvasás. Dramatizálás elemeinek ismerete.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése. Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli "leírása", illusztrálása. A költői jelzők és költői képek felismerése. A költői szándék, a vers hangulatának véleményezése. Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. Prózai művek tagolása a szöveg tartalma alapján. A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása, Véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Egy-egy szöveg(részlet)bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás) Irodalmi kifejezésformákból válogatás, felhasználása, "beépítése" saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet</p>	

	fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p>Irodalmi műnemek: Líra, epika, dráma</p> <p>Irodalmi műfajok:</p> <p>Líra Dal: Petőfi Sándor: Reszket a bokor mert...</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek:</p> <p>Kosztolányi Dezső: Este, este Gazdag Erzs: Hófarsang Petőfi Sándor: - Fa leszek, ha Befordultam a konyhára Megy a juhász számaron Füstbe ment terv Anyám tyúkja Csoóri Sándor: Moziba megy a hold Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz</p> <p>Szabó Lőrinc Hajnali rigók</p> <p>Epika Mese, műmesék, más népek meséi</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek:</p> <p>Válogatás magyar népmese gyűjteményből Grimm: Békakirály, Holle anyó H. C. Andersen: A császár új ruhája Aiszoposz: A farkas és a bárány La Fontaine: A farkas és a bárány Mese a kisasszonyról, aki szörnyeteget szeretett (lengyel népmese) A Szépséges Róza (szlovák népmese) Mese egy tojáról (román népmese) A gida-leány (görög népmese) Egy öreg király népmese (Kárpát – ukrain népmese)</p>	<p>Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása. Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése. Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése. Az olvasási készség fejlesztése. Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Összecsengő sorok jelölése. Összehasonlítás. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Műnemek jellemző jegyeinek meghatározása. Színházlátogatás (dráma).</p>	<p>Ének: ritmus jellemzői, szerepe. Rajz, vizuális kultúra: hangulat, érzelmek megjelenése a művészetekben.</p>

<p>Népballada</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek: <i>Kőműves Kelemen</i> Kádár Kata</p> <p>Legenda:</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek: Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)</p> <p>Monda:</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek: Lengyel Dénes: A lacikonyha Dózsa György párviadala A nagyidai cigányok Székelytámad, Székelybánja Spártai felelet A dobozi-dúló A Szent Anna tó</p> <p>Bibliai történetek:</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek: Az édenkerti történet Noé és a bárka Öt kenyér és két hal</p> <p>Elbeszélő költemény:</p> <p>Fazekas Mihály: Lúdas Matyi <i>Petőfi Sándor: János vitéz</i></p> <p>Elbeszélés:</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek: Móra Ferenc: A kis bice-bóca A kincskereső kisködmön –részlet</p> <p>Regény</p> <p>Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk Gárdonyi Géza: Egri csillagok</p> <p>Feldolgozásra ajánlott: Fekete István: Tüskevár, Vuk Lázár Ervin: Bikfi-bukfenc-bukferenc</p> <p>Dráma</p>		
---	--	--

Kulcsfogalmak/fogalmak:	Líra, epika, dráma, dal, népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Társalgásban részt tud venni.</p> <p>Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni.</p> <p>Képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni.</p> <p>Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja.</p> <p>Könyvtárhasználatra képes megadott szempontok alapján.</p> <p>Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján)</p> <p>Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes megadott szempontok alapján. Tudja az írást kommunikációs célokra használni.</p> <p>Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében.</p> <p>A tanult szó szerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja.</p> <p>Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.</p> <p>A kijelölt memoriterek szövegűen, megfelelő hangsúllyal elmondja.</p> <p>Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, szereplőket, helyszínt beazonosít.</p> <p>Irodalmi alkotások esetében tud összehasonlítani, értelmezni, elemezni.</p> <p>Líra, epika, dráma fogalmát ismeri, tud ennek megfelelően csoportosítást végezni.</p>	

Angol nyelv 7-8. évfolyam

A korai idegen nyelv tanulása társadalmi igény. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóktól nagy erőfeszítést vár el, ezért az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók szükségletei és fejlettségük határozza meg. Az élő idegen nyelv tanítása enyhén értelmi fogyatékos tanulók részére tanórai keretben, az általános iskola 7. évfolyamától javasolt, de az idegen nyelv-tudás iránti társadalmi igények növekedése miatt, - a szülők igénye szerint – szakkör, vagy egyéb nem kötelező jellegű foglalkozás keretében korábban is megkezdhető az iskola döntése alapján, de szigorúan a tanulók szükségleteihez és képességeihez igazodva.

Az általános iskola felső tagozatán a cél az, hogy az idegen nyelv tanítása járuljon hozzá a más tantárgyknál megszerzett alapkészségek megerősödéséhez a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a rendszeres ismétlés és gyakorlás megteremtésével. Az új ismeretek elsajátítása konkrét tapasztalásra, cselekvésre alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérüléseit, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve történik. A tananyagot a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességekhez kell igazítani. Bevezetve a tanulókat egy élő idegen nyelv tanulásába feladat felkelteni az érdeklődésüket, fenntartani a motivációjukat, megalapozva a nyelvtanulásukat, és felkészítve őket a szakiskolai továbbtanulásra, az idegen nyelv ismeretével társadalmi beilleszkedésük elősegítése, esélyeik növelése.

Az idegen nyelvi kompetencia szorosan kapcsolódik és alapoz az *anyanyelvi kompetenciára*, hiszen a beszédértés és a beszédprodukciónak az elsődleges anyanyelven is. Az anyanyelv tanulásánál meg tapasztalt nyelvi problémák nehezítik az idegen nyelv oktatását. A négy nyelvi készség közül a hallás utáni értésen és a beszédfejlesztésen van a hangsúly. Az írás és az olvasás nagyon kis mértékben jelenik meg a felső tagozaton az idegen nyelv oktatása során, és célja csupán a hallottak megerősítése, támogatása. Az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának célrendszerében a kommunikációs kompetencia fejlesztésén van a fő hangsúly. A nyelvi kompetencia magába foglalja a lexikai, grammatikai, szemantikai és fonológiai ismereteket, továbbá ezek használatának képességét.

Az interkulturális kompetencia fejlesztése során megismertetjük a tanulókat annak az országnak, vagy országoknak a kultúrájával, melynek a nyelvét tanulják. Ezért a nyelvtanítást mindig össze kell kapcsolni a mindennapi élet kultúrájának megismertetésével. Folyamatosan erősítjük a nyelvtanuló interkulturális tudatosságát, azaz, hogy a tanuló legyen képes felismerni és megérteni a saját és az idegen kultúra jellegzetességeit, a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket, s ez által erősödjön a hazafias érzésük, a magyarságtudatuk, valamint váljanak nyitottabbá és érzékenyebbé más népek kultúrája iránt. A nyelvtanítás során törekednünk kell a pozitív hozzáállás és motiváció kialakítására az idegen nyelv tanulása és más kultúrák megismerése iránt.

Az információs technológiák és az informatikai kompetencia használata ma már elkerülhetetlen, s az idegen nyelv tanításának és tanulásának folyamatába beépítve nagyszerű lehetőséget kínál arra, hogy közvetlenebb kapcsolatot alakíthassanak ki a tanulók a célnyelvvel, és ismerjék meg, majd próbálják meg alkalmazni a kapcsolatteremtéshez szükséges stratégiákat a célnyelvi közösség egy-egy tagjával. Az információs technológiák alkalmazása a célnyelvi kultúra megismerését színesebbé, érzékletesebbé teszi, továbbá az önálló ismeretszerzés és a későbbi önálló tanulás lehetőségét is nagymértékben segítheti.

A tantárgyak közötti integráció elérésében nagy szerepe van az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának. Az idegen nyelv tanulása nemcsak további lehetőséget nyújt a tanulóknak a más tantárgyak során korábban megszerzett tudás felelevenítésére, gyakorlására, új kapcsolódási pontok kialakítására, hanem újabb nyelvi, kulturális, interkulturális, földrajzi és

történelmi ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, melyeket más tantárgyak tanulása során is felhasználhatnak.

Az idegen nyelv tanulása teret biztosít a csoportos és kooperatív tanulási formák alkalmazására, egyénre szabott módszerek és az önművelés igényének kialakítására, valamint változatos nevelési lehetőségek kihasználására, továbbá elősegíti a tanulók önismeretének és önbizalmának fejlesztését az egyéni adottságok és képességek megismerésén keresztül.

A differenciálás a tanítás minden részében megjelenik, s ez által tekintettel vagyunk az egyéni sajátosságokra, képességekre.

Az értékelés során elsősorban a tanuló egyéni fejlődését, motivációját, a nyelvtanulásra irányuló akaratát kell értékelnünk, s az értékeléssel a további nyelvtanulásukat kell segítenünk.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a nyelvtani anyag többségének elsajátítása implicit módon történik, azaz nem magát a nyelvtani szabályt tanítjuk, hanem a nyelvtani szerkezetet használhatjuk szöveggörnyezetben. Az idegen nyelvi kommunikáció során – a nagyszámú ismétlés révén - a tanuló automatikusan elsajátítja, majd alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat. A nyelvi kompetencia kialakítása érdekében változatos interakciókban folyamatosan fejlesztjük a tanulók hallási észlelését, hallás utáni szövegértését, célzott és tartós figyelmét, elsősorban verbális emlékezetét és beszédképességét. A sikeres kommunikáció érdekében hosszabb időkeretre, folyamatos ismétlésre, gyakorlásra, játékos keretek között történő, cselekvéshez kötött megvalósításra, egyéni megerősítésre, helyzetgyakorlatokra van szükség.

Az idegen nyelv olvasásának és írásának tanítása enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében csak egyéni fejlettséghez igazodva, a tanulóban erősödő igény alapján javasolt. Az olvasott szöveg értése és az íráskészség fejlesztése csupán másodlagosan, ill. harmadlagosan támogatja a hallás utáni értést és a beszédüket.

Angol nyelv

7. - 8. évfolyam

Idegen nyelvi szempontból ez a bevezető, alapozó szakasz, melynek során a tanuló megismerkedik egy élő idegen nyelv tanulásával, felismeri, hogy anyanyelvén kívül más nyelven is kifejezheti magát; megpróbálja felfedezni és megérteni a nyelvet vezérlő különböző, de alapszintű szabályokat, melyeknek segítségével a későbbiekben egyre tudatosabbá teheti nyelvtanulását. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát, mely egyben erősíti magyarságtudatát, hazafias érzéseit, közösséghez tartozását. Az idegen nyelv tanulása során fejlődik erkölcsi érzéke, javul kötelességtudata, együttérzése, empátiája, segítőkészsége, tisztelete mások iránt. Megtapasztalja és megpróbálja megérteni, hogy cselekedeteiért, mondataiért felelősséggel tartozik. A helyzetgyakorlatok során igyekszik betartani a szabályokat, és tiszteli társait.

A szakasz alapvető feladata, hogy a tanulók más műveltségi területein megszerzett ismereteire támaszkodva, olyan alapvető nyelvi fordulatokkal ismertesse meg a tanulókat, melyeket a mindennapi élethelyzetükben felismerhetnek és alkalmazhatnak, s melyek megalapozzák motivációjukat a későbbi (szakiskolai) nyelvtanulásra.

Az idegen nyelv tanulása során fokozatosan fejlődik önismeretük, kifejező és kapcsolatteremtő képességük (vélemény, akarat, érzelem), a személyes tapasztalatok tudatosításán keresztül pedig, bővülnek ismeretei, formálódik szemléletmódjuk, a világról alkotott képük.

Az étkezés, ételek, sport témakörök lehetőséget adnak az egészséges életmód tudatosításához, a preventív szemlélet kialakításához, a betegségek megelőzéséhez.

Már a nyelvtanítás bevezetésekor tudatosítani kell a tanulóknak az idegen nyelv tanulásának jelentőségét a későbbi életükre, pályaválasztásukra, munkavállalási esélyeikre nézve.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegen-nyelvoktatása során nem beszélhetünk a (európai) nyelvi szintek meghatározásáról, mivel az idegen nyelv tanulását az egyéni képességek nagymértékben befolyásolják. Ennek ellenére igyekeznünk kell a lehető legtöbbet elsajátíttatni a tanulókkal az egyéni lehetőségek függvényében.

Alapvető célunk, hogy tanuló próbálja meg megérteni és használni a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a legelemibb alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése, továbbá a tanulók hallás utáni figyelmének, fonetikai kifejezésének, szándékos figyelmének, verbális emlékezetének, idegen nyelvi gondolkodásának fejlesztése. A cselekvéshez kötött beszédfejlesztés növelheti az idegen nyelvi megnyilvánulások számát, de a magyar nyelvet sem zárhatjuk ki a tanítási órákból.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. BESZÉDSZÁNDÉKOK, BESZÉDÉRTÉSI KÉSZSÉG	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Saját és családja személyes adatainak ismerete. Számfogalom 20-as számkörben. Állatok, néhány növény ismerete, testrészek nevei, testséma, irányok, helyviszonyok ismerete. Alapfokú térképhasználat. Élelmiszerek, ételek neveinek ismerete. Ismerje a kommunikáció alapvető feltételeit, alapvető szófaji csoportosításokat. Próbáljon meg ritmust tartani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Általános fogalmak, beszédszándékok megismertetése utánzással történő nyelvtanítás előnybe részesítésével. A beszédészlelés, a verbális emlékezet, az idegen nyelvi gondolkodás és a sorrendiség fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. Társas nyelvi magatartás kialakítása. A figyelem terjedelmének növelése. Önismeret, önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. BESZÉDSZÁNDÉKOK: - Köszönési formák: Hi! Hello. - Napszakok szerinti köszönési formák: Good morning, good day, good afternoon, good evening, good night. - Elköszönés: Bye. Goodbye. See you tomorrow.	1.2. BESZÉDÉRTÉS - A hallottak után mondása, ismétlése, majd közös mondása. - Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. - Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). - Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése. - Egyéni megnyilvánulási	Ének-zene (ritmus tartása, ritmusváltás, hangképzés, intonálás) Magyar nyelv (a kommunikáció alapjai, hangképzés) Testnevelés (mozgáskoordináció fejlesztése, a mozgás kifejező

<ul style="list-style-type: none"> - Bemutatkozás: What's your name? My name is Tom. How old are you? I am 13. - Titulusok: Mr, Mrs, Miss. - Köszönet és sajnálat kifejezése: Thank you. Sorry. - Udvariassági formák: Here you are. Please. Nice to see you. Nice to meet you. - Érdeklődés a másik személy hogy léte felől: How are you? I'm fine, thank you. And you? - Egyszerű kérdések (információkérés). - Egyszerű feleletek (információadás). - Modális jelentés kifejezése: képesség kifejezése: I can jump up high. - Vélemény kérése: Do you like? - Tárgyak, dolgok megnevezése, azonosítása: What's this? This is a.../ It's a... - Dicséret: That's great! Well done. - Jókívánások: Merry Christmas! Happy Birthday! Happy Easter! Happy Halloween! - A telefonálás konvenciói. 	<p>lehetőségek. Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok</p> <ul style="list-style-type: none"> - Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez. - Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. - Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása). - A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása. Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. néhány adat megadása magáról. - A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hanglejtés követése, eltérő intonációk megfigyelése) - Szavak differenciálása. - Nyelvi egységek megértése. 	<p>ereje, testséma, légzés) Természetismeret (a környezet tárgyainak megnevezése) Hon és népismeret (ünnepek, népszokások) Földrajz (szigetország, térképhasználat) Rajz és vizuális kultúra (finom mozgások fejlesztése, válaszadás rajzzal)</p> <p>Magyar nyelv (beszédértés) Testnevelés (mozgásfejlesztés) Természet (környezetük tárgyainak, élőlények neveinek ismerete, velük kapcsolatos ismeretek) Társadalomismeret (személyes adatok, család, iskola)</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Titulus, köszönési forma, udvariassági forma, képesség kifejezése, vélemény kifejezése, ünnepekkel kapcsolatos köszönések/köszöntések, szokások. Kérdés-feleletek, a telefonálás konvenciói.</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. BESZÉDKÉSZSÉG	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	A beszéd megértése. A környezetében körülötte levő tárgyak, élőlények megnevezése, cselekvések megnevezése, egyszerű utasítások, kérdések megértése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyre biztosabb beszédkésztség, beszéd bátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulói tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> - Kérdésalkotások. - Releváns válasz adása a tanult kérdésekre. - Dalok, mondókák. - Környezete tárgyainak megnevezése. - Néhány beszéd fordulat témakörönként. - Az udvarias társadalmi érintkezés eszközei. 	<ul style="list-style-type: none"> - Próbálkozás az angol nyelv hangjainak többségének helyes kiejtésére. - Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása. - Probléma jelzése, segítségkérés. - Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére. - Non-verbális eszközök alkalmazása válaszadáskor. - Érzelmek, vélemény kifejezése. - Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióna. - Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra. - Ritmustartás, ritmusváltás. <p>A fenti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Testnevelés (légzéstechnika) - Magyar nyelv (hangképzés, szóhatárok, a mondat) - Ének-zene (ritmus, intonálás) - Természetismeret (tárgyak, élőlények nevei) - Rajz és vizuális kultúra (válaszadás rajzzal)

	<p>követelmények teljesítése rövid párbeszéd, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során.</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. FOGALOMKÖRÖK	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Megfelelő anyanyelvi ismeretek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátíttatása. A térbeli tájékozódás fejlesztése a térbeliség előljárószóinak gyakorlása során. Hallási figyelem, irányított figyelem, idegen nyelvi gondolkodás, verbális memória, időbeli viszonyok kifejezésének fejlesztése.	
		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulói tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> - Létezés kifejezése (be, is, are). - Cselekvések kifejezése (igék). - Felszólító mód (igék) - Birtoklás kifejezése (have got) - Birtokviszony kifejezése (My mother's name is...) - Birtokos névmások (My pen). - Modalitás kifejezése: képesség (I can...) - Időbeliség: Present Simple, Present Continuous, időhatározók (now, sometimes, never, usually, always, today), évszakok, 	<ul style="list-style-type: none"> - Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása. - Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre. - A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és 	<p>Magyar nyelvtan (szófajok, igemódok, mondatfajták, ragok, jele) Matematika (tő- és sorszámnevek, alapvető matematikai műveletek) Ének-zene (intonálás, hangsúlyozás, ritmustartás)</p>

<p>hónapok, napok, időpontok, előjárószavak (at, in, on).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Térbeliség: előjárószavak (in, on, at) - Mennyiségek kifejezése: tőszámok 1-20-ig, sorszámnevek 1-12-ig, főnevek többes száma, a/an, some/any határozatlan névelők. - Hangtani ismeretek: szóhangsúly, intonáció, összevont alakok, többes szám kiejtése. 	<p>szókártyákkal, csoportosítás, rendezés, párosítás.</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Létezés, birtokviszony, felszólító mondat, gyakoriság, előjárószó, tő- és sorszámnev, többes szám, összevonás, szóhangsúly, intonálás.	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. TÉMAKÖRÖK, SZÓKINCS	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Elsősorban a Természetismeret, Matematika, Társadalomismeret órákon megszerzett ismeretek alkalmazása. Saját és közvetlen családja személyes adatai.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tanuló szókincsének, világról alkotott szemléletének bővítése, a cél országgal kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási pontok

<ul style="list-style-type: none"> - EMBERI KAPCSOLATOK: Az ÉN személyem: bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, színem, ételem, barátom. Az ÉN családom: családtagok nevei. - TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK: Hazám, hazám fővárosa, lakóhelyem. Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán. A célnyelvi ország neve, fővárosa, zászlója, néhány nagyobb városa, ünnepek. - TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK: Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok. Állatok, növények. - EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD Testrészek. Az orvosnál. Napirend Öltözködés, ruházat Sport - VÁSÁRLÁS Élelmiszerek, ételek nevei. Főétkezések Üzletek nevei, néhány jellemző árucikk neve. Vásárlás. - ORSZÁGISMERET: Ünnepek: Halloween, Christmas, Easter Irodalmi ajánlások feldolgozása 	<ul style="list-style-type: none"> - Lexikai elemek elsajátítása. - Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása. - Angolul beszélő országok. - Nagy Británia országai, fővárosa, néhány városa.. - Magyar és brit iskolák összehasonlítása. - Brit ünnepek és szokások. - Reális önkép kialakítása. - Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása. - Elemi szintű tájékozódás térképen. 	<p>Ember és természet (növények, állatok, hazám, cél ország, földrajzi ismeretek, térképhasználat)</p> <p>Társadalomismeret (személyes adatok, családom, hazám, cél ország)</p> <p>Matematika (mennyiségi és minőségi viszonyok, időbeliség, sorrendiség)</p> <p>Informatika (internet használata, információkeresés)</p>
---	---	---

<p>videofilmel, megbeszéléssel: Mark Twain: Koldus és királyfi, Charles Dickens: Christmas Carol Robin Hood</p>		
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, célország, nemzetiség, zászló, évszak, hónap, nap, időpont, napirend, ruházat, sport, étel, vásárlás, főétkezés, üzlet.</p>	
<p>A fejlesztés vár eredményei a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>Legyen motivált arra, hogy a képességeihez mértén merjen megszólalni a különböző kommunikációs helyzetekben. Alkalmazza a tanult a non-verbális és verbális elemeket, a kommunikáció szabályait.</p> <p>Próbálja meg a beszédzándékokat automatikusan felismerni, a lényegét megérteni és azokhoz alkalmazkodni.</p> <p>Próbálja meg felismerni és megérteni a tanult szavakat és kifejezéseket, a tanár egyszerű utasításait, tőmondatait. Ismerje fel a tanult kérdéseket, s azokra releváns válaszokat adjon. Próbálja a tanult nyelvtani szerkezeteket alkalmazni. Igyekezzen megfelelő ritmussal a tanult egyszerű mondatokat megismételni, törekedjen a megfelelő kiejtésre, hanglejtésre.</p> <p>Igyekezzen megtanulni néhány dalt, mondókat idegen nyelven. Próbáljon meg saját magáról 12-15 mondatban összefüggően beszélni.</p> <p>Az eredményeket minden tanuló saját fejlődési szintjéhez kell mérni, s inkább az akarat, a motiváció dominál, sem mint a pontos nyelvhasználat.</p>	

Matematika

5-8. évfolyam

A matematika tanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejleszteni kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerzés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai kompetencia fejlesztése a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematika órákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más kompetenciaterületek elsajátítására, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai kompetencia fejlődéséhez. Vannak közös fejlesztési területeik, mint a tájékozódási képesség fejlesztése térben, síkban, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban. A kognitív képességek fejlesztése. Vannak készségek, mint a becslés, mérés, számlálás, számolás melyeket alkalmaznak különböző számításoknál. Az ének, zene tanulása fejleszti a matematikai gondolkodás különböző formáit. A ritmusgyakorlatok, kottairás, kottaolvasás, számkotta használata hozzájárulnak az akusztikus és vizuális figyelem és emlékezet, valamint a szerialitás fejlesztéséhez. A matematikai kompetenciát eszközként használják a tanulók a földrajzi ismeretek tanulása során is. Tájékozódni síkban különböző léptékű térképeken, térben a földgömbön és az időzónákban. Becslési, mérési és számolási készségüket alkalmazzák a távolságok becslésére, mérésére, a magassági számok pontos leolvasására, a földrészek, országok területe, lakossága és a népsűrűsége közötti összefüggések értelmezésére, számításokra. A testnevelés órák nagymértékben hozzájárulnak a motoros képességek fejlődéséhez, ezzel segítik a tanulókat a matematikai- és szerkesztő eszközök használatában. A különböző ugrások, dobások alkalmával fejlődik becslési, mérési készségük. Rendgyakorlatoknál a számlálásra végzett mozgássorok hozzájárulnak a számlálás ritmusának kialakulásához. A rajz tanítása során a vizuális nyelv alapelemeinek (vonalak, sík- és térformák) előállítását, azok rendezését, azonosságok, hasonlóságok észrevétele, arányok, kontrasztok megfigyelés, ismétlések, ritmusok leképezése, szimmetrikus alakzatok létrehozása segíti a formaérzékelést, a térlátást és vizuális gondolkodás fejlesztését, a geometriai ismeretek elmélyítését. A digitális kompetencia fejlesztése, IKT eszközök használata hozzájárulnak a megismerési képesség, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlődéséhez. Az órákon segíti az önálló ismeretszerzést, a matematikai készségek, képességek fejlesztését, a matematika iránti pozitív attitűd kialakulását, az önismeret, az önértékelés fejlődését. Habilitációs foglalkozások keretében fejlesztő programok segítségével hozzájárul a tanulók alapképességeinek fejlesztéséhez.

A matematikai kompetencia elsajátítása érdekében különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport és kooperatív formában) tevékenykednek a tanulók. Ezáltal fejlődik együttműködési készségük, nő a toleranciájuk, kialakul egymás iránti érdeklődésük, megtanulják társaik elfogadását.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítja a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy évfolyamba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei az egész személyiségük nagyon különbözőek. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért, nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az évfolyam tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárnai társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

A tanulásban akadályozott tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön habilitációs foglalkozásokra, ahol célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

5-6. évfolyam

A két év célja – mindvégig tevékenységre épülve - a tanulók alapkészségének megerősítése, gyakorlási lehetőségek beiktatásával. Az ismeretek bővítését konkrét tapasztalásra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell megvalósítani. Az egyénre szabott önálló tanulási eljárások és tanulási módok kialakítása támogatja az ismeretek bővítésének, képességek és készségek megerősítésének lehetőségét, kiegészülve különböző szintű tevékenységekkel, cselekvéses és elvont szinten. A gondolkodási műveletek egyre elvontabb szinten jelennek meg, a gondolkodási fajták gyakorlása matematikai problémák megoldása során történik. A matematikai fogalmak, kifejezések megértése, egyre pontosabb használata a matematika tanulás folyamatában, a tanulók cselekvését a középpontba állítva történik. Figyelmet kell fordítani az alkotó kedv ösztönzésére, kreativitás fejlesztésére, törekedve a minél kitartóbb és pontosabb munkavégzésre, önellenőrzésre.

A figyelem terjedelmének, tartósságának növelése, koncentráció időtartamának növelése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése minden tanórán fontos feladat.

5-6. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1.Halmazok Évfolyamozás	Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba Évfolyamozás egy, illetve egyszerre két szempont alapján Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés	Rajz és vizuális kultúra: alakzatok, színek, tájékozódás síkban
Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz	Részhalmaz előállítás különböző alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése A halmazára különböző részeinek jelölése jelkártyákkal Elemek besorolása a halmazára különböző részeibe	Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, szövegértés, szövegalkotás
Metszethalmaz	Személyeknek, tárgyakkal, logikai készlet elemeinek megfigyelése, közös tulajdonságuk kiemelése,	Természetismeret: kognitív képességek Informatika: problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek

<p>1.2. Matematikai logika Állítások igazságtartalma</p> <p>1.3. Kombinatorika</p>	<p>megfogalmazása, metszethalmaz képzése</p> <p>A halmazábra különböző részeinek elnevezése Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése Venn-diagram</p> <p>Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábra különböző részeiről Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint Állításokhoz halmazok alkotása A logikai kifejezések pontos használata Tulajdonságok tagadása, a logikai „nem” fogalmának használata Logikai „és” fogalmának használata A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata</p> <p>Kombinatorikus játékok Elemek sorba rendezése Lehetőségek sokféleségének észrevétele Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek, formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, logikai kifejezés, „és”, „nem”, „egyik sem”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA</p>	<p>Órakeret: 124 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>		

	<p>Jártasság 100-as számkörben. Biztos műveletfogalom 20-as számkörben. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízes átlépés nélkül. Jártasság a tanult szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Matematikai eszközök célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása. Számolási készség fejlesztése ,ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása. Megtartó emlékezet fejlesztése. Analógias és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
Kapcsolódási pontok		
<p>2.1. Számok 2.1.1. Számok 1000-es és 10 000-es számkörben</p> <p>Az 1000-es és 10 000-es számkör A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága A helyiérték táblázat szerkezete</p>	<p>Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100-as számkörben Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának értelmezése</p> <p>Helyiérték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása Pontos matematikai fogalmak használata Kétjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása Relációs jelek használata Számok pontos és becslt (közelítő) helye a számegyenesen Számok egyes, tízes szomszédjainak megállapítása Számok kerekítése Számok bontása összeg és szorzat alakban</p> <p>Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, száz, ezres csoportok alkotása</p> <p>Helyiérték táblázat bővítése 1000-ig, majd 10 000-ig A helyiértékek között lévő összefüggések megfigyelése,</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás</p> <p>Ének –zene: ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem</p> <p>Rajz és vizuális kultúra: ritmikus sorok, szerialitás</p> <p>Testnevelés: mozgáskoordináció, nagymozgások</p> <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek: szerialitás</p>

<p>Római számok</p> <p>Viszonyítás</p> <p>A relációs jelek (< > =)</p>	<p>megfogalmazása (tízszere, tizedrésze; százszorosa, századrésze; ezerszerese, ezredrésze) Helyiérték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása Teljes három- és négyjegyű számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, úrtartalom) Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz- és ezer forintosokkal Számok képzése egy vagy több feltétellel</p>	
<p>Számok helye a számsorban</p>	<p>Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja) I, V, X, L, C, D, M</p>	<p>Történelem: évszázadok, királyok neve előtti szám, épületek építési évszáma</p>
<p>Számok tulajdonságai</p>	<p>Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten A relációs jelek (< > =), használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata</p>	<p>Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok</p>
<p>Bontás</p> <p>2.1.2. Közöséges törtszámok Törtek a mindennapi életben</p>	<p>Tájékozódás a számegegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, száz- és ezres számszomszédok leolvasása</p> <p>Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak használata</p> <p>Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel, majd elvont szinten Bontások lejegyzése</p> <p>Törtrészek előállításának tevékenységgel (darabolás, színezés, kirakás)</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek: mennyiségek törtrészei</p>

<p>2.1.3. Negatív szám Negatív számok a mindennapi életben</p>	<p>Egységtörtek, egységtörtek többszöröseinek előállítás A törtrész kódolása, neve, jele (közönséges törtszám) Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése Közönséges törtek helye a számegyenesen Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken</p>	
<p>2.2 Műveletek 2.2.1.Szóbeli műveletek Összeadás kivonás 1000-es és 10 000-es számkörben</p>	<p>Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon) Negatív számok írása, olvasása 0 középpontú számegyenes készítése Negatív számok keresése a számegyenesen Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal</p>	<p>Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok</p>
<p>A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák</p>	<p>Fejben számolás Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százásokkal, ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára Műveletek modellezése</p>	
<p>Maradékos osztás</p>	<p>A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése</p>	
<p>Összefüggések a műveletek között</p>	<p>Azonos tagú összeadások lejegyzése szorzással Szorzások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal Szorzó- bennfoglaló táblák memorizálása</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek: pénz beosztása</p>
<p>2.2.2.Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal Két- és háromjegyű számok szorzása egy- és kétjegyű szorzóval Három- és négyjegyű</p>	<p>Maradékos osztás kirakással, lejegyzésük, a maradék jelölése Műveletek közötti összefüggések</p>	

<p>számok osztása egyjegyű osztóval Műveletekben szereplő számok elnevezése Műveleti tulajdonságok</p>	<p>felfedezése Kerek tízesek, százaskok, ezresek szorzása, osztása analógia alapján Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között</p>	
<p>2.2.3. Összeadás, kivonás közönséges törtekkel</p>	<p>Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten Műveletek eredményének becslése Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzítéséről Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás</p>
<p>2.2.4. Egyszerű és összetett szóveges feladatok</p>	<p>Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása Matematikai fogalmak használata Számológép használata önellenőrzésre</p>	
<p>2.3. Számelméleti ismeretek Páros-, páratlan számok Oszthatósági szabályok</p>	<p>Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása Az egy egésznél kisebb törtek pótlása egy egészre Műveletek cselekvésben való értelmezése Műveletek lejegyzése</p> <p>Egyszerű szóveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátsszással, kirakással, rajzban) Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, adekvát válasz megfogalmazása a kérdésre</p> <p>Összetett szóveges feladatok értelmezése</p>	

	<p>Történekek megjelenítése matematikai modellekkel Problémák logikai sorrendjének megállapítása, a megoldás logikai menetének megfogalmazása Összefüggések megértése, kódolása (számfeladat, számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat, halmazábra, grafikon)</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 1000-es és 10 000-es számkör számaira Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10)</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, száz, száz, ezres, tízezres; összeadás: összeadandók (tagok), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részszorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. GEOMETRIA, MÉRÉS	Órakeret: 61 óra
Előzetes tudás	<p>Vonalak (görbe, egyenes) fajtái. Különböző helyzetű egyenesek (függőleges, vízszintes, ferde). Egyenesek egymáshoz viszonyított helyzete (párhuzamos, merőleges, metsző). Pont és vonal helyzete. Síkbeli alakzatok (háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör). Térbeli alakzatok (kocka, téglalest, gömb). Tükrös alakzatok. Alakzatok tükrözése síktükörrel. Szabvány mértékegységek (100-as számkörnek megfelelő). Négyzet-, téglalap kerülete, területe.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése.</p>	

	Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között. Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása. Fogalmi gondolkodás fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
3.1. A tér elemei Félegyenes, szakasz, szög	Egyenes és pont helyzetének vizsgálata Félegyenes rajzolása, pont elnevezése Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése Szögek rajzolása Derékszög előállítás hajtogatással, rajzolása négyzethálón, jelölése A szögek alkotórészeinek (szár, csúcs, szögtartomány) megnevezése Szerkesztő eszközök használata Síkidomok előállítása, rajzolása Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján Szabályos sokszögek oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján Összehasonlítás adott szempont szerint Azonosságok, különbségek megfogalmazása Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel Testek építése lapokból Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs) Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása	Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás térben, síkban, formaérzékelés, konstruálás, kreativitás Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv Informatika: tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok Rajz és vizuális kultúra: térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometriai ismereteit erősíti a rajz; kreativitást segíti a rajz és matematika
3.2. Síkbeli alakzatok Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör Szabályos sokszög	<ul style="list-style-type: none"> • Határoló lapok (görbe-, síklap) • Határoló lapok száma • Határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, 	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértés
3.3. Térbeli alakzatok Testek Téglatest, kocka		

<p>3.4. Transzformációk Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés</p>	<p>négyzet, körlap)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Határoló lapok nagysága (egybevágó, különböző nagyságú) • Határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos) <p>Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón Síkidomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egység mérete változik • Az egységek száma változik <p>A síkidomok és tükörképük vizsgálata, összehasonlítása Azonosságok, különbségek megállapítása Az egybevágó és hasonló fogalmak alapozása</p> <p>Párhuzamos-, és merőleges egyenesek rajzolása négyzethálón, majd szerkesztésük derékszögű vonalzókkal</p> <p>Szakaszok és szögek másolása vonalzóval és körzővel Az adott- és a kapott téri elemek összehasonlítása (ugyanakkora)</p> <p>Szakaszok és szögek felezése körzővel és vonalzóval A szakaszfelező merőleges és a szögfelező fogalmának alapozása</p>	<p>Rajz és vizuális kultúra: tükrös alakzatok</p> <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek: becslés, mérés, számítás</p>
<p>3.5. Szerkesztés Párhuzamos-, merőleges egyenesek</p>	<p>Négyzet és téglalap rajzolása négyzethálón</p> <p>Különböző sugarú körök szerkesztése Szerkesztő eszközök használata Szerkesztési lépések sorrendjének követése</p>	<p>Természetismeret: mérések, mértékegységek a fizikai és kémiai számításokban</p> <p>Történelem: tájékozódás időben</p>
<p>Másolás</p>	<p>Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése</p>	
<p>Felezés</p>	<p>Mértékegységek közötti</p>	

<p>Szerkesztés</p> <p>3. 6. Mérés, mértékegységek Hosszúság-, tömeg-, úrtartalom Szabvány mértékegységek</p> <ul style="list-style-type: none"> • hosszúság (km, m, dm, cm, mm) • tömeg (t, kg, dkg, g) • úrtartalom (hl, l, dl, cl, ml) <p>Mértékváltás</p> <p>Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc</p>	<p>összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján</p> <p>Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze)</p> <p>A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal Időtartam számítása Mértékváltások a különböző időmértékek között Tájékozódás a naptárban</p> <p>Forint (Ft) Pénznemek megismerése, használata Mennyiségek be- és felváltása Mennyiségek kifizetése többféleképpen</p> <p>Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással</p> <p>Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel A mértékegységek nagysága és a mérőszámok közötti összefüggés megállapítása Négyzet és téglalap területének mérése az egységek összeszámlálásával</p>	
---	---	--

<p>Pénz,</p> <p>3.7. Kerület, terület</p>		
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület, szerkesztés,</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI</p>	<p>Órakeret: 41 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Tárgyak tulajdonságainak összehasonlítása, megkülönböztetése, kiemelése. Tárgyak sorba rendezése különféle tulajdonságok szerint. Összefüggések felfedezése, megfogalmazása, jelölése a gyermekek környezetéből vett példákon. A tanult számkörben számok sorba rendezése. Számsorok folytatása adott szabály-, vagy szabály felismerése alapján. Tevékenységre épülő gondolkodási műveletek.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Összehasonlítás, általánosítás, szabályalkotás, kiegészítés gyakorlása. Megismerési módszerek továbbfejlesztése. Összefüggések egyre elvontabb szinten történő kifejezése. Logikus gondolkodás fejlesztése.</p>	
<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási</p>

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	pontok
4.1. Összefüggések	<p>Összefüggések felismerése, személyek-, tárgyak-, helyzetek-, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, jelekkel</p> <p>Összefüggések keresése megadott szempont szerint a látszólag különböző dolgok között.</p>	<p>A közismereti tantárgyak: segítik az összefüggések felismerését, megértését</p>
4.2. Sorozatok	<p>Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal</p> <p>Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése, alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására</p> <p>Sorozatok képzése geometriai alakzatokkal, számokkal adott, vagy felismert szabály alapján</p> <p>Ciklikus sorok folytatása</p> <p>Állandó különbségű sorozatok folytatása mindlét irányban</p> <p>Változó különbségű sorozatok folytatása</p> <p>Hányados sorozatok folytatása</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás</p> <p>Rajz és vizuális kultúra: soralkotás</p> <p>Testnevelés: soralkotás</p> <p>Ének-zene: hangsorok</p>
4.3. Függvények megadása, ábrázolása	<p>Adatok gyűjtése, sorozatba-, táblázatba rendezése</p> <p>Sorozatban-, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása segítségével, lejegyzése</p> <p>Hiányos sorozatba-, táblázatba rendezett adatok kiegészítése</p> <p>Grafikonok olvasása, értelmezése</p> <p>Értéktáblázat kiegészítése szöveggel, matematikai alakban megadott szabály alapján</p> <p>Grafikus megjelenítés</p>	

Kulcsfogalmak/fogalmak	grafikon, értéktáblázat, összefüggések, szabály,
-------------------------------	--

Tematikai	5. STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉG	Órakeret:
------------------	-------------------------------------	------------------

egység/Fejlesztési cél		10 óra
Előzetes tudás	Tartós, összpontosított figyelem. Együttműködési képesség.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismerése. A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása. Tapasztalatok bővítése a véletlen és nem véletlen eseményekről. Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	

5.1. Statisztika

Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye
Ábrázolásuk grafikonon, diagramon közösen
Grafikonok, diagramok értelmezése, leolvasása

Életvitel és gyakorlati ismeretek:
A mindennapi életben segít értelmezni a grafikonokat

5.2. A valószínűség-számítás elemei

Valószínűségi kísérletek

Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok)
Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése
A lejegyzések összesítése táblázatba
A táblázat adatainak leolvasása, értelmezése

Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről
A” biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata
Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről

Kulcsfogalmak/fogalmak	lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon, diagram,
-------------------------------	---

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítás alaphalmazon.</p> <p>Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések pontos használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.</p> <p>Biztos számfogalom 100-as számkörben. Jártasság 1 000-es és 10 000-es számkörben. A törtszámok és a negatív számok ismerete. A szorzó- és bennfoglaló táblák tudása (szükség esetén táblázat segítségével). A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel). Egyszerű szöveges feladatok önálló megoldása.</p> <p>Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságok alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet területének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap- és négyzet rajzolása.</p> <p>Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása. Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján. Adatok leolvasása táblázatból, koordináta rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése. Adatok táblázatba beírása a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta rendszerben.</p> <p>Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben. Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.</p>
---	---

7-8. évfolyam

A két év célja a tanulók felkészítése az önálló életvitelre, az önálló munkavégzésre, az egyéni képességeikhez igazodó továbbtanulásra, a társadalmi beilleszkedés elősegítésére. Olyan ismeretek, képességek, készségek kialakítása, ami biztosítja az önálló tanulás lehetőségét, és felkészíti az egész életen át tartó tanulásra. Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt szerepe van az egyénre szabott önálló tanulási eljárások és módok használatának, alkalmazásának, a tanuló motiváltsága megteremtésének.

A matematika tantárgy sajátos fejlesztési célja a figyelem terjedelmének, tartósságának fokozatos növelése és szinten tartása, a koncentrációképesség fejlesztése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése.

7-8. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA	7. évfolyam: 6 óra 8. évfolyam: 6 óra
Előzetes tudás	Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítás a halmazon. Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések pontos használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntő képesség fejlesztése. Analogiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével.	
Követelmények - Ismeretek / Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	

1.1 Halmazok

Alap- rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz

A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, tantárgyakban
Elemek szétválogatása több feltétel szerint

Rajz és vizuális kultúra:
alakzatok

Magyar nyelv és irodalom:

	Halmazok kapcsolata: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak	szókincsbővítés, kifejezőképesség, szövegértés, szövegalkotás
Végtelen és üres halmaz	Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása	
1.2. Matematikai logika Állítások és tagadások igazságtartalma	Halmazok kapcsolatának vizsgálata Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen- és üres halmazokról Állítások alap, rész- és kiegészítő halmazokról Állításuk halmazok metszetéről Hibás állítások javítása Feltétel tagadása: a logikai "nem" Több feltétel egyidejű teljesülése: logikai "és" Valamelyik feltétel teljesülése: logikai "vagy"	Természetismeret történelem, földrajz: halmazelméleti-, logikai ismereteket használata Informatika: algoritmus, problémamegoldó gondolkodás
1.3. Kombinatorika Kombinációk és variációk Lehetőségek száma Rendszerezési sémák	Sorba rendezés Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítása Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok)	

Kulcsfogalmak/fogalmak	halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz matematikai, logikai fogalmak, variáció
-------------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	7. évfolyam: 49 óra 8. évfolyam: 66 óra
Előzetes tudás	Jártasság 10 000-es számkörben. Biztos műveletfogalom 100-as számkörben. Összeadás, kivonás 10 000-es számkörben. Jártasság a tanult szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása. Törtszám fogalmának ismerete.	

	Negatív szám fogalma.	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Matematikai eszközök biztos, célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás egyre önállóbb alkalmazása. Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata. A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése. Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok

2.1. Számok

2.1.1. Számok 100 000-es és 1 000 000-ós számkörben
 Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 10 000-es számkörben

Az 100 000-es és 1 000 000-ós számkör
 A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága
 A helyiérték táblázat szerkezete
 Helyiérték, alaki érték, valódi érték kapcsolata

Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata
 Négyjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása
 Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata
 Pontos és becslött (közelítő helye) helyük keresése a számegyenesen
 Számok egyes, tízes, száz, ezres szomszédjainak megállapítása
 Számok kerekítése
 Tájékozódási képesség fejlesztése
 Számok bontása összeg és szorzat alakban
 Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

Helyiérték táblázat bővítése
 1 000 000-ig

A helyiértékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze)
 Összefüggésekre való emlékezés
 Teljes öt- és hatjegyű számok írása, olvasása, értelmezése
 Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel

Földrajz:
 népesség száma, területek nagysága

Magyar nyelv és irodalom:
 szövegértés, szövegalkotás

Ének-zene:
 ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem

Rajz és vizuális kultúra:
 ritmikus sorok, szerialitás

Testnevelés:
 nagymozgások, mozgáskoordináció

	Absztrahálás, konkretizálás Számmemória fejlesztése	
	Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, úrtartalom) Különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintosokkal	Életvitel és gyakorlati ismeretek: szerialitás
	Becslés, mérés, ellenőrzés	Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok
Viszonyítás	Számok képzése egy vagy több feltétellel Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése	
	A relációs jelek ($<$ $>$ $=$), használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának elmélyítése Összehasonlítási képesség fejlesztése	
Számok helye a számsorban		
	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, száz-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása Tájékozódási képesség fejlesztése	
Számok tulajdonságai		
	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk	
Bontás		
2.1.2. Törtszámok	Számok bontása összeg- és szorzat alakra Bontások lejegyzése	
	Tötrészek előállítás, ábrázolása, jelölése törtszámmal Törtszám értelmezése Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a tötrészek között, a tötrészek száma és nagysága között Helyük a számegyenesen Tájékozódási képesség fejlesztése	

	<p>Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése Közöséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása Összehasonlítási képesség fejlesztése</p> <p>10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban Helyi érték táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé Tájékozódás a helyi érték táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezred részek között Analízis, szintézis Általánosítás, elvonatkoztatás Tizedes törtek modellezése Tapasztaltok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről Tizedes törtek írása helyi érték táblába, olvasásuk Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek: a mindennapi életre való felkészítés, vásárlás (pl. fél- negyed kiló)</p>
<p>2.1.3. Negatív szám</p>	<p>Negatív szám fogalmának elmélyítése Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon) Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákból Negatív számok írása, olvasása 0 középpontú számegyenes készítése Negatív számok helye a számegyenesen Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal Matematikai fogalmak bővítése</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek: pénz beosztása</p>
<p>2.2 Műveletek 2.2.1.Szóbeli műveletek Szóbeli műveletek 10 000-es és 100 000-es számkörben</p>	<p>Fejben számolás fejlesztése Szóbeli összeadás, kivonás kerek</p>	<p>Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok</p>

<p>2.2.2.Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 100 000-es és 1 000 000-ós számkörben Három- és négyjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval (kétjegyű osztóval)</p>	<p>számokkal az egyjegyű számok analógiájára Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval Számolási készség fejlesztése Analógiás gondolkodás fejlesztése Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel Mennyiségi változások megfigyelése (tízszere,se, százaszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyi érték táblázatban Összefüggések megértése, megfogalmazása Pontos matematikai nyelv használata Analógiás gondolkodás fejlesztése</p>	
<p>2.2.3. Műveletek közönséges törtekkel</p>	<p>Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával Műveletek eredményének becslése Becslés, számolás, ellenőrzés Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása Matematikai fogalmak bővítése, használata Számológép használata önellenőrzésre</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás</p>
<p>Műveletek tizedes törtekkel</p>	<p>Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel Közös többszörös keresése Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása Közönséges törtek szorzása egész</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: kifejezőképesség, mondatértés, mondatalkotás</p>

	<p>számmal és közösleges tört számmal Közösleges törtek osztása egész számmal és közösleges törttel, a reciprok érték fogalmának értelmezése Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése</p>
	<p>Tizedes törtek összeadása, kivonása Helyi értékes írásmód alkalmazása Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal Tizedes törtek szorzása tizedes törttel Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása Számlálás, számolás Analízis, szintézis Összefüggések megértése, megfogalmazása Mennyiségi következtetések Tájékozódás a helyi érték táblázatban Pontos matematikai nyelv használata</p>
2.2.4. Egyszerű és összetett szöveges feladatok Fordított szövegezésű feladatok	<p>Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel Várható eredmény becslése kerekített értékben A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal A válasz megfogalmazása</p>
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-, páratlan számok Oszthatósági szabályok	<p>Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése Szövegértés, szövegalkotás Összefüggések megállapítása Mennyiségi következtetések</p>

Becslés, számítás, ellenőrzés
 Problémamegoldó gondolkodás
 fejlesztése

A tanult ismeretek felidézése,
 kiterjesztése a 1 000 000-ós
 számkörre
 Oszthatósági szabályok
 alkalmazása matematikai példák
 megoldásával (2, 5, 10)
 Tapasztalás, emlékezet,
 általánosítás

Kulcsfogalmak/fogalmak	számok neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, száz, ezres, tízezres, százezres, milliós; tizedes törtek törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, római szám, többszörös
-------------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. GEOMETRIA, MÉRÉS	7. évfolyam: 30 óra 8. évfolyam: 32 óra
Előzetes tudás	<p>Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságaik alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztés, téglalap, négyzet rajzolása.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás. Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése. A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása. Becslés, mérés képességének fejlesztése. Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	

<p>3.1. A tér elemei Szög, szögfajták</p>	<p>Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel A szög részeinek megnevezése A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °) Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög</p>	<p>Rajz és vizuális kultúra: térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometriai ismerete, kreativitás</p>
<p>3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok</p>	<p>Síkidomok előállítás, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján</p>	<p>Életvitel gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv</p>
<p>Háromszög</p>	<p>Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek) Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú- és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek Évfolyamozásuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek</p>	<p>Informatika: tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok</p>
<p>Kör</p>	<p>Különböző sugarú körök rajzolása A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján</p>	
<p>Speciális négyszögek</p>	<p>Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetria tengelyek száma szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> • két párhuzamos oldala van (trapéz) • két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma) • minden szöge derékszög (téglalap) • minden oldala egyenlő (rombusz) • minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet) 	

	<ul style="list-style-type: none"> • egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid) 	
<p>3.3. Térbeli alakzatok Testek</p>	<p>Testek építése lapokból Testek kiterítése, testhálók Testek és testhálók egymáshoz rendelése Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja-, helyzete szerint</p> <p>A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lapok, élek, csúcsok száma • kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete • határoló lapok alakja, mérete • határoló lapok helyzete 	<p>Rajz és vizuális kultúra: térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometriai ismerete, kreativitás</p>
<p>Kocka, téglatest</p>	<p>Henger és kúp előállítás gyurmából, építésük testhálóból Tulajdonságok megfigyelése, határoló lapok számának, alakjának megállapítása</p> <p>Síkidomok tükrözése egy tükörtengellyel, szerkesztéssel Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok</p>	
<p>Henger, kúp</p>	<p>Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára...; csökkentése felére, harmadára... Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalai aránya egyenlő: hasonló síkidomok</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek: ki- és megmérés, szerkesztések, szerkesztőeszközök használata, háztartási ismeretek</p>
<p>3.4. Transzformációk Tükrözés</p>	<p>Szögek szerkesztése: 360°, 180°, 90°, 45°, 60° és 30°-os szögek</p> <p>Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján</p>	<p>Természetismeret: mérések, mértékegységek a fizikai és kémiai</p>

<p>Nagyítás, kicsinyítés</p> <p>3.5. Szerkesztés Szögek</p>	<p>Háromszög szerkesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • három oldalból • két oldalból és a közbezárt szögből • egy oldalból és a rajta fekvő két szögből <p>Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján</p>	<p>számításokban</p>
<p>Négyzet, téglalap</p> <p>Háromszög</p>	<p>Terület mérése választott és szabvány mértékegységekkel Szabvány mértékegységek értelmezése neve, jele: km², m², dm², cm², mm²</p>	
<p>3. 6. Mérés, mértékegységek</p>	<p>Térfogat mérése választott és szabvány mértékegységekkel Szabvány mértékegységek értelmezése neve, jele: m³, dm³, cm³ Hosszúság-, terület- és térfogat mértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján</p> <p>Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszere; tizedrésze, századrésze, ezredrésze)</p> <p>A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal Időtartam számítása Mértékváltások a különböző időmértékek között Tájékozódás a naptárban</p>	
<p>Területmérés</p> <p>Térfogatmérés</p>		

<p>Mértékváltás</p> <p>Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc</p>	<p>Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás Háztartási költségvetés tervezése</p> <p>Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással</p> <p>Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással</p> <p>Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával Négyzet és téglalap területének kiszámítása</p> <p>Testekhez testhálók rendelése Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással</p>	
<p>Pénz</p>	<p>A téglatest és a kocka térfogatának mérése választott és szabvány mértékegységekkel A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján</p>	
<p>3.7. Kerület, terület Sokszögek kerülete</p>		
<p>Négyzet és téglalap területe</p>		

<p>3.8. Térfogat, felszín A téglatest és kocka felszíne</p> <p>A téglatest és kocka térfogata</p>		
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>szögfajták, háromszög fajtái, kör alkotóelemei, négyszögek fajtái, mértékegység, testek, felszín, térfogat</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMÉI</p>	<p>7. évfolyam: 7 óra 8. évfolyam: 20 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Számok, mennyiségek, mértékegységek összehasonlítása, a közöttük lévő összefüggések, kapcsolatok felfedezése. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése egyszerűbb esetekben. Állandó és változó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban adott és felismert szabály alapján.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése. Függvényszerű gondolkodás alapozása. Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával.</p>	
<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási</p>

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	pontok
<p>4.1.Összefüggések</p> <p>4.2. Sorozatok</p> <p>4.3. Függvények megadása, ábrázolása</p> <p>Derékszögű koordináta-rendszer</p>	<p>Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között A felismert összefüggések megfogalmazása viszonzyszavakkal, kifejezése matematikai jelekkel</p> <p>Számok rendezése Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése Hányados sorozatok folytatása</p> <p>Összetartozó adatképek felismerése Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után Tapasztalati függvények készítése leszámított, mért adatok alapján Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása</p> <p>Pontok meghatározása síkban Adatképek ábrázolása derékszögű koordináta rendszerben A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba Függvények ábrázolása, leolvasása, jelölésük nyilakkal, szabállyal, nyitott mondattal</p>	<p>A közismereti tantárgyakban segíti az összefüggések felismerését, megértését</p> <p>Ének-zene: hangsorok</p> <p>Rajz és vizuális kultúra: soralkotás</p> <p>Testnevelés: soralkotás</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	függvény, koordináta rendszer, tengely, középpont,	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉG	7. évfolyam: 5 óra 8. évfolyam: 6 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat az adatok gyűjtésében és lejegyzési módjaiban. Biztos és lehetetlen események megkülönböztetése.	

<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása.</p>	
<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények/tevékenységek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>5.1. Statisztika Statisztikai adatok, kísérletek</p> <p>5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek</p> <p>Gyakoriság</p>	<p>Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük Ábrázolásuk grafikonnal, diagrammal Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból</p> <p>Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzermék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók (például Babilon-golyók), játék rulett) Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdiagramba Az események gyakoriságának megfigyelése</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről Az események előfordulási gyakoriságának megállapítása</p> <p>A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről</p> <p>Valószínűségi fogalmak használata „Biztos”, „Lehetetlen” fogalmak használata „Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése Következtetés a relatív</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek: a mindennapi életben segít értelmezni a grafikonokat</p> <p>Természetismeret: események bekövetkezésének megítélése</p>

	gyakoriságra Valószínűségi szemlélet alapozása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon, diagram	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>Elemek több szempont szerinti rendezése a halmazábrák különböző részeibe. Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábrákról. Állítások igazságának eldöntése. A logikai kifejezések pontos használata. Minél több (összes) lehetőség előállítás kombinatorikus feladatokban. Biztos számfogalom 10000-es és 100 000-es számkörben. Jártasság 1 000 000-ós számkörben. A törtszámok és a negatív számok ismerete. Szorzó-és bennfoglaló táblák ismerete (szükség esetén táblázat segítségével). A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel). Műveletek közösleges törtekkel és tizedes törtekkel. Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldása (szükség esetén segítséggel).</p>
	<p>Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása. Speciális háromszögek, négyszögek megnevezése. szakaszok, szögek szerkesztése, felezése; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztése. Henger és kúp tulajdonságainak ismerete. Mértékváltások következtetéssel. Négyzet és téglalap területének számítása. Kocka és téglalap felszínének számítása, térfogatának mérése.</p> <p>Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása. Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján. Adatok leolvasása táblázatból, koordináta rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése. Adatok beírása táblázatba a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta rendszerben.</p> <p>Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben. Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.</p>

Ember és társadalom műveltségi terület tanterve

Történelem

5-8. évfolyam

Az Ember és társadalom műveltségterület a felső tagozatban – a bevezető periódusnak tekintett első négy évfolyamokon meghatározott historikus szemléletű honismereti tudásra építve - ismerteti meg a tanulókkal a múlttól való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez való tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, az erkölcsstan, etika a hon- és népismeret, a társadalmi, gazdasági és állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a közműveltségi tartalmak elsajátításához.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. Az Ember és társadalom műveltségterület fontos szerepet kap - a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve - a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a kritikai gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés és az európai tudat erősítésére.

A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti- és európai identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak illetékesé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás; a gyakorlatban alkalmazva a korszerű órávezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

Fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a kritikai és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát.

Az Ember és társadalom műveltségterület ismeretkörei közül közoktatás—5-8. évfolyamán a történelem; az—erkölcsstan, etika; a hon—és—népismeret; a társadalmi, állampolgári és gazdasági ismereteket dolgozzuk fel. A tudás elsajátításában központi szerepet kapnak az anyanyelvi kommunikáció; a digitális illetékeség; a hatékony, önálló tanulás; és a szociális és állampolgári kulcskompetenciák.

Az Ember és társadalom műveltségterület a tanítás-tanulási folyamatokon keresztül olyan nevelési célokat valósít meg, ami az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is biztosítja a szűkebb és tágabb környezetbe való beilleszkedést; elősegíti a közösséghez tartozás pozitív élményeinek átélését. Kiemelt figyelmet kell fordítani a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozására. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – spontán

belátáson alapuló – szabálytudat kialakítására, a szabálykövetési képesség megerősítésére, az alkalmazkodás és önérvényesítés, a felelősségvállalás képességének alapozására. Az alapvető szociális konvenciókhoz való alkalmazkodást ki kell alakítani, az ebben való jártasságokat tovább kell erősíteni a tanuló sikeres közösségi beilleszkedése érdekében. A demokratikus részvétel megismerésének gyakorlása kiemelt nevelési cél; amelyet lépésről-lépésre kell megvalósítani közvetlen tapasztalatszerzés útján (pl. az iskolaközösség életében való aktív részvétel). Az empátikus és problémákra érzékeny attitűd kialakítása alapozza meg a szociális képesség fejlődését, mint a nevelési célok egyik sarokpontját.

A felső tagozatban bővíteni kell a nevelési célokat: a közösségi szabályok kialakításában a tanuló aktív szerepet vállal, a szabályokat belső elhatározásból alkalmazza, a változó körülményekhez rugalmasan alkalmazkodik, ismeri a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés fogalmát, a közösségben pozitív erkölcsrend mentén találja meg a helyét. A tanuló a közösségi élethez esetlegesen kapcsolódó negatív élményeket képes feldolgozni, ismerve azok negatív hatásait. A hazaszeretet, a nemzeti összetartozás érzése tudatosul benne a tanulmányai során megismert történelmi és kulturális értékek alapján. A véleménynyilvánítás, döntéshozatal, képviselő jogát képességei szerint képes gyakorolni, ismeri jogait és kötelességeit.

Felső tagozat 5-6. évfolyam

Az alsó tagozat tudásanyagára építve kell megismertetni a tanulókkal az emberi közösség történetét, egyúttal a jelenrel való kapcsolatát. A tanulásban akadályozott tanulók képességeit figyelembe véve kell bemutatni a történelem eseményeit, különös tekintettel az összefüggésekre. A műveltségterületen középpontba kell állítani a (1) múlt reális megismerését, (2) a térben és időben való pontos tájékozódást, (3) a nemzeti- és európai identitástudat kialakítását, (4) az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak illetékessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra a tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőinek figyelembevételével. Ebben a szakaszban ismerkednek meg a tanulók a történelmi időszámítással, a történelmi korokkal és színterekkel. A különböző képek, szemléltetések, digitális tananyagok segítik a történelmi korokban való tájékozódást. A történelmi képzetek helyes kialakítását dramatikus technikák alkalmazása segíti. Az ismeretanyag lehetőséget ad a kort jellemző mítoszok és mondák, művészeti és zenei értékek megismerésére. A több irányból történő demonstrálás segíti elő a tanulásban akadályozott tanulók számára, hogy felismerjék, a különböző történelmi korok társadalmában hogyan éltek az emberek. A célcsoporthoz tartozó tanulók időbeli tájékozódásának fejlesztésekor hangsúlyt kell fektetni a múlt, a jelen és a jövő közötti viszonyításra – elsősorban a mindennapi élet eseményeire utalva. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen erősödik a tanulók időről alkotott képzelete, az események sorrendje közötti összefüggések felismerése. Az időről alkotott képzetek kialakítását segíti az időszalag. A történelmi színtereken keresztül a tanulók téri tájékozódása fejlődik, elsősorban történelmi térképek segítségével.

A társadalmi ismeretek tanítási-tanulási folyamatai során a tanulók megismerkednek a családi-és iskolai közösséghez való tartozás fontosságával és szerepeivel. Tudatossá válik a diákok számára a közösségben elfoglalt helyük, megismerik jogaikat és kötelezettségeiket. Felismerik a közösség alakulásának jelentőségét, egyúttal az egyén szerepét a csoportban.

A mondák a honfoglalásról, államalapításról; a középkori és az újkori magyar történelem alakjai, a török elleni harcok; kurucok és labancok; a reformkor, a forradalom és szabadságharc alakjai; gyermekalakok és gyermekorsók a XX. században; embermentők a XX. században; 1956 nevezetes alakjai témakörök a felső tagozatos történelem tematikába épülnek be.

Ez a változtatás eltér a Nemzeti alaptanterv előírásától, az enyhe értelmi fogyatékos tanulók tanulási képességstruktúrájának eltérő mintázata miatt.

5-6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Történelem: 1. Az őskor és az ókori Kelet	Órakeret: 22 óra
Előzetes tudás	Elemi topográfiai ismeretek / Tájékozódás és viszonyítás térben és időben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Civilizációk emlékezete – a történelmi megismerés fogalmának kialakítása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
<p><i>1.1. Az őskori ember világa</i> Az ember megjelenése és elterjedése a Földön. A barlanglakó-és a termelő ősember. A tűz szerepe az emberiség történetében. Földművelés, állattenyésztés. Cserekereskedelem</p> <p><i>1.2. Ókori keleti örökségünk</i> Mezopotámia Egyiptom Kína India</p> <p><i>1.3. Ószövetségi történetek</i> A világ keletkezéséről való ismeretek A világ teremtése Az Édenkert A Vízözön</p>	<p>Tájékozódás a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. Térbeli relációk: tájékozódási pontok keresése a térképen, az emberiség megjelenésének, elterjedési helye és irányvonala. Az ókori államok helyének megkeresése a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Illusztráció készítése. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása, megkülönböztetése, összehasonlítása. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása, megkülönböztetése. Ismeretszerzés a dokumentumok forrásairól. Kiállítási anyag - rajzok, makettek, képanyagok - összeállítása a kor jellegzetes ruházataiból, használati eszközeiből. Jellemzések, példák felsorolása. Időszakos- és állandó kiállítások látogatása a múzeumban. Gyűjtőmunka az őskorhoz és az ókori Kelet világához kapcsolódva. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: tér-és időbeli képességek, képzelet.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom - anyanyelvi kommunikáció - beszédprodukción - drámajáték</p> <p>Természetismeret - tájékozódás a térképen</p> <p>Rajz és vizuális kultúra - őskori művészetek</p> <p>Matematika - időszámítás - pénzhasználathoz kötődő számítások</p> <p>Informatika - interaktív taneszközök használata</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak:	jelen, múlt, régmúlt, barlanglakó ősember, alapvető antropológiai ismeretek, hazai régészeti lelőhelyek, barlangrajz, őskori eszközhasználat, őskori mesterségek, állattenyésztés, növénytermesztés, ókori Kelet államai, Kr.e. 3000, sumér, Tigris, Eufrátesz, ékírás, Nílus, fáraó, múmia, piramis, porcelán, selyem, papír, Nagy fal, Indus, maharadzsza, tízes számrendszer, állam, birodalom, édenkert, Isten, föld, ég, növény, állat, vízözön, első emberpár	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Történelem: 2. Az antikvitás	Órakeret: 25 óra
Előzetes tudás	Az őskor és az ókori Kelet.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Civilizációk emlékezete – antikvitás, mint az európai alapműveltség bölcsője	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
<p><i>2.1. Az ókori Görögország - istenek, hősök, tudósok, művészek és az olimpia</i> Történetek a görög mondavilágból Az ókori tudományok és művészetek Az ókori olimpiai játékok</p> <p><i>2.2. Az athéni demokrácia és a görög-perzsa háborúk</i> A legjelentősebb görög városállamok: Athén és Spárta Az ókori Athén és Spárta mindennapjai A görög-perzsa háborúról: a marathóni csata (Kr. e. 490) A trójai faló története</p> <p><i>2.3. Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában</i> A római hadsereg és a katonák élete Róma fénykora Julius Caesar Augustus császár Rómaiak hazánk területén A Római Birodalom bukása</p> <p><i>2.4. Újszövetségi történetek</i> A keresztény vallás kialakulása és elterjedése Jézus Krisztus születése Krisztus Pilátus előtt Az utolsó vacsora A feltámadás</p>	<p>Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása. Csata modellezése. Helyszínek megkeresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése. Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről. Athén és Spárta – a városállam különbségeinek felfedeztetése. Történet olvasása Athénről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése. A hadviselés eszközei, az életmód modellezése. Romulusz és Rémusz történetének összehasonlítása a valósággal. Az ókori Róma nevezetes épületeinek bemutatása. Az olasz főváros legfontosabb tárgyi emlékeinek képről való megnevezése. Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rabszolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztrációkészítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről (1) fegyverek, (2) stratégia, (3) humánerőforrás. Illusztrációk készítése.</p> <p>Pannónia provincia helyzete, szerepe a Római Birodalom területén. A bukás okainak közös feltárása. Történetek olvasása, beszélgetés, Jézus Krisztus életéről – szerepe a történelem alakulásában.</p> <p>Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: tér-és időbeli képességek, képzelet.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom - szókincsbővítés - szövegértés</p> <p>Földrajz - tájékozódás a térképen</p> <p>Rajz és vizuális kultúra - az antik kor építésze</p> <p>Matematika - számítások alapműveletekkel</p> <p>Testnevelés - ókori és modern sportágak</p> <p>Informatika - IKT taneszközök alkalmazása</p>

Kulcsfogalmak/fogalmak:	időszalag, időtorony, Hellász, Perzsa Birodalom, Marathón, trójai faló, olimpia, Athén, Akropolisz, városállam, szoptató anyafarkas, Romulusz és Rémusz, Róma, Itália, Tiberis, Colosseum, padlófűtés, tóga, tunika, lakoma, mozaikpadló, viasztábla, rabszolgapiac, árverés, gladiátor, légió, teknősbéka-alakzat, hajítógép, hódítás, provincia, Pannónia, császár, hadvezér, őrtorony, Borostyánút, Aquincum, barbárok, monda, Jézus Krisztus, betlehemi királyok, feltámadás
-------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Történelem: 3. A középkori Európa	Órakeret: 15 óra
Előzetes tudás	Ismeretek az antikvitásról.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A ciklusosság megismerése a történelmi korszakok tükrében. Nézőpontváltás alkalmazása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
<p>3.1. <i>A nyugati és a keresztény államiség főbb jellemzői</i> A hunok szerepe a Római Birodalom hanyatlásában</p> <p>3.2. <i>Az iszlám vallás, az arab hódítás kulturális hagyatéka</i> (A legalapvetőbb ismeretek szintjén.)</p> <p>3.3. <i>A középkori élet színterei és szereplői (uradalmak, kolostorok, városok, egyetemek)</i> Céhmesterek és kereskedők Mindennapi élet a középkori várakban Kolostori élet: történetek az egyház szerepéről A lovagi életmód és keresztes hadjáratok</p>	<p>Történetek olvasása, megbeszélése. Explorációhoz kötött tevékenységek. A vallások, mint különböző kultúrák közvetítői – csoportosítások, fogalomgyűjtések – különös tekintettel a tanulói célcsoport eltérő tanulási képességeire. A középkori világ vezető vallásainak összehasonlítása. Adatok leolvasása térképről. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A középkor különböző társadalmi csoportjai – fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok. A szerzetesi életmód modellezése. Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város, mint kulturális színtér bemutatása. A latin nyelv szerepe a középkori kultúra közvetítésében. A hadviselés és a vallások kapcsolatának bemutatása a középkori kereszténység tükrében. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban. A lovagi tornák modellezése. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókusz: tér-és időbeli képességek, képzelet.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom</p> <ul style="list-style-type: none"> - szemelvények a szépirodalomból - illemszabályok <p>Rajz és vizuális kultúra</p> <ul style="list-style-type: none"> - művészetek és vallás kapcsolata - ókeresztény sírkamrák <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> - településformák a középkorban - a természetes és az épített környezet
Kulcsfogalmak/fogalmak:	vallás, kereszténység, iszlám, Keletrómai Birodalom, Nyugatrómai Birodalom, Bizánc, hunok, király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés, illemszabályok.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Történelem: 4. A magyarság történetének kezdetei	Órakeret: 33 óra
Előzetes tudás	A középkori Európa.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
<p><i>4.1. Történetek a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról</i> A magyarok eredete Rege a csodaszarvasról Vérszerződés A Kárpát-medence a honfoglalás előtt Honfoglalás, letelepedés Kalandozó hadjáratok</p> <p><i>4.2. Az államalapítás: Géza és Szent István</i> Géza fejedelem I. (Szent) István, Magyarország királya Államalapítás Koronázási ékszerek</p> <p><i>4.3. Az Árpád-ház uralkodói, szentjei</i> I. (Szent) László, a lovagkirály Szent Imre herceg Szent Gellért Árpád-házi Szent Margit Könyves Kálmán II. András A királyi dekrétumok szerepe a nemzettörténetben IV. Béla</p> <p><i>4.4. Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó</i> Anjou-házi királyok: Károly Róbert és Nagy Lajos Gazdasági intézkedések Mindennapi élet az Anjou-házi királyok idején</p>	<p>A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Múzeum, tájház emlékmű látogatása. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon való ábrázolás-összefüggések felismerése. Rajzos történelmi napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek fölkeresése. Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos tanulói beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról. Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása. Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében. Tárgyi-és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismertetése, megfogalmazása. A Mátyás király mesék erkölcsi tanulságai. A reneszánsz erények megfogalmazása szépirodalmi szemelvények tükrében. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása. Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismertetése,</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom - szemelvények a szépirodalomból - a hiedelemkonstrukciók szerepe a nemzettörténetben</p> <p>Természetismeret - a lakókörnyezet természeti szépségei</p> <p>Matematika - számítások alapműveletekkel</p> <p>Rajz és vizuális kultúra - az Árpád-kori műveltség, építészet, képzőművészet - kultúra és művészet az Anjou-korban</p> <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek - kézműves technikák</p> <p>Földrajz - népek, kultúrák - településformák - Európa országainak helyzete a második évezred első felében</p>

<p>4.5. <i>Hunyadi János a török ellenes küzdelmek élén</i> A nándorfehérvári diadal</p> <p>4.6. <i>Hunyadi Mátyás portréja</i> Az igazságos Mátyás Élet Mátyás király udvarában Élet a Mátyás-kori városokban</p> <p>4.7. <i>A mohácsi csata és következményei</i> A mohácsi vész előzményei – a Dózsa-féle parasztháború. A mohácsi vész A három részre szakadt Magyarország</p>	<p>megfogalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: térbeli-és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>vándorlás, honfoglalás, Urál-hegység, Levédia, Etelköz, Kárpát-medence, államalapítás, állam, koronázási ékszerek, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, szabad királyi város, mezőváros, bányaváros, reneszánsz, erény, parasztfelkelés, Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Történelem: 5. A világ és Európa a kora újkorban		Órakeret: 14 óra
Előzetes tudás	Magyarország történetének kezdetei.		
Tantárgyi fejlesztési célok	A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése.		
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek		
<p>5.1. <i>A nagy földrajzi felfedezések</i> Amerika felfedezése. Felfedezők és hódítók.</p> <p>5.2. <i>Vallási újítók – reformáció és katolikus megújulás</i> Történetek a kor emberének gondolkodásáról; reformáció és ellenreformáció.</p> <p>5.3. <i>Fényes uralkodói</i></p>	<p>Történelmi szövegek olvasása, feldolgozása a nagy földrajzi felfedezőkről. Időszalagon, időtornyon Amerika fölfedezésének meghatározása – jelenhez való viszonyítása. Atlaszhasználat – helyszínek megkeresése a térképen; adatok olvasása térképről. Református és katolikus templom látogatása, a hasonlóságok és eltérések megkülönböztetése. Az alkotmányos királyság múltja és jelene – képek csoportosítása, jellemzők összehasonlítása és megkülönböztetése. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. A</p>		<p>Magyar nyelv és irodalom - szövegértés</p> <p>Természetismeret - a természettudományos fölfedezések</p> <p>Matematika - számolás-mérés - adatok összevetése</p> <p>Rajz és vizuális kultúra</p>

<p><i>udvarok</i> XIV. Lajos udvara.</p> <p><i>5.4. Az alkotmányos királyság létrejötte Angliában</i></p> <p><i>5.5. A felvilágosult gondolkodók</i></p>	<p>gyarmatosítók és az őslakosok ellentétének megvilágítása különböző szituációs játékokon keresztül. A különböző keresztény vallási irányzatok jegyeinek megkülönböztetése, szókártyák csoportosítása. Társadalmi-történelmi, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása elemi szinten. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókusz: kauzális gondolkodás, képzelet, tér-és időbeli tájékozódás</p>	<ul style="list-style-type: none"> - a barokk kor művészete Életvitel és gyakorlati ismeretek - modellkészítés Földrajz - a fölfedezések hatása az emberiség Földről alkotott gondolkodására Informatika - interaktív taneszközök használata
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>felfedezés, világmindenség, távcső, mikroszkóp, Kopernikusz, Amerigo Vespucci, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, ellenreformáció, katolikus, protestáns, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Történelem: 6. Magyarország a XVII-XVIII. században</p>	<p>Órakeret: 21 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A világ és Európa a kora újkorban.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>A történelmi megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése.</p>	
<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények/tevékenységek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>6.1. Végvári küzdelmek</i> Szigetvár Eger Drégelyvár Kőszeg</p> <p><i>6.2. Bocskai István és a hajdúk</i> Bocskai szerepe a magyar reformációban</p> <p><i>6.3. Az Erdélyi Fejedelemség virágkora Bethlen Gábor idején</i></p> <p><i>6.4. Zrínyi Miklós, a hadvezér</i></p> <p><i>6.5. A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai</i> Zrínyi Ilona, Munkács hős</p>	<p>Történetek olvasása, feldolgozása. Végvárak megkeresése a térképen. Tinódi históriás énekeinek hallgatása kortárs lantművészek előadásában. Bocskai Istvánról, Bethlen Gáborról történet feldolgozása. A végvárakról rajz, makett készítése. A hős várkapitányok jellemzése, tulajdonságok csoportosítása. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Drámajáték – II. Rákóczi Ferenc életének földézése. Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: képzelet, tér-és időbeli tájékozódás</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom</p> <ul style="list-style-type: none"> - anyanyelvi kommunikáció - végvári költészet - szövegértés <p>Természetismeret</p> <ul style="list-style-type: none"> - természeti kincsek a korszakban <p>Matematika</p> <ul style="list-style-type: none"> - számítások alapműveletekkel <p>Földrajz</p> <ul style="list-style-type: none"> - végvárak

<p>asszonya Thököly Imre II. Rákóczi Ferenc élete</p> <p><i>6.6. Magyarország újjáépítése a Habsburg Birodalomban</i> Nemzetiségi viszonyok Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában</p>		<p>elhelyezkedése a domborzat szempontjából</p> <p>Ének-zene - reneszánsz és barokk zene hallgatása</p> <p>Rajz és vizuális kultúra - reneszánsz és barokk műalkotások megtekintése</p> <p>Informatika - interaktív taneszközök használata</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>végvár, vitéz, szablya, lant, Tinódi Lantos Sebestyén, önálló magyar hadsereg, politikus, költő, hadvezér, Buda visszafoglalása, minaret, mecset, dzsámi, hajdú, kuruc, labanc, históriás ének</p>	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá. Ismeri a történelmi időszámítás egységeit. Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen. Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet. Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtoronyon. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.

Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között. Ismeri az felső tagozatban tanult világtörténelem fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében.

A magyar koronázási ékszereket megnevezi. A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítséggel elmondja.

Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit. A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni. Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.

7-8. évfolyam

A tantárgy tanításának alapvető célja ebben a szakaszban nemzeti történelmünk kiemelkedő eseményeinek felelevenítése a kritikai gondolkodás tükrében. A társadalmak kialakulásának történelmi körülményei, azok működésének sajátosságai egyaránt felkészíti a tanulókat a történelmi múlt értelmezésére, egyúttal a társadalmi jelenségek közötti hatékony eligazodásra. A tanítás-tanulás folyamatában központi cél, hogy felébressze az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a társadalom kérdéseire való érdeklődést, elősegítse a diákok hazaszeretetének további erősödését, továbbá hozzásegítse őket ahhoz, hogy elfogadják Magyarország jogilag szabályozott demokratikus értékeit.

Az Ember és társadalom műveltségterület tanítás-tanulás folyamatán belül a tanulók célcsoportjára való tekintettel a képességek, jártasságok és készségek formálása az ismeretszerzés gyakorlatában történik. A történelem és társadalmi ismeretek tananyagának elsajátítása során a diák megismeri, hogy történelem eseményei az ember megjelenésének kezdetétől fogva egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe. A műveltségterület tartalmának elsajátítása során tényyszerű, valós és alkalmazható ismeretekhez jut, és képességének megfelelően gyarapítja tudását. Kialakul a tanuló attitűdje a történelmi múlt felé, az erősödik nemzeti identitása.

A kompetencia alapú tanítási-tanulási folyamat során kiemelt szerepet kap a tér-idő tájékozódási képesség fejlesztése, valamint az időbeli viszonyítás képességének kialakítása. A különböző társadalmak kultúrájának és életmódjának megismertetése. Az ok-és okozati összefüggések megláttatása, különös tekintettel az egymást követő időkben a történelmi-történelmi változásokat. A tanulókat képessé kell tenni a következtetésekre, a véleménynyilvánításra, az ésszerű vitára, az alapvető történelmi-társadalmi törvényszerűségek felismerésére.

7-8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Történelem: Történelmi áttekintés	Órakeret: 8 óra
Előzetes tudás	Az ötödik-hatodik évfolyamon tanult történelmi ismeretek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tanult történelmi csomópontok felidézése térben-és időben.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
<p><i>A történelem forrásai és a történelmi időszámítás</i> Óskori társadalmak</p> <p><i>Az ókori társadalmakról tanultak átvizsgálása</i> Az ókori Kelet Az ókori Görögország Az ókori Róma</p> <p><i>A középkori Magyarországról tanultak átvizsgálása (korai szakasz, érett szakasz, késői szakasz)</i> Árpád-házi királyok</p>	<p>Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. A régész eszközeinek megneveztetése. Múzeumlátogatás, óskori leletek. Térképről leletek helyének leolvasása. A zsákmányoló és a termelő ősember életmódjának összehasonlítása. Térképhasználat, terepasztal alkalmazása. Tárgyi emlékek fölismerése az ókorból, különös tekintettel az ókori Kelet, Görögország és Róma hagyatékaira. A forrásokhoz kapcsolódóan szövegfeldolgozás. Térképhasználat. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról. A vándorlás és honfoglalás állomásainak megnevezése.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom</p> <ul style="list-style-type: none"> - kommunikáció - dramatizálás - irodalmi szemelvények <p>Természetismeret</p> <ul style="list-style-type: none"> - a tudomány helyzete az egyes történelmi korokban <p>Matematika</p> <ul style="list-style-type: none"> - számítások

<p>Anjou-házi királyok és a Hunyadiak Hazánk három részre szakadása</p>	<p>Múzeumlátogatás. Koronázási ékszerek megtekintése. Tablókészítés a tanult uralkodókról. Tematikus feladatlapok megoldása. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: vizuális-és auditív emlékezet, analitikus-és szintetikus gondolkodás.</p>	<p>alpműveletekkel Rajz és vizuális kultúra - festészet Ének-zene - válogatás a népdalkincsből Életvitel és gyakorlati ismeretek - magyar népi mesterségek Földrajz - térképolvasás Informatika - interaktív taneszközök használata</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Az ötödik-hatodik évfolyamon megismert fogalmak.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Történelem: 1. A forradalmak és a polgárosodás kora Európában</p>	<p>Órakeret: 18 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Magyarország a XVII-XVIII. században.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>A nemzettudat és állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése.</p>	
<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények/tevékenységek</p>	
<p><i>1.1. A francia forradalom vívmányai és árnyoldalai.</i> A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete <i>1.2. Napóleon fölemelkedése és bukása.</i> Napóleon élete, híres háborúi Európában <i>1.3. Az ipari forradalom találmányai.</i> Ipari találmányok és feltalálók</p>	<p>A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről. Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről. Dramatikus technikák: vita a társadalom különböző csoportjai képviselőinek szerepében. Érvek ütköztetése. Plakátkészítés a francia forradalom jelszavaival. Fogalomalkotás az újkori társadalom és gazdaság jellemzőiről. Információgyűjtés a gőz erejéről. Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz, beszámoló készítése Mária Terézia koráról. Egy-egy történelmi korról eseménynaptár készítése. Szóbeli beszámoló a tanult reformkori személyiségek tevékenységéről szókártyák</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom - vitakészség - a hivatalossá vált magyar nyelv - Himnusz és a Szózat Természetismeret - feltalálók és találmányok Matematika - számítások alpműveletekkel</p>

<p><i>1.4. A magyar reformkor képviselői (Széchenyi, Kossuth, Kölcsey, Wesselényi)</i> A polgárosodás Magyarországon</p> <p><i>1.5. A forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai</i> Gróf Széchenyi István élete és munkássága Báró Wesselényi Miklós Kossuth Lajos Táncsics Mihály Ellenzéki szervezkedés az 1840-es években A magyar nyelv hivatalossá tétele Az 1848. március 15-i események Pesten Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései A szabadságharc legfontosabb eseményei</p>	<p>és képek segítségével. A történelmi személyiségek tevékenységeinek csoportosítása. A reformkori országgyűlések vívmányai – táblázatba rendezés. Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása. Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere. Helytörténeti séták szervezése a reformkorhoz kötődő emlékhelyekhez. Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása. Időszalag, térkép használata. Események képei – időrendben történő csoportosítás. Az első független magyar kormány bemutatása, adatok gyűjtése a miniszterekről. Múzeumlátogatás az 1848./49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása. Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint. Az aradi vértanúkról adatok gyűjtése, megemlékezés a hősookról. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: kauzális gondolkodás, hazaszeretet</p>	<p>Ének-zene - nemzeti himnuszok - Kossuth Lajos toborzódalai</p> <p>Rajz és vizuális kultúra - a történelmi események ábrázolása képzőművészeti alkotások tükrében</p> <p>Földrajz - topográfiai ismeretek - településformák az újkorban - Európa országai</p> <p>Informatika - interaktív taneszközök alkalmazása</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>polgári forradalom, nemzetállam, függetlenségi harc, polgárok, szabad parasztok, munkások, törvényhozás, országgyűlés, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó, gyáripár, vasúthálózat, gőzeke, vetésforgó, reform, haladó gondolkodás, nemzeti megújulás, magyar nyelv, gróf, báró, Magyar Tudományos Akadémia, kőhid, pesti árvíz, Védegylet, röpirat, pozsonyi országgyűlés – alsótábla, felsőtábla, törvényjavaslat, törvény, haladók, maradiak, márciusi ifjak, ellenzék, Pilvax Kávéház, Landerer Nyomda, Helytartótanács, Városháza, pákozdi csata, tábornok, trónfosztás, világsi fegyverletétel, aradi vértanúk.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Történelem: 2. A nemzetállamok kora	Órakeret: 8 óra
Előzetes tudás	A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A nemzeti, hazafias érzelmek szerepe a nemzetállam életében.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
<p><i>2.1. Az egységes német nemzetállam létrejötte</i> Az olasz nemzetállam létrejötte Az egységes német állam magalakulása</p> <p><i>2.2. Polgárháború az Egyesült Államokban</i> A rabszolgaság eltörléséért vívott harc</p> <p><i>2.3. A megtorlás és a kiegyezés Magyarországon</i> A gyarmatosítás szerepe a világpolitika alakulásában – az alapvető ismeretek szintjén</p> <p><i>2.4. A dualista Magyarország jelentős személyiségei</i> A kiegyezés jelentősége</p> <p><i>2.5. Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei</i> Az Osztrák-Magyar Monarchia</p> <p><i>2.6. Birodalmak versenye a világ újrafelosztásáért, élet a gyarmatokon</i></p>	<p>Gyűjtőmunka a könyvtárban. Adatok gyűjtése térképről. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Információk gyűjtése a XIX. század polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején. A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarország és Ausztria szempontjából. Budapest fejlődése a XIX. század második felében, épületek azonosítása korabeli képekről. A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné). Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése. A változások szerepe az emberek életében. A vasúthálózat fejlődése. Adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókusz: kritikai gondolkodás, kauzalitás.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom -szövegértés</p> <p>Természetismeret -tudósok, feltalálók és találmányaik (Ganz Ábrahám, Irinyi János, Eötvös Loránd, Semmelweis Ignác)</p> <p>Matematika: -számítások alaplételekkel</p> <p>Rajz és vizuális kultúra: - építészet</p> <p>Informatika: - interaktív taneszközök alkalmazása</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak:	rémuralom, teljhatalom, önkényuralom, néma ellenállás, osztrák császár, magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, gőzmalom, gőzeke, gőzcséplőgép, hajógyártás, mozdony-és vasongyártás, Budapest, világváros, Városliget, Operaház	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Történelem: 3. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében	Órakeret: 46 óra
Előzetes tudás	A nemzetállamok kora.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A történelmi tanulás képességének fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
<p><i>3.1. Az első világháború jellemzői és következményei Európában és Magyarországon</i> Az első világháború előzményei Az első világháború kirobbanása Hazánk részvétele az első világháborúban Az első világháború főbb eseményei Őszirózsás forradalom Tanácsköztársaság</p> <p><i>3.2. Trianon és következményei</i> Az Osztrák-Magyar Monarchia fölbomlása A trianoni döntés és következményei</p> <p><i>3.3. A nagy gazdasági világválság és következményei az Egyesült Államokban és Európában</i> A nagy gazdasági világválság</p> <p><i>3.4. Diktatúrák és diktátorok Európában</i> Kommunizmus, fasizmus és nemzetiszocializmus Lenin, Sztálin, Mussolini, Hitler A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék térhódítása Európában Adolf Hitler hatalomra jutása és a nemzetiszocialista eszmék előtörése</p>	<p>Gyűjtőmunka a könyvtárban a „nagy háborúról.” Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása. Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása. Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. A gyűjtemény alapján rövid fogalmazás készítése. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Játékfilm-részlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan, Schindler listája), dokumentumfilm-részletek megtekintése előzetes szempontok alapján. Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Fiktív levél írása a frontvonalról. Frontok modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása. Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. A személyes vélemény és a tény megkülönböztetése. A gazdasági válság megfogalmazása, jellemzőinek csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a nagy gazdasági világválság idején. Dramatikus technikák alkalmazása – situációs játékok. Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben. A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása. Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével. A II. világháború hadieszközeinek megnevezése. Háborúellenes plakát készítése. Fasiszta eszmék felismerése. Antifasiszta, háborúellenes versek gyűjtése, felolvasása. Tablókészítés. A világháborúhoz kötődő emlékhely</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom - szépirodalmi szemelvények - érvelési készségek és képességek</p> <p>Természetismeret - a XX. század első felének legjelentősebb fölfedezései - atombomba</p> <p>Matematika - számítások alapműveletekkel - területszámítások - halmazok - számítások tizedes törtekkel</p> <p>Földrajz - topográfiai ismeretek</p> <p>Rajz és vizuális kultúra - a világháborúk hatása a művészeti ágakra</p> <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek - mindennapi életvezetés megváltozott körülmények</p>

<p><i>3.5. Politikus portrék a két világháború közötti Magyarországon</i> Magyarország a két világháború között – Horthy Miklós kormányzó</p> <p><i>3.6 . A határon túli magyarság sorsa</i> Hazánk helyzete a második világháború kirobbanása előtt</p> <p><i>3.7. A második világháború jellemzői és következményei</i> A második világháború kirobbanása A második világháború főbb eseményei, technikai újításai A második világháború befejezése A párizsi békeszerződés</p> <p><i>3.8. Magyarország a második világháborúban</i> Hazánk belépése a második világháborúba Hazánk szerepe a második világháborúban A Don-kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról</p> <p><i>3.9. A holokausz Európában és Magyarországon</i> Hazánk német megszállása Deportálás Koncentrációs táborok Európában</p>	<p>felkeresése. Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése. Részletek olvasása, értelmezése Anna Frank naplójából. Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókusz: empátia, kritikai gondolkodás</p>	<p>között</p> <p>Informatika -interaktív taneszközök alkalmazása</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>merénylet, trónörökös, világháború, antant, központi hatalmak, hadüzenet, állóháború, villámháború, front, lövészárk, tank, tengeralattjáró, felderítő repülőgép, mérges gáz, őszirózsás forradalom, köztársaság, tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, jóvátétel, haderőcsökkentés, hitelfelvétel, bank, rádió, Magyar Rádió megalakulása, világválság, munkanélküliség, fasizmus, nemzetiszocializmus, fajgyűlölet, antifasiszta, hadiállapot, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba,</p>	

Hirosima, Nagaszaki, párizsi békeszerződés
--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Történelem: 4. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében	Órakeret: 26 óra
Előzetes tudás	Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A történelmi tanulás képességének fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
<p>4.1. <i>A hidegháború: az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedése</i> Hatalmi csoportosulások kialakulása a II. világháború befejezése után</p> <p>4.2. <i>A kettéosztott Európa</i> A berlini fal kiépítése</p> <p>4.3. <i>Az arab–izraeli konfliktusok</i> Izrael állam létrejötte</p> <p>4.4. <i>A szovjet megszállás és a kommunista diktatúra jellemzői Magyarországon</i> Rákosi Mátyás hazánk élén: a sztálini rendszer magyarországi másolata Az emberek élete az 1950-es évek elején</p> <p>4.5. <i>Az 1956-os forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai</i> Az 1956-os forradalom és Nagy Imre miniszterelnöksége</p> <p>4.6. <i>A Kádár-korszak jellemzői (a megtorlástól a rendszer bukásáig)</i></p>	<p>Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése. Térképről adatok leolvasása. Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A keleti blokk és a nyugati blokk országainak csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a demokratikus vezetés alatt álló és a szocialista vezetés alatt álló országokban. A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. A tervgazdálkodás – rámutatás a hamis eszményekre egyszerű modellezéssel. Tárgyi és írásos emlékek az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése. Évszámok jelölése időszalagon. Szocialista iparvárosok térképen való jelölése; rajz, makett készítése a gyárvárosokról. Címerek összehasonlítása a XX. század különböző korszakaiban. Jellemzők megkülönböztetése. Gyűjtőmunka – tárgyi emlékek a tárgyalt történelmi időszakokból. Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról. Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas-, hetvenes-, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. A Kádár-korszak legfontosabb jegyeiről történő fogalomalkotás, a társadalmi berendezkedéshez kapcsolódó jellemzők rendezése, csoportosítása főfogalom alá.</p> <p>Csoportosítás tanári irányítás mellett: okok, melyek a kommunista hatalom összeomlásához vezettek. Plakátképek</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom</p> <ul style="list-style-type: none"> -szövegértés -szépirodalmi szemelvények -érvelési készségek és képességek <p>Természetismeret</p> <ul style="list-style-type: none"> -fegyveres konfliktusok hatása az élővilágra <p>Matematika</p> <ul style="list-style-type: none"> -számítások alapműveletekkel -halmazok <p>Földrajz</p> <ul style="list-style-type: none"> -topográfiai ismeretek <p>Rajz és vizuális kultúra</p> <ul style="list-style-type: none"> -a XX. század második felének legfontosabb művészeti alkotásai <p>Informatika</p> <ul style="list-style-type: none"> -interaktív taneszközök alkalmazása

<p>A forradalom megtorlása A gazdasági reformok évei Az 1980-as évek vége, a Kádár-rendszer válsága</p> <p><i>4.7. A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon</i></p> <p>A demokratikus átalakulás és a piacgazdaság létrejötte A népképviselőten alapuló demokrácia kiépülése</p> <p><i>4.8. A határon túli magyarság sorsa</i> Az 1989-es romániai forradalom az erdélyi magyarság szempontjából</p>	<p>bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókusz: kritikai gondolkodás, kauzalitás</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>hidegháború, keleti blokk, nyugati blokk, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés, földosztás, kisbirtokrendszer, koalíciós kormány, személyi kultusz, infláció, többpártrendszer-egypártrendszer, címerváltozás, diktatúra, pártállam, termelészövetkezet, jegyrendszer, munkatábor, forradalom, szabadságharc, politikai fogoly, kölcsönfelvétel, eladósodás, a többpártrendszer újjáéledése, a szovjet csapatok kivonulása</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Történelem: 5. A globalizálódó világ és Magyarország</p>	<p>Órakeret: 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>A történelmi tanulás képességének fejlesztése.</p>	
<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények/tevékenységek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>5.1. Az Európai Unió létrejötte és az európai polgárok alapvető jogai</i> Az Európai Unió szerepe a történelmi - társadalmi-gazdasági események alakulásában</p> <p><i>5.2. A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban</i> A szocialista</p>	<p>Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszalagon. A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: - szövegértés - válogatás a nemzetiségek irodalmának szemelvényeiből</p> <p>Természetismeret - az Európai Unióhoz kötődő természetvédelmi</p>

<p>államrendszerek fölbomlásának következményei</p> <p><i>5.3. Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás</i> A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére</p> <p><i>5.4. Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon</i> Az Alaptörvény múltja jelene – az alapvető jogok</p> <p><i>5.5. A gazdasági élet területei és a munka világa</i></p> <p><i>5.6. A határon túli magyarság sorsa</i></p> <p><i>5.7. A magyarországi romák kultúrája, helyzetének változásai</i></p>	<p>kapcsolódóan tanári irányítás mellett. A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablóképzés. A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományörző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világunk témakörében. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókusz: kritikai gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén.</p>	<p>projektek</p> <p>Matematika: - számítások alapműveletekkel</p> <p>Földrajz - topográfiai ismeretek - az Európai Unió országai</p> <p>Ének-zene - az Európai Unió himnusza</p> <p>Rajz és vizuális kultúra - a nemzeti kisebbségekhez tartozó művészek jeles alkotásai</p> <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek - nemzetiségekhez kötődő mesterségek</p> <p>Informatika - interaktív taneszközök alkalmazása</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>Európai Unió, Szovjetunió, Csehország, Jugoszlávia, államrendszer, államhatár, jóléti társadalom, globális problémák, fenntarthatóság, fogyasztói társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság,</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek: 6. Társadalmi szabályok	Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás	Alapvető szabályok a környezetünkben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A szabálytudat erősítése. A közösségi együttélés szabályai.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	
<p><i>6.1. Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog</i></p> <p>A szokás és a hagyomány Illemtani alapismeretek Az erkölcsi jó és rossz A jog szerepe az emberek mindennapjaiban</p> <p><i>6.2. Az emberi alapjogok</i></p> <p><i>A gyermekek jogai, diákjogok</i></p> <p><i>6.3. Hivatalos ügyeink (ügyintézés)</i></p>	<p>Közismert népszokások, néphagyományok fölelevenítése. Az erkölcsi értékekhez kapcsolódó csoportosítások a jó és a rossz fogalmának tükrében. A jog és erkölcs kapcsolatának értelmezése egyszerű példákon keresztül, különös tekintettel a gyakoribb normasértésekre. Az emberi alapjogokról való beszélgetés – az oki tényezők összegyűjtése. Az Emberi és polgári jogok nyilatkozata - a legfőbb pontok megismerése. Jogok és kötelességek a társadalomban – az emberek együtt éléséhez szükséges normákról való beszélgetés. Különbségek föltárása az ok-és az okozatok szempontjából – saját gondolatok szóbeli megfogalmazása. A Gyermekek jogairól szóló 1989. évi ENSZ Egyezmény alapelveinek értelmezése. Az iskolaházirendjéről való beszélgetés – a diákokat megillető jogok, a diákélethez kapcsolódó kötelességekhez kapcsolódó beszélgetés. A gyermekek helyzete a világban – beszélgetés, adatgyűjtés különböző kontinensen élő gyermekek életéről, mindennapjaikról. A mindennapi élethez kötődő egyszerűbb ügyek intézéséhez szükséges információk gyűjtése. Mindennapi ügyintéзések modellezése, a lebonyolításhoz kötődő kommunikációs és illemtani szabályok tükrében. Az ügyintézés alapvető faktorai – ügyintézési technikák lépésről-lépésre. Ügyintézés a világhálón – internetes felületről ügyintézési lehetőségek, egyszerűbb alkalmazások összegyűjtése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: erkölcsi érzék, kritikai gondolkodás</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom</p> <ul style="list-style-type: none"> - kommunikáció - fogalmazási ismeretek <p>Természetismeret</p> <ul style="list-style-type: none"> - szokásrendek a természet világában <p>Matematika</p> <ul style="list-style-type: none"> - halmazalkotási műveletek <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> - életvezetési technikák <p>Földrajz</p> <ul style="list-style-type: none"> - az egyén és a közösség szerepe a hazai és a világ országai együttműködésének tekintetében <p>Informatika</p> <ul style="list-style-type: none"> - interaktív taneszközök használata - ügyintézés a világhálón
Kulcsfogalmak/fogalmak	szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog, ENSZ, A gyermekek jogairól szóló nemzetközi egyezmény, illemszabály, ügyintézés, internet	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek: 7. Állampolgári ismeretek	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Társadalmi szabályok.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az állampolgársághoz kapcsolódó ismeretek.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	
<p>7.1. Államformák, politikai rendszerek</p> <p>7.2. Demokratikus alapelvek</p> <p>7.3. Magyarország politikai intézményei</p> <p>7.4. A média és a nyilvánosság szerepe A televízió világa A rádió világa Az internet világa</p> <p>7.5. Állampolgári jogok és kötelességek Állampolgári jogok Állampolgári kötelességek</p>	<p>Államformák: köztársaság és királyság – legfontosabb jellemzők összegyűjtése. A demokratikus és a diktatórikus politikai rendszer jellemzőinek azonosítása, példák gyűjtése.</p> <p>A demokrácia szerkezeti pontjainak megállapítása. A demokratikus választás modellezése. A demokratikus alapelvek legfőbb alkotóelemeinek összegyűjtése. Az antik és a modern demokrácia összehasonlítása tartalmi szempontok szerint. A törvényhozás, a végrehajtás és az igazságszolgáltatás intézményeiről való beszélgetés az elemi ismeretek szintjén. A törvények szerepe az emberek életében – véleményalkotás.</p> <p>Látogatás a Parlamentben. Helyi önkormányzat fölkeresése. A tömegtájékoztatás eszközeinek megismerése. Híradó megtekintése – a tanulócsoporthoz számára könnyen érthető hírekről való beszélgetés. A tömegtájékoztatáshoz kapcsolódó előnyök meghatározása. Napi újságcikkekhez kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása. Az információátadás torzulása a nyilvánosságban, a tény és a vélemény közötti különbségek meghatározása. A közösségi portálokon való jelenlét – beszélgetés az alkalmazás előnyeiről és hátrányairól. Információgyűjtés és csoportosítás az állampolgári jogok és kötelezettségek területén. Az alapvető jogok és kötelességek értelmezése, példák gyűjtése. Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókusz: kritikai gondolkodás, kauzalitás</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom</p> <p>- kommunikáció</p> <p>- szépirodalmi szemelvények</p> <p>Természetismeret</p> <p>- a hangyák világa</p> <p>Matematika</p> <p>- halmazalkotási műveletek, számlálás</p> <p>- arányok</p> <p>Rajz és vizuális kultúra</p> <p>- a témához kapcsolódó képzőművészeti alkotások</p> <p>- építészet: az Országház</p> <p>Ének-zene</p> <p>- zeneművek</p> <p>Földrajz</p> <p>- a Föld országai</p> <p>Informatika</p> <p>- interaktív taneszközök használata</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak:	államforma, köztársaság, királyság, demokrácia, demokratikus alapelvek, kormány, törvényszék, Parlament, híradó, média, vélemény, tény, közösségi portál, állampolgári jogok és	

	kötelezettségek.
--	------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek: 8. Pénzügyi és gazdasági kultúra	Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás	Állampolgári ismeretek	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tudatos pénzhasználat – a pénzügyi kultúra fejlesztése	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
<p><i>8.1. A jövedelem szerepe a családban</i> Bevételek és kiadások Megtakarítás, hitel Rezsi Zsebpénz</p> <p><i>8.2. A pénz és formái</i> Érme és bankjegy Virtuális pénz, bankkártya Árfolyam, infláció</p> <p><i>8.3. Pénzintézetek és tevékenységük</i> Hitel Kamat Tőke</p> <p><i>8.4. Vállalkozói alapismeretek</i></p>	<p>A bevételek és kiadások modellezése havi lebontásban. A bevételtípusok megkülönböztetése, példákon keresztül. A megtakarítás és hitel – egyszerű gyakorlati példákon keresztül. A rezsiköltségek összehasonlítása a háztartás kiadásainak tükrében. A pénz szerepe az emberek életében – historikus szemléletű tabló készítése. A magyar fizetőeszközhöz kötődő bankjegyek és érmék megkülönböztetése játékpénzek felhasználásával. Különböző fizetési módok modellezése. A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése. A különböző pénzek átváltása – a legegyszerűbb számítások szintjén. Érdekességek gyűjtése a pénz világáról. A bankok szerepe az emberek életében – információgyűjtés a hitelről. A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása. A vállalkozás működésének összetevői – elemi információk gyűjtése a témában. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókusz: kritikai gondolkodás</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom - kommunikáció</p> <p>Természetismeret - energiatakarékosság</p> <p>Matematika - alpműveletek - mértékváltások</p> <p>Rajz és vizuális kultúra - bankjegyeken és bankkártyákon látható művészi ábrázolások</p> <p>Földrajz - érdekes bankjegyek, pénzérmék a világ különböző tájairól</p> <p>Informatika - interaktív taneszközök használata</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás, rezsi, hitel, zsebpénz, pénz, bankjegy, érme, pénzromlás, bank, bankkártya, hitel, árfolyam, kamat, tőke, vállalkozás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek: 9. A munka világa	Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás	Pénzügyi és gazdasági kultúra.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A munkavállalásra ösztönzés.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p><i>9.1. Elhelyezkedés és munkavállalás</i> A munka és a munkaviszony jelentősége Különböző foglalkozások és munkahelyek megismertetése</p> <p><i>9.2. Gazdasági ágazatok, foglalkozások</i> Mezőgazdaság Ipar Bányászat Energiatermelés Kereskedelem Vendéglátás Közlekedés Távközlés Bank Biztosítás Egyéb</p> <p><i>9.3. Fizikai és szellemi munka</i></p>	<p>Információk gyűjtése, rendszerezése a munkavállalásról. Munkaszerződések értelmezése, elemzése, megbeszélése. Munkalehetőségek gyűjtése különböző forrásokból. Különböző foglalkozási ágazatok gyűjtése újsághirdetésekből, világhálóról. Szituációs játékok különböző munkaviszonyhoz kapcsolódó helyzetek megjelenítésére. A munkaviszonnyal kapcsolatos jogok és köteleességek csoportosítása. Adatok, információk gyűjtése és csoportosítása a foglalkozások világából. A fizikai és szellemi munka azonosságainak és különbségeinek feltárása. Szakmák azonos és eltérő jegyeinek feltérképezése. Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókusz: kritikai gondolkodás, szociabilitás</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom - kommunikáció - szövegértés</p> <p>Matematika - számítások alapműveletekkel</p> <p>Ének-zene - népdalok, munkadalok</p> <p>Rajz és vizuális kultúra - képzőművészeti alkotások a munka világából</p> <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek - a munka szerepe az ember életében</p> <p>Földrajz - érdekes munkák a világ minden tájáról</p> <p>Informatika - interaktív taneszközök használata</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	munka, munkaviszony, foglalkozás, munkahely, gazdaság, gazdasági ágazatok, mezőgazdaság, ipar, bányászat, energiatermelés, kereskedelem, vendéglátás, közlekedés, távközlés, bank, biztosítás, fizikai munka, szellemi munka	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseikről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett.

Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alpműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani.

A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről. Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból.

Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Táncsics Mihályt, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. Felismeri, hogy a trianoni békeszerződés mekkora veszteségeket jelentett hazánk számára.

A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj-és idegengyűlöletet elutasítja.

Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer. Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul.

A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.

A tanuló képességei szerint elsajátítja a társadalomhoz, állampolgársághoz és a gazdasághoz kapcsolódó alapvető ismereteket. Felismeri az emberi közösséghez kapcsolódó kulcsszerepű tényezőket és folyamatokat; utóbbi területen lehetőségei szerint tájékozódik. Az alapvető emberi jogokat és kötelességeket ismeri; az alkotó, demokratikus közösség értékrendjét elfogadja.

Tájékozódik a hivatalos ügyintézés módjaiban, annak illetékes és korszerű formáiban.

A média és nyilvánosság szerepét ismeri, azok különböző területein képességei szerint tájékozódik; egyúttal különbséget próbál tenni tény és vélemény között. A világháló közösségi portáljain való részvétel lehetőségeiről tud, az egyéni virtuális jelenlét előnyeiről és hátrányairól képet alkot. Ismereteket szerez a jövedelem szerepéről az ember életvezetésének tükrében.

Fogalmi képet alkot a pénzről, a pénzintézetekről, azok tevékenységeiről; utóbbiak lehetséges szerepéről az életpálya felépítésének tükrében. A fizikai és szellemi munka jellegzetességeit megkülönbözteti, tájékozódik az egyes gazdasági ágazatokban, reális képet alkot a munkavállalás jelentőségéről.

Az élethosszig tartó tanulás fontosságát, az egyén állandó alkalmazkodásának szerepét képessége szerint magára vonatkoztatja folyamatosan változó világunkban.

Hon- és népismeret 5. évfolyam

A hon-és népismeret is az alsó tagozatban megszerzett ismeretanyagra épít. A felső tagozatban ismerkednek meg a tanulásban akadályozott tanulók hazánk fekvésével, fővárosával és annak nevezetességeivel. Megismerik Magyarország jelképeit, a nemzeti értékeket, lakóhelyük történelmi emlékhelyeit, híres személyiségeit. A helytörténeti séták és gyűjtőmunkák segítik elő az ismeretszerzést a gyakorlatban.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hon-és népismeret: 1. Az én világom	Órakeret: 12 óra
Előzetes tudás	A családdal kapcsolatos ismeretek, élmények.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ismeretalkotás az egyén helyéről és szerepéről a szűkebb és tágabb környezetben.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	
<p><i>1.1. Családunk története</i> A családi közösség, helyem a családban Élettörténetem: Ki vagyok én? A család múltja és története Családfa</p> <p><i>1.2. Az én városom, falum</i> Elhelyezkedése, földrajzi fekvése Nevezetességei Hagyományai</p> <p><i>1.1. A hazai táj. A helyi tudás</i> Hazánk természeti értékei</p> <p><i>1.2. Gyermek, diákélet a múltban.</i> Az iskola története, múltja</p>	<p>Információgyűjtés a családról. Családi ünnepekről való beszélgetés. Élettörténetről való szóbeli beszámoló. Érdekességek mesélése a családi legendáriumból. Családi fényképekről való beszélgetés. A család lerajzolása, családtagok megnevezése. Rajzos, fényképes családfakészítés. Képgyűjtés az adott településről. Térképen való tájékozódás, különböző információk gyűjtése az a településsel kapcsolatban. Helytörténeti kiállítás látogatása. Hivatalos honlapon történő tájékozódás. Helyi hagyományokról, történelmi eseményekről információgyűjtés. A településen élő (onnan elszármazott), a tanulóknak példaképként állítható híres emberek életútjáról való beszélgetés, fényképes tablókészítés a legfontosabb információkkal. Érdekességek gyűjtése az adott településsel kapcsolatban. Beszélgetés a személyes és családi kötődésekről a téma tükrében. Beszélgetés hazánk legfőbb tájegységeiről, képek gyűjtése. A nemzeti és a helyi közösség tudásbázisának feltérképezése – tablókészítés a pozitív értékek kiemelésével a legalapvetőbb ismeretek szintjén. Képek gyűjtése, csoportosítása egyszerűbb szempontok figyelembevétel. Rövid szépirodalmi szemelvényekből való tájékozódás, információgyűjtés. Érdekességek gyűjtése a helyi iskola történetével kapcsolatosan.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom</p> <ul style="list-style-type: none"> - kommunikáció - szövegértés - szépirodalmi szemelvények <p>Természetismeret</p> <ul style="list-style-type: none"> -szülők és utódok az élővilágban -hazánk természeti kincsei <p>Matematika</p> <ul style="list-style-type: none"> - számítások alapl műveletekkel <p>Rajz és vizuális kultúra</p> <ul style="list-style-type: none"> -a család ábrázolása - a művészetekben -helyi kulturális örökség <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> -makett készítése <p>Földrajz</p> <ul style="list-style-type: none"> -tájékozódás a térképen -hazánk tájegységei <p>Informatika</p> <ul style="list-style-type: none"> - interaktív

	Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: időbeli és térbeli tájékozódás, szociabilitás	taneszközök használata
Kulcsfogalmak/fogalmak:	család, unokatestvér, nagyszülők, dédszülők, rokonság, újszülöttkor, csecsemőkor, óvodáskor, kisiskoláskor, előd, ős, generáció, családfa, családi ünnep, település, város, falu, főváros, táj, haza, hagyomány, diákélet	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hon-és népismeret: 2. Találkozás a múlttal	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás	Az én világom.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az időben való tájékozódási képesség fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
<p><i>2.1. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban</i></p> <p><i>2.2. A paraszti ház és háztartás, a ház népe.</i> Falusi élet a múltban</p> <p><i>2.1. A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)</i> A régmúlt idők étkezési szokásai Ruházkodás a régmúlt időkben Az emberek mindennapjai</p> <p><i>2.2. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete</i> Húsvéti ünnepkör Pünkösdi ünnepkör Karácsonyi ünnepkör</p> <p><i>2.3. Hitélet és közösségi élet</i> Közösségek az ember világában</p>	<p>Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, dédszülőkről; beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól. Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása, azokról való beszélgetés. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők mindennapjainak tükrében. Lehetőség szerint látogatás tájházban. A parasztház jellegzetességeinek azonosítása; közvetlen, illetve közvetett forrásból. Beszélgetés a paraszti háztartáshoz kötődő hagyományos életformáról. Tájékozódás a hétköznapi életről régi képeslapok, használati tárgyak, reprodukciós nyomtatványok segítségével. Régi receptek gyűjtése. Beszélgetés a táplálkozás kiemelt szerepéről, különös tekintettel az eltérő életformákra. Információk gyűjtése a pedagógus által válogatott, egyszerűsített visszaemlékezésekből – az adatokból közösen napirend készítése. A gazdag és szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam fölállítása napjainkhoz kötötten. Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való beszélgetés. A néphagyományok lehetőség szerinti föllevenítése a szűkebb (esetlegesen tágabb) közösségben. Egyszerűbb hagyományőrző játékokkal való megismerkedés. Beszélgetés az egyén szerepéről a közösségben. Beszélgetés a hit szerepéről a vallásos emberek életében</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom</p> <ul style="list-style-type: none"> - kommunikáció - szövegértés - szépirodalmi szemelvények <p>Természetismeret</p> <ul style="list-style-type: none"> - háziállatok - táplálkozás <p>Matematika</p> <ul style="list-style-type: none"> - számítások alapl műveletekkel <p>Rajz és vizuális kultúra</p> <ul style="list-style-type: none"> - a paraszti világ ábrázolása <p>Ének-zene</p> <ul style="list-style-type: none"> - népdalok világa <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> - néphagyományokhoz kötődő egyszerű játékok készítése - ételreceptek - életformák - népi mesterségek <p>Földrajz</p>

	<p>– példákon keresztül. Beszélgetés az alapvető szabályok betartásáról. A közösség pozitív értékeinek összegyűjtése és megbeszélése. Csatlakozási lehetőségek földerítése helyi értékteremtő közösségekhez. A családi közösség szerepeinek feltárása szituációs játékok által. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókusz: nemzettudat, empátia</p>	<p>- tájékozódás a térképen - hazánk tájegységei</p> <p>Testnevelés - népi sportjátékok</p> <p>Informatika - interaktív taneszközök használata</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak:	<p>nagyszülő,dédszülő, falu, város, régmúlt, parasztház, háztartás, húsvét, pünkösd, karácsony, vallás, vallásos ünnep, néphagyomány, hagyományörzés, közösség, közösségi élet, értékteremtés</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hon-és népismeret: 3. Magyarország helyzete	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	Találkozás a múlttal.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A magyar kulturális örökségről való tájékozódás lehetőségének biztosítása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	
<p><i>3.1. Az ősi magyar kultúra hagyatéka</i> A magyarok őseiről</p> <p><i>3.2. Magyarok a történelmi és mai Magyarország területén</i></p> <p><i>3.3. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok.</i></p> <p><i>3.4. Természeti és épített örökségünk, a szellemi kulturális örökség és a világörökség elemei</i></p> <p><i>3.5. A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban</i></p>	<p>Beszélgetés a magyar őstörténetről, a legalapvetőbb tudás mentén. Képek gyűjtése a magyar őstörténetről, annak továbbhagyományozódásáról a népművészetben. A témához kapcsolódó rajzkészítés. Múzeumlátogatás. Érdekességek földerítése az írott forrásokból, különös tekintettel a nép nevére, nyelvére stb. Beszélgetés a történelem szerepéről a nemzet életében. Információgyűjtés a történelmi Magyarország területén élő magyarok mindennapjairól. A magyarlakta területek azonosítása, határon túli tájegységek, magyar városok megnevezése a térképen. A történelmi Magyarország területén élő, a tanulók számára példaképpül állítható híres emberek életútjáról való beszélgetés, fényképes tablókészítés. A magyar néprajzi tájak megnevezése, megkeresése a térképen. A tájegységek csoportosítása jellegzetességei és legismertebb települése szerint. A nemzeti kisebbségek azonosítása, anyaországukról való ismeretek, érdekességek gyűjtése, tablókészítés kulturális értékeikről, néphagyományaikról. Néhány alapvető formula elsajátítása a nemzeti kisebbségek nyelveiből (pl. köszönés, búcsúzás). A</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom</p> <ul style="list-style-type: none"> - kommunikáció - szépirodalmi szemelvények <p>Természetismeret</p> <ul style="list-style-type: none"> - az ősmagyarok természeti környezete - a magyar természeti örökség <p>Matematika</p> <ul style="list-style-type: none"> - számítások alpműveletekkel - mértékváltások, hosszúsághoz kötődő számítások <p>Rajz és vizuális kultúra</p> <ul style="list-style-type: none"> - ősmagyar művészet - a határon túli magyarság kulturális öröksége - híres magyar művészek

	<p>szomszédos országok felsorolása, fővárosuk megnevezése, térképen való azonosításuk. A magyar örökségnek tekintett természeti és épített kulturális örökségről adatok, információk, képek, érdekességek gyűjtése, csoportosítása. Múzeumlátogatás, tanulmányi kiránduláson való részvétel. Beszélgetés a magyar tudomány és kultúra eredményeiről, különös tekintettel a nemzetközi hírnevet szerzett tudósokra és művészekre. Ismeretterjesztő filmek, filmrészletek megtekintése a témával kapcsolatosan. Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: nemzettudat, erkölcsi érzék</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> - néphagyományokhoz kötődő egyszerű játékok készítése - ételreceptek - népi mesterségek <p>Földrajz</p> <ul style="list-style-type: none"> - tájékozódás a térképen - hazánk és a történelmi Magyarország tájegységei <p>Informatika</p> <ul style="list-style-type: none"> - interaktív taneszközök használata
Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>őstörténet, ősművészet, néphagyomány, történelmi Magyarország, Kárpát-medence, örökség, tudomány, kultúra</p>	<p>nemzeti kisebbség, anyaország, kulturális</p>

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló ismeri Magyarországnak nemzeti hagyományait és értékeit. Fogalmi képet alkot arról, hogy a magyar kultúra az európai művelődés szerves részét alkotja; ismeretekkel rendelkezik szűkebb-és tágabb környezetének múltjáról és jelenéről. Hazánk főbb tájegységeit megkülönbözteti, azokhoz kapcsolódva néhány jellegzetességről szóban és/vagy írásban, néhány mondatban beszámol.

Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot azok gyermek-és felnőttkoráról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapijaira, ünnepnapjaira. Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, azokat tiszteli és őrzi. Ismeretekkel rendelkezik történelmi Magyarország területén élő honfitársaink múltjáról és jelenéről; a magyar lakta területeken élő közösségek értékteremtő munkájáról.

A magyar kultúra és tudomány világban elfoglalt helyéről és alapvető ismeretekkel rendelkezik, a nemzetközi hírnevet szerző művészek és tudósok közül néhányat megnevez, munkásságuk iránt érdeklődik. Folyamatosan erősödő nemzeti identitástudattal rendelkezik.

Ember és természet műveltségi terület tanterve

Természetismeret

5-8. évfolyam

Az Ember és természet kerettanterv a sajátos nevelésű, enyhén értelmi fogyatékos tanulók 5-8. évfolyamai számára készült.

A műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhén értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan tanulási helyzetek kialakítására helyezi a hangsúlyt, amelyben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető- és védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédelmi attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása, természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amely alkalmas a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatásaira, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és közösség életét, és kihatással van a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezeknek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik. A tanulói aktivitás és tevékenység központúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazására. A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömeinek, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincsbővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukció kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség

gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

Az Ember és természet műveltségterület fejlesztési feladatai a NAT-ban tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok, valamint a közműveltségi tartalom integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását.

A kerettanterv követi a NAT által meghatározott tudásterületek témaköreit, amelyek közműveltségi tartalmakat foglalnak magukban. A témakörök közül az elsőt, a *Tudomány, technika és kultúra* műveltségterületét és fejlesztési feladatait beépítettük a többi témakörbe. A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. A tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben és a kísérleti eszközök használata, a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Természetismeret 5-6. évfolyam

A tantárgy tanítása során a következő nevelési célokat valósítjuk meg: Szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a feladattudat erősítése. A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése. Én tudat és énkép fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása. A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése. A szociális érzékenység fejlesztése, az együtt érző, segítő magatartás erősítése. A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és a megóvás igénye, törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

A kulcskompetenciák közül kiemelendő a szókincsfejlesztés, szövegértés, az információk gyűjtése, feldolgozása, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység. Az IKT eszközök használata támogatja a tudásforrások keresését és felhasználását, növeli a tanulók motivációját. Tudjon segítséget kérni és adni, kudarctűrés fejlesztése.

Kiemelt fejlesztési cél és feladat az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása. A pedagógus feladata erős figyelmet fordítani a periodikus változások, összefüggések megértésére, kapcsolatok felismerésére a növény és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet kapcsolatában. A tanulók számára fontos, hogy közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek, ezért kell lehetővé tenni a vizsgáló és kísérletező eszközök rendszeres használatát.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. ANYAG, ENERGIA, INFORMÁCIÓ	Órakeret: 18 óra
Előzetes tudás	Az alsó évfolyamokban szerzett ismeretek az élettelen természet anyagairól, halmazállapot változásairól. Egyszerű információs jelek ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Természettudományosan megalapozott, tanulók által megfigyelhető tapasztalatok bővítése, alkalmazása, az érdeklődés, a kíváncsiság, a motiváció erősítése az élettelen természet anyagai és jelenségei iránt. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése, szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>2.1. Anyag</i> Anyagfajták a mindennapi környezetben (fémek, fák, bőr, szövet, üveg, műanyag, kerámia, papír) Tulajdonságaik</p> <p>Halmazállapotok</p> <p>Tömegmegmaradás</p> <p>Oldatok, keverékek</p> <p>Víz a természetben</p>	<p>Tulajdonságok vizsgálata Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások Egyszerű kísérletek végzése különböző köznapi anyagokkal (alakíthatóság, rugalmas, hajlítható, törékeny, morzsolható, faragható, olvasható, szilárd, képlékeny, folyékony, légszerű) A környezet legismertebb anyagai halmazállapotjának felismerése (víz, levegő, zsír, olaj) Egyszerű fizikai változások létrehozása Mérések, vizsgálatok (törés, darálás, hajtogatás) Ételek (saláták) készítése Italok (szörpök, teák) készítése Alkotórészeik mérése előtte és utána Jelenségek értelmezése segítséggel a tömegmegmaradás szempontjából</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek: anyagok megmunkálása</p> <p>Matematika, mérések Mérőeszközök használata, mértékegységek</p>
<p><i>2.2. Kölcsönhatások, erők</i> Egyszerű kölcsönhatások a mindennapi környezetben (mechanikai, melegítés, hűtés, mágneses vonzás, taszítás, halmazállapot változások, térfogatváltozás /hőterjedés, hőtágulás, hőáramlás, hősugárzás/, statikus, elektromosság, hang és fényforrások)</p>	<p>A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának gyakorlása. Ok-okozati összefüggések felismerése Jelenségek, változások felismerése, elemzése irányítással A mágneses jelenség megfigyelése játékos kísérletekkel</p>	

<p><i>2.3. Energia</i> Energiaforrások a háztartásban Energia, energiafajták Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben (fűtés, főzés, hűtés...) Megújuló és nem megújuló energiaforrások</p> <p>Az emberi szervezet energiaszükséglete, felhasználása (normál testsúly, mértékletesség, változatosság)</p> <p><i>2.4. Információ</i> Jelek, jelzések (közlekedési jelzőtáblák, piktogramok, katasztrófavédelmi jelzésrendszer)</p> <p>A természet jelzései Növények jelzései, állatok kommunikációja</p>	<p>A tapasztalatok összehasonlítása a mindennapi élet történéseivel. Egyszerű kísérletek végzése a hang, fény, anyag kapcsolatára Az energia elemi szintű értelmezése Energiahordozók megfigyelése (fűtőanyagok, üzemanyagok, tápanyagok) Ábrák, képek megfigyelése, elemzése adott szempontok szerint folyamatos segítséggel. Összefüggések felfedezése Élelmiszerek tájékoztatójának megfigyelése Táplálkozás, életvitel, testsúly összefüggéseinek felfedezése.</p> <p>Irányított megfigyelések a mindennapi életünket segítő, tájékoztató jelrendszerekről (élelmiszerek, háztartási vegyszerek, közlekedési jelző és tiltó táblák, életvédő, katasztrófa megelőző, menekülést segítő jelzések, internet piktogramok)</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek Energia, energiafajták Az emberi szervezet energiaszükséglete</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Anyag tulajdonság, megmunkálhatóság, kölcsönhatás, mértékegység, energiafajta, energiaforrás, információs jel, jelrendszer.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. RENDSZEREK	Órakeret: 46 óra
Előzetes tudás	Az alsó évfolyamokon megszerzett tájékozódási ismeretek. Az időjárás elemeinek ismerete. Az eddig tanult növények, állatok jellemzőinek ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analízis és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>3.1. Tér és idő</i> Tájékozódás a lakóhelyen és környékén, hely, irány, távolságok meghatározása Térkép és földgömb Világtérkép a valóságban és a térképen. A térkép tájolása. Iránytű. Alaprajz, térképvázlat, síktérkép, domború térkép Hazánk térképe Domborzati viszonyokat jelölő színek, jelek Vizek ábrázolása a térképen Ciklusok a természetben (napszakok, évszakok, az élővilág változásai ennek megfelelően) Az időmérés lehetőségei, eszközei (óra, perc, másodperc) Időjárás</p>	<p>Tájékozódási gyakorlatok a lakóhelyen és környékén, az épített és természetes környezetben Az iránytű használatának gyakorlása Felszíni formák és világtérkép ráismerési szinten Alaprajzok, egyszerű térképvázlatok rajzolása A látott, tapasztalt valóság ábrázolása homokasztalon, terepasztalon Vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök (óra, hőmérő) használatának gyakorlása Az időjárás elemeinek figyelemmel kísérése napszaknak és az adott évszaknak megfelelően Időjárás jelentések értelmezése. Időjárási naptár készítése. Hőmérsékletmérések. Napi és évi változások figyelemmel kísérése, rögzítése.)</p>	
Mozgás és idő összefüggése	A napszakok és a Nap állásának megfigyelése, összekapcsolása. (A Hold változásainak megfigyelése.)	

<p><i>3.2. Rendszer, a rendszer és környezete</i> Természeti és mesterséges technikai és épített rendszerek környezetünkben Természetes táj, mesterséges környezet Élőlény és élőhelye, lakóház és közmű kapcsolatai Rendszerek egymásba ágyazódása</p>	<p>Séták, kirándulások során irányított megfigyelések A tapasztalatok megbeszélése, vázlatok, rajzok, tablók készítése</p>	
<p>Rendszerek egymásba ágyazódása (szoba-ház, város-ország)</p> <p><i>3.2. Mezőgazdasági kultúrák (főbb kultúrnövényeink, tenyésztett állatok)</i> Élőlények a ház körül Rendszer részei, ház részei, ország részei, élőlények részei</p>	<p>Megfigyelések végzése, részvétel csoportmunkában építőjátékok, legózás, terepasztal berendezése stb. során A gazdaságok hatékony működésének megfigyelése természetes környezetben, tanulmányi séták alkalmával Múzeumlátogatás , rövid beszámoló készítése a látottakról Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma) Hasznos rovarkártevők (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban. Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése</p>	
<p><i>3.3. Szerveződési szintek, hálózatok</i> Hálózatok a természetben és a mesterséges környezetben Táplálékként, energiaellátás, úthálózat Élőlény és élőhely a terep, a lakóház és közműellátás Rendszer és környezet kapcsolata (élőhely-élőlény, lakóház-közmű)</p>	<p>Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Térkép, iránytű, felszíni forma, vizek, térképjel, időmérés, időjárás naptár, időjárás jelentés, természeti és mesterséges környezet, hálózat, rendszer.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. FELEPÍTÉS ÉS MŰKÖDÉS KAPCSOLATA	Órakeret: 34 óra
Előzetes tudás	Az eddig tanult növények és állatok faji, egyedi jellemzőinek ismerete. Alapvető ismeretek az időjárásról és a földről.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezet szeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>4.1. Anyagok kémiai tulajdonságai</i>		
<p><i>4.2. Élőlények</i></p> <p>A virágos növények testfelépítése, életfeltételei (víz, levegő, talaj, napfény, hőmérséklet)</p> <p>Fás és lágyszárú növények (szilva, szőlő)</p> <p>Szobanövények, kerti növények gondozása</p> <p>Ehető és mérgező gombák (testfelépítés, tápanyagfelvétel, szaporodás)</p> <p>Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása /pl. házi és ház körül élő állatok/)</p> <p>Az állatok életfeltételei (élőhelyi feltételek, táplálék, víz)</p> <p>Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgondozás, viselkedés)</p>	<p>Egy-egy virágos növény részeinek, testfelépítésének vizsgálata (tulipán, petúnia)</p> <p>Nagyító használata</p> <p>Rajzos vázlatok készítése</p> <p>Kísérletek növényekkel (életfeltételek biztosítása, megvonása), elgondolások, következtetések</p> <p>A növénygondozás alapszabályai, egy választott növény gondozása</p> <p>Naplóvezetés</p> <p>A gombák testfelépítésének, életfeltételeinek vizsgálata</p> <p>Gombák és növények összehasonlítása. Irányított megfigyeléssel.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek felfedezése.</p> <p>A gombafogyasztás szabályai!</p> <p>Néhány gerinces és gerinctelen állat testfelépítésének megfigyelése, vizsgálata</p> <p>Csoportosítások megadott szempontok szerint.</p>	

<p>Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, patások, halak, madarak) A testalkat változatossága</p> <p><i>4.3. Életközösségek</i> Életközösségek a lakókörnyezetben vagy egy közeli természetes élőhelyen Természetvédelem, természeti értékek megőrzésének lehetőségei</p> <p><i>4.4. Az élővilág rendszerezése</i> Legjellegzetesebb élőlénycsoportok Gombák, növények, állatok A hierarchikus rendszerek megismerése (gerinces, gerinctelen, emlős...)</p> <p><i>4.5. Föld, Nap, Naprendszer</i> Bolygórendszerünk, bolygók megnevezése A Föld tengelyforgása, keringése a Nap körül Időjárás, éghajlati övek, évszakok A napsugárzás jelentősége</p>	<p>Jeles napok (Állatok világnapja, madarak, fák) Tablók, rajzok készítése Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékeltetése Hazai mezők, rétek, erdőségek, vizek, vízpartok legjellemzőbb élőlényeinek megfigyelése. Kirándulások, filmek, képek segítségével az élőlények és élettelen összetevők közötti kapcsolatrendszerek felfedezése Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás.</p> <p>A Nap, Föld, Hold kölcsönhatásainak elemi szintű megismerése Látogatás a Planetáriumba Filmek, képek, ábrák elemzése</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Virágos növény, állatok csoportjai, erdők, mezők, vizek, vízpartok életközösségei, a föld időjárása.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. ÁLLANDÓSÁG, VÁLTOZÁS	Órakeret: 46 óra
Előzetes tudás	A környezet anyagainak felismerése, megnevezése. A tanult mérőeszközök, mértékegységek használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>5.1. Állapot</i> Anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai</p> <p><i>5.2. Változás</i> Változások környezetünkben (természeti, technikai változások) Természeti változások: Víz halmazállapot változásai, kőzetek mállása, aprózódása Technikai változások: darabolás, darálás, faragás Fizikai változások Kémiai változások (égés, tűzvédelem)</p>	<p>Anyagok, testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, felismerése, megnevezése, összehasonlítása. Egyszerű, mindennapi életben használható mérőeszközök alkalmazása. Összehasonlítások végzése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet) Mérések gyakorlása A gyakran használt mértékegységek fokozatos megismerése (kg, l, m, cm, C°)</p> <p>Fizikai változásokra példák gyűjtése Tűz, égés, kára, haszna, kiinduló anyag és keletkezett anyagok összehasonlítása</p>	<p>Matematika, mérések, mértékegységek</p> <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek Anyagmegmunkálás</p>
<p>Biológiai változások (szaporodás, fejlődés, mozgás, táplálkozás, légzés)</p> <p>Változásokat irányító információk Tervrajz – házépítés Útiterv - utazás</p>	<p>Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása Változások felfedezése Útitervkészítés Építőjátékokból legóból házépítés</p>	<p>Házépítés</p>

<p>5.3. <i>Egyensúly, stabilitás</i></p> <p>5.4. <i>Folyamat, a rendszerek történetisége</i> Ajándékok, dísz tárgyak, használati eszközök, környezetünk tárgyai</p> <p>Újrahasznosítás</p> <p>Az ember természetalkító tevékenységei</p>	<p>Egyszerű hétköznapi példák, játékos kísérletek segítségével a fogalom bevezetése (mérleghinta, hőmérsékletmérések, hideg-meleg-langyos)</p> <p>Elemzés, tervezés, algoritmikus gondolkodás fejlesztése</p> <p>Kiindulási anyagokból termékek készítése, a folyamatok megbeszélése, a megmunkálás lépései, eszközei</p> <p>Konkrét tevékenységek, origami, kenyérsütés.</p> <p>Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben</p> <p>Példák gyűjtése, keresése az ember felszín és tájformáló tevékenységre (külszíni fejtés, mészkőbányák, cementgyártás)</p> <p>Törekvés a táj eredeti arculatának visszaállítására</p>	<p>Szelektív hulladékgyűjtés</p> <p>Földrajz</p> <p>Magyarország</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Az anyagok minőségi és mennyiségi tulajdonságai, mérőeszközök, fizikai, kémiai, biológiai változások, termékkészítési folyamat, újrahasznosítás, információ feldolgozás.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉJSZÉGE		Órakeret: 38 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamokon szerzett ismeretek az ember testéről és az egészséges életmódról.		
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség és az önálló tanulás képességének fejlesztése, kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése. Az egészséges táplálkozási szokások betartása. Megfelelő viselkedési formák kialakítása és betartása betegségek, fertőzések, járványos betegségek esetén, a szociális együttélés szabályainak betartása, feladat- és szabálytudat erősítése. A másság elfogadása, sérült embertársaink segítése, kritikai gondolkodás fejlesztése, empátiakészség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>6.1. Testkép, testalkat, mozgás</i> Az emberi test arányai, méretviszonyai, testalkat, szimmetria Testtájak, testsúly, soványság, elhízás, a mozgás szerepe életünkben</p> <p><i>6.2. Önfenntartás</i> Az egészséges táplálkozás alapelvei, módjai Tápanyagok, vitaminok Szentgyörgyi Albert Mennyiségi és minőségi szempontok</p> <p>Személyi higiénia Az érzékszervek védelme és tisztasága Orvosi ellátás Fertőző és járványos betegségek, védőoltás Alapfokú elsősegélynyújtás</p>	<p>A rendszeres mozgás és sport hatása és jelentőségének felismerése, összefüggés a mozgás és a normál testsúly fenntartása között Mozgássérült társak elfogadása, segítése Törekvés az egészséges táplálkozás szabályainak betartására Napi étrend összeállítása A tudós munkájának megismerése Információk gyűjtése, feldolgozása Helyes testápolás Járványos és fertőző betegség esetén a szükséges előírások betartása Veszélyhelyzetek felismerése otthon, az iskolában, a közlekedésben Orvosi segítségnyújtás kérése, elfogadása, mentőhívás Az előírások betartása Teendők elsősegélynyújtáskor. Szituációs gyakorlatok Plakátok, tablók elemzése, készítése</p>	<p>Testnevelés Sport Edzés</p> <p>Természetismeret Tápanyagok</p>	
<p><i>6.3. Egyedfejlődés</i> Az emberi egyedfejlődés szakaszai Serdülőkori változások</p>	<p>Felismerés és összehasonlítás jellemző jegyek alapján A serdülőkorra jellemző tulajdonságok gyűjtése A szülők és saját tulajdonságok közötti hasonlóság keresése</p>		

<p><i>6.4. Magatartás</i> Milyen vagyok, milyen szeretnék lenni Önismeret, viselkedési normák, szabályok szerepe Kapcsolatok társakkal és a családdal Az iskolai élet szabályai, házirend</p>	<p>Közösségi viselkedési normák ismerete Képanyagok, filmek elemzése, Szituációs játékokban az önismeret fejlesztése</p>	<p>osztályfőnöki Önismeret Viselkedési normák</p>
<p>Kulcsfogalma/fogalmak</p>	<p>Testméret, testalkat, tápanyagok, testi és érzékszervi sérülések, járvány és fertőzés, betegségek, elsősegélynyújtás, gyógyítási módok, magatartás.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. KÖRNYEZET, FENNTARTHATÓSÁG	Órakeret: 34 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozaton szerzett ismeretek bővítése a közvetlen és távolú környezetünkről.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfigyelőképesség, az analízis, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése. A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, felelősségtudat további erősítése	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>7.1. Globális környezeti rendszerek</i> Életvitel és fenntarthatóság Környezettudatos magatartás</p> <p>A víz körforgása Időjárási jelenségek, folyamatok Táj és ember kapcsolata a Kárpát-medencében</p> <p><i>7.2. Környezeti tényezők</i> Kölcsönhatások a természetes, a mesterséges környezet és az időjárás között</p> <p>Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők Az élőlények alkalmazkodása a környezeti tényezőkhöz, feltételekhez (levegő, víz, talaj, hőmérséklet, fényviszonyok)</p>	<p>Helyes és helytelen magatartások elemzése. Egyszerű megoldások keresése Az egyén lehetőségei a környezet megóvásában (étkezés, szelektív hulladékgyűjtés, fűtés, csomagolás, közlekedés) Kirándulásokon tapasztalatok gyűjtése, lejegyzése</p> <p>Az éghajlat és az időjárás környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelése, felismerése képek, filmek segítségével Megbeszélések, elemzések, rendszerezések, csoportosítások Épületek hő és vízszigetelésének fontossága, egyszerű bemutató kísérletek megfigyelésével, megbeszélésével Példák gyűjtése a növények, állatok alkalmazkodásáról (növények és fényviszonyok, vízigény, hőmérséklet, állatok, téli álm, kültakaró, költözés.)</p>	<p>osztályfőnöki óra Magatartásmódok</p> <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek Mesterséges környezet</p>

<p><i>7.3. A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i></p> <p>A környezeti állapot és az ember egészsége A környezetszennyezés jellemző esetei, következményei (levegő, víz, talajszennyezés) Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei Megtartás lehetőségei Veszélyeztetett fajok védelme (túzok, parlagi sas, fekete gólya, pilisi len, magyar kökörücsin) Energiatakarékosság Szelektív hulladékgyűjtés</p> <p><i>7.4. A Föld szépsége, egyedisége</i></p> <p>A Kárpát-medence természeti és kulturális értékei Hazánk nagy tájai, vizei és felszínformái, éghajlati sajátosságai Jellegzetes növénytakarója, állatvilága</p>	<p>Természet közeli és leromlott állapotú élőhelyek megfigyelése sétákon, kirándulásokon. Tapasztalatok megbeszélése, tablók, plakátok készítése, összefüggések keresése a tiszta, egészséges környezet és a szennyezett környezet hatásairól az ember egészségi állapotára. Részvétel a jeles napok alkalmával rendezett környezetvédelmi megmozdulásokon (szemétszedés) A környezetvédelmi problémák felismerése Ökológiai szemlélet alakítása Kirándulások, filmek segítségével tájékozódás Nemzeti Parkjainkról, tájvédelmi körzetekről. Könyvek, internet segítségével ismeretek gyűjtése kiemelten védett természeti értékeinkről Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése, érdekességek, értékek felfedezése. A térkép használata, térképismeret A földrajzi fogalmak ismerete</p>	<p>Szelektív hulladékgyűjtés</p> <p>Történelem Földrajz Természeti és kulturális értékek</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Fenntarthatóság, időjárási jelenségek, kölcsönhatások az időjárás, a mesterséges és a természetes környezet között, környezetszennyeződés, veszélyeztetett fajok, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>Aktív részvétel a kísérletek végzésében. Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete. Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben. Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, ezek megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban. Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra Környezetünkben lévő egyes természeti és technikai rendszerek ismerete. Életközösségek élő és élettelen összetevői, az élőlények testfelépítése. Ismeretek az emberi test felépítéséről. Az egészséges életmód feltételeinek ismerete. Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben. Tájékozottság a naprendszeréről, a bolygókról. Térképismeret, térképhasználat. IKT eszközök használata.</p>
---	--

Természetismeret – Kémia 7-8. évfolyam

A kémiatanítás célja, hogy sajátos eszközeivel járuljon hozzá a tanulóknak a természetről, a környezet anyagairól, folyamatairól alkotott világképének alakításához. A tanulók érdeklődésének felkeltése a kémiai ismeretek elsajátítása iránt az egyik legfontosabb motivációs feladat. A tanulók számára fontos a tapasztalati tanulás, a tanulói tevékenység középpontba állítása, ezért a pedagógusnak fokozott figyelmet kell fordítania a kísérletekben, vizsgálódásokban való aktív részvételre úgy, hogy a balesetmentes kísérletezés, a szabályok pontos betartása, és fegyelmezett munkavégzés valósuljon meg. A kémia és a hétköznapi életünk szoros kapcsolatának felismerését szolgálja az egészséges és káros élvezeti szerek bemutatására, az utóbbiak tudatos elutasítására. A háztartási vegyszerek vizsgálatát és balesetmentes használatát gyakorolni kell.

A kémia tanítása során - figyelembe véve az enyhén értelmi fogyatékos tanuló képességeit, gondolkodását -, a következő kiemelt nevelési célokat tűzzük ki. Együttműködésre épülő kooperatív, interaktív tanulási technikák elsajátítása és tanulási módok alkalmazása. A mindennapi tevékenységben a környezetkímélő, takarékos magatartás általánossá válása, a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvás. A munka szerepének értékelése az ember életében. A szociális értékelés fejlesztése. Részvétel az iskolában, lakóhelyén, tágabb környezetben rendezett környezetvédelmi rendezvényeken, akciókban.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. ANYAG, KÖLCSÖNHATÁS, ENERGIA, INFORMÁCIÓ	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás	Anyagok tulajdonságai, kölcsönhatásai, változásai.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfigyelőképesség fejlesztése. A kommunikációs képesség, a motoros képességek, a kauzális gondolkodás, a rendszerező képesség fejlesztése. Feladattudat és szabálytudat erősítése. Aktív kísérletező attitűd. A kísérletezés szabályainak betartása. Az anyagok érzékelhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése. A periódusrendszer legfontosabb elemeinek felismerése. Vegyszerek, élelmiszerek jelzéseinek ismerete, ok-okozati összefüggések felfedezése, hasonlóságok, különbségek felfedezése, problémafelvető képesség fejlesztése, értelmes cselekvés, a kritikai érzék fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>1. Tudomány Müller Ferenc Hevesi György Irinyi János munkássága</p> <p>2.1. Anyagok Balesetmentes kísérletezés A kísérletezés eszközei A kísérletezés a megismerés és felfedezés tevékenysége A tárgyak anyagának minőségi és mennyiségi jellemzői A hétköznapi életben gyakori keverékek, vegyületek és elemek. Keverékek, oldatok</p>	<p>A tudósok munkásságának megismerése, információgyűjtés, feldolgozás</p> <p>A kísérletezés eszközeinek megismerése Balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése és betartása Az anyagok vizsgálata egyszerű kísérletekkel Elemek, keverékek, vegyületek tulajdonságainak vizsgálata Keverékek, oldatok készítése és szétválasztása, a kiinduló és keletkezett anyagok tulajdonságainak vizsgálata. Általánosítás, analízis, szintézis Az alkotórészek arányai és a keletkezett anyagok tulajdonságai közti összefüggés felismerése (telítetlen, telített oldatok készítése)</p>	<p>Informatika IKT eszközök használata</p> <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek Tárgyak anyagának tulajdonságai</p>
<p>Vízben és zsírban oldódó anyagok (Só, cukor, paprika, víz, zsír, olaj, benzin, aceton, körömlakk, alkohol)</p> <p>Vegyületek (víz, szén-dioxid, szén-monoxid, nátrium-klorid, nitrogén-klorid)</p>	<p>Kísérletek végrehajtása különböző anyagokkal és oldószerekkel. Vízben és zsírban oldódó anyagok vizsgálata Tapasztalatok megbeszélése, egyszerű folyamatábrák készítése Tanári bemutató kísérlet (vízbontás) segítségével a vegyület-keverék fogalmának megértése, a különbségek felfedezése, tapasztalatok megbeszélése, a jelenségek</p>	

<p>Periódusrendszer Mengelejev Elemek Fémes, nem fémes elemek tulajdonságai</p> <p>Vegyületek csoportosítása Fém, fém-oxid-bázis, nemesfém, nemesfém-oxid – sav, sók Indikátoros vizsgálatok (citromlé, ecetes víz, szappan, sóoldat, cukoroldat) Lúgos, savas kémhatás Balesetvédelem</p> <p><i>2.2. Kölcsönhatások, erők</i> Molekula, atom, atommag (az atomok felépítése, legelemibb szinten csak érdekességként)</p>	<p>értelmezése. Tájékozódás a periódusrendszerben A megfigyelt, létrehozott keverékek vegyületek alkotórészeinek vizsgálata egyszerű modellek segítségével, az elemek csoportosítása tulajdonságaik alapján A hétköznapi életben használt savak, lúgok indikátoros vizsgálata. Néhány háztartási vegyszer vizsgálata, tapasztalatainak elemzése, kémiai alkotórészek, hatások szempontjából. Balesetmentes vegyszerhasználat elsajátítása Elemi szintű ismeretek szerzése az anyagok szerkezetéről, felépítéséről ábrák, természettudományos ismeretterjesztő filmek, modellek segítségével. Kísérletek, vizsgálatok nagyítóval, mikroszkóppal</p>	
<p>A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése Fizikai változások (alak, hőmérséklet, halmazállapot, térfogatváltozások, kémiai változások, Egyesülés, égés, bomlás Közömbösítés: sav + lúg = só + víz Sav-bázis reakciók nátronlúg + sósav = konyhasó + víz meszes víz + szénsav = mészkő + víz (cseppkőbarlang)</p> <p><i>2.3. Energia</i> A fizikai és kémiai változások energiaviszonyai hétköznapi példákban Halmazállapot változás, oldódás, tűzgyújtás</p> <p><i>2.4. Információ</i> Az elemek és vegyületek kémiai jelölése. Vegyjel, néhány elem vegyjele Szóegyenletek (Pl. NaOH vagyis nátrium-</p>	<p>Irányított tanulói és tanári bemutató kísérletek segítségével a változások fajtáinak megfigyelése, elemzése. Az égés fajtáinak, feltételeinek vizsgálata, összegyűjtése. Hasonlóságok, különbségek felfedezése Sav-bázis reakciók elemzése</p> <p>Egyszerű kísérletekkel, mérésekkel az energiaváltozások vizsgálata</p> <p>A periódusos rendszer legismertebb elemeinek keresése, fémes, nemfémes csoportosítása. Élelmiszerek, vegyszerek tájékoztatójának értelmezése, a tanult vegyszerek</p>	<p>Földrajz Mészkőhegyek Tengervíz</p>

<p>hidroxid) NaCl vagyis konyhasó HCL – vagyis sósav. stb.)</p>	<p>szóegyenletének megismerése. Figyelmeztető, veszélyt jelző piktogramok értelmezése (méregjel) Gyakorlati példák keresése, elkészítése Receptek gyűjtése, befőzési, tartósítási módok keresése (cukorszirup, sóoldat)</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Kísérletezés, kísérleti eszköz, szerves és szervetlen anyag, fizikai és kémiai változás, folyamat, só, sav, bázis, elemi összetétel, elem, fotoszintézis.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. RENDSZEREK	Órakeret: 27 óra
Előzetes tudás	Halmazállapot-változások, az égés jelensége. Kémiai ismeretek az anyagokról, fizikai és kémiai változásokról. Az anyagok összetétele.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Aktív részvétel kísérletekben, balesetmentes kísérletezés. A tűzoltás különböző módjainak ismerete. Információs jelek ismerete és alkalmazása. A természeti rendszerek felépítésében legfontosabb anyagok ismerete. Épített rendszerek fogalmának ismerete. Képzlet, fantázia, kreativitás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása, összehasonlítás, elemzés gyakorlása, ok-okozati összefüggések felfedezése, IKT eszközök használata.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>3.1. Tér, idő, nagyságrendek</i> Az atomok, molekulák mérete</p> <p>Anyagmennyiség Tömény és híg oldatok</p> <p>Kémiai, fizikai folyamatok gyorsítása, lassítása (főzés, hűtés)</p> <p><i>3.2. Rendszer, rendszer és környezete</i> Egy-egy használati tárgy előállítása (papírból, fából, műanyagból, nádból játékok, dísz tárgyak készítése) A fizikai, kémiai tulajdonságok összefüggései</p>	<p>Mikroszkópos vizsgálatok végzése (vízminta, hagyma nyúzat...) A méretek látható, majd érzékszervekkel fel nem ismerhető tartományának érzékelése ábrák, filmek, internetes információk segítségével Keverékek, oldatok összetevőinek vizsgálata mérésekkel Hígítás és sűrűsítés gyakorlatok végzése Oldódás vizsgálatok különböző hőmérsékleten (Tapasztalatok értelmezése, lejegyzése, rajzos, írásos vázlat formájában) Ajándékok, dísz tárgyak előállítása során a kiinduló anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a megmunkálás lehetőségeinek felismerése, eszközhasználat</p>	<p>Természetismeret Biológia Mikroszkóp</p> <p>Matematika Mérések</p> <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek Tárgyak készítése</p>
<p>A kísérleti berendezés rendszerként való működése Sorrendiség, funkció, alá, fölérendeltségi viszonyok (pl. hevítés: fémtálca, kémcsőfogó, hőmérő, kémcsőállvány, hőforrás)</p>	<p>A használt kísérleti eszközök részeinek megismerése</p>	

<p>Az égés feltételei Tűzoltási lehetőségek Az égés veszélyeire felhívó információs jelek (a dohányzás tiltása, tűzveszélyes hely, robbanásveszély)</p> <p><i>3.3. Természeti rendszerek</i> A növények életéhez szükséges tápanyagok kémiai tulajdonságai (víz, szén-dioxid, oxigén, kiegészítésként nitrogén, foszfor, káliumigény) Fotoszintézis A talaj tápanyagtartalmának természetes és mesterséges utánpótlása (trágya, műtrágya) Az állatok és az ember életéhez szükséges anyagok (szénhidrátok, szőlőcukor, keményítő, rostok /cellulóz/, zsírok, olajok, fehérjék, szerves savak, csersav, citromsav, víz, oxigén, ásványi anyagok)</p>	<p>Az égés feltételeinek ismerete. A tűzoltás lényegének megbeszélése a feltételek alapján A különböző tüzek oltási módjainak ismerete Szituációs gyakorlatok, teendők tűz esetén, tűzoltás, riasztás, a védekezés, megelőzés teendőinek ismerete A tűzriadó gyakorlatain részvétel Az égés veszélyeire felhívó információs jelek ismerete Szemléltető képek, ábrák segítségével a rendszer elemeinek a körfolyamatokban történő változásainak, átalakulásának értelmezése, megbeszélése (pl. oxigén – széndioxid) A Nap energiája fontosságának felismerése a földi élet működésének szempontjából. Tapasztalati úton ismeretek szerzése a talaj tápanyagtartalmának pótlására cserepes virágok esetén, kiskertekben, földeken. Legfontosabb tápanyagaink tulajdonságainak vizsgálata irányított kísérletek alapján. A tapasztalatok elemzése, írásban való rögzítése.</p>	<p>Természetismeret Biológia Fizika Energia, fotoszintézis A növényi élet Tápanyagok Ásványi anyagok</p>
<p>Épített rendszerek Fémek általános jellemzői, előállításuk (vas, alumínium, réz...) Vas és alumínium kohászat Fontosabb ötvözetek (acél, sárgaréz, bronz...)</p> <p>Korrózióvédelem (festés, olajozás, ötvözés, rozsdamentes acél)</p>	<p>Tapasztalatok gyűjtése egyszerű kísérletek alapján a legismertebb fémek tulajdonságaival Ábrák, képek, filmek segítségével elemi ismeretek szerzése a fémek előállításáról Az alapanyag és előállított fém közti változás megértetése (a bomlás-redukció lényegének elemi szintű értelmezése) Megfelelő korrózióvédelmi eljárások ismerete Tűzvédelmi plakátok készítése</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek Fémkohászat</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Kapcsolódási fogalmak, molekulák felépítése, oldatfajták, a tűz fajtái, fotoszintézis, testfelépítő anyagok, tápanyagok, hőhatás, korrózióvédelem, oxidáció, fotoszintézis.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. FELEPÍTÉS ÉS A MŰKÖDÉS KAPCSOLATA	Órakeret: 21 óra
Előzetes tudás	Ismeretek az anyag tulajdonságairól és változásairól. Jártasság a kísérletezésben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktív részvétel a tanulói kísérletekben. A tanári kísérletek megfigyelése, értelmezése. Folyamatábrák elemzése, vázlatok, rajzok készítése. Az analizáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás, a kommunikációs képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az információszerezés lehetőségeinek bővítése. IKT eszközök használata. Szerves és szervetlen anyagok csoportosítása. Praktikus kémiai ismeretek alkalmazása a háztartásokban	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>4.1. Szervetlen és szerves anyagok A mindennapokból ismert anyagok (elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok) fizikai és kémiai tulajdonságai. Felhasználásuk.</p> <p>4.2. A Föld Ércek, ásványok, hegységképző kőzetek</p> <p>Vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás kémiai alapjai Háztartási gépek védelme, természetbarát megoldások</p> <p>Barlangképződés (Enyhén savas esővíz, lúgos mészkő – oldás, cseppkőképződés, Aggteleki-karszt, Pálvölgyi-cseppkőbarlang, stb.)</p>	<p>Szerves és szervetlen anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megismerése, elsajátítása</p> <p>Elemi ismeretek a Föld anyagairól, a hegységképződésekről, a különböző kőzetek, ásványok, ércek előfordulásáról. Filmek, könyvek, folyóiratok segítségével érdekességek, információk gyűjtése. Kirándulások, tanösvények, kőzetminták, ércminták tanulmányozása, tapasztalatok megbeszélése. A vízkőképződés ismerete. A háztartásokban a vízlágyítás és a vízkőoldás természetes megoldásainak ismerete. Az ásványvizek és a desztillált víz összehasonlítása párologtatással.</p>	<p>Földrajz A Föld Kőzetek Ásványok Hegyek</p>

<p><i>4.3. Az időjárás</i> A földi vízkészlet különböző formái (tengervíz, édesvíz, ásványvíz, gyógyvíz, esővíz)</p> <p>A víz körforgása (tengervíz – esővíz kapcsolata) A levegő kémiai összetétele (nitrogén, oxigén, szén-dioxid, nemesgázok)</p> <p><i>4.4. Nap, Naprendszer</i> A világ anyagi egysége</p>	<p>Különböző vízminták vizsgálata összetétele, tisztasága szerint Ásványvizek tájékoztatóinak olvasása, tartalmak összehasonlítása Ismeretek gyűjtése a hazai gyógyvizek előfordulásairól, gyógyító hatásairól filmekből, turisztikai magazinokból, internetről.</p> <p>Sóoldat bepárlása, desztillálása által az összefüggések felfedezése, megértése A levegő legfontosabb alkotórészeinek megismerése ábraelemzéssel Az oxigén százalékarányának felismerése kísérlet alapján Az oxigén, szén-dioxid egyensúlyi állapot fontosságának felismerése (ember, állat, növény) Látogatás a Planetáriumba Érdekességek keresése, felfedezése a makro és mikrovilág felépítése, rendszere között Képzelet, fantázia fejlesztése</p>	<p>A Föld vizei Hazai gyógyvizek helyei</p> <p>A naprendszer</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Szerves és szervetlen anyagok, elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok, ércek, ásványok, kőzetek, vízkő, vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás, ásványvíz, gyógyvíz, tengervíz, édesvíz, a levegő kémiai összetétele, Naprendszer</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. ÁLLANDÓSÁG, VÁLTOZÁS	Órakeret: 27 óra
Előzetes tudás	Az anyagok fizikai, kémiai tulajdonságainak, változásainak ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. A következtetés, általánosítás képességének fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>5.1. A rendszer állapota és változásai</i> A hőmérséklet és nyomás, mint állapotjelző (víz, levegő)</p> <p><i>5.2. Változások</i> Kémiai reakciók többféle szempont szerint gyors-lassú egyesülés-bomlás Oxidáció-redukció (redoxi folyamatok) sav-lúg</p> <p><i>5.3. Változások iránya</i> Egyirányú, megfordítható, változások, körfolyamatok értelmezése Szén égetése – széndioxid Szénsav előállítás, bomlása Kénssav előállítás, bomlása Mészégetés-mészoltás Mészke oldása – cseppkőképződés, stb.</p>	<p>Összefüggések keresése, felfedezése a folyékony és légnemű anyagok hőmérsékletváltozása és nyomásviszonyai között Példák gyűjtése a nyomás és a hőmérséklet kapcsolatáról a hétköznapi életből Pl. A kávéfőző, kukta, hőlégballon, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó működéséről.</p> <p>A gyors és lassú égés, feltételei, kísérőjelenségei, ismerete Tűzvédelmi alapismeretek elsajátítása, betartása Alkotórészek vizsgálata vízbontás esetén Hidrogén égésének megfigyelése Durranógáz próba megfigyelése A kiinduló anyag és a keletkezett anyagok vizsgálata, a folyamat lépéseinek rögzítése Egy-egy példán keresztül a kémiai folyamatok irányának bemutatása, a tapasztalatok megbeszélése, a folyamatok értékelése</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek Háztartási eszközök és közlekedési eszközök működése Történelem. Ipari forradalom</p>

<p><i>5.4. Egyensúly</i> Telített oldat, oldódás, kristályosodás Halmazállapot változások Megfordítható</p>	<p>Só, cukor, timsókristály készítése Okok keresése – a hőmérséklet függvényében az egyensúlyra való törekvés felfedezése</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Hőmérséklet, nyomás, kémiai reakció, gyors égés, lassú égés, egyesülés, bomlás, oxidáció, redukció, sav-lúg, szénsav, széndioxid, kénsav, kénessav, sósav, salétromsav, mészégetés, mészoldás, telített-, telítetlen oldatok.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉSZSÉGE	Órakeret: 19 óra
Előzetes tudás	Az ember szervezete, egészséges életmód.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A kommunikációs képesség fejlesztése, a problémamegoldó és kauzális képesség fejlesztése, kritikai képesség fejlesztése. Ismeretek bővítése az egészséges táplálkozás összetevőiről. A tápanyag-, kalóriatáblázatok adatainak értelmezése. A mértékletes táplálkozás előnyei. A kémiai ismeretek alkalmazása a mindennapokban, a vegyszerek használati utasításainak értelmezése, betartása, szociális készség fejlettsége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>6.1. Önfenntartás</i> Legfontosabb tápanyagok összetétele (molekulák, víz)</p> <p><i>6.2. Magatartás</i> Energiaforrások alkotórészei, kémiai tulajdonságai, hatása Drog, kávé, kóla, szerves oldószerek kémiai hatása</p> <p><i>6.3. Egészség</i> Egészséges táplálkozás Zsírok, cukrok, szerepe a jó táplálkozásban, túlfogyasztás Élelmiszerek tápanyag és energiatartalma Tápanyagtáblázatok Veszélyes anyagok a háztartásban (vízkőoldó, hypó, fagyálló folyadékok, zsíroló vegyszerek, tisztítószer, gyógyszerek) Fogyasztóvédelem, szavatosság</p>	<p>Tápanyagok összetételének vizsgálata</p> <p>Filmek elemzése, következmény felismerése Doppinganyagok, veszélyforrások elkerülése Probléma felismerés, és a problémamegoldás keresése Táplálékpiramis elemzés Elhívás veszélyeinek felismerése Tápanyagtáblázat értelmezése, használata Használati utasítás értelmezése</p>	<p>Természetismeret Biológia Tápanyagok</p> <p>Természetismeret Biológia Táplálkozás Fizika Energiatartalom</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Tápanyagok, zsírban, vízben oldódó vitamin, élvezeti szerek, tápanyag, energiatartalom, táplálékpiramis, táplálékanyag táblázat, használati utasítás, fogyasztóvédelem, szavatosság, vegyszerek, tisztítószer, gyógyszerek	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. KÖRNYEZET ÉS FENNTARTHATÓSÁG		Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	Egészségvédelmi és környezetvédelmi ismeretek. Az energia.		
Tantárgyi fejlesztési célok	A kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a szociális képességek fejlesztése. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységben, szelektív hulladékgyűjtés, környezettudatos attitűd erősítése. Takarékos életmódra való törekvés. A globális környezeti problémákról információk gyűjtése, elemzése, kritikai érzék fejlesztése, a felelősség tudatos vállalása. IKT eszközök használata.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>7.1. Élő és élettelen környezeti tényezők</i> A víz- és levegőtisztasága Szennyező források és a szennyezés megelőzésének mindennapi végrehajtható formái Helyes szokások</p> <p><i>7.2. A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> Környezeti terhelés (szennyező, mérgező anyagok) Szelektív hulladékgyűjtés Lomtalanítás, hulladék udvarok Veszélyes hulladék Anyag és energiatakarékosság Energiatakarékos izzók, áramtalanítás, vízcsap elzárás, felesleges fűtés, helyes szellőztetés</p>	<p>Hírek, időjárás jelentések értelmezése, folyamatos nyomon követése. Tablók, rajzok, rövid beszámolók készítése a természetes vizek, a levegő állapotáról Megoldások keresése a szennyeződések csökkentésére Helyes szokások gyakorlása szituációs feladatokban, s természetes közegben. Érzelmi ráhatás, felelősségtudat alakítása</p> <p>Részvétel a jeles környezetvédelmi napok alkalmával szervezett iskolai, helyi vagy társadalmi akciókon, megmozdulásokon.</p> <p>Folyamatos, szelektív hulladékgyűjtés. Veszélyes hulladékok megfelelő elhelyezése (felnőtt irányítással).</p> <p>Törekvés az anyag és energiatakarékos életvitelre, a helyes szokások tudatos gyakorlása.</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek</p> <p>Szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes hulladék kezelése</p> <p>Természetismeret Fizika Energiatakarékosság Energiatakarékos izzók</p>	

Természetismeret – Fizika 7-8. évfolyam

A fizikai ismeretek elsajátítása során cél a korszerű fizikai szemléletmódra nevelés, a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránti nyitottság kialakítása, a gazdaság környezetkárosító hatásának és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseinek felismertetése, a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggések felismertetése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók képesség és gondolkodás struktúrájára alapozva a fejlesztés érdekében fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a tanuló erősen kötődik az érzékeléshez, az észleléshez, a közvetlen tapasztalatszerzéshez, ezért nagyon sok egyszerű kísérletre, gyakorlásra, mérésre, becslésre és ezek többszöri megisméltésére van szükség ahhoz, hogy a fizikai jelenségeket, folyamatokat megértsék, illetve az ismereteket alkalmazni tudják a mindennapi életben. A hatékony tanulási módszerek elsajátítása teszi lehetővé az egyre bővülő, önálló ismeretszerzést könyvekből, internetről és más forrásokból.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. ANYAG, KÖLCSÖNHATÁSOK, ENERGIA	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	Ismeretek az anyagok fizikai, kémiai tulajdonságairól, változásairól.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség és a gondolkodási műveletek (válogatás, csoportosítás, elemzés, általánosítás) fejlesztése. A motorikus képesség fejlesztése. Aktív részvétel a kísérletekben, mérésekben. A kísérletezés szabályainak betartása. Megfigyelések, vizsgálódások gyakorlott végrehajtása. Energiatakarékosságra törekvés. Mérőeszközök pontos használata. A fizika és a mindennapi élet kapcsolata. Kooperatív technikák alkalmazása, pontos munkavégzésre törekvés, kitartó, fegyelmezett munka elsajátítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>2.1. Anyagok</i> Sűrűség (anyag, tömeg, térfogat) fogalma Mérőeszközök Mérleg, rugós erőmérő Halmazállapotok, halmazállapot változások (víz előfordulásai: víz, jég, pára, gőz) Elektromos vezetők, szigetelők, mágnesezhető, nem mágnesezhető	Különböző sűrűségű anyagok megfigyelése, összehasonlítása Mérőeszközök használata (mérleg, rugós erőmérő) Alkotórészek egymáshoz viszonyított elhelyezkedésének megfigyelése Hőmérséklet mérése, halmazállapot változásokra kísérletek végzése, Az anyagok sűrűsége és halmazállapot változásai közötti összefüggések felismerése Különböző anyagok elektromos vezetőképességének egyszerű vizsgálata Anyagok csoportosítása adott szempontok alapján	Természetismeret Kémia Anyagok tulajdonságai Halmazállapotok Matematika Mérés Mértékegységek

<p><i>2.2. Kölcsönhatások, erők</i> Energia fogalma, mértékegysége (Energia, munkavégző képesség) energiafajták (víz, szél, nap, fosszilis energiafajták, atomenergia, elektromos, hő mozgási, helyzeti, rugalmas) Energia mértékegysége: J, Kj Energiaátalakulások, energia megmaradás Energiatakarékosság Az erő fogalma, nagysága, iránya, mértékegysége (Rugós erőmérő)</p>	<p>Élelmiszertáblázatok elemzése, elemi szintű értelmezés A mindennapi életben tapasztalt erőhatások megismerése, mérési gyakorlatok végzése Energiafajták megfigyelése természetes környezetben és kísérleti helyzetben</p>	<p>Biológia Természetismeret Tápanyagok Életvitel és gyakorlati ismeretek Energiafelhasználás Energiatakarékosság</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Sűrűség, halmazállapot változások, anyagok tulajdonságai, energiafajták, kölcsönhatások, mozgás állapot változás, erő fajták, energiatakarékosság.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. RENDSZEREK	Órakeret: 7 óra
Előzetes tudás	Hősszúság, idő mérésének mértékegységei. Mérési gyakorlatok.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség fejlesztése, térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése. Hálózatok és épített rendszerek értelmezése. Ok-okozati összefüggések feltárása. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Önálló információgyűjtésre és tanulásra törekvés. Ismeretek bővítése a mikro és makro világból, a képzelet fejlesztése, összehasonlítás adott szempontok szerint, összefüggések felismerése, IKT eszközök használata.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>3.1. Tér, idő, nagyságrendek</i> Hosszúság és idő mértékegységei Atomi méretek (méretarányos szemléltetés) Jellegzetes rövid és hosszú időskálák a természetben (emberi skála, földtörténet, fényév)</p> <p><i>3.2. Hierarchikus rendszerek és hálózatok</i> Példák hálózatokra (elektromos hálózat, internet) Szerkezetek (pl. kerékpár)</p> <p><i>3.3. Természeti rendszerek</i> A Naprendszer objektumai (bolygók, Hold, üstökös, meteorok) A világűr megismerésének eszközei (távcső, űrteleszkóp, robotok, mars járó)</p>	<p>A hosszúság és idő vonatkozásában mérési gyakorlatok, mértékegységek átváltása Érdekességek gyűjtése filmekből, internetről, ismeretterjesztő kiadványokból</p> <p>Példák gyűjtése hálózatokra a mesterséges környezetben Szerkezetek összeállítása</p> <p>Látogatás a Planetáriumba, csillagvizsgálóba Vizsgálódások távcsövekkel Érdekességek gyűjtése a világúrról (csoportmunka) Információk internetről, filmekből, könyvekből Szövegértés fejlesztése</p>	<p>Matematika Hosszúság és időmérés Mértékegységek</p> <p>Életvitel Gyakorlati ismeretek Infrastruktúra Szerelés</p> <p>Anyanyelv Szövegértés Informatika Információszerzés</p>

<p>3.4. <i>Épített rendszerek</i> Példák: energiaellátás, információs rendszerek, közlekedés, települések</p>	<p>Térképrajzolás, stb.</p>	<p>Földrajz Térkép Naprendszer</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Hosszúság mértékegységei, idő mértékegységei, atom, méretarány, életkor, földtörténeti kor, korszak, bolygó, holdak, üstökös, meteor, távcső, űrteleszkóp</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. A FELEPÍTÉS ÉS MŰKÖDÉS KAPCSOLATA	Órakeret: 7 óra
Előzetes tudás	Ismeretek az energiáról, hőről és fényről.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az érdeklődés, kíváncsiság, fantázia erősítése. A feladat, szabálytudat erősítése. A kommunikációs képesség fejlesztése. Információk gyűjtése és feldolgozása. Internethasználat. A megújuló energiaforrások és szerepük. A napenergia. Érdekességek keresése és gyűjtése naprendszerünkről, következtetés, általánosítás fejlesztése, összefüggések felismerése, kritikai érzék, reális gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>4.1. A Föld belső szerkezete (földrengések, rezgéshullámok)</p> <p>4.2. A Nap A Nap hő és fényenergiájának hatása a földi életre (hőterjedés – sugárzás, a fény fizikai jellemzői) Napenergia-termelés, felhasználás (megújuló energiaforrás, napkollektorok) A mindennapokban használatos, napenergiával működő eszközök (pl. számológépek)</p>	<p>Érdekességek gyűjtése a földrajzkiadványokból, tájékoztató irodalomból, atlaszból, internetről</p> <p>Egyszerű hőtani, fénytani kísérletek végzése hőterjedéssel, hősugárzással, fényterjedéssel kapcsolatban</p> <p>A napenergiával dolgozó eszközök összegyűjtése a valóságban, illetve képanyagon. A felhasználásukról ismeretek gyűjtése csoportmunkában.</p>	<p>Földrajz A Föld szerkezete</p> <p>A Nap, a Hold, bolygók</p>
<p>4.3. Naprendszer Bolygók, holdak és a rajtuk uralkodó fizikai viszonyok A Hold jellemzői, fázisai (telihold, félhold, újhold)</p>	<p>Planetárium látogatás Ismerkedés a bolygók, holdak elhelyezkedésével, szerepével Információk gyűjtése a bolygók, holdak elhelyezkedéséről, a rajtuk uralkodó fizikai viszonyokról híradásokból, újságokból, TV, rádióadásokból, internetről A ciklikusság fogalmának elmélyítése az égitestek mozgásában. A tudományos kutatások eredményei és a tévhitek összehasonlítása.</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Napenergia, földkéreg, izzó magma, földrengés, hőenergia, hősugárzás, fényenergia, fénysebesség, bolygók, Hold (telihold, félhold, újhold), csillagászat.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. ÁLLANDÓSÁG ÉS VÁLTOZÁS	Órakeret: 22 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a mozgásról, hely és helyzetváltoztató mozgások, mozgásfajták, növények és állatok mozgása, sportágak, az ember mozgása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktív részvétel a kísérletezésben az önálló kísérletezés szabályainak tudatos alkalmazása, A mozgás fizikai értelmezése, fajtái. Egyensúlyi állapotra törekvés. A mozgásállapot változásai. Pontos mérések, becslések, viszonyítások gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. A fizikai ismeretek alkalmazása a mindennapokban. A munkavégzést segítő eszközök, gépek működésének fizikai értelmezése. Az energia megmaradás törvényének elemi szintű ismerete. A motoros képességek fejlesztése. Az ok-okozati összefüggések feltárása. Szókincs bővítés fizikai fogalmakkal, következtetések, általánosítások, szociális motiváltság erősítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>5.1. Mozgások jellemzése</i> Mozgás és nyugalom (viszonylagosság) Egyenes vonalú egyenletes mozgás (út, idő, irány, sebesség, állandó sebesség)</p> <p><i>5.2. Mozgásállapot-változás</i> Változó mozgások Egyenletesen változó mozgások Sorba rendezés Átlagsebesség Körmozgás jellemzése Tengely körüli mozgás Az erő és a sebességváltozás kapcsolata Gyorsulás, lassulás</p>	<p>Testek helyének, helyzetének meghatározása Különböző mozgástípusok felismerése konkrét példákon Mozgásfajták csoportosítása Kísérletezés különböző mozgásfajtákra Út, idő mérése, adatok lejegyzése Egyszerű számítások végzése Sebességjelző adatainak értelmezése GPS alkalmazása</p> <p>Az erő mozgásállapot-változtató hatásának felismerése példákon Különböző mozgásfajták Labdajátékok, billiárd</p> <p>Tömeg, sebesség, tehetetlenség kapcsolatának felismerése, megértése</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek</p> <p>Közlekedési eszközök A biztonságos közlekedés</p>
Közlekedési alkalmazások Balesetvédelem	<p>Kapaszkodás, biztonsági öv használata, kerékpározás szabályainak ismerete, védőfelszerelések használata, ok-okozati összefüggések felismerése (a végén) Példák keresése helyes és helytelen kanyarodási módokon Megfelelő sebességgel való közlekedés (követési távolság betartása, belátás, szabálykövetés)</p>	

<p><i>5.3. Változások iránya</i> Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok Egyensúlyi állapotra törekvés (centripetális erő) Sportok, karbantartási eszközök használata</p> <p><i>5.4. Egyensúly</i> Tömegmérés, mérleg</p> <p>Egyszerű gépek (egyoldalú, kétoldalú emelők, csigák)</p> <p>Termikus egyensúly Energia megmaradás törvénye elemi szinten (Testek belső energiájának változásai)</p> <p><i>5.5. Nyomás</i> Szilárd testek nyomása (nyomóerő, nyomott felület) Nyomás a folyadékokban Nyomás a légnemű anyagokban</p>	<p>Megfigyelések, példák gyűjtése sportokból (kalapácsvetés lényege) Háztartási eszközök működése (centrifuga, turmix) A mozgásokat segítő és gátló erők hatásainak felismerése Mérések gyakorlása, mértékegységek átváltása, megfigyelés, becslés, viszonyítás, párosítás, összehasonlítás Kísérletek végzése egyszerű gépekkel Mérlegek összeállítása (szerelőkészlet) Egyensúlyi állapotok létrehozása Összefüggések feltárása Példakeresés emelők, csigák alkalmazására Hőmérsékletmérések gyakorlása Mérési adatok lejegyzése</p> <p>Nyomással kapcsolatos egyszerű kísérletek végzése különböző halmazállapotú anyagokban Nyomással kapcsolatos ábrák elemzése</p>	<p>A háztartási eszközök működése</p> <p>Testnevelés, sport Sportágak</p> <p>Természetismeret Biológia Az élő test</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Mozgás, mozgásfajták, mozgásállapot-változás, egyensúlyi állapot, egyszerű gépek, termikus kölcsönhatás, nyomás, sebesség, út, idő.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉSZSÉGE		Órakeret: 14 óra
Előzetes tudás	Az ember táplálkozása, tápanyagok. Érzékszervek.		
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a kritikai érzék fejlesztése. Fizikai, kémiai hatások, jelenségek szerepének ismerete az ember szervezetének működésében. Fénytani és hangtani alapismeretek a kísérletezés szabályainak betartása,. Az érzékszervek védelme. Egészségvédelmi ismeretek. Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Empátiakészség fejlesztése. A másság, a sérült ember elfogadása, segítése, együttműködés, a kritikai érzék fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>6.1. Az energia szerepe az élővilágban</i> Táplálkozás – energiafelhasználás</p> <p>A táplálék, mint energiahordozó Az élelmiszerek fő tápanyagai, élettani szerepük Zsírok, olajok, szénhidrátok – fűtőanyagok Fehérjék – építőanyagok</p> <p><i>6.2. A biológiai mozgás fizikai alapjai</i> A sport szerepe az ember életében Magasugrás, súlylökés, úszás, labdarúgás, stb. Erőhatások, energiafelhasználás</p>	<p>Táplálkozási táblázatok értelmezése A mozgás és a táplálkozás közötti kapcsolat elemzése Orvos, egészségügyi szakember ajánlásainak elfogadása Változatos, egészséges táplálkozás elveinek betartása Az emésztés és a légzés folyamatai összefüggésének elemzése Az égés feltételeinek ismerete Napi, heti egészséges étrend összeállítása</p> <p>Példák gyűjtése és filmek elemzése a sportoláshoz szükséges feltételekről, erőhatásokról, energiafelhasználásról.</p>	<p>Természetismeret Biológia A táplálkozás és mozgás szervrendszere</p> <p>Természetismeret Kémia és biológia Tápanyagok égésfeltételei</p> <p>Testnevelés, sport, edzés Sportágak</p>	
<p><i>6.3. Az érzékelés fizikája</i> A fény, a színekép A fény terjedése, fénytörés, szivárvány A látás alapja, a szemlencse működése Lencsék, domború, homorú lencsék, nagyítók</p>	<p>Kísérletezés prizmával, nagyítóval, domború lencsével, homorú lencsével Képpalkotások megfigyelése, rajzos ábrák elemzése</p>	<p>Természetismeret Biológia Érzékszervek és működésük</p>	

<p>Látáshibák és javításuk (rövidlátás, távollátás) Szemüveghasználat Látásvédelem – egészségvédelem (Túlzott és gyenge fény, erős napfény, hegesztés) A hang, ultrahang szerepe az élővilágban</p> <p>A hallás fizikai alapjai (hangrezgés, hanghullámok, hangterjedések) Káros környezeti hatások, zajszennyezés Erős hanghatással járó foglalkozások Védőfelszerelések</p> <p>Az elektromos áram hatása az élő szervezetre Veszélyek (áramütés) Veszélyt jelző táblák, információk Érintésvédelmi ismeretek (konnektor, védődugók)</p>	<p>A látáshibák okainak elemzése rajzos ábrákon Szemüveghasználat, napszemüveg használata, védőszemüveg alkalmazása az adott fényviszonyoknak megfelelően, illetve a látáshibák korrigálására Látássérült embertársaink segítése</p> <p>Érdekességek gyűjtése az állatok hangokkal történő kommunikációjáról filmek, hanganyagok segítségével Példák gyűjtése az ultrahang szerepéről a gyógyászatban Kísérletek végzése a hang terjedéséről különböző közegekben Modell és ábraelemzés a hallás folyamatával kapcsolatban Tudatos védelme és óvása a hallószerveknek az erős hanghatásuktól (pl. zene) A halláskárosodás elkerülése védőfelszereléssel A hallássérült ember elfogadása és segítése A veszélyt jelző táblák információinak felismerése, és a veszély tudatos elkerülése A szórakoztató és háztartási berendezések használata, az érintésvédelmi szabályok betartásával</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek Munkafolyamatok és védőfelszerelések</p>
<p>Az elektromosság felhasználása a gyógyászatban</p>	<p>Képek, filmek elemzése az elektromosság felhasználásáról a gyógyászatban (csoportmunka) Beszámoló készítése szóban, rajzban</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Tápanyagok, energiahordozók, erőnléti állapot, fénytörés, lencsék, képalkotás, hang terjedése, zajszennyezés, érintésvédelem.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. A KÖRNYEZET ÉS FENNTARTHATÓSÁG	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	Földrajzi ismeretek, a természet földrajzi ismerete. Földfelszín, időjárás, a víz körforgása. Környezetszennyezés, környezetvédelem.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Információszerzés. Önálló tanulás. IKT eszközök használata. A föld felszíne és az időjárás, légkör kapcsolatának, fizikai jellemzőinek ismerete. A természeti katasztrófák okai. Vészhelyzetek esetén megfelelő magatartásformák. Energiatakarékosság a hétköznapi életben. Tudatos fogyasztói és természetvédő magatartás, kritikai gondolkodás fejlesztése, törekvés az egészséges környezet, az élő természet megóvására, IKT eszközhasználat.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>7.1. A földi időjárás fő jellemzői</i> Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Légköri és tengeri áramlatok (golfáramlat, szélrendszerek) Az időjárás-előrejelzés</p> <p>A légkör fizikai tulajdonságainak (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék A vízkörforgás fizikai háttere, szél) Csapadékfajták Légnyomás és mérése (Barométer)</p> <p><i>7.2. Természeti katasztrófák (viharok, földrengések, cunamik kiváltó okai)</i></p>	<p>Földrajzi ismeretek alkalmazása Érdekességek, információk gyűjtése képekről, filmből, atlaszokból, ismeretterjesztő könyvekből Összefüggések felismerése a földrajzi szélesség, illetve a tengerszint feletti magasság időjárást meghatározó tényezőiről</p> <p>Az időjárás-előrejelzés értelmezése, információfeldolgozás, ábraelemzés újságokból, televízióból A légkör fizikai tulajdonságainak elemzése Összefüggések felismerése A víz körforgására kísérletek végzése Elemi ismeretek szerzése a frontképződésekről Olvasmány feldolgozás</p> <p>Ismeretterjesztő filmek elemzése</p>	<p>Földrajz Áramlatok Szélrendszerek Időjárási jelenségek</p> <p>Légnyomás</p> <p>Médiaismeret Filmelemzés</p>
<p>A kárenyhítés lehetőségei, előrejelzés Megfelelő viselkedési formák veszélyhelyzetekben</p>	<p>Az előrejelzés fontosságának felismerése, példák gyűjtése a modern földrengés és vihar előrejelző eszközökről. A megfelelő magatartás tanúsítása veszélyhelyzetekben. Részvétel szituációs játékokban.</p>	

<p>7.3. A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</p> <p>A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere (erdőirtás, légszennyezés, vízszennyezés, talaj-, zaj-, fényszennyezés. Útépítés, házépítések, lakóparkok építése Fenntarthatóság, védelem</p> <p>Energiatakarékos eljárások, eszközök (szigetelés, energiatakarékos izzók, berendezések, főzési, fűtési módszerek)</p> <p>Takarékos, kényelmes, biztonságos közlekedés eszközei</p> <p>Energiatermelés módjai, kockázata</p> <p>Hazai erőművek (Fosszilis erőművek, atomerőmű)</p>	<p>Kirándulások, séták, irányított megfigyelések, elemzések adott témával kapcsolatban</p> <p>Tablók, fotók, rajzok készítése</p> <p>Rövid beszámolók készítése a helyi környezeti problémákról fotókkal, rajzokkal</p> <p>Érdekességek gyűjtése természettudományos kiadványokból, filmekből a környezet állapotának védelméről, az emberi tevékenységekről</p> <p>Az energiatakarékos eljárásokkal való megismerkedés és alkalmazása az otthonában és a közösségi tereken</p> <p>Törekvés az energiatakarékos technikák alkalmazására</p> <p>Tájékozódás internetről, könyvekből, a legújabb környezetbarát technikai találmányokról, eszközökről.</p> <p>Hazánk erőműveinek elhelyezkedése, energiatermelésének ismerete</p> <p>Az energiatermelés kockázatáról információk gyűjtése filmekből, ismeretterjesztő kiadványokból, internetről</p>	<p>Földrajz</p> <p>A Föld nagy tájai</p> <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek</p> <p>Közlekedési eszközök</p> <p>Földrajz</p> <p>Erőművek</p> <p>Atomerőmű</p>
<p>A szennyezőanyagokkal való szakszerű bánásmód (vegyszerek, tisztítószer, olajok, gyógyszerek, elemek, patronok)</p>	<p>Tudatos, szelektív hulladékgyűjtés</p> <p>A szennyezőanyagok biztonságos tárolásáról, felhasználásáról, megsemmisítéséről ismeretek szerzése</p> <p>A vegyszereken, tisztítószerreken lévő információk feldolgozása</p>	<p>Kémia</p> <p>Vegyszerek</p> <p>Olajok</p> <p>Olthatóság</p> <p>Oldódás</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Az időjárás jellemzői, áramlatok, szélirányok, légnyomás, légkör, természeti katasztrófák, fenntarthatóság, a környezeti rendszerek védelme, energiatakarékosság, szennyező anyagok, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>Ismeretek a fizikai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban. Aktív részvétel kísérletekben, mérések végzésében, megfigyelésekben, összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban, vázlatkészítés. Információgyűjtés a technika újdonságairól, felfedezésekről. IKT eszközök használata. A tanult fizikai szakkifejezések pontos használata. Fizikai fogalmak</p>
---	--

	elmélyítése. A fizikai ismeretek elmélyítése a továbbtanulásról, pályaválasztásról.
--	---

Természetismeret - Biológia

7-8. évfolyam

A biológia tanításának célja megismertetni a természeti, gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket, lehetővé tenni, hogy a tanulók a természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekedjenek.

A biológiai ismeretek elsajátítása az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében azért kiemelt jelentőségű, mert mind a környezet megismeréséhez, mind az önellátó testápoló technikák elsajátításához, mind az egészségük védelmének kialakításához segítséget, tapasztalatszerzési és megosztási lehetőséget igényelnek. Az emberi test felépítésének, működésének megismerése során tanulják meg értékelni az egészséget, törekvés alakul ki bennük annak megőrzésére, megismerik a káros szokások egészségromboló hatását. Nyitottá válnak a környezettudatos gondolkodás és cselekvés, pl. a veszélyes hulladékok kezelése iránt.

A pedagógus feladata az interaktív tanulási technikák kialakításának segítése, a motivációt és az érdeklődést fenntartó tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. ANYAG, ENERGIA, INFORMÁCIÓ	Órakeret: 7 óra
Előzetes tudás	Az élőlények táplálkozása, testfelépítése. A mozgás. Alkalmazkodóképesség.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése. Kooperatív technikák, IKT eszközök alkalmazása. Gyűjtőmunkák. A természetben zajló kölcsönhatások, erők, biológiai információk ismerete, önálló, kitartó munkavégzés, együttműködő képesség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>2.1. Anyag</i> Az élő rendszerek anyagi összetétele</p> <p>Kölcsönhatások, erők Az élőlények alkalmazkodása a gravitációhoz (súly, súlytalanság problémája) Érdekességek: testfelépítésbeli alkalmazkodások a különböző közegben élő állatoknál (pl. áramvonalas hal, úszóhólyag, szőrös talp, csőr típusok, lábtípusok, stb.)</p> <p><i>2.2. Energia</i> A napfény és a földi élet összefüggése. Fotoszintézis Táplálkozás, légzés szerepe a szervezet energiaellátásában Az állatok hőháztartása, testhőmérséklet szabályozása A mozgás, az életmód és az energiaszükséglet (ragadozók – sebesség; növényevők – menekülés)</p>	<p>Egyszerű kísérletek végzése (nyomás, közegellenállás, felhajtó erő)</p> <p>Táplálékláncok készítése Anyag és energiaforgalom felismerése Példák felidézése a természeti körfolyamatokról Gyűjtőmunka Állandó és változó testhőmérsékletű állatok csoportosítása Példák keresése, összefüggések felfedezése a mozgás, az életmód és energiaszükséglet között.</p>	<p>Kémia Szerves és szervetlen anyagok Fizika Tömeg, súly, súlytalanság Energia</p>

<p><i>2.3. Információ</i> A környezeti jelzések és érzékelésük biológiai jelentősége. (Tollazat, illatok, mozgásképek, testbeszéd, viselkedési formák különböző szituációkban, hangjelzések.) A biológiai információ szerepe az önfenntartásban és fajfenntartásban A biológiai sokféleségben rejlő információ Az élőlények különböző alkalmazkodóképességének felismerése (tűróképesség, fajok és életfeltételek)</p>	<p>A biológiai információ jelentőségének felismerése Példák gyűjtés Enciklopédiák, lexikonok használata Gyűjtőmunka, növényteni kísérletek</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Alkalmazkodás, gravitáció, testbeszéd, hang-, szín-, illatjelzések, tűróképesség, önfenntartás, fajfenntartás, állandó testhőmérséklet, változó testhőmérséklet, az élő szervezet energiaellátása, fotoszintézis, biológiai információ.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. RENDSZEREK	Órakeret: 12 óra
Előzetes tudás	Életközösségek működése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A kommunikációs képesség, analízáló, szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Az élővilág rendszerének feldolgozása térben és időben. Hálózatok az élővilágban, összefüggések felfedezése, önálló információszerzés, együttes munkában részvétel.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>3.1. Tér és idő</i> Az élővilág méretskálája (a szerveződési szintek összevetése) Az életközösségek térbeli elrendeződése (zonalitás földrajzi szélesség és tengerszint feletti magasság szerint) Az élővilág törzsfajlásának időskálája, jelentősebb eseményei (Földtörténet – első élőlények megjelenése) A biológiai óra fogalma, példái (Az élő szervezetek belső szabályozottsága, ciklikusság öröklött és tanult megnyilvánulásai)</p> <p><i>3.2. Rendszer, rendszer és környezete</i> A sejt, a szervezet és az életközösség, mint rendszer (elemek és kapcsolatok)</p>	<p>Vizsgálatok mikroszkóppal, nagyítóval Rendezések, csoportosítások, hasonlóságok, különbségek felfedezése</p> <p>Földrajzi ismeretek alkalmazása Összefüggések felfedezése az életközösség és a helyük között</p> <p>A törzsfajlás időskálájának ábraelemzése A földtörténeti események, szemléltető filmek megtekintése, animációk elemzése. Grafikonértelmezés Szemléltető filmek megtekintése</p> <p>Példák gyűjtése az emberek és az állatok életéből (életkori szakaszok és a kapcsolódó biológiai történések)</p> <p>Ábrák, képek, modellek, makettek összeállítása (Puzzle) Rész-egész kapcsolatának, szerepének megértése elemi szinten</p>	<p>Történelem Időszalag</p> <p>Földrajz A Föld övezetessége</p>

<p>A környezet fogalma, a rendszer és környezet kapcsolata, biológiai értelmezése a sejt, egyed, életközösség és a bioszféra szintjén</p> <p>A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései</p> <p><i>3.3. Szerveződési szintek, hálózatok</i></p> <p>A biológiai szerveződés szintjei (egyed alatti és feletti)</p> <p>A szintek közötti kapcsolatok (Mozzatok szerepe a légkör oxigénháztartásában)</p> <p>Hálózati elv az élővilágban, biológiai hálózatok</p>	<p>Az élőlények, élettelen összetevők válogatása, rendezése csoportosítása adott szempontok szerint</p> <p>Szűkebb, tágabb kapcsolatrendszerek összefüggésének felismerése, az alá-fölérendeltség viszonyainak értelmezése</p> <p>Példák keresése az élőlények alkalmazkodására a természetföldrajzi környezethez</p> <p>Megfigyelések, vizsgálódások mikroszkóppal, nagyítóval</p> <p>Ismeretek gyűjtése olvasmányokból, szemelvényekből, elektronikus médiából</p> <p>Érdekességek keresése baktériumokról, moszatokról</p>	<p>A Föld</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Méretskála, szerveződési szintek, földtörténeti kor, sejt, egyed, baktériumok, moszatok, szervezet, életközösség, biológiai hálózat.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. A FELÉPÍTÉS ÉS A MŰKÖDÉS KAPCSOLATA	Órakeret: 12 óra
Előzetes tudás	A víz, a tápanyagok.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség, problémamegoldó gondolkodás, kauzális gondolkodás fejlesztése. A tér-, időbeli tájékozódás erősítése. A kémiai ismeretek felhasználása az egészséges életmód kialakításában. Ismeretek az életközösség tagjairól. A Föld övezetessége és az ott kialakuló jellegzetes növény és állatvilág közötti összefüggés. Az élővilág egyszerű rendszerezése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>4.1. Anyagok</i> A víz biológiai szerepe</p> <p>Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) alapvető szerepe Az élelmiszerek összetétele, tápértéke, az egészséges étrend (tápanyag, tápérték, termékösszetétel)</p> <p><i>4.2. Élőlények</i> A sejt felépítése (növényi, állati) A növényi és állati szövetek fő típusai Baktériumok, vírusok</p>	<p>Vizes élőhelyek felsorolása Érdekességek gyűjtése a különböző élőlények szervezetében előforduló vízmennyiségről Példák keresése a víztakarékos növényekről, állatokról (teve, kaktusz) Növénygondozás, állatgondozás (tiszt ivóvíz fontosságának belátása, csíráztatás – öntözés csapvízzel) Kísérlet desztillált vízzel Táblázatok tanulmányozása, ábraelemzés Életszerű példák keresése a „só-víz háztartás” egyensúlyállapotára (szomjúság oka)</p> <p>Az élelmiszerek összetételének tanulmányozása, tápanyag összetételük elemzése Tudatos fogyasztói magatartás gyakorlása Élelmiszerek válogatása, ennek fontossága a hiánybetegségek esetén Napi, heti étrend összeállítása Receptgyűjtemény készítése, főzési gyakorlatok Csoportmunka Mikroszkópos vizsgálatok a sejtek felépítésére Növényi és állati sejt összehasonlítása</p> <p>Olvasmányelemzés, szövegértés</p>	<p>Földrajz Természetes vizek Életvitel és gyakorlati ismeretek Növény- és állatgondozás Kémia Szerves és szervetlen anyagok Tápanyagok</p>

<p>Gombák. Egy kalapos gomba A gombák elhelyezkedése az élőlények csoportjai közt Növények és állatok általános jellemzői (testfelépítés, kültakaró, táplálkozás, légzés, szaporodás, életmód Testfelépítés, életmód és környezet kapcsolata <i>4.3. Életközösségek</i> Egyed feletti szerveződési szintek Fajok egyedei közötti kapcsolatok (csoportos életmód: szerepek, rangsor, együttműködés) Magányos életmód Fajok közti kapcsolatok Az életközösségek belső kapcsolatai A fajok közötti kölcsönhatások típusai egy-egy konkrét példával (együttélés, versengés, élősködés) Életközösségek táplálkozási kapcsolatai, hálózatai. Táplálékláncok Termelő szervezetek – növények Fogyasztó szervezetek – állatok Lebontó szervezetek – baktériumok, gombák Az állatok viselkedésformái (életmódok, életszakaszok, szituációk – táplálkozás, táplálékszerzés, párzás, védekezés)</p>	<p>A kalapos gomba vizsgálata, összehasonlítása más növényekkel Hasonlóságok, különbségek felfedezése Vizsgálódás nagyítóval</p> <p>Néhány jellegzetes növény és állat vizsgálata adott szempontok szerint Elemzés, összehasonlítás</p> <p>Példák gyűjtése a természetből</p> <p>Megfigyelés, elemzés az életközösség szerveződéséről, a fajok és az egyedek életéről</p> <p>Az élő és élettelen összetevők csoportosítása A kölcsönös egymásrautaltság felismerése Megfigyelések, egyszerű vizsgálatok terepen, kirándulások alkalmával Filmek megtekintése, olvasmányok elemzése Érdekességek, példák gyűjtése (egy-egy konkrét példa megbeszélése) Csoportosítások, táplálkozási hálózatok bonyolult rendszerének felismerése Táplálékláncok készítése különböző életközösségekben Táplálkozási piramis értelmezése Körfolyamatok, egyensúly összefüggéseinek felismerése</p> <p>Megfigyelések az állatok viselkedésformáira Informatikai eszközhasználat Információfeldolgozás (filmek, képek, könyvek)</p>	
---	---	--

<p>4.4. Biomok A Föld éghajlati övezeteinek jellemzői, a jellegzetes növényvilág kialakulása közötti összefüggés (pl. tajgaerdő fenyői, esőerdő) A növény és állatvilág alkalmazkodási módjai az éghajlati viszonyokhoz (pl. az állatok kültakarója, a növények gyökérzete, levelei) A biomok főbb jellemzői, területi elhelyezkedésük</p> <p>4.5. Az élővilág rendszerezése <i>(egysejtűek, növények, állatok, gombák)</i> Az élővilág elsődleges csoportokra való felosztása Főbb rendszertani csoportok: faj, évfolyam, törzs Egysejtűek Növények országa Állatok országa Gombák országa Az élővilág fajgazdagsága, ennek jelentősége Evolúció (közel 2 millió ismert és ugyanennyi ismeretlen faj)</p> <p>4.6. Nap, Naprendszer A napsugárzás és a földi élet közötti összefüggés (hősugárzás, fénysugárzás) Fotoszintézis Szűk és tág tűrőképességű fajok, alkalmazkodás módjai</p>	<p>Tablókészítés, élőhelyek bemutatása</p> <p>Rendszerezés, csoportosítás adott szempontok szerint</p> <p>Az eddig tanult növény- és állatfajok csoportosítása megadott szempontok szerint Növény és állathatározó könyvek tanulmányozása Hasonlóságok, különbségek felismerése, általánosítás, rendszerbe sorolás Táblázatalakotások</p> <p>Érdekességek, szemelvények feldolgozása Kíváncsiság, természetszeretet, rácsodálkozás Értékek megőrzése, képzelet fantázia, látókör bővítés</p> <p>Szemelvény feldolgozás, elemzés, értelmezés Összefüggések felfedezése Példák sorolása</p>	<p>A Föld övezetei</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Víz, szerves, szervetlen anyagok, tápanyagok, vitaminok, a szervrendszer felépítése, egyedek és fajok, tápláléklánc, evolúció, fotoszintézis.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. ÁLLANDÓSÁG ÉS VÁLTOZÁS	Órakeret: 18 óra
Előzetes tudás	Az életközösségek. A növények, állatok mozgása. Fotoszintézis. Az élővilág felépítése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Biológiai, természettudományos ismeretek alapozása. Biológiai fogalmak megértése, elsajátítása. Szoros kapcsolat a kémiában és a fizikában elsajátított ismeretekkel. A megismerő képesség, a kritikus gondolkodás, a kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Interaktív eszközök használata, pontos, kitartó munkavégzésre, önálló információ feldolgozásra, önálló tanulásra törekvés.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>5.1. Állapot</i> Az életközösségek állapotának jellemzése Élőhelyek, s az ott élő egymással kapcsolatban álló élőlények (növények, állatok) Sajátos élő és élettelen környezeti feltételek (fajok egyedei, fajok közötti élő és élettelen összetevők közötti kapcsolatok) Önszabályozás, viszonylagos egyensúly megújulás Az ember hatása a bioszférára (káros és hasznos beavatkozások) Globális természeti problémák és következményei</p>	<p>Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulásokon Információk gyűjtése életközösségek állapotáról különféle információs eszközökkel Vizsgálódások</p> <p>Az élő és az élettelen világ közötti összefüggések feltárása</p> <p>Információs eszközök használata</p> <p>Adatgyűjtés, tablóképzés az emberi tevékenységről</p>	<p>Földrajz A Föld övezetessége</p>

<p>5.2. Változás Az élőlények mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés) Az állatok mozgása: végtagok, mozgásszervek, mozgásfajták Az élőlények hőháztartását befolyásoló fizikai változások (hőáramlás, hővezetés, hőszigetelés, hőszugárzás) Táplálkozás – belső energia Hőszigetelés (szőrzet, zsírréteg, faggyús tollazat, pehelytollak) Téli álom: életfolyamatok lassulása Környezeti hatások – napsugárzás Csoportos életmód – egymás melengetése (pingvinek, stb.) Nagy melegben – párologtatás, fokozott hő leadás Az életfolyamatokat kísérő elektromos változások példái (EKG, EEG) Fotoszintézis és a légzés lényege A termelő szervezetek (növények) szerves anyag előállítása, oxigéntermelése (energia megkötés)</p>	<p>Példák rendszerezése a növények, állatok mozgásairól Gyűjtőmunka, csoportosítás</p> <p>Az élőlények életében bekövetkező változások a környezet fizikai és kémiai hatásaira Csoportosítások, elemzések, általánosítások Összefüggések felismerése</p> <p>Érdekességek, információk feldolgozása könyvekből, lexikonokból, filmekről, internetről Személyes tapasztalatok feldolgozása Kísérletek végzése a fotoszintézisre és légzésre Táplálékláncok készítése Rajzos ábrák elemzése</p>	<p>Természetismeret Fizika Mozgás</p> <p>Természetismeret Kémia Fotoszintézis Tápanyag Energia Égés</p>
--	---	--

<p>Szénhidrátok szerepe az élővilág energiaellátásában Tápanyagok elégetése a szervezet sejtjeiben (lassú égés, energia felszabadulás) Az oxigén az égés feltétele Az élettani folyamatok hatása a vérnyomásra, pulzusra, vércukorszintre Életmód, táplálkozás, mozgás, aktivitás, pihenés, testi-lelki egyensúly Hosszabb idő alatt bekövetkező változások (leszármazás, rokonság, evolúció) Fejlődési folyamat és a mai élővilág sokfélesége (fajok, rokon fajok, családok, rendek, törzsek) Rendszertani alapismeretek <i>5.3. Folyamat</i> A biológiai szabályozás lényege, mechanizmusai (pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet) A szabályozott állandó állapot biológiai jelentősége A működés egyensúlyi állapotának folyamatos biztosítása</p>	<p>Körfolyamatok elemzése ábrák, képanyagok, filmek segítségével</p> <p>Az egészséges életmód technikáinak alkalmazása Ismerkedés vérnyomásméréssel, vércukorszint méréssel, pulzusméréssel.</p> <p>A változatosság, sokféleség élménye, értékelése családon belül Az élővilág sokféleségének megfigyelése Csoportosítás, táblázatkészítés</p> <p>Felelősségtudat fejlesztés</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Önszabályozás, viszonylagos egyensúly, megújulás, globális természeti problémák, üvegházhatás, felmelegedés, ózonlyuk, UV sugárzás, ivóvízkészlet, hőhártartás, belső energia, EKG, EEG, fotoszintézis, szerves anyag, vérnyomás, pulzus, vércukorszint, evolúció, biológiai szabályozás</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. AZ EMBER MEGISMERÉSE		Órakeret: 36 óra
Előzetes tudás	Az emberi test, az egészséges életmód. Önismeret. Mások elfogadása, közösségi normák.		
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség tovább erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel kis csoportos beszélgetéseken. Kauzális, problémamegoldó, analízáló, szintetizáló gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az ember szervrendszere, szervei és azok működésének megismerése. A betegségek, és azok megelőzési módjainak ismerete. Törekedés az egészséges életmódra. Önismeret fejlesztés. A viselkedési és társadalmi normák, szabályok betartása. Konfliktuskezelés. Agresszió elkerülése. Problémafeldolgozás. Önzetlenség. IKT eszközök használata.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>6.1. Testkép, testalkat, mozgásképeség</i></p> <p>Testalkat változása a növekedés során</p> <p>Testkép zavarok</p> <p>Az ember szervrendszerei. Szervek. Elhelyezkedésük</p> <p>Mozgás: aktív és passzív szervrendszere</p> <p>Mozgás és életmód kapcsolata</p> <p>Normál testsúly tartása és a rendszeres mozgás</p> <p>Gyakori mozgásszervi elváltozások, sérülések, és megelőzésük</p> <p>A mozgásszegény életmód következményei</p> <p>Táplálkozás: szervei, emésztési folyamatok</p> <p>A tápcsatorna betegségei</p> <p>A légzés: szervei, működése</p> <p>A légzőszervek gyakori betegségei</p> <p>Védekezés egyszerű gyógymódokkal</p> <p>Keringés: szervei, működése</p> <p>Kiválasztás szervei</p>	<p>Információgyűjtés</p> <p>Ábraelemzés</p> <p>Rendszeres, aktív sportolás</p> <p>A mozgás és életmód kapcsolata, összefüggéseinek feltárása</p> <p>Egészségmegőrző technikák gyakorlása</p> <p>Helyes, egészséges táplálkozás elsajátítása</p> <p>Vitaminok fogyasztása</p> <p>Rendszeres tisztálkodás, megfelelő fogápolás</p> <p>Az emberi szervezet szervrendszerei, és a szervei működésének megismerése, betegségeik és megelőzési lehetőségeinek megismerése</p> <p>Egyszerű ápolási technikák elsajátítása</p>	<p>Informatika</p> <p>Internethasználat</p> <p>Testnevelés</p> <p>Mozgás</p> <p>Sport</p> <p>Természetismeret</p> <p>Kémia</p> <p>Tápanyagok, vitaminok</p>	

<p>6.2. Önfenntartás Érzékszervek A bőr funkciói, bőrbetegségek, bőrápolás, a bőr védelme A központi és környéki idegrendszer főbb részei Érzékszervek: látás, hallás, egyensúlyszerv, ízlelés, szaglás szervei Minőségi, mennyiségi táplálkozás A táplálkozás hatása a keringésre, légzésre, anyagcserére Idegi hormonális szabályozás</p>	<p>Kísérletezés fénytani és hőtani eszközökkel látásra és hallásra Részvétel az iskolai orvosi vizsgálatokon, szűrővizsgálatokon</p>	<p>Fizika A hang terjedése A fény terjedése, lencsék</p>
<p>6.3. Szaporodás, egyedfejlődés Szaporodási szervrendszerek Nemi jellegek Menstruáció, szexualitás A szexualitás egészségügyi szabályai, fogamzásgátlás Méhben belüli fejlődés, születés, születés utáni élet Semmelweis Ignác az anyák megmentője</p>	<p>Nyitott, kulturált beszélgetések az ember szaporodásáról Megfelelő tájékoztató, felvilágosító kiadványok tanulmányozása Információgyűjtés egészségügyi kiadványokból, filmekből, internetről A tudós munkásságának megismerése</p>	<p>osztályfőnöki Az emberi párkapcsolatok</p>
<p>6.4. Egészség Orvosi ellátásokkal kapcsolatos ismeretek Szűrővizsgálat, védőoltás Az egészséges életmód megőrzéséhez szükséges életvitel Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeret Beteg jogok</p>	<p>Részvétel szűrővizsgálatokon A védőoltás elfogadása Alapfokú elsősegély nyújtási ismeretek gyakorlása Ismerkedés a betegjogokkal</p>	<p>Életvitel és gyakorlati ismeretek Orvosi ellátás Elsősegély nyújtási ismeretek osztályfőnöki Történelem Betegjogok</p>
<p>6.5. Öröklődés Öröklött és tanult magatartásformák A környezet szerepe</p>		

<p><i>6.6. Magatartás</i> A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok, önismeret, önfejlesztés fontossága, viselkedési normák, szabályok szerepe. Családi és egyéni (személyi) kapcsolatok jelentősége Tanulás szerepe A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői Családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma feloldás.</p>	<p>Szabályok, normák szerepének elfogadása Önismeret fejlesztés A tanulás fontosságának tudatosulása Felelősségteljes magatartás Csoportokban beszélgetések során önismeret fejlesztése Az önfegyelem, a belátás képességének fejlesztése Konfliktuskezelések gyakorlása</p>	<p>Önismeret Viselkedési normák Szabályok Konfliktuskezelés Agresszió</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Test, szervezet, szervrendszerek és azok működése, betegségek, védekezés, megelőzés, szexualitás, orvosi ellátás, öröklődés, magatartás, önismeret, normák, szabályok, serdülőkor.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. KÖRNYEZET ÉS FENNTARTHATÓSÁG	Órakeret: 18 óra
Előzetes tudás	Talaj, éghajlat, környezeti tényezők, környezetvédelem, szemétyűjtés, ipar, mezőgazdaság, közlekedés.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfigyelő képesség erősítése, a kommunikáció fejlesztése, kísérletező képesség, információgyűjtő és feldolgozó képesség, a problémamegoldó gondolkodás és a kauzális gondolkodás fejlesztése. A kritikai érzék fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A globális környezeti rendszerekről, a környezetszennyezésről, a fenntarthatóságról ismeretek szerzése és rendszerezése. Felelősségtudatos magatartás erősítése, a szociális érzékenység és a közösségi érzés erősítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>7.1. Globális környezeti rendszerek</i> A talaj termőképessége, védelme A talaj sajátos életközössége (baktériumok, egysejtűek, gombák, moszatok, férgek, ízeltlábúak, stb.) A tápanyagkészlet folyamatos megújulása A talajszennyezés forrásai, okai (ipari, háztartási, mezőgazdasági) Az emberi tevékenységek felszínformáló hatásai</p> <p><i>7.2. Környezeti tényezők</i> Az éghajlat hatása az épített környezetre (hőszigetelés) Felelős fogyasztói szemlélet</p> <p>Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők (levegő, víz, talaj, hőmérséklet), az alkalmazkodás módjai</p> <p><i>7.3. A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés (testi-lelki egészség) A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (talaj, víz, levegőszennyezés) Emberi, ipari, háztartási, mezőgazdasági tevékenységek környezetszennyező hatásai</p>	<p>Kísérletezés talajjal Életközösségek egyedeinek vizsgálata, csoportosítása Talajszennyezés, szennyező anyagok, hatások csoportosítása adott szempontok szerint Az emberi tevékenység felszínformáló hatásainak elemzése, beszámolók készítése</p> <p>A fogyasztói szemlélet formálása</p> <p>A környezeti tényezőkről, az élőlények alkalmazkodásáról tényanyagok gyűjtése, elemzések, vázlat, tabló, plakátkészítés.</p> <p>Az ember egészségének védelme a megfelelő környezeti állapot fenntartásával</p> <p>A környezetszennyeződés, az élőhelyek pusztulása, problémáinak felismerése, véleményezése</p>	<p>Földrajz A Föld Életvitel és gyakorlati ismeretek Talajművelés Talajszennyeződés Szelektív hulladékgyűjtés Ipari, mezőgazdasági tevékenységek Természetismeret Fizika, a hő terjedése Kémia Energia Földrajz Időjárás Természetes vizek</p> <p>Ipar és mezőgazdaság</p>

<p>Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei, a fenntartás lehetőségei (aktív természetvédelem) Szelektív hulladékgyűjtés A tudatos fogyasztói szokások (takarékoság, tudatosság, megfontoltság, jövőbelátás) A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei (lakóhely és környékének gondozása, szépítése)</p>	<p>Részvétel a jeles környezetvédelmi napok rendezvénysorozatain Játékos vetélkedőkön részvétel Szemétgyűjtési akciókon részvétel</p> <p>A tudatos fogyasztási szokások megismerése</p> <p>Parkgondozás, fa és virágültetés</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Talaj-, víz-, levegőszennyezés, mezőgazdasági-, ipari-, háztartási szennyezőanyagok, vegyszerek, olajszennyezés, mérgező gázok, talajpusztulás, takarékoság, tudatosság, mérlegelés, megfontoltság.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>A megfigyelésekben, kísérletekben önálló szabálykövető részvétel. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem. Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. Főbb rendszertani csoportok ismerete. Az emberi szervezet szervrendszereinek és szerveinek működésének ismerete. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása. Megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére. Az önálló tanulás elmélyítése. Beszámolóok készítése. Véleményalkotás. A szociális együttműködés, az önismeret fejlesztése, a szabálytudat megerősítése, konfliktuskezelés. Az egészségügyi hálózat ismerete. Segítségkérés, segítségnyújtás.</p>
---	--

Földrajz

5-8. évfolyam

A Földünk–környezetünk műveltségi terület megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel, folyamataival. Elősegíti, hogy megismerjék és megfigyeljék nemzeti értékeinket, legyen képük hazánk természeti, társadalmi-gazdasági adottságairól, valamint az európai integrációban betöltött szerepéről. Megismerteti – lehetőség szerint a gyakorlatban – a szűkebb és a tágabb természeti és társadalmi környezetben való tájékozódás, eligazodás alapvető eszközeit és módszereit. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, valamint napjaink eseményei állnak. Valamennyit a társadalom szemszögéből mutatja be a természet-, a társadalom- és a környezettudományok vizsgálódási módszereinek alkalmazásával.

A tartalmak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész; a Föld egységes, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű, takarékos gazdálkodást. A műveltségi terület minden jelenséget és folyamatot tér- és időbeli változásában, fejlődésében mutat be, kutatva az okokat és az összefüggéseket. A tanulók megismerik a változásokat, válságokat előidéző gazdasági és társadalmi folyamatokat is. Így fokozatosan kialakulhat a felelős magatartásuk a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt. A globalizálódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő természetátalakító tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti és társadalmi problémákat.

A műveltségi terület tartalmi elemeinek feldolgozása a szűkebb és tágabb környezetünkről megszerzett ismeretek bővítése mellett hozzájárul a tanulók képességeinek fejlődéséhez. A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. A fogalmakkal, kulcsfogalmakkal az enyhén értelmi fogyatékos tanulók többször, változó helyzetekben találkozhatnak, így a kulcsfogalmak egyre gazdagodó tartalommal épülnek be az egyes tanulók fogalmi rendszerébe, szókincsébe.

Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárul a nyitott és befogadó magatartás kialakulásához, felkelti az igényt az eltérő kultúrák megismerése iránt. Felhívja a tanulók figyelmét a társadalmi – gazdasági érdekcsoportok tevékenységére, amelyek pusztítják a Föld természeti kincseit, értékeit, amelyek megőrzése a következő nemzedékek számára is fontos. Mindezzel hozzájárul a felelős és tudatos környezeti magatartás alakításához.

A természeti, a társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a műveltségi terület tartalmainak feldolgozása hozzájárul a korszerű természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatainak megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a tanórákon kívüli tájékozódás, az információszerzés és a nyitott gondolkodás. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók oktatása-nevelése is elképzelhetetlen a tanulók egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanítási-tanulási folyamatban növekvő hangsúlyt kap az információszerzés és feldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására.

Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával fejlődik a tanulók szociális és állampolgári kompetenciájuk. Napjaink hazai társadalmi-gazdasági folyamatainak

megismerése nagymértékben hozzájárul a tanulóknak a gazdasági élet eseményeiben történő eligazodásához, későbbi, felnőttkori aktív munkaerő-piaci szerepvállalásához.

A Földünk – környezetünk műveltségi területben megfogalmazott célkitűzések, fejlesztési feladatok és az azokhoz kötődő tartalmak elsajátítása a 6. évfolyamon kezdődik az enyhén értelmi fogyatékos tanulók iskoláiban, emiatt nem kapcsolódik időben közvetlenül a műveltségi területet 1-4. évfolyamon alapozó az Ember és természet műveltségi terület keretében megfogalmazottakhoz. A 6. évfolyamon kezdődő Földrajz tantárgy oktatása során törekedni kell az alapok felelevenítésére és az alapvető természettudományi - illetve részben a társadalom- és a környezettudományi - kapcsolatok megértésére. A műveltségi terület tartalmi és képességfejlesztési alapozása az 1–4. évfolyam alapján történik. Az 5–6. évfolyamra vonatkozó követelményrendszer már nemcsak az Ember és természet, hanem az Ember és társadalom műveltségi terület megfelelő fejlesztési területeihez is szervesen kapcsolódik és arra épít. A földrajz integráló jellegű tantárgy, amely a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jelenségek, folyamatok összefüggéseinek megláttatásában és kölcsönhatásainak feltárásában alapvető szerepet tölt be és a tanulók környezettudatos magatartásának alapozásáért és alakításáért is felelős.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók tanulási sajátosságaik következtében több irányítást és egyéni segítséget igényelnek. A mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik, egyben rehabilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat is hordoz. Ezek közül a legfontosabbak a gondolkodási funkciók fejlesztése, a rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése, biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben, a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

A tanulási szokások megerősítésével teremthető meg a lehetősége a térképek, információhordozók használatára, a tankönyv, a feladatlap, munkalap használatára.

A célok eléréséhez a tantárgy sajátos fejlesztési feladatok révén járul hozzá. Ilyen a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeinek elsajátítása, folyamatos gyarapítása, a világgazdaság működésének a napi életünkre gyakorolt hatásainak elemzése példák segítségével.

Földrajz

6. évfolyam

A földrajz tantárgy 6. évfolyamon történő tanulása során fejlődnek a tanulók tanuláshoz szükséges kognitív képességei: a tudatos megfigyelés képessége, a figyelem terjedelme, az analitikus és a szintetizáló gondolkodása. Képesé válnak a tantárgy-sajátos földrajzi ismerethordozók - térkép, földgömb, ábrák- használatára, valamint az IKT-eszközök tanári segítséggel történő célszerű alkalmazására. Fejlődik kommunikációs képességük, a tananyag feldolgozása során bővül szókincsük, fejlődik szövegértésük és a feladatmegoldásokhoz kapcsolódóan értékelési helyzetekben önértékelésük, önismeretük. A matematikai kompetencia birtokában képesek számadatok összevetésére, grafikonok, diagramok leolvasására, elemzésére.

A nevelés célja, hogy ismerjék és szeressék a környezetet és környezetkímélő magatartás váljék követendővé számukra. A haza természeti adottságainak megismerésével, a hazai tájak szépségeinek és kulturális örökségeinek feltárásával erősödik hazaszeretetük és kötődésük a magyar haza, a magyar nép iránt.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Tájékozódás a földrajzi térben	Órakeret: 6 óra és folyamatosan
Előzetes tudás	Világtájak, irányok a térképen, alapvető térképjelek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ismert tér fokozatos kitágítása. A térkép és a valóság kapcsolatának felismertetése. Összehasonlítás, differenciálás, analógiás gondolkodás fejlesztése. Tájékozódás a térképi ábrázolás jelrendszerének segítségével. A jelrendszer alkalmazása térábrázolásban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>1. A tér és ábrázolása</p> <p>1.1. Téregységek</p> <p>- Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza.</p> <p>- Földrészek és óceánok. A kontinensek neve, egymástól való távolsága</p> <p>- Térhierarchia (kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egységek és termelési területek, régiók).</p>	<p>Tájékozódás a lakóhelyen, valamint annak szűkebb és tágabb környezetében</p> <p>A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben</p> <p>Ismerkedés a földgömbbel.</p> <p>Tájékozódás a földgömbön és a Föld természetföldrajzi térképén.</p>	<p>Környezetismeret: térképi ábrázolás eszközei; a Föld alakja; elemi térképolvasási ismeretek</p>
<p>1.2. Térábrázolás</p> <p>- Térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, térképvázlat; úti- és helyszínrajz.</p> <p>- Térképi ábrázolás: égtájak iránya, szín- és jelkulcs, felirat, aránymérték.</p> <p>- Térképfajták (pl. domborzati közigazgatási, turista-, autós, időjárás- és kontúrtérkép).</p> <p>- Keresőhálózat és földrajzi fókálózat.</p>	<p>A földrajzi tartalmak ábrázolása térképen, földgömbön.</p> <p>Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken.</p> <p>Modellalkotás terepasztalon.</p> <p>Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) gyakorlása.</p> <p>Eligazodás domborzati, közigazgatási és egyszerű tematikus és lakóhelyi környezetet ábrázoló térképen.</p> <p>Helyszínrajz, egyszerű vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről – bejárás, séta, a látott jellegzetes épületek, tereptárgyak rögzítése rajzzal.</p>	<p>Környezetismeret: . Tér, idő, nagyságrendek; nagyítás, kicsinyítés, alaprajz</p> <p>Természetismeret: Iránytű használata</p>

	Tanári irányítással iránymeghatározás. Segítséggel keresés a földrajzi fokhálózat alkalmazásával.	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Személyes tér. Földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Iránymeghatározás. Térképi ábrázolás, térképjel. Térképfajta (domborzati, közigazgatási, turista-, autós, időjárási és kontúrterkép). Földrajzi fokhálózat. aránymérték. Európa, Ázsia, Afrika, Észak-és Dél-Amerika, Ausztrália, Antarktika, Atlanti- óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Tájékozódás az időben	Órakeret: 3 óra
Előzetes tudás	A Környezetismeret keretében kialakult időfogalom.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tér-, időorientációs képesség fejlesztése. Jelenségek, folyamatok megfigyelése, a tapasztaltak adott szempontok szerinti rendezése. A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek érzékeltetése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2. Az idő 2.1. Időegységek - A napi, az évi, a történelmi és a földtörténelmi időegységek - Földrajzi-környezeti folyamatok időbeli nagyságrendje, időtartama példák alapján	Időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek összehasonlító tapasztalása - időszalag készítése, lejárása, hosszúságának vizuális és mozgásos érzékelése. Jelenségek (pl. a Föld mozgásaihoz kötődő változások) szabályszerű ismétlődésének felismerése. A rövidebb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatok áttekintése hazai konkrét példák alapján - periodikusan bekövetkező jelenségek, váltakozó folyamatok felismerése.	Ember és társadalom (5-6. évf.): 1. Matematika: időtartam mérése
2.2. Időrend - Földrajzi – környezeti folyamatok, földtörténelmi események időrendje regionális példák alapján	A környezeti folyamatok időrendiségének felismerése konkrét példákban..	Környezetismeret: Tér, idő, nagyságrendek; a Föld mozgásainak következményei (évszakok, napszakok váltakozása).

Kulcsfogalmak/fogalmak:	Napi, évi, történelmi és földtörténeti időegység tengely körüli forgás, Nap körüli keringés; évszak, napszak, váltakozás;	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes tapasztalatokkal rendelkeznek az anyagok tulajdonságainak megfigyelése, összehasonlítása terén- ismerik az anyagok és megmunkálásuk lehetősége közötti összefüggéseket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>A tanulók érdeklődésének felkeltése a természetben előforduló anyagok, felhasználásuk, hasznosíthatóságuk iránt. Az ismeretszerzés, tanulás során a földrajzi környezetben történő eligazodás képességének fejlesztése.</p> <p>A felszínformák és kialakulásuk, a hegységképződés és lepusztulás- feltöltődés megértése. A felszín folyamatos változásának belátása.</p> <p>A hazai tájak, életközösségeinek ökológiai szemléletű jellemzése, az élőhelyek földrajzi sajátosságainak, kapcsolatainak, folyamatos változásának felismertetése. Az időjárás és az éghajlat jelenségeinek értelmezése, konkrét Kárpát-medencei példák alapján.</p> <p>A különböző anyagok hasznosíthatóság szerinti összehasonlítása. A nyersanyagok és energiahordozó-készletek végessége miatti takarékoság szükségességének beláttatása.</p> <p>Kooperatív technikák alkalmazása során az együttműködési képesség fejlesztése.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3. Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről 3.1. Anyagok, anyagi rendszerek - A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben.	<p>A tanulók érdeklődésének felkeltése a természetben előforduló anyagok, felhasználása, hasznosíthatósága iránt.</p> <p>Érzékszervi vizsgálatok alapján egyszerű megfigyelő eszközök használatával összehasonlítások megtétele - szín, keménység, szag, mintázat.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok megismerése: levegő-, talaj-,</p>	

<p>- Környezetet károsító anyagok és hatásaik</p>	<p>vízzennyezés. A háztartásban használt energiahordozók és nyersanyagok jelentőségének felismerése. Energiatakarékos magatartás megalapozása Válogatás tanári irányítással információs anyagokban és gyűjteményeikben (könyv- és médiatár, kiállítási–múzeumi anyagok)</p>	
<p>3. 2. Geoszférák</p> <p>- Felszíninformák (hegységek, síkságok kialakulása. Kiemelkedések és lepusztulások, feltöltődések. Hegységképződés. A szél, a víz, a jég felszínalakító munkája. Jellegzetes felszíninformák.</p> <p>- Időjárási-éghajlati elemek, jelenségek, légköri alapfolyamatok - felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, csapadékképződés.</p> <p>- Éghajlati elemek változásai, éghajlatmódosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi-gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján A szél. A csapadék kialakulása és fajtái. A napsugárzás és a felmelegedés. A levegő hőmérséklete és változása.</p>	<p>Információk szerzése, kezelése, csoportosítása eltérő szempontok szerint. Szövegek feldolgozása, vizuálisan megjelenő információk (térképek, grafikonok) feldolgozása, értelmezése, magyarázata tanári irányítással. A felszín fejlődésében törvényszerűségek felismerése, következtetések levonása.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásainak felismerése a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján).</p> <p>Az időjárás elemeinek szemléletes, közvetlen tapasztalására épülő megfigyelése; szövegek értelmezése.</p> <p>Az időjárási elemek felismerése megfigyelések, leírások nyomán.</p>	<p>Felszíninformák</p> <p>A víz halmazállapot-változásai. A víz körforgása- Környezetismeret (3-4. évf.): 4.1. természetismeret (5-6.évf.):2.</p>
<p>3.3. Földrajzi övezetesség</p> <p>- Vízszintes földrajzi övezetesség</p> <p>- Forró és hideg éghajlatú tájak</p>	<p>A vízszintes földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.</p>	
<p>3.4. Égitestek</p>		<p>Természetismeret:</p>

- Az égitestek látszólagos mozgása. A Föld mozgásai és következményei.		Felépítés és működés kapcsolata
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Ásvány, kőzet, energiahordozó, ipari nyersanyag, mészkő, gránit, bazalt., homok, szén., felszínforma, hegység, síkság, hegységképződés, lepusztulás, kiemelkedés, feltöltődés; Ráktérítő, Baktérítő; vízszintes földrajzi övezetesség, az égitestek látszólagos mozgása; időjárás-éghajlati elem napsugárzás, hőmérséklet, szél, csapadék, a víz körforgása, éghajlatmódosító tényező, talajtípus, napszak, évszak, váltakozás.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Információgyűjtési tapasztalatok; képesség irányított megfigyelési folyamatban való részvételre; tematikus térképek elemzése, értelmezése	
Tantárgyi fejlesztési célok	Elemi fogalmak kialakítása az emberek gazdasági tevékenységéről, a termelés természeti feltételeiről. Az IKT eszközök használatának gyakoroltatása, a szerzett információk alkalmazása a tananyag feldolgozása során. Összefüggések megláttatása és megértetése egy táj, ország, kontinens természeti adottságai és gazdasága között. Együttműködési készség kialakítása, fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól 4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése - A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői, regionális különbségek - A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások). - A termelés természeti feltételei, a természeti erőforrások felhasználása.	A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján. A letelepedést lehetővé tevő környezeti természeti tényezők megfigyelése. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak	Ember és társadalom: történetek a honfoglalásról Művészetek Életvitel és gyakorlati ismeretek - kézműves technikák Matematika: mennyiségi mutatók értelmezése.

<ul style="list-style-type: none"> - A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepe a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. 	<p>felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján. Számadatok összevetése, grafikonok, diagramok leolvasása</p>	
<p>4.2. A világgazdaság szerveződése és működése</p> <ul style="list-style-type: none"> - Földrészek, országok szerepe a világgazdaságban, fő termékeik - Nemzetközi gazdasági együttműködések és társadalmi-gazdasági szervezetek példái, jellemző tevékenységük. - A pénzvilág működése: bevétel és kiadás, fizetőeszközök (nemzeti és közös valuták). 	<p>Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. Tematikus térképek, képek, diagramok, ábrák értelmezése. Tematikus képanyagok elemzése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>Népesség, vallás, nyelv, kultúra, településtípus (tanya, falu, város), munkamegosztás, termelés, természeti erőforrás, világgazdaság, nemzetközi gazdasági együttműködés, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás, fizetőeszköz, valuta, földrajzi fekvés, szállítási, kereskedelmi útvonal, felszín, éghajlat, vízrajz, gazdasági ágazat, természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés).</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>5. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szemléleti térképolvasás. Tanári segítséggel a természetföldrajzi tényezőkre alapozott következtetések megfogalmazásának képessége.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeinek megismertetése. Múltunk jelentős alakjain, híres emberein keresztül a hazai táj ismeretén alapuló, a haza iránti pozitív érzelmek erősítése.</p>	
<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési</p>	<p>Kapcsolódási</p>

	követelmények/tevékenységek	pontok
<p>5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza</p> <p>- A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok.</p> <p>- A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk.</p> <p>- Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése.</p> <p>- A Kárpát-medence és hegységkerete mint a természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvényesülése a természeti adottságokon, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténelmi és környezeti értékei, átalakulása.</p> <p>- A magyarság által lakott, országhatáron túli</p>	<p>Szemléleti térképolvasás. Gyakorlatias térképhasználat. Tájékozódás Magyarország térképén.</p> <p>Magyar utazók feljegyzéseinek, útleírásainak feldolgozása. Szemelvények olvasása. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Gyűjtőmunka – világgraszoló felfedezések, híres magyarok. Tablókészítés.</p> <p>A társadalmi – gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján.</p> <p>Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján.</p> <p>A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténelmi, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján.</p> <p>A tájak jellegzetességeinek megismerése, jellemzésük során földrajzi kifejezések használata.</p>	

területek, tájak közös és egyedi vonásai.		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Kárpát-medence, Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúli-dombság, Dunántúli- középhegység, Északi-középhegység, főváros, Budapest, Duna, Tisza, Balaton, hungarikum, világörökség.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	6. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ember környezet-átalakító tevékenységéből következő természetkárosítás problémájának megismerése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális problémák - A helyi környezetkárosítások következményei. 6.2. Fenntarthatóság - Fogyasztási szokások változása; energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés. - Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.	Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeiről (Száhel-övezet, esőerdők pusztulása, ózonlyuk)- az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tiszai ciánszennyezés, vörösiszap.szennyezés. Példák gyűjtése tanári segítséggel a környezetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről. A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Globális probléma, urbanizálódás, környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék, környezetkárosítás.	
A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén	A közvetlen földrajzi térben való tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat felismeri a térképen és a földgömbön. Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Ismeri a Föld alakját. Megérti, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása. Tud tájékozódni egyszerű térkép, térképvázlat alapján. Segítséggel képes műveletvégzésre a térképen, földgömbön. Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasás szintjére minden enyhén értelmi fogyatékos tanuló jusson el. Ismeri a történelmi és a	

	<p>földtörténeti időegységek időnagyságrendi és időtartambeli különbözőségét. A tanuló megérti, hogy a Föld története sokkal régebben kezdődött, mint az emberiségé. Tudja, hogy összefüggés van a Föld mozgásai és az időszámítás között. Tudja, hogy a felszín folyamatos változásban van. Ismeri a hegységképződési folyamatokat. A fenntartható fejlődés érdekében belátja a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végelessége miatti takarékoság szükségességét. Az energiatakarékos magatartás szükségességét megérti, követését elfogadja. Belátja az emberiség jövője, fennmaradása szempontjából fontos problémákat: ivóvízkészletek és energiaforrások biztosítása. Ismer a földrajzi környezetre kifejtett emberi hatásokat és azokból adódó problémákat. Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit. Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni.</p> <p>A tanulók a tevékenységek végzésében és a teljesítményekben az önállóság szempontjából nagy egyéni különbségeket mutathatnak.</p>
--	--

Földrajz 7-8. évfolyam

A szakasz célja elfogadtatni a tanulókkal a környezetet védő, a természeti kincseket takarékosan fogyasztó, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás követését.

Miközben a tantárgy tanulása során a tanulók megismerik a természeti környezetet, változásának és elemeinek kölcsönös egymásra hatásában kifejeződő törvényszerűségeket, gyakorlottá válnak a térképolvasásban. Tájékozódási lehetőséget kapnak Magyarország, Európa és a távoli kontinensek vonatkozásában is.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Tájékozódás a földrajzi térben	Órakeret 14 óra és folyamatosan
Előzetes tudás	Tájékozódás térképen és földgömbön az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerésével. Elemi térképolvasás és segítséggel műveletek végzése. Szemléletű térképolvasás esetenként segítséggel. Térképhasználat mint az ismeretszerzés és a terepen való tájékozódás eszközének ismerete. Gyakorlottság különböző tematikus térképek használatában.	
Tantárgyi fejlesztési célok	<i>Analógiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Megfigyelőképesség fejlesztése</i>	

A térképhasználat önállóságának és biztonságának		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>1. A tér és ábrázolása</p> <p>1.1. Téregységek</p> <p>Földrajzi fókusz</p> <p>- Térhierarchia</p> <p>Térábrázolás: térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, úti- és helyszínrajz.</p> <p>Térképi ábrázolás elemei - jelkulcsok, méretarány.</p>	<p>A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása..</p> <p>Szemléleti térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással.</p> <p>Helymeghatározás tanári segítséggel. Viszonyítási pontok következetes használata.</p>	<p>Földrajz 6. évf. 1.1; 1.2.</p> <p>Matematika: méretarány fogalma, számítások.</p>
1.2. Térábrázolás	A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Méterarány, aránymérték, keresőhálózat és földrajzi fókusz. Kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egység, termelési terület, régió, jelkulcs, topográfiai fogalmak nevei.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Tájékozódás az időben	Órakeret 14 óra és folyamatosan
Előzetes tudás	Tapasztalat a természetföldrajzi és a történelmi folyamatok és események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeiről.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok

<p>2. Az idő</p> <p>2.1. Időegységek Példák a rövidebb és hosszabb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatokra. A Föld története. Napi időszámítás, évi időszámítás, a naptár, időeltolódás</p>	<p>A szabályszerűen ismétlődő természeti és társadalmi környezeti változások leírása. A kontinensen / kontinenseken megismert események, jelenségek, folyamatok időrendbe állítása.</p>	
<p>2.2. Időrend - Földrajzi –környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje regionális példák alapján</p>	<p>Eligazodás a földtörténeti időegységekben.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>Földrajzi-környezeti folyamat; földtörténeti esemény, nap, évszak, napi és évi időszámítás, naptár.</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Tájékozódás a környezet anyagairól	Órakeret 22 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanulók ismerik a hazai gazdaságban leggyakrabban használt anyagokat, gyakori ásványokat, kőzeteket, ipari nyersanyagokat és energiahordozókat. A felszín folyamatos változásával tisztában vannak.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Energiatakarékos magatartás kialakítása – a saját lehetőségeik felismertetése a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban. Gyakorlottság erősítése az IKT-eszközök használatában. A fogalomalkotó, rendszerező képesség fejlesztése. Helyes földrajzi képzetek kialakítása</p>	
<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>3.1. Anyagok, anyagi rendszerek A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben: -kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz. Környezetet károsító anyagok és hatásaik</p>	<p>Az élő és élettelen anyagok rendszerezése, valamint a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségük felismerése. A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok; ipari nyersanyagok és energiahordozók területi előfordulására példák adása. Válogatás tanári irányítással,</p>	

	<p>információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv-és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok), világhálón.</p> <p>Az emberiség által legintenzívebben használt nyersanyag- és energiahordozó készletek végességének beláttatása.</p> <p>Az energiatakarékos megatartás kialakítása.</p>	
<p>3.2. Geoszférák</p> <ul style="list-style-type: none"> - A talaj kialakulása - Felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok hazai és regionális példái. <p>Felszíni vizek: vízfolyások, állóvizek, tavak, tengerek és óceánok</p> <p>A felszín alatti vizek</p> <p>A felszíni jégtakaró</p> <p>A víz körforgása</p> <p>A vízszennyezés, vízvédelem</p>	<p>A felszínformák megnevezéseinek összekötése a saját tapasztalattal, felismerésük, azonosításuk képek, leírások alapján. Különbségek és hasonlóságok felismerése, rövid megfogalmazása szóban vagy írásban. Képek csoportosítása megadott szempontok alapján (pl. felszín alatti/feletti vizek)</p>	<p>Kémia: a földi vízkészlet.</p> <p>Gyógyvíz, ásványvíz.</p>
<p>3.3. Földrajzi övezetesség</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi – gazdasági és környezeti megnyilvánulásai. - Az övezetesség elemeinek kapcsolatai regionális példákon 	<p>A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.</p> <p>Az övezetesség elemei közöttkapcsolatok (egyszerű ok-okozati viszonyok) felismerése regionális példákon.</p>	<p>Földrajz 6. évf. 3.3</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>Ipari nyersanyag, energiahordozó a nyersanyag- és energiakészletek végessége. Kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz, talajtípus, talajképződés, forrás, patak, folyó, tó, talajvíz, karsztvíz, artézi víz, vízszennyezés, felmelegedés, szélrendszer, forró övezet, hideg övezet, függőleges övezetesség</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>4. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól</p>	<p>Órakeret 22 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Gazdasági ágazatok, a gazdaság szerveződése. Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi</p>	

	jellemzőinek, azok összefüggéseinek megláttatása. Az új fogalmak, szerveződések a megismert országokhoz kapcsolódó példák értelmezésével, egyéni és csoportmunkával, gyakorlatokkal	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése</p> <p>- Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek, szerepük az országok társadalmi-gazdasági életében, a munkamegosztásban.</p> <p>- A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.</p> <p>A földrajzi térben zajló kölcsönhatások felismerése és magyarázata regionális példák alapján.</p>	<p>A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése. Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül. Egyszeri és rendszeres megfigyelések, mérések, tanári irányítással, egyéni és csoportmunkával, vizsgálódások és modellalkotás.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat)</p> <p>Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények, szöveges információk ábrázolása tanári segítséggel.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi – gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban (Pl. termelés életmód) hazai és külföldi példák alapján..</p> <p>A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változások felismerése. A termelő és a fogyasztó folyamatok rövid és hosszú távú következményeinek felismerése a környezetben regionális példákon.</p> <p>Az emberi tevékenységek által</p>	<p>Természetismeret 5-6.évf. 2.3.</p>

	<p>okozott környeztkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban.</p> <p>A környeztkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése.</p> <p><i>Összefüggések keresése, felfedezése.</i></p> <p><i>Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések.</i></p> <p><i>Törvényszerűségek meglátása.</i></p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	<p>Településtípusok, tanya, falu, város, gazdasági ágazatok, fekvés, felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatások. Fekvés - szállítási, kereskedelmi útvonalak. Természeti és társadalmi kölcsönhatások, környeztkárosító hatás. Felszín- éghajlat- vízrajz- mezőgazdaság- erdőgazdálkodás. Hegyvidék- bányakincsek kitermelése, hőerőművek, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés). Tengerpart- halászat, közlekedés, szállítás, sólepárlás, elektromos energia-termelés, idegenforgalom.</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	Magyarország és a kontinensek térképeinek ismerete. Magyarország áttekintő tanulmányozása. A természeti adottságok és a gazdaság összefüggései.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Magyarország megismerésével a hazához, és a magyarsághoz kötődő pozitív érzelmek erősítése. A közvetlen környezet társadalmi-gazdasági életének, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei összefüggéseinek megismerése a tantárgy eszközeivel. Gyűjtőmunka, projekt, csoportos tevékenység keretében végzett feladatokkal a tanulók együttműködési és kommunikációs készségeinek növelése. A szomszédos országokkal, az Európai Unióval kialakult kapcsolatban az eltérő környezeti feltételek és a kialakult gazdaság kapcsolatainak feltárása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza		

<p>- A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok.</p> <p>- A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk.</p> <p>- Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése.</p> <p>- Éghajlati elemek változásai, éghajlatmódosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi- gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján.</p> <p>- A Kárpát-medence és hegységkerete mint a természet- és társadalomföldrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokon, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása.</p>	<p>A hazai társadalmi-gazdasági élet földrajzi jellegzetességeinek felismerése tanári irányítással aktualitások alapján.</p> <p>Magyarország földjének részletes megismerése kitekintéssel a Kárpát-medence egészére.</p> <p>Tájékozódás Magyarország térképén. Jellegzetességek felismerése.</p> <p>Az egyes hazai országrészek, tájak hasonló és eltérő földrajzi jellemzőinek érzékelése, azok okainak és következményeinek felismerése.</p> <p><i>Tájékozódási képesség fejlesztése.</i></p> <p>A Magyarországon és az országhatárokon kívül élő magyarok viszonya és jogai a közös kultúrához, nyelvhez.</p>	<p>Földrajz.: 6. évf.</p> <p>Művészetek népművészet, Mezőség-tánc, Korond-kerámia, Kalotaszeg-hímzés.</p>
---	---	---

<p>- A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai.</p>		
<p>5.2. Európa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Európa földrajzi-környezeti jellemzői ok-okozati összefüggéseikben: természetföldrajzi kép (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak), társadalomföldrajzi kép (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra, környezeti kép (állapot, problémák, lehetséges megoldások). - Az Európai Unió mint gazdasági szerveződés; az európai kulturális sokszínűség földrajzi alapjai. - A kontinensrészek (Észak-Európa, Nyugat-Európa, Dél- Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) földrajzi jellemzői, különböző életterek közös és egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei. - Az egyes kontinensrészek meghatározó jelentőségű országainak (Németország, Franciaország, Egyesült Királyság, Oroszország, Olaszország, Észak-Európa országai, Lengyelország, Csehország) egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei. - A hazánkkal szomszédos országok földrajzi-környezeti jellemzői, jelentőségük a világban, társadalmi-gazdasági kapcsolataik hazánkkal. 	<p>Az Európai Unió fő céljainak, értékeinek megismerése földrajzi-környezeti nézőpontból. Az együttműködések szükségességének felismerése.</p>	

<p>5.3. Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afrika, Amerika, Antarktika, Ausztrália és Óceánia, Azsia természetföldrajzi jellemzői, (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak), társadalomföldrajzi sajátosságai (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra), környezeti állapota (problémák, lehetséges megoldások, védett értékek), a természetföldrajzi övezetesség elemei, összefüggései, hatása a társadalmi-gazdasági életre, a környezetre. - Az egyes kontinensek tipikus tájainak (esőerdő, szavanna, sivatag, monszuntáj, füves, puszták területe, tajga, sarkvidék; farmvidék, ültetvény, öntözéses gazdálkodás területe, oázis, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet) természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzői, az adottságok társadalmi hasznosítása, jellemző életmódja. - A távoli kontinensek meghatározó jelentőségű országai, országcsoportjainak (trópusi Afrika országai, arab világ, USA , Brazília, Kína, India, Japán, Délkelet-Ázsia gyorsan iparosodott országai és Ausztrália) földrajzi jellemzői és világgazdasági szerepe. 	<p>Megfigyelés, illetve filme illusztrációk segítségével, szemelvények, útleírások, képek alapján helyes földrajzi képzetek kialakítása a földfelszínről.</p> <p>Ismerkedés távoli tájakkal, vizuális élmények szerzése a Föld különböző arculatú tájairól.</p> <p>Tájékozódás égtájak és nevezetes szélességi körök szerint.</p> <p>Ismeretek gyűjtése, rendszerezése.</p> <p><i>Domborzati formák felismerése, a kialakult földrajzi képzetek szóbeli leírása.</i></p> <p><i>Környezeti érzékenység erősítése.</i></p> <p><i>Élvezze a természet szépségét. Érdeklődjön idegen tájak iránt.</i></p> <p><i>Fogalomalkotó , analitikus és kauzális gondolkodás, képzelet fejlesztése.</i></p>	
---	---	--

Kulcsfogalmak/fogalmak:	Országok, fővárosok neve. Északi-sarkpont, Egyenlítő, Déli- sarkpont, térítők, éghajlati övezetek, : hideg, mérsékelt, forró, monszunvidék, mediterrán táj, tajgavidék, sivatag. Ipari körzetfarm, öntözéses gazdálkodás, oázis.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	6. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok		
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
- Az életminőség különbségeinek példái: az éhezés és a szegénység által leginkább veszélyeztetett országok, térségek; az urbanizálódás folyamata és jelenségei.	A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban hazai és külföldi példák alapján.	
6.2. Fenntarthatóság - Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás. - Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Környezettudatosság, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tájékozódás a földrajzi térben az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel: szemléleti térképolvasás segítséggel, ha a tanulók képességbeli eltérései lehetővé teszik: következtető térképolvasás. Segítséggel képes a fókuszterület segítségével történő	

	<p>helymeghatározásra. Legyen képes megnevezni a szomszédos országokat és fővárosaikat. Tudja megmutatni a térképen a tanult tájakat.</p> <p>Rendelkezzenek elemi szintű tájékozottsággal a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.</p> <p>Felfedezik a vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulásának okait. Ismerik a gazdasági ágazatok szerepét a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. Képesek magyarázni a földrajzi térben zajló felismert kölcsönhatásokat és összefüggéseket.</p> <p>A tanulók tanulmányaik eredményeképpen energiatakarékos magatartás kialakítására törekednek. Tudatosodnak benne a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi, valamint időtartambeli különbségei. Tudja felismerni képen az állóvizet, és folyóvizet. Tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van. Ismerje a környezetvédelem feladatát. Ismerje a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.</p>
--	--

Kerettanterv: Ének-zene

5-8. évfolyam

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója, az egyén szocializációjának döntő mozzanata.

A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüeljék a kultúra értékeit. Hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény, személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével, jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az érték közvetítés és az értékörzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszer kíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzene anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés, mint csapatmunka, mint közösségi élmény, nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékoságból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.

Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncert-pedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

5-6. évfolyam

Az alapozó szakasz (5-6. évfolyam) oktató-nevelő munkája során a tanulói tevékenységek középpontjába az alapkészségek megerősítése, a tudásgyarapítás, az egyéni adottságok megismerésén alapuló önismeret fejlesztése kerül. A tantárgyi tartalmakat, tevékenységeket, feladatokat a fejlődés egyéni üteméhez igazítjuk.

Az ének-zenei oktatás hangsúlyozott szerepe ebben a szakaszban az énekes és zenehallgatási kultúra továbbfejlesztése, a zenei műveltség alapozása, a zenei ízlés formálása.

A dalokon, zenéken keresztül a pozitív erkölcsi tapasztalatok bemutatásával erősítjük tanulóink felelősségtudatának kialakítását, igazságérzetük kibontakoztatását, fejlesztjük az együttérzés, segítőkészség, kötelességtudat, önfegyelem készségét. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés terén erősítjük tanulóink attitűdjét egyrészt önmagukhoz, másrészt szűkebb és tágabb környezetükhöz is. Tantárgyunk tananyagának megismerése során, a művelődési, kulturális értékek elsajátításával tudatosul a nemzeti összetartozás érzése. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében a tantárgy szerepe a megfelelő személyiség- és közösségfejlesztés. Az én-tudat, énkép, önismeret fejlesztése, a társadalmi beilleszkedést segítő belső kontroll erősítése, önbizalom-fejlesztés megvalósul a sikeres énekórai munka segítségével. A családi életre nevelést a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítésével, a népdalok, népszokások ismeretével segítjük. Az egészséges és tudatos életmód kialakítása kiemelt feladatát, a mozgáskultúra, mozgáskoordináció erősítését a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével segíti a rendszeres ének-zenei munka. Az önkéntesség terén különös jelentőséggel bír az együtt érző, segítőkész magatartás, a szociális érzékenység fejlesztése, az együttműködés képességének alakítása, az ének-zenei oktatás szociálpedagógiai hatásának felhasználása. A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti és épített környezet iránti szeretet igényének erősítése kapcsolódik a népdalok által közvetített értékrend megismeréséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosságot és kifejezőképességet ebben a szakaszban a divergens problémamegoldó gondolkodás, a kreativitás fejlesztése segíti. Fontos a megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai közé tartozik a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, a ritmushangszerek használata, éneklés ritmushangszeres kísérettel is. Magyar népdalok, történeti énekek, más népek dalainak tanulása és a hallás utáni daltanulás kiemelt feladat.

Feladat a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlása. Ritmikai, dallami és formai elemek tanulása, egyre szilárdabb ismeretek a kottairáshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok terén, a zenei ismeretek tudatosítása, a formaérzék fejlesztése. Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítését szolgálja a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlása, az énekes és hangszeres improvizációk megvalósítása.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára kiemelt szerepe van a zenei befogadáshoz szükséges képességek erősítésének, a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) erősítésének, a belső hallás képességének az egyénhez igazított legoptimálisabb erősítésének változatos és játékos gyakorlatok segítségével. A hatékony, önálló tanulás erősítése céljából támogatnunk kell tanulóinkat abban, hogy az énekórákon is legyenek képesek felismerni az új ismeret elsajátításának módját, tudjanak segítséget, tanácsot kérni, legyenek képesek közös munkában, csoportban dolgozni.

A tudatos, irányított zenehallgatás gyakorlása után és közben lehetőséget kell teremteni hangverseny-látogatások, első hangverseny-élmények megszerzésére.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. ZENEI REPRODUKCIÓ	Órakeret: 65 óra
Előzetes tudás	<p>Az előző évfolyamfokokban kialakított zenei készségek, képességek, attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás és a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincs bővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Egyéni képességeik szerint részvétel a bátran közös éneklésben, daltanulásban. Énekhangjuk tisztaságának, éneklési kedvük bátorságának megőrzése. Tapasztalatok erősítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. Zenei ízlésük fejlesztése, kedvenc dalok választása. Dalcsozor összeállítása a kedvelt dalaikból.</p> <p>A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával. A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőképesség fejlesztése. A kreativitás fejlesztése a tanult zenei formák keretei között. A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára. A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is. Új ritmusértékek megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása. A pótvonal használata. Egyre nagyobb önállóság a kottairás-olvasás, másolás terén. Auditív és verbális kapcsolat-társítás erősítése Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése Dalok közötti kapcsolatteremtés Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás, algoritmizált és logikus gondolkodás fejlesztése Kombinációs és asszociatív képességek fejlesztése Kreativitás, koncentráció-, figyelem fejlesztése Érzelmi-akarati beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése Megkülönböztetés, összehasonlítás fejlesztése, szabad rögtönzés Együttes élményben való részvétel Cselekvéses és perceptív gondolkodás fejlesztése Auditív és téri tájékozódás fejlesztése</p>	

	Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, bevésés folyamatának erősítése Összefüggések felismerése, alkalmazása Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése Logikus, analógiás és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>1.1 ÉNEKLÉS</p> <p>Ünnepek dalai, jeles napok dalai</p> <p>Magyar történelmi dallamok</p> <p>Rokon népek dalai</p> <p>Megzenésített versek</p> <p>Régi stílusú magyar népdalok</p> <p>Új stílusú magyar népdalok</p> <p>Kánonok</p> <p>Más népek dalai</p>	<p>Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására</p> <p>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához</p> <p>Örömteli és szorongásmentes éneklés</p> <p>A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel</p> <p>Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján</p> <p>Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok</p> <p>Részvétel a különféle énekes játékokban, gyakorlatokban</p> <p>A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján</p> <p>A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Népköltészet, népdal, magyar és más népek meséi, megzenésített versek. Játékosság, zeneiség, ritmusélmény. A dalokban, zenékben megjelenő erkölcsi fogalmak, magatartásformák, érzelmek. Szómagyarázat, szókincsismeret. Szókinccs és emlékezet-fejlesztés. A verbális emlékezet fejlesztése. Dalok szöveghű tolmácsolása.</p> <p>Matematika: az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, évfolyamozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Ismeretek alkalmazása. Közös munka.</p> <p>Történelem: Magyarország történelme. Szokás, hagyomány,</p>

		<p>szabály, illem.</p> <p>Természetismeret: Rendszerek. élőlények, életközösségek. Éghajlat, időjárás.</p> <p>Földrajz: Magyarország és a Kárpát-medence földrajza. Magyar tájegységek. Lakóhelyünk és környéke. Európa és országai.</p> <p>Testnevelés: a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Szabályok betartása. Térbeli tudatosság.</p> <p>Mozgások zenére. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Ritmus- , mozgás- és beszédgyakorlatokka l kombinált koncentrációs és memóriagyakorlatok.</p> <p>Rajz és vizuális kultúra: a dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével.</p>
--	--	--

<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Énekes rögtönzések</p> <p>Hangszeres rögtönzések</p> <p>Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán</p> <p>Ritmusjátékok, dalkísérek szabad és kötött formákban</p> <p>Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok</p> <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban</p> <p>A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban</p>	<p>Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban</p> <p>Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban</p> <p>Dalkísérek létrehozása szabad és kötött formákban</p> <p>Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése</p> <p>Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban</p> <p>Kották kiegészítése</p> <p>Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása</p> <p>A zenei élmények mozgásos formákban történő kifejezésének fejlesztése</p>	<p>Testnevelés: utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Mozgásos improvizáció, egyszerű tánc- és mozgásos elemek felhasználásával. Fantáziajátékok elképzelt helyzetekben.</p> <p>Rajz és vizuális kultúra: Szabad asszociációs játékok. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Hang és kép együttes alkalmazása.</p>
---	--	--

<p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>Új ritmusértékek tanulása</p> <p>Kottairás a pótvonál használatával</p> <p>A kvintváltás fogalma</p> <p>A hajlítás fogalma, jelölése</p> <p>Dallamok utószolmizálása</p>	<p>Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról</p> <p>Ritmusok felismerése és hangoztatása</p> <p>A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban</p> <p>Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása, tájékozódás a szólamok között</p> <p>Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről</p> <p>Pótvonál használata a kottairásban</p>	<p>Matematika: Időtartam, időrend. Az észlelés pontosítása. Csoportosítás, elrendezés. Figyelem, összehasonlítás, azonosítás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalma k</p>	<p>A szép, kifejező éneklés szabályai. Jeles napok dalai. Katonadalok, magyar történelmi dallamok. Rokon népek dalai. Régi és új stílus a magyar népzeneben. Ritmuszenekar. Dalkíséret hangszerekkel. Ritmuskártya, ritmusdominó. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés- zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Zene- és mozgás alkotóelemeinek összekapcsolása. Szinkópa, éles ritmus, nyújtott ritmus. Egész hang és szünete. Pótvonál. Kvintváltás. Hajlítás. Utószolmizálás.</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten tartása. Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Hallás utáni daltanulás, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Törekvés a zene belső lényegének megértésére. Ritmikai-dallami ismereteik bővítése, megszilárdulása. Fokozott önállóság a különféle kották használatában.</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. ZENEI BEFOGADÁS	Órakeret: 65 óra
Előzetes tudás	<p>Az előző évfolyamfokokban kialakított zenei készségek, képességek, attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás, a belső hallás és a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek felidézése.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése. A belső hallás tudatosítása. Ritmusok felismerése kottakép alapján. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése.</p> <p>A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével. Egyre hosszabb idejű klasszikus zenei részletek hallgatása. Differenciálás a zenei hangok, hangzások között. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése. A rokon népek, és más népek hangszerei, zenekarainak ismerete. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése. Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése Összefüggések felismerése Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése Analogiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése A hangzás különbségeinek megfigyelése, hangszínek megkülönböztetése és felismerése Összehasonlítás, azonosítás, besorolás és évfolyamozás folyamatának erősítése Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése Analogiás, fogalomalkotó és logikus gondolkodás fejlesztése</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok

<p>2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</p> <p>A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése</p> <p>Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére</p> <p>Zenei hangzások elemzése, felismerése</p> <p>Zenei karakterek megfigyelése</p> <p>A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása</p> <p>Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével</p>	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia, és a belső hallás fejlesztésére</p> <p>Ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése kézzelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről</p> <p>Konzonáns és diszsonáns hangzások felismerése, elemzése</p> <p>Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése</p> <p>Dalok felismerése zenei részlet alapján</p>	
<p>2.2 ZENEHALLGATÁS</p> <p>Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel</p> <p>Különböző műzenei formák és műfajok megismerése</p> <p>Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban</p> <p>Történelmi zenék hallgatása</p> <p>A rokon népek zenéje, hangszerei</p> <p>Más népek hangszeres zenéje</p>	<p>Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése</p> <p>Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén</p> <p>Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel</p> <p>Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése</p> <p>Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése</p> <p>A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével, valamint más népek zenei kultúrájának, jellegzetes hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával</p> <p>A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történelmi hangszerek hangjának hallgatása</p> <p>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése dalok, dallamok segítségével. Szöveg és zene kapcsolatai. Különböző stílusok felismerése. Ismerkedés változatos ritmikai és zenei formálású művekkel, műfajokkal. A műélvezet megtapasztalása a képzelet, a ritmus és a zene révén.</p> <p>Matematika: az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés.</p>

<p>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>	<p>bemutatókon Közvetlen hangverseny-élmények szerzése Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással</p>	<p>Motoros és auditív emlékezet fejlesztés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Rajz és vizuális kultúra: érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Dallamsorok jelölése, népdalok elemzése. Zenei karakterek. Zenetörténelmi korok, korszakok. A vonós hangszerek, és a fúvós hangszerek családja. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok. A rokon népek, más népek hangszerei, zenekarai, táncai. Zeneszerzők élete, munkássága. Keretes szerkezet, visszatérő szerkezet, rondóforma. Szimfónia, vonósnégyes. Hangverseny, élő zene.</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése. Részvétel a tanult népdalok elemzésében. Képesség ismereteik összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányaik egy-egy témakörében. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Ismeretek szerzése zenetörténelmi korokról, zenei műfajokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról. Nyitottság a zenei élmények befogadására.</p>	

Kerettanterv: Ének-zene 7-8. évfolyam

A 7-8. évfolyamon a tanulók tudásgyarapítását a gondolkodási funkciók különböző sérülésének fokozott figyelembe vételével kell elérni. Célunk tanulóink felkészítése az önálló munkavégzésre, a társadalmi beilleszkedésre. E szakasz feladata a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelése, az önismeret fejlesztése.

Az ének-zene tantárgy fő szerepe ebben a szakaszban az örömteli éneklési kedv megőrzésében, a közös éneklés anyagának gyarapításában, a nemzeti zenekultúra értékeinek megbecsültetésében jelentkezik. A dalok, zenék megismerése által a tanulók erkölcsi érzékének kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük segítése valósulhat meg. A hazafias nevelésben szerepünk a nemzeti öntudat fejlesztése, a magyar népi kultúra, népzene, néphagyományok megismertetése, a kötődés erősítése szülőföldünkhöz,

hazánkhoz. Közösségi tevékenységgel, az ünnepek, társadalmi események aktív részvételével erősítsük a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet érzését.

Más népek kultúrájának megismerése, nyitottság más népek kultúrája iránt segíti tanulóinkat saját kultúrájuk megbecsülésében, világképük, szemléletmódjuk fejlődésében is. Énekórai tevékenységünkkel alakítjuk a tanulók attitűdjét önmagukhoz, szűkebb és tágabb környezetükhöz, a történelmi múlthoz.

A sikeres társadalmi beilleszkedést segítő személyiségjegyek erősítése, a megfelelő önismeret kialakítása, az önbizalom-fejlesztés megvalósul az énekórai munka segítségével. A szokások, hagyományok megismerésével az erkölcsi normák közvetítése fontos szerepet biztosít a felelős párkapcsolatok kialakításában, az egymásrautaltság, lelki közösség szerepének megismerésében, a családi konfliktusok kezelésében. Kiemelt feladat az önálló életvezetésre való felkészítés.

A segítőkész magatartás, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás képességének alakítását segíti az énekórákon megvalósuló közösségi munka, a közösségi érzések erősítése.

A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti környezet ápolása tantárgyunk feladatát is jelenti.

A pályaorientáció terén az iskola feladata a munka világáról képet adni. A tanulókat segíteni kell a munka szerepének, értékének felismerésében, pályájuk kiválasztásában, az ehhez szükséges képességek fejlesztésében. Ebben fontos szerepet játszik a népdalok erkölcsi világának, világképének megismertetése.

Fontos szerepünk, hogy tanulóink értsék a médiumok nyelvét. Ismerjék a zenehallgatási, művelődési lehetőségeket, de tudatosuljon bennük a veszélyforrások felismerése, a választás, válogatás fontosságának ismerete is.

Énekórai munkánkkal segíthetjük tanulóinkat abban, hogy megtalálják helyüket a családi és társadalmi munkabeosztásban, felkészüljenek a közügyekben való aktív részvételre. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartási képességek fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség a dalokban, zenékben megjelenő gondolatok, érzések, élmények kifejezését jelenti, művészeti módszerek, technikák alkalmazásával. Az énekórákon megvalósuló rendszeres művészeti tevékenység fontos szerepet játszik a lelki egészség erősítésében, a személyiség- és közösségfejlesztésben.

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, éneklés ritmushangszeres kísérettekkel.

Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítése érdekében alkalmat kell teremteni a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlására, lehetőséget teremteni az énekes és hangszeres improvizációkra. A kreatív zenei játékok, gyakorlatok az infótechnológia használatával is folynak.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozott figyelmet kell fordítani, és gyakorlási lehetőséget teremteni a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlására, a ritmikai, dallami és formai elemek rendszerezésére, a kottairáshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok kialakítására.

A zenei befogadáshoz szükséges képességek fejlesztése. a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) erősítése a tudatos, irányított zenehallgatás mellett, és az önálló zenehallgatás gyakorlása során is történik. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények megteremtésére is lehetőséget kell teremteni.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1.ZENEI REPRODUKCIÓ	Órakeret: 32 óra
Előzetes tudás	<p>Az előző évfolyamfokokban kialakított zenei képességek, attitűdök.</p> <p>A ritmusérzék, a zenei hallás és a muzikalitás megfelelő szintje.</p> <p>Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek ismerete.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Az éneklési kultúra megőrzése, dalkincs bővítés, közös és egyéni éneklések.</p> <p>Az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése.</p> <p>Kifejező, bátor, tiszta éneklés, a szép éneklés szabályainak betartása.</p> <p>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával.</p> <p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása.</p> <p>Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján.</p> <p>A tapasztalatok bővítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is.</p> <p>Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok.</p> <p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.</p> <p>A rögtönzés fejlesztése énekes és hangszeres formákban is.</p> <p>A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése.</p> <p>A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára.</p> <p>A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is.</p> <p>Új ritmusérték megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban.</p> <p>Dallamok, dalrészletek utószolmizálása, olvasógyakorlatok éneklése.</p> <p>Az eddig tanult ritmikai és dallami ismeretek összefoglalása, r endszerezése.</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás, beleélés, tolerancia, empátia erősítése</p> <p>Dalok közötti kapcsolatteremtés</p> <p>Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése</p> <p>Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése</p> <p>Algoritmizált, problémamegoldó, kauzális és logikus gondolkodás fejlesztése</p> <p>A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése</p> <p>Kreativitás- és figyelemfejlesztés,</p> <p>érzelmi-akarati beállítódás erősítése</p> <p>Zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése</p> <p>Megkülönböztetés, összehasonlítás, rendszerezés, besorolás, összetartozás folyamatának erősítése</p> <p>szabad rögtönzés</p>	

Együttes élményben való részvétel Auditív és téri tájékozódás fejlesztése Megismerés, figyelem, emlékezet fejlesztése		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>1.1 ÉNEKLÉS</p> <p>Jeles napok dalai</p> <p>Himnuszok</p> <p>Régi stílusú népdalok</p> <p>Új stílusú népdalok</p> <p>Magyar tájak dalai</p> <p>Népies műdalok</p> <p>Más népek dalai</p> <p>Ballagási dalok</p>	<p>A csoport egységes, szép éneklésének megőrzése</p> <p>A közös dalrepertoár bővítése újabb dalokkal</p> <p>Hangulatos, jókedvű éneklés</p> <p>Az énekhang tisztaságának, éneklési kedvük bátorságának megőrzése</p> <p>A szép éneklés tanult szabályainak tudatos használata</p> <p>Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban Muzikalitásuk, zenei hallásuk fejlesztése</p> <p>A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján</p> <p>A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján</p> <p>Zenei ízlésük fejlődése, kedvenc dalok választása</p> <p>Dalcsokor összeállítása kedvelt dalaikból</p> <p>Aktív részvétel a ballagási dalok éneklésében</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Népköltészet, népdal, magyar és más népek dalai. A dalokban, zenékben megjelenő erkölcsi fogalmak, magatartásformák. Érzelmi tartalmak, erkölcsi választások. Kompozíció, szerkezet, hatás. Verselés, zeneiség. Szómagyarázat, szókincsismeret. Szülőföld, haza, család, szülő és gyerekek.</p> <p>Matematika: Figyelem, észlelés, válogatás, évfolyamozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Ismeretek alkalmazása. Közös munka.</p> <p>Történelem: Magyarország történelme. Barátság, szeretet, tisztelet. Család, otthon. Egyén és közösség.</p> <p>Természetismeret:</p>

<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p>	<p>Ritmuszjáték változó ütemekben Dalkísérek szabad és kötött formákban Ritmus- és dallamalkotások Ritmuszenekar 2-3 szólamban is Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz Kották kiegészítése Ritmushoz, dallamhoz változatok alkotása Számítógép használat, zenei rögtönzések, játékok a számítógép,</p>	<p>Rendszerek. élőlények, életközösségek. Éghajlat, időjárás.</p> <p>Földrajz: Magyarország és a Kárpát-medence földrajza. Magyar tájegységek. Lakóhelyünk és környéke. Európa és országai.</p> <p>Testnevelés: A mozgáskoordináció erősítése. Szabályok betartása. Hagyományőrző mozgásos tevékenységek.</p> <p>Csoportos játékok, Koncentrációs és lazító gyakorlatok. Különböző tánc- és mozgástípusok.</p> <p>Rajz és vizuális kultúra: a dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével.</p>
--	---	---

<p>Énekes rögtönzések</p> <p>Hangszeres rögtönzések</p> <p>Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai-, és dallami elemek felhasználásával</p> <p>Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére</p> <p>Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok</p> <p>A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban</p> <p>Zenei rögtönzések számítógép segítségével is</p> <p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p>	<p>az informatikai technika felhasználásával is</p> <p>Ritmusok felismerése és hangoztatása</p> <p>Ritmusgyakorlatok változó ütemekben</p> <p>Dallamok éneklése és lejegyzése a tanult kottarendszerekben</p> <p>Utószolmizálás olvasógyakorlatok megszólaltatása</p> <p>A tanult ritmikai és dallami ismeretek gyakorlása, rendszerezése, összefoglalása</p>	<p>Testnevelés: utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Különböző tánc- és mozgástípusok rögtönző jellegű felhasználása. Improvizációk összefűzése jelenetsorokká. Rajz és vizuális kultúra: Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása. Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése különféle technikák segítségével.</p> <p>Matematika:</p>
--	---	---

<p>Új ritmusérték tanulása</p> <p>Olvasógyakorlatok</p> <p>Az eddigi kottairási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása</p>		<p>Az észlelés pontosítása. Csoportosítás, elrendezés. Figyelem, összehasonlítás, azonosítás. Absztrahálás, konkretizálás. Analógiás gondolkodás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Régi stílus- új stílus. Daljáték. Magyar népzenei dialektusok. Népies múdal. Ballagási dalok. Változó ütemek. Ritmuszenekar. Ritmusdominó, ritmuskártya. Zenei kérdés-zenei válasz. Ritmus- és dallamváltozatok. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Zene- és mozgás alkotóelemeinek összekapcsolása. Tizenhatod ritmus. Olvasógyakorlat.</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten tartása. Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Hallás utáni daltanulás, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Aktív részvétel a rögtönzésekben, gyakorlatokban. Törekvés a zene belső lényegének megértésére. Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén. Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal.</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. ZENEI BEFOGADÁS	Órakeret: 32 óra
Előzetes tudás	<p>Az előző évfolyamfokokban kialakított figyelem, zenei memória, zenei hallás, belső hallás, zenei képességek és attitűdök használata.</p> <p>A ritmusérzék, a muzikalitás megfelelő szintje.</p> <p>Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek ismerete.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása.</p> <p>A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek használata.</p> <p>A belső hallás tudatosítása.</p> <p>A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján.</p> <p>A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának, zenei kifejezőeszközeinek a felismerése. A többször hallott zenei részletek megnevezése.</p> <p>Zeneművek felépítésének, formájának a megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése. Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal.</p> <p>A zenei esztétika érzék, a zenei ízlés fejlesztése, a zenei élmény átélése.</p> <p>Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése.</p> <p>A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése.</p> <p>Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása. Magyar zeneszerzők életének, munkásságának, műveinek megismerése.</p> <p>Más népek hangszerei, zenekarainak ismerete.</p> <p>A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása.</p> <p>Napjaink zenei irányzatai (jazz, populáris zene, alkalmazott zenék), zenei példák hallgatása.</p> <p>Az infótechnika megismerése, alkalmazása a zenehallgatás keretei között.</p> <p>Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése</p> <p>Összetartozás, általánosítás, összefüggések felismerése</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat erősítése</p> <p>Logikus, analógiás, és algoritmizált gondolkodás fejlesztése</p> <p>Cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése</p> <p>Rögzítés, zenei befogadás, átélés, beleélés, figyelem, észlelés, emlékezet fejlesztése</p> <p>Hangszínhallás fejlesztése</p> <p>Auditív emlékezet, alkotó és reprodukív képzelet fejlesztése</p> <p>Általánosítás, képzettársítás, összehasonlítás, azonosítás, konkretizálás fogalmának erősítése</p>	

		Algoritmizált, analógiás, fogalomalkotó és cselekvéses gondolkodás fejlesztése
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</p> <p>A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata</p> <p>A belső hallás tudatos használata</p> <p>Zenei karakterek kifejezése</p> <p>A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása</p> <p>Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása</p>	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára</p> <p>Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése</p>	
<p>2.2 ZENEHALLGATÁS</p> <p>Ismerkedés újabbról újabb zenei történeti korszakokkal, zeneszerzőkkel</p> <p>Különböző műzenei formák és műfajok megismerése</p> <p>A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők műveinek meghallgatása</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban</p> <p>Történelmi zenék</p> <p>Népies műdalok megismerése, hallgatása</p> <p>Más népek népzeneje, hangszeres zenéje</p> <p>Napjaink zenéje, stílusok,</p>	<p>Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése</p> <p>Már meghallgatott, és ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése</p> <p>Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén</p> <p>Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel</p> <p>Ismerkedés magyar népzenei felvételekkel és magyar zeneszerzők műveivel</p> <p>A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történelmi hangszerek hangjának hallgatása</p> <p>Napjaink jelentősebb zenei irányzatainak megismerése, felvételek hallgatása</p> <p>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Különböző zenei stílusok felismerése. Ismerkedés változatos ritmikai és zenei formálású művekkel, műfajokkal. A műélvezet megtapasztalása a képzelet, a ritmus és a zene révén. Az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb élménye, a hatás feldolgozása.</p> <p>Matematika: az érzékelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés.</p>

<p>előadók, felvételek</p> <p>Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával</p> <p>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények</p>	<p>bemutatókon</p> <p>Közvetlen hangverseny-élmények szerzése</p> <p>Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények befogadása, kifejezése, megfogalmazása</p>	<p>Rajz és vizuális kultúra: események, érzelmek kifejezése és képi rögzítése, különféle technikák segítségével.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Népdalelemzés: régi stílus- új stílus. Zenei karakterek. Zenetörténeti korok, korszakok. Zeneszerzők élete, munkássága. Magyar zeneszerzők. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok. Népies műzene. Daljáték. Más népek hangszerei, zenekarai, táncai. Napjaink zenéje: a jazz, a populáris zene, alkalmazott zeneművészet. Hangverseny, élő zene.</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>Népdalok elemzése, jelölése. A többször hallgatott zenei részletek felismerése, elemzése. A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt. Ismerkedés korunk zenei irányzataival (jazz, populáris és alkalmazott zenék). Képesség a zenei élmény átélésére. Érzelmek, hangulatok megfigyelése, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődése. Képesség a meghallgatott zenei példák valamint tanulmányaik, olvasmányaik, filmélményeik között kapcsolatot találni.</p>	

Művészetek műveltségterület

Rajz és vizuális kultúra 5-8.

A rajz (vizuális kultúra, kézművesség) tantárgy közvetlen célja az alkotás örömeinek, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak kialakítása a tanulóknál a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására ösztönzés segítségével.

A művészetek műveltségterület, ezen belül a rajz-és vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, képzelő, önkifejezés képességének kialakítása, a forma,- szín,- ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, emlékezet, és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhén értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A rajz tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget:

Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból alkotott, akár tanórai, akár intézményi szinten, szervezett kiállítások, amelynek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társ, és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megővására, minden élő iránti tiszteletre.

Kiemelt általános fejlesztési feladat a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élnépszerűsítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajz órák, foglalkozások.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a rehabilitációs rehabilitációs célú feladatokon túl a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység, ezért van szükség arra, hogy a tantárgy által teljesíthető kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladatokat leírjuk.

A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztése, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését.

A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközüül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt, szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, ezért kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni, vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanuláshoz és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

A tantárgy jelentős szerepet vállal a kulcskompetenciák fejlesztésében is. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle materiákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A rajz tantárgy alkalmat kínál az enyhén értelmi fogyatékos tanulók tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti és támogatja a társadalmi esélyegyenlőség megnyilvánulásait.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók kulcskompetenciájának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a rajz tantárgy. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínűsége és a manipulatív tevékenységre épülő ismeretgazdagítás. A kreativitás, kíváncsiság, divergens gondolkodás, eredeti látásmód és alkotókedv nem intelligenciafüggő, ezért a tanítványok sikeresek lehetnek e területen. Anyanyelvi kommunikáció - a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A tantárgy számos lehetőséget teremt a beszélgetésre, az érzelmek, gondolatok kifejezésére, véleménynyilvánításra, az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazására közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. A gyermeki alkotások közbeni mérések, becslések, a betöltendő tér tervezése közvetlenül hatnak a matematikai logikai kompetencia fejlődésére. A természettudományos kompetencia fejlesztésére jó alkalom a természet utáni rajzok festmények készítése. Digitális kompetenciafejlesztésre az interneten való kutatások, „képtárlátogatások”, vizuális fejlesztő játékok adnak lehetőséget.

RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA

5-6. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az alsóbb évfolyamok munkájának szemléletbeli és metodikai tekintetben szerves folytatása. A szakasz fő feladata az alapkészségek megszilárdítása, eszköz szintű rajz és kézműves technikai tudás egyre önállóbb alkalmazása, az individuális jegyek, a saját stílus megjelenésének támogatása az alkotó és befogadó tevékenységben.

A terápiás szemlélet és gyakorlat, a cselekvéses helyzetekbe ágyazott képességfejlesztés, a kooperáció támogatása, a másokért vállalt felelősség és az igényes tárgyi-környezeti kultúra iránti igény erősítése az 5-6. évfolyamon is kiemelt feladat, az esztétikai tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése érdekében. A világhírű magyar képzőművészek alkotásainak tanulmányozása nem csak esztétikai örömet nyújt, hanem a nemzeti azonosságtudat és a hazafiság érzését is támogatja. Az önismeret és a társas kultúra

fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások a ön-és társértékelő mozzanatai.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Baleset megelőzési szabályok betartása Adekvát eszközhasználat Forma megfigyelése és alkotása különféle technikákkal	
Tantárgyi fejlesztési célok	A vizuális nyelv alapelemeinek eszköz szintű használata az alkotó tevékenység során. Vizuális ritmus létrehozása A mértani testek tulajdonságainak megtapasztalása A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. Felelősségvállalás a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p><u>1.1. Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint</u> Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után A folthatások tanulmányozása absztrakt képzőművészeti alkotásokon Barázdált formák megfigyelése Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése</p> <p><u>1.2. Alkotás modell/minta alapján</u> Természeti formák megfigyelése és ábrázolása Mértani testek tulajdonságai - oldalak, lapok, egyenlő, különböző – ábrázolásuk síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére.</p> <p><i>Alkotás</i></p>	<p><i>Alkotás</i> Vonal absztrakció alkotása Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között A vonal, mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása Felületritmusok létrehozása Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből Szabályos és szabálytalan térformák felismerése, csoportosítása</p> <p><i>Befogadás</i> Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – elemi absztrakció képessége – irányított észlelés – kompozíciós képesség – ábrázolási képesség változatos technikákkal 	<p>Matematika – 5-6-3. szerkesztési ismeretek; 5-6.2. halmazok, 5-6.3. mértani testek</p>

<p><u>1.3.Szabad alkotások síkban és térben</u> Tárgyak ábrázolása síkban Különbéle felületek dekoratív felhasználása Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból Kocka, téglatest csomagolás</p>		
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt-és színegyensúly, felület, barázda, vajat, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes:</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyenletes foltot satírozással létrehozni, – művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni, – ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről. 	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>2. Kifejezés, képzőművészet – az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben</p>	<p>Órakeret 36 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Érzések interpretálása saját eszköztárral A műalkotások által megjelenített érzelmek tudatos megfigyelése Társakkal közös alkotás változatos technikákkal</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – karakter alapfokú kifejezésének képessége – technikai képesség (dombormű készítés) – képolvasási képesség – asszociációs képesség – kompozíciós képesség 	
<p><i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i></p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><u>Befogadás</u> 2.1. Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben Műalkotások megfigyelése – tér és tájbrázolás Műalkotások megfigyelése</p>	<p><u>Alkotás</u> Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás képessége Élménykifejezés a plasztika eszközrendszerével</p>	<p>5-6. 2. Magyar nyelv és irodalom – mesék világa, gyermekversek</p>

<p>képtárban, múzeumban és reprodukciókon (Székely Bertalan. Egri nők; Madarász Viktor. Hunyadi László csatája; Ferenczy Károly: Október; Szőnyi István: Zebegényi temetés; Nagy István: Karám télen; Egri József: Napfelkelte) <u>Befogadás-alkotás</u> <u>2.2. Illusztrációk</u> Kép készítése meséhez (pl.: A három kívánság) Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dombormű készítése Versekhöz táj festése – közös alkotással nagy felületen</p>	<p>Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása látványszerű alkotás modell után <i>Befogadás</i> „Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazása <i>Befogadás-alkotás</i> Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközrendszerével</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség, mozgásvázlat</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerhető képet készíteni, – emberalak szoborszerű megjelenítésére, – műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni, – emlékezetből egyszerű rajzot készíteni. 	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>3. Vizuális kommunikáció – az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben</p>	<p>Órakeret 26 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Képesség a vizuális élmények többféle csatornán való kifejezésére Egyszerű jelenetábrák megértése Egyszerű piktogram készítésére Plakátok, reklámok értelmezése</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Kísérletek a látványszerű ábrázolásra Teste és metszetek megfigyelése, reprodukciója</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p>	

	<ul style="list-style-type: none"> – megfigyelési képesség adott szempontok szerint – alakítási készség – színkeverés képessége – térlátás – elemi térábrázolás – elemzés <p>vizualizáció</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p><u>Alkotás</u> <u>3.1. A vizuális kommunikáció eszközei és technikái</u> Emberalak rajzolása, festése Természeti formák ábrázolása modell alapján ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok) Forgásforma rajza – szerkezet jelölésével (pl.: átlátszó henger) Tárgyak két nézetének megrajzolása - segítséggel Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera Tusrajz virágcsendéletről</p> <p><u>Befogadás</u> <u>3.2. Vizuális jelek - képolvasás, értelmezés</u> Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az értelmezésre</p> <p><u>Befogadás-alkotás</u> Forgásformák megfigyelése Tárgyak kereszt-és hosszmetsetének megfigyelése, vázolása Térkép alapján útvonal elképzélése</p>	<p><u>Alkotás</u> Látványyszerű ábrázolás modell után Látványyszerű ábrázolás a szerkezet feltűntetésével</p> <p><u>Befogadás</u> Formák adott szempontú megfigyelése Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl.: mákgubó, paprika) „ Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése Térképrajz értelmezése</p> <p><u>Befogadás-alkotás</u> Forgásformák megfigyelése és reprodukciója Forgás és szögletes formák megfigyelése, vázolása</p>	<p>5-6.3. Matematika – síkidomok és testek</p> <p>Földrajz – térkép értelmezési ismeretek</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak:	csendélet, valóságghú, ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részletek, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, keresztmetszet, hosszmetset, felülnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, főhajó, mellékhajó	
A fejlesztés várt	A tanuló képes:	

eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<ul style="list-style-type: none"> – tudatos színkeverésre temperával, vízfestékkel, – formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal), – vázratszerű ábrát készíteni, – egyszerű alaprajzot értelmezni.
---	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Tárgy-és környezetkultúra – az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Egyszerű papír és agyagtárgyak készítési technikái Téri viszonyok felismerésére, értelmezése Esztétikus tárgyi környezet iránti igény	
Tantárgyi fejlesztési célok	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítéséhez. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> <ul style="list-style-type: none"> – környezettudatosság – elemző képesség tervezés képessége	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<u>Befogadás-alkotás</u> 4.1. Munkavázlat készítése: A tárgy funkciójának meghatározása Ismert anyagalakítási módok anyag-és technika megválasztása Kivitelezés Díszítés a tárgy kipróbálása a gyakorlatban <u>Alkotás</u> 4.2. Tárgyak értelmezése és készítése Kerámia tárgy, ruházati kiegészítők textilből Fonás, szövés Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak csoportosítások funkció, forma, anyag, szépség	<u>Befogadás-alkotás</u> A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése Precíz alkotó folyamat végig vitele <u>Befogadás</u> Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismertetése A funkció irányító szerepe a tárgyalkotásban <u>Alkotás</u> Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembe vételével	5-6. 3.Magyar nyelv és irodalom – vázlat készítése; a leírás műfaja Életvitel és gyakorlati ismeretek – anyagok megmunkálása

szempontjából		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	funkció, anyagalakítási mód,, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes: <ul style="list-style-type: none"> – funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait, – képek alapján tárgyról rövid (szóbeli) jellemzést adni, – törekedni munkája igényes kivitelezésére, – tárgyat készíteni az általa választott technikával. 	

RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET

7 - 8. évfolyam

A rajz tantárgy célja a 7-8. évfolyamon biztos tájékozódási képességet kialakítani a vizuális élmények világában, a művészeti alkotások mélyebb átélésének motivációja, a tárgyi környezet esztétikuma iránti igény és tevékenység fenntartása segítségével.

A tantárgy az erkölcsi neveléshez, a pályorientáció támogatásához és a médiatudatosság fejlesztéséhez kiemelten járul hozzá. A tanulói kulcskompetenciák fejlesztését több területen érinti, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kiteljesedését egyértelműen célozza meg. Tartalmi keretet kínál a tehetséggondozásra, a gyógypedagógiai rehabilitációs-rehabilitációs eljárások indirekt támogatására.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Foltképzés különféle technikákkal Művészi alkotásokon tónushatások észlelése és értelmezése Tapasztalati úton szerzett ismeretek mértani testekről	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vizuális kommunikációs készségek a befogadó és alkotó tevékenységekben Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátítása Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadása <i>Képességfejlesztési fókuszok</i>	

	<ul style="list-style-type: none"> – formaészlelés-formareprodukció – térészlelés és térrendezés képessége 	
<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p><u><i>Befogadás</i></u> <u>1.1 A művészi kifejezés eszközei</u> Műalkotásokon színek, tónusok megfigyelése Csoportosítások: sík és térformák Képi komponálás fény, torzítás hatásai Fények - Rembrandt alkotásai; Ferenczy Károly: Október; Egry József: napfelkelte Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei; Munch: A síkoly Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei</p> <p><u><i>Befogadás – alkotás</i></u> <u>1.2. Térhatások, téri elemek</u> Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója <u><i>Alkotás</i></u> <u>1.3. Mozgás és térábrázolás elemei</u> Képalkotás mozdulat ábrázolással – tetszőleges technikával Térrendezés szín és formaritmussal Makett készítése: játszótér, utcarészlet, parasztház, stb.</p>	<p><u><i>Befogadás</i></u> Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása Képi komponálás eszközei: figyelemvezetés, hangsúlyozás fényvel és torzítással Szimmetria és aszimmetria A mozdulat mint kompozíciós eszköz <u><i>Alkotás</i></u> Formaredukció alkalmazása – absztrakt Grafikai technikák alkalmazásának képessége Vizuális ritmus létrehozása Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével</p>	7-8.3. Matematika - síkidomok, mértani testek
Kulcsfogalmak/fogalmak:	mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, parasztház, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes: <ul style="list-style-type: none"> – műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére, – ritmikus, szimmetrikus képet komponálni – egyszerű makettet készíteni, – két híres magyar képzőművészt megnevezni. 	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet – az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Felismerhető kép készítése Emberalak szoborszerű megjelenítése Műalkotásokhoz érzelmek asszociációja Emlékezetből egyszerű rajz készítése	
Tantárgyi fejlesztési célok	A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó és befogadó tevékenységben Jelent ábrázolása grafikai eszközökkel <i>Képességfejlesztési fókuszok</i> – vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra – lényegkiemelés képessége – képalkotás képessége – műelemző gondolkodás	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p><i>Alkotás</i> <u>2.1. Illusztráció</u> Toldi ábrázolása festményen, vagy bábfigurával Nyilas Misi Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel <u>Befogadás – alkotás</u> <u>2.2. Vizuális reflexiók zenei tartalmakra</u> Táj festése zenére – szabad önkifejezés Haydn:Évszakok; Vivaldi: Évszakok; Smetana: Moldva; Chopin. G-mol mazurka Zene hatására vonal és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák) Beethoven: VI. Pastorale szimfónia; Mozart: G-mol</p>	<p><i>Alkotás</i> Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel Személyes élmények vizuális megjelenítése <i>Befogadás - alkotás</i> Színviszonyok megfigyelése és befogadása Zenei élmény vizuális kifejezése <i>Befogadás</i> A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete –</p>	<p>7-8.2. Magyar nyelv és irodalom – Arany János: Toldi; Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig 7-8.2. Ének – zene: zenehallgatás</p>

szimfónia; Kis éji zene <i>Befogadás</i> 2.3. Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából – Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő; Daumier: Mosónő		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	karakter, jellem, testfelépítés, vézna, szerény, becsületes, artista, zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes: – vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére, – egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával, – szabad képalkotó önkifejezésre, érzelmvilága harmonizálása érdekében.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció–az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Tudatos színkeverésre temperával, vízfestékkel Formát ábrázolása (megközelítő hasonlósággal) Vázlatszerű ábra készítése Egyszerű alaprajz értelmezése	
Tantárgyi fejlesztési célok	A mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezése és orientációs felhasználása Testek látványszerű ábrázolása <i>Képességfejlesztési fókuszok</i> – formamegfigyelés képessége – térlátás képessége – emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján) vizuális kommunikációs képesség	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	

<p><u>Befogadás</u> 3.1. Jelképek Magyar nemzeti relikviák – szent korona, jogar, címer, magyar zászló tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről</p> <p><u>Befogadás-alkotás</u> Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés</p> <p>3.2. Kísérlet a látvány ábrázolására Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok cseppkövek, termékek) Forgás és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal Egyszerű emberábrázolás modell után; mozgásvázlatok készítése</p> <p>3.3. Álló és mozgóképi szimbólumok Reklámok tanulmányozása folyóiratokban és televízióban Logók tervezése szabadon választott technikával Plakáttervezés</p>	<p><u>Befogadás</u> Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása. Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének megélése. Képzalkotási lehetőségek ismerete</p> <p><u>Alkotás</u> Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása Tárgyábrázolások környezeti háttérrel Nézetábrázolás képsík rendszerben Emberalak látványszerű ábrázolása Vizuális közlések szöveg-és kép együttes hatásának tanulmányozása Reklámok elemzése – realitások és marketing fogás</p>	<p>5-6.4.visszacsatolás Történelem – Szent István, államalapítás</p> <p>7-8.3. Matematika – mértani testek</p> <p>7-8. 5. Mozgóképek és médiaismeret – képi közlés hatásmechanizmusa és a reklámok</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>vetett árnyék, önárnyék, előlnézet, felülnézet, oldalnézet, arányok, ásvány kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes:</p> <ul style="list-style-type: none"> – műélmény vizuális kifejezésére, – egyszerű formák látványszerű ábrázolására, – egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére. 	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>4. Tárgy-és környezetkultúra – az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben</p>	<p>Órakeret 14 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A közvetlen környezet tárgyainak funkció szerinti csoportosítása</p>	

	Képolvasás – művészeti alkotások megfigyelése, elemzése Tárgykészítés igényes kivitelezésben	
Tantárgyi fejlesztési célok	Képalkotási képesség fejlesztése Zene és képzőművészeti alkotások befogadása, elemzése Környezettudatosság fejlesztése <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> – tárgytervezés és tárgyalakítás képessége – differenciált térrendezés képessége környezettudatosság, az természeti és épített környezet védelme	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p><i>Alkotás</i> 4.1. Szabadon választott technikával használati és dísz tárgyak alkotása Tárgytervezés és kivitelezés: Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókéval Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése Építészeti terek modellezése 4.2. Alkotás képzeleti – érzelmi inspirációval _Egy vágyott tárgyról rajz készítése <i>Befogadás</i> 4.3. A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma Épületek elemzése funkció és forma szempontjából Szentendrei Skanzen megtekintése –verbális és vizuális reflexiók Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti múzeum meglátogatása <i>Befogadás-alkotás</i> 4.4. Zenei élmények vizuális megjelenítése Nép és /vagy műzene</p>	<p><i>Alkotás</i> A tárgyalakító folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban Egyszerű tárgyak áttervezése és kivitelezése Egyszerű tér áttervezések <i>Befogadás</i> Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggései Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása Funkció irányító szerepének felismertetése Történelmi korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falu, város <i>Befogadás-alkotás</i> Nép és /vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió</p>	<p>7-8.1. Történelem – történelmi korok Földrajz – települések 7-8.1.;7-8.2. Ének-zene - népzene</p>

hallgatása, élmények kifejezése tempera festéssel, tusrajzzal		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	lakóhely, emberi szükségletek, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászárók, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, kunyhó, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes: <ul style="list-style-type: none"> – egyszerű használati és dísz tárgy tervezésére és megalkotására, – közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására, – értékítéletet hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan. 	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Mozgóképkultúra és médiaismeret	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A film, televízió, videó, komputerjáték, web, internet információk és gyakorlatok az enyhén értelmi fogyatékos gyermek / tanuló élethelyzeteiből.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A mozgóképkultúra és médiaismeret célja a mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> <ul style="list-style-type: none"> – média szövegek értelmezése – tolerancia – empátia – önálló és kritikus attitűd kialakítására – nyitottság az információk iránt – személyes adatok védelme 	
<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Elemi elméleti ismeretek a média világáról A mozgóképi alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció Mozgóképi szövegek	Kommunikációs és együttműködési készség támogatása Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadásra való beállítódás A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének	7-8.2.;7-8-.5. Magyar nyelv és irodalom - megfilmesített alkotások

<p>értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj.</p> <p><u>5.2. A média társadalmi szerepe</u> Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció. Reklám Hírműsor</p> <p><u>5.3. Nyomtatott médium:</u> Újság, képregény, fotóregény</p> <p><u>5.4. Az internet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – tanulás – kinyílt a világ – információk – játék – kommunikáció – veszélyek <p><u>5.5. Műsorelemzés – elemi szinten, saját élmények alapján</u> Művek, műsorok illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása Projekt-szerű médiafigyelés és produktum készítése</p>	<p>fejlesztése</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>reklám, befolyásolás, tudatosság, személyes adatok védelme, művészfilm, dokumentumfilm, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a mozgóképes közlésmód elemi értelmezésére, – különbségtételre a dokumentum és a játékfilm között, – kritikával szemlélni a reklámokat, – a személyiségépítő műsorválasztásra, – internetes viszonylatban ügyelni saját biztonságára, személyes adatai védelmére. 	

INFORMATIKA

5-8. évfolyam

A XXI. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja az informatikai műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek -, képességek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során az informatikai szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen az informatikai eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékoságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhén értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével, az életvitale alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztése, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett, a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanuláshoz a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés-, feldolgozás-, tárolás-és átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszer- és az oktatóprogramok célirányos használata során az önértékelési képességei fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához, és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé.

Az IKT eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

Az informatika tanulása során előforduló idegen szavak helyes kiejtése és tartalmának megértése során fejlődik figyelme, hallási észlelése, emlékezete, bővül szóincse. A funkcionális képességek fejlesztése mellett a matematikai kompetenciák közül a problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat fejleszthető és gyakoroltatható. Az informatikai nevelés segíti az egészségvédelmi szokások helyes normáinak kialakulását, fejleszti a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességét.

Az informatikai kompetencia fejlesztése közben a tanuló megismeri önmaga és saját lehetőségeit, a multimédiás technikák megismerése új lehetőséget nyit számára az ismeretszerzési folyamatban. A szociális kompetenciával szoros összefüggésben kerül sor a felnőtt életéhez szükséges közügyekben való tájékozódás gyakorlására.

5-6. évfolyam

Az Informatika tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása, a szín, forma-és nagyság emlékezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója.

A finommotorika tudatos fejlesztését szolgálja a kétkezes gépelés megalapozása.

A tantárgy alkalmas a szerialitás fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására, ezért feladata a megfigyelő, analízáló, szintetizáló, rendszerező képesség megerősítése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a tantárgy adta lehetőségeket fel kell használni a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének fejlesztésére, valamint a problémamegoldó gondolkodás begyakorlására. A kommunikáció során törekedni kell a helyes nyelvhasználatra, az olvasási képesség tudatos erősítésére.

5-6. ÉVFOLYAM

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	Számítógép fő részeinek ismerete Billentyűzet és egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel A tanult informatikai alapfogalmak értése és használata A megismerő tevékenység kompenzálási technikáinak megjelenése	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt Az informatikai ismeretek és informatikai környezet tudatos használatának alapozása A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk <i>Interaktív kommunikációs attitűd; taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése</i>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Bemeneti, kimeneti perifériák	A számítógép részei: be és kimeneti perifériák használata	Magyar nyelv és irodalom:
Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása	Vezérlő billentyűk megismerése: Backspace és a Delete	kommunikáció szókincs bővítés
A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói	Jelentésmódosító billentyűk megismerése: Shift és a Caps Lock	Rajz és vizuális kultúra: esztétika
Játék és didaktikai célú szoftverek és web tankönyvek	Alfanumerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű	Matematika: tájékozódás térben és időben, viszonylatok
	Egér használata: kijelölés	
	Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése	
	Adott informatikai eszközök	

Programok ablak-gombjai	kezelésének gyakorlása A programok ablakgombjainak használata Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal	Természetismeret: balesetvédelem , egészségvédelem
Kulcsfogalmak/Fogalmak	be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, Jelentésmódosító billentyű, Alfa-numerikus billentyű, Írásjel, szóközbillentyű, Ablak-gomb	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. ALKALMAZÓI ISMERETEK	Órakeret: 15 óra
Előzetes tudás	Egyszerű grafikus és szöveges felület ismerete, használata egyszerűbb estekben. Tapasztalatok a közhasznú információk gyűjtésében.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása. Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében. Közhasznú információforrások használatának megismertetése. <i>Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése</i>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények / Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum Dokumentum elnevezése Mentés, behívás Billentyűzet további funkciói 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés Adatok rendezése Közhasznú információk Internet előnyei és veszélye	Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, rövid szöveges dokumentumok készítése Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek és funkcióinak megismerése Hibajavítás kész szövegben: törlés kétféleképpen Kétkezes gépelést tanító program folyamatos használata Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása Gyűjtött adatok táblázatba rendezése, kijelölés gyakorlása Csoportosítás adott szempontok szerint	Magyar nyelv és irodalom: billentyűzet, kommunikáció Rajz és vizuális kultúra: színek, formák, nagyságok, esztétika Matematika: tájékozódás síkban, viszonylatok Életvitel és gyakorlati ismeretek

	Munkadarabok megbeszélte megfelelően Gyakorlottság a közhasznú keresésében (telefonkönyv) Irányított adatkeresés a világhálón (SDT, on-line játékok) Információforrások etikus felhasználásának megismerése	(ön)értékelése szempontoknak szerzése a információk (moziműsor, telefonkönyv)	környezettudatosságra nevelés
Kulcsfogalmak Fogalmak	/	kurzor, mentés, behívás, dokumentum neve, táblázat, SDT, adat	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL	Órakeret. 16 óra
Előzetes tudás	Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel. Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazásra való törekvés. Egyszerű hétköznapi algoritmusok értelmezése és végrehajtása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és /vagy továbbfejlesztése. <i>Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés</i>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények / Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása Teknőcgrafika alkalmazási területe Irányok a képernyőn - teknőc grafika Alakzatok teknőccel	Teknőcgrafika alkalmazási területének megismerése Teknőc mozgatása a képernyőn irány billentyűkkel Irányok gyakorlása	Matematika: sorrendiség Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejező képesség Életvitel és gyakorlati ismeretek: napirend Rajz és vizuális kultúra:
3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés)	Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítás Adatok, ötletek gyűjtése	

Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai	Lejátszás, algoritmusok módosításával, tanári segítséggel Algoritmikus játékokban irányító és vagy irányítottként való részvétel	vizuális megjelenítés Testnevelés: mozgásos kommunikáció
Kulcsfogalmak/Fogalmak	teknőcgrafika, toll fel, le; vonalvastagság, vonalszín, ismétlődés, irányító, irányított	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4-5. INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM	Órakeret: 15 óra
Előzetes tudás	Életkoruknak megfelelő, ismert elektronikus média, eszközök felismerése, használata önállóan vagy segítséggel	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Az infokommunikációt segítő még ismeretlen eszköz bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.</p> <p>Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismerése.</p> <p>A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.</p> <p>Az IKT eszközök túlzott használatának veszélyei, káros hatásainak megismerése, megelőzés.</p> <p>Az informatika eszközrendszerének tanári segítséggel vagy anélkül való használata.</p> <p><i>Tájékozódás és információszerzés technikáinak megismertetése, a számítógép helyes használata</i></p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>4.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek Életkoruknak megfelelő számítógépes információhordozók</p> <p>4.2. Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák Információ fogadás és küldés Veszélyek</p>	<p>Internet megismerése A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés</p> <p>Internetes portálok használata Információk küldése és fogadása tanár, illetve felnőtt segítségével</p> <p>Saját adat védelme</p>	Magyar nyelv és irodalom: beszédértés, fogalmazás

<p>4.3. Médiainformatika</p> <p>5.1. Információ kezelés jogi és etikai vonatkozása Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett</p> <p>5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások</p>	<p>Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata</p> <p>Netikett alapjainak megismerése</p> <p>Gyerekeknek szóló szolgáltatások körének bővítése (tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok)</p>	
<p>Kulcsfogalmak/Fogalmak</p>	<p>Adatbázis, mobilkommunikáció, információküldés, információfogadás, elektronikus levelezés, Netetikett</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>6. KÖNYVTÁRI INFORMATIKA</p>	<p>Órakeret: 9 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása. Az évfolyam szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően. Igény a szabadpolc használatára. Tájékozódás az iskola könyvtárában – segítséggel. Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítségével Olvasási képesség fejlesztése</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények / Tevékenységek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben Könyvtári szolgáltatások Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának</p>	<p>Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése Szabodon választott újság, könyv kikeresése Ajánlott könyv megkeresése Beszélgetés a választott könyvről Évfolyamkönyvtár könyveinek</p>	

szempontjai Katalógus Írányított forrás- információkeresés és	rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel Tanulmányukhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása
Kulcsfogalmak/Fogalmak	folyóirat, katalógus, internetes szótárak, Wikipédia

Fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére:

A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és egér tanult funkcióinak használata.
Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel.
Szabálykövető magatartás.

Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum lehetőleg önálló, ha szükséges, egyéni
segítségadással megvalósuló elkészítése.
Információforrás irányított keresése a NETen, a közhasznú információforrások megtalálása
és felhasználása a mindennapi életben.

A hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazásuk.
Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel.
Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejező
képesség önállósulása.

Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült
honlap ok használata önállóan vagy tanári segítséggel.

Tájékozódás az ABC betűrendben a könyvespolcon, a könyvtárban segítséggel, szerző vagy
cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel.
Tartalomjegyzék használata – segítséggel.
Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.

7-8. évfolyam

Az Informatika tantárgy sajátos fejlesztési céljai a finommotorika és szem-kéz
koordináció tudatos fejlesztésének folytatása, a tanulók intellektuális kompetenciáinak,
algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának további
erősítése. A megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség fejlesztésével a
figyelem, megkülönböztetés, azonosítás képességének fejlesztése a tanulók egyéni
képességeinek, haladási szintjének a figyelembe vételével.

A válogatáshoz kapcsolódó feladatokban, az ítéletalkotás, döntés meghozatalában, az
önálló indoklás kialakításában a pedagógusnak mind az önálló munkára, mind a segítséggel
megvalósuló tevékenységre lehetőséget kell teremtenie.

7-8. ÉVFOLYAM

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA	Órakeret: 7 óra
Előzetes tudás	Számítógép perifériáinak ismerete. Billentyűzet és egér tanult funkcióinak használata. Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel. Megismert oktató-, játék-, fejlesztő programok futtatása. Élményeik, érzéseik kreatív kifejezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt. Perifériák, háttértárak megismerése. Informatikai ismeretek és az informatika környezet tudatos használata. Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése. Az elektronikus számítógép történetének megismerése. Ismerkedés a virtuális világgal. Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban. Információ keresésének, gyűjtésének megismerése. Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása. Hatékony önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT eszközökkel. Helyes informatikai szemlélet kialakítása. Szándékos figyelem tartósságának további erősítése. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás és probléma megoldó gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények / Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Operációs rendszer és vagy egy segédprogram alapszolgáltatása Be - és kiviteli perifériák Állományok tárolása: háttértárak Képernyő részei Ablak-gombok	Operációs rendszerek futtatása, váltása Számítógéphez csatlakoztatható perifériák működtetése Perifériák csoportosítása Háttértárak megismerése Programok ablak-gombjainak használata Operációs rendszer és a használt	Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció szókincs bővítés Rajz és vizuális kultúra: esztétika Matematikai

<p>Elektronikus számítógépek fejlődése Az informatika történetének magyar tudósa</p> <p>Mobilkommunikációs eszközök Virtuális tanulási környezet "Netikett"</p>	<p>programok képernyőinek Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése Aktív szókincs bővítése Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata</p>	<p>gondolkodás és probléma megoldás</p> <p>Természetismeret: tudósok</p>
<p>Kulcsfogalmak / Fogalmak</p>	<p>Windows, Li CD, DVD, Pendriveméret Programok ablak-gombjai Operációs rendszer Mobilkommunikációs eszk címsor, menűsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csuszka</p>	

<p>Tematikai egység / Fejlesztési cél</p>	<p>2. ALKALMAZÓI ISMERETEK</p>	<p>Órakeret:</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>12 óra</p> <p>Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum készítése lehetőleg önállóan. Információ forrás irányított keresése a NETen. Közhasznú információ források használata a mindennapi életben.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Érdeklődési kör bővítése. A számítógép eszközsintű használata más tantárgyakban. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológiák megfelelő használatának képessége. Informatika társadalmi szerepe. Programok használatának jogi és erkölcsi alapjai. Webhelyek szelekciója. Függőség megelőzése. Adatok különböző formában való megjelenítése, vizsgálatuk. Információ, különböző formákban való megjelenítés. Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése.</p>	

	Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények / Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása</p> <p>Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei</p> <p>Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása</p> <p>Nyomtatás</p> <p>Szövegszerkesztés, a vágólap használata</p> <p>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés</p> <p>Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök</p> <p>Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések</p>	<p>Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával</p> <p>Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára</p> <p>Szövegszerkesztés elemei lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás</p> <p>Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, minél önállóbb készítése</p> <p>Dokumentum nyomtatása</p> <p>Szövegek és kép másolása vágólap használatával</p> <p>Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva</p> <p>Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról</p> <p>Táblázat létrehozása</p> <p>Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon</p> <p>Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása</p> <p>Adatbázisból való információszerzés módjainak megismerése</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció, helyesírás</p> <p>Rajz és vizuális kultúra: esztétika</p> <p>Matematika: koordináta rendszer, arányosság, mértékegységek</p> <p>Életvitel és gyakorlati ismeretek: testi és lelki egészség</p>
Kulcsfogalmak / Fogalmak	diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3.PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL	Órakeret: 25 óra
Előzetes tudás	Hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazása. Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel, Kialakult szabálykövető magatartás, Megerősödött algoritmikus képesség, Önállósult grafikai kifejező képesség,	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítás. Írányok gyakoroltatása. Minták önálló tervezése, rajzolása. Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan. Pontos szabálykövetés erősítése. Kreativitás, szépérzék fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények / Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása Alakzatok teknőccel	Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása	Matematika: sorrendiség, irányok, formák Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejező képesség
3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai	Érdekes minták ismétlések segítségével Minták önálló tervezése, rajzolása Adatok gyűjtése, tervekészítés Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel	Rajz és vizuális kultúra : vizuális megjelenítés Testnevelés: mozgásos kommunikáció
Kulcsfogalmak / Fogalmak	teknőcgrafika beállítási lehetőségei: szög és lépés nagyság	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4-5. INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás	Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete. Egy, gyermekek számára készült honlap használata önállóan vagy tanári segítséggel. A számítógép használat helyes szokásrendszerének felmérése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismerése. A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése. Az IKT eszközök túlzott használatának veszélyei, káros hatásainak megismerése, megelőzése. Legyenek képesek tanári segítséggel vagy anélkül, az informatika eszközrendszerének alapvető használatára. A számítógép használat helyes szokásrendszerének elvárása. Céltudatos, biztonságos NET használatra szoktatás.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények / Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Információhordozók körének bővítése	Életkoruknak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban	Magyar nyelv és irodalom: fogalmazás
4.2. Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák Információ fogadás és küldés, e-mail Veszélyek	Információk küldése és fogadása minél önállóbban Informatikai levelezési nyelv használata Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése	
4.3. Médiainformatika		

Céltudatos információszerzés 5.1. Információ kezelés jogi és etikai vonatkozása Biztonsági kérdések 5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata E-szolgáltatások a mindennapi életben	Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása Információforrások biztonságos, etikus felhasználása E-szolgáltatások jelentőségének megismerése Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével, on-line beszélgetés	
Kulcsfogalmak/Fogalmak	Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, on-line, csevegő program, e-mail, honlap egy webhely kezdő oldala, link (hivatkozás)	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	6. KÖNYVTÁRI INFORMATIKA	Órakeret: 7 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás betűrendben a könyvespolcon, könyvtárban – segítséggel. Szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel. Tartalomjegyzék használata – segítséggel. Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.	

Tantárgyi fejlesztési célok Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használata.
Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása lehetőleg önállóan.
Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználat szolgáltatásaihoz.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Lakóhelyi könyvtár Bibliográfia Kézikönyvek, lexikonok Elektronikus könyvtár	Dokumentumok csoportosítása Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással Keresési módszerek alkalmazása Elektronikus könyvtárhasználat megismerése	

	Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel Médiumok típusba sorolásán	
Kulcsfogalmak/Fogalmak	tárgymutató, névmutató, ismeretterjesztő könyv	kézikönyv, lexikon,

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére

Kezelje önállóan vagy segítséggel a számítógép főbb perifériás egységeit, ismerje ezek funkcióit.

Ismerje a számítógép és a mobilkommunikációs eszközök fontosabb alkalmazási területeit és jelentőségét a mai társadalomban.

Használja célirányosan a NETet.

Tartsa be a program- és adatvédelem szabályait.

Szerezzen tapasztalatokat az informatikai eszközök és információhordozók használatában.

Használja etikusán az információforrásokat.

A számítógép kezelés alapjainak elsajátítása

Többféle formázást tartalmazó szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése.

Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése.

Információ feldolgozási képességének gyakorlati hasznosságának belátása.

Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a Net veszélyeinek elhárítása.

Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.

A számítógép egyre biztosabb önálló kezelése.

Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.

Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása.

Grafikai kifejező képesség önállósulása.

Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása.

Önbizalom, önértékelés fejlesztése.

Céltudatos információszerzés.

Iskolai feladathoz dokumentum kiválasztása segítséggel, majd egyre önállóan.

Tárgy- és névmutató használata.

Beszámoló a szerzett információról – kérdések segítségével

Hagyományos és elektronikus könyvtárszolgáltatások igénybevétele tanuláshoz, szórakozáshoz.

A korszerű technológiákon alapuló könyvtári ismerethordozókból, számítógépes, hálózatokból, multimédiás oktatóprogramokból való információszerzés lehetőségének, módjának ismerete.

Életvitel és gyakorlati ismeretek 5-8. évfolyam

Az Életvitel és gyakorlati ismeretek tanításának célja a tanulók közvetlen környezetében szerzett tapasztalataiból kiindulva kialakítani a pontosabb, tudatosabb eligazodásukat a technika, a társadalom és a munka világában. A kerettanterv épít a Nat-ban megfogalmazott alapelvekre, kiemelt fejlesztési területekre és figyelembe veszi az abban kijelölt fő feladatokat.

Az Életvitel és gyakorlati ismeretek és a fejlesztési feladatok vonatkozásában szintetizáló tevékenységet tölt be. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanulók életmódjának, szokásainak, magatartásformáinak alakítását próbák és gyakorlási lehetőségek során alakítsák ki. A pedagógus a tanulók egyediségének, megváltozott tulajdonság-együtteseinek figyelembe vételével járul hozzá a kommunikációs, cselekvési és szociális kompetenciák kialakításához. Feladata az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tevékenységekre késztetéssel elsajátíttatni.

A tantárgy kiemelt rehabilitációs és rehabilitációs feladatai közé tartozik a gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése, a problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, kíváncsiság, motiváltság ébrentartása. A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás kialakítása érdekében a fejlesztés a megfelelő technikák elsajátítására fókuszál, a motorikus képességek fejlesztését állítva a középpontba. A munkához való helyes viszonyulás kialakításához szükség van az akaraterő, kitartás tudatos fejlesztésére, a reális énkép, önismeret kialakítására. Támogatni-segíteni kell a tanulókat a távlati lehetőségeik felismerésében, az önfejlesztő magatartás elfogadásában és gyakorlásában is.

5-6. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében az 5-6. évfolyam fókuszál a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra építve. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység, melyben előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon mindvégig jelen van a manipulációs és a képi szint is.

A nevelési folyamatban jellemző az egész személyiség fejlesztésére való törekvés. A pedagógiai munka középpontjában a saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegővő problémakörének felismerése áll, a személyes lehetőség és szerep ki-és megtalálása és gyakorlása az életvezetésben, az egészség megővésében. Az életvezetési problémák felismerése kiterjed a családi környezetre is.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	Gyakorlottság az önkiszolgálásban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ápolt, kultúrált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése. Biztonságos közlekedés szabályosainak elsajátítása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	pontok
<p>1.1. Önkiszolgálás Öltözködés</p> <p>Saját ruhanemű gondozása</p> <p>Étkezés</p> <p>1.2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiéniéje)</p> <p>1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Kerékpáros közlekedés</p> <p>Illemszabályok Jelzőtáblák</p>	<p>Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek (üzletek kínálata, divatlapok tanulmányozása, egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus).</p> <p>Fehérnemű használat fontossága (napi váltás, mosás).</p> <p>Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása, fogyókúra, táplálkozási zavarok felismerése).</p> <p>Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.</p> <p>Az időjárás hatása a közlekedés biztonságára (gyűjtőmunka, baleseti leírások, statisztika).</p> <p>Kerékpározás szabályainak ismerete. Előzékenység, udvariasság.</p> <p>A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, közlekedési parkban.</p>	<p>Természetismeret: a serdülőkor sajátosságai. Összefüggések felismerése az étkezés minősége és az egészség között.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>Divat, ízléses, előnyös, kirívó, fogyókúra, táplálkozási zavarok, anorexia, elhízás, pubertás kor, testi vál tozások, testápolással kapcsolatos fogalmak, közlekedési szabályok, baleseti statisztika, időjárási front, rendőri intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás,</p>	

5-6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret: 33 óra
Előzetes tudás	Elemi munkaszokások ismerete, helyes testtartás, rend, baleset-védelem, anyagtakarékosság jelentősége.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tevékenységek örömeinek átélése. Esztétikus munkadarabok készítése fokozódó önállósággal.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
2.1. Papírmunkák 2.2. Drót, zsinog, fonál, alufólia alakítása 2.3. Természetes anyagok használata 2.4. Modellezés 2.5. Hulladékkezelés.	Papír (selyempapír, karton, kreppapír, újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztás, ragasztás, papírmásé), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék). Formák, tárgyak kész minta és egyéni elképzelés alapján. Fonás, sodrás, hajlítás. Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termékek felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás). Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Makett készítése. A házépítés modellezése. Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (építkezés, szaküzlet felkeresése.). Építés, szerelés fémépítő, és tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, daru, kerítés, jelzőlámpa). Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése. Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása kalapács, fogó használata (képkeret). Takarékos anyaghasználat, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területei.	Rajz és vizuális kultúra: alkotás változatos technikával. Matematika: mérés, becslés, kicsinyítés, nagyítás. Informatika: sikerült alkotások dokumentálása (digitális fénykép) Természetismeret Szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Papírfajták, tervrajz, lépték, arány, építési módok, épületelemek elnevezése, funkciója, szelektív, újrahasznosítás,	

5-6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Órakeret: 22 óra
Előzetes tudás	Az egészséges életmód elveinek elfogadása. Igény a környezet rendjére. Elemi szintű takarékosági technikák ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Pénzügyi ismeretek bővítése. Igények és lehetőségek felmérése, ezek mérlegelése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
3.1. Egészség-betegség: betegségmegelőzés 3.2. Egészséges életmód 3.3. Takarékos energiafogyasztás 3.4. Házimunkák Lakásgondozás Ételkészítés 3.3. Gazdálkodás Vásárlás	Különbféle szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték). Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás). A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére) Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta) Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák. Vendéglátás (szituációs gyakorlatok). A család költségvetése bevétel, kiadás. Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése). Átmeneti pénzügyi zavarok kezelése. Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, internetes vásárlás.	Természetismeret: Viselkedés betegség esetén. Veszélyeztető magatartásformák felismerése. A károsító szerek elutasítása. Környezetszennyezés levegő-, talaj-, vízszennyezés. Informatika: gyűjtőmunka az internet segítségével. Matematika: műveletek végzése, költségvetés.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Tápanyagok, zsírok, szénhidrátok, vitaminok, kondicionálás, energiatípusok jellemzői, házimunkák fajtái, eszközök, tevékenységek, költségvetés, bevétel, kiadás, banki műveletek, kölcsön, kamat, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény,	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Ápolt, kultúrált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás. Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében. A test változásainak érzékelése, a pubertás kornak megfelelő higiéniai szokások bevezetése. Önállóság a gyalogos és közösségi közlekedésben, a
--	---

	<p>kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítása. Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez. Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése. Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről. A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése.</p>
--	--

7-8. évfolyam

A szakasz célja felismertetni a munka és technika szükségességét és hasznát az ember életében.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók egyéni tulajdonságaira fókuszálva kell segíteni az eredményesség összefüggéseinek felismertetését a tervezés, szervezés, kivitelezés között, a tanulói tevékenységekre alapozva. Ehhez szükség van az individuális különbségekhez igazodva az önértékelő-, ítélőképesség fejlesztésére.

Az életmód és a munka világának összefüggései, az életmódból adódó problémák megláttatása során a szabad időre, mint szükségletre is figyelmet kell fordítani, támogatva az egyensúly kialakítását a munka-tanulás-szabadidő szervezésében. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, a veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete.

Az egyéni különbségek szerepet játszanak a pályaválasztásban, a pályaterületek kiválasztásában és megismerésében is. A pályacél, a folyamatos fejlődés lehetőségének kialakítása érdekében fókuszba kerül a munkavégzés és kézügyesség alakítása, az eszközhasználati jártasság gyakorlása, a tanulás szerepének felismertetése a sikerben.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	Következetes testápolás, tudatos higiénés magatartás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az esztétikus külső megjelenésre törekvés. A tájékozódás eszközeinek és módjának ismerete és alkalmazása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
1.1.Önkiszolgálás 1.2. Közlekedés	Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás) a túlzások kerülése. A település közlekedési viszonyainak ismerete. Tájékozódás a térképen. Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben.	Földrajz: tájékozódás a térképen. Internet: menetrend használata, útvonaltervezés.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Bőrápolás, bőrhibák kezelése, sminkelés eszközei és anyagai, alkalomnak megfelelő, térképek fajtái, közlekedési útvonal, közlekedési szabályok és jelzések, menetrend fogalmai,	

7-8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret: 18 óra
Előzetes tudás	Konkrét tárgy megfigyelése, lényeges és lényegtelen körülmény felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben. Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Modellezés	Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása. Csengő, elemlámpa, izzó ellenőrzése, belső égésű motor modelljének tanulmányozása. Vasúti pálya, vasúti modell működésének megfigyelése. Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása) az eszközök megfigyelése működés közben. Háztartási eszközök hibájának megfigyelése (csöpögő csap, WC tartály, festékhiba, szobanövény átültetése) és javítása irányítással. Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből. Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon, térképen.	Természet-ismeret: egyszerű szerkezetek működési elve, Balesetvédelmi ismeretek.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Gépek, technikai rendszer, belső égésű motor, elektromos hálózat, biztosíték, áramtalanítás, mérőóra állása, vízvezeték, gázvezeték, időzítő, tömítés, hőfokszabályozó, balesetvédelem, használati utasítás, garancia,	

7-8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 3. Háztartás, gazdálkodás	Órakeret: 21 óra
Előzetes tudás	A pénz értékének ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása. A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
3.1. Vásárlás. Szavatosság. Jótállás. Garancia. Csere.	Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Szavatossági idő, kezelés, fogyaszthatóság, tárolás módja a piktogramokon. Piktogramok megfigyelése, leolvasása.	Matematika: kamatszámítás, százalék- számítás,
3.2. Háztartási pénzgazdálkodás	Vásárolt áru cseréje, a feltételek ismerete. Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Közüzemi számlák tanulmányozása, értelmezése. Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos, vagy haszontalan célra költötte-e, gyűjtés nagyobb vásárlás megvalósítására)	
3.3. Felelős pénzkezelés.	Kézpénz, bankkártya használata. Megtakarítások, kölcsön, törlesztés. Bank felkeresése, viselkedés, tennivalók, szükséges dokumentumok a banki szolgáltatás igénybevételéhez.	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Bevétel, kiadás, rezsi, háztartási füzet, készpénz, bankkártya, jelszó, automata, átutalás, kamat, kölcsön, jelzalog, árvvezés, megtakarítás, pontosság, folyószámla,	

7-8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 4. Pályaorientáció	Órakeret: 20 óra
Előzetes tudás	Önismeret.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismerése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
<p>4.1. Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek.</p> <p>4.2. Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak.</p> <p>4.3. Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése.</p> <p>4.4. Pályaalkalmasság.</p> <p>4.5. Pályaválasztással kapcsolatos dokumentumok.</p> <p>4.6. Továbbtanulási, szakmatanulási lehetőségek.</p> <p>4.7. A munkavállalás feltételei</p>	<p>Önismereti foglalkozások, tréning, szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.</p> <p>A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.</p> <p>Foglalkozások, a szükséges készségek a végett tevékenységek, eszközök számbavétele.</p> <p>Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.</p> <p>A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.</p> <p>Önéletrajz készítése, jelentkezési lap tanulmányozása, kitöltése.</p> <p>Pályaválasztási tanácsadó felkeresése, Pályaválasztási kézikönyv, szakmákkal kapcsolatos ismertető tanulmányozása.</p> <p>Tájékozódás a munkaerőpiacon.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: értő olvasás, fogalmazási készség.</p> <p>Informatika: tájékozódás az interneten.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Önismeret, tréning, képesség, készségek, őszinteség, továbbtanulás, pályaválasztás, pályaalkalmasság, önéletrajz, pályaválasztási tanácsadó, jelentkezési lap, foglalkozások, szakmák, munkaügyi központ, munkakör, beosztás,	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	<p>Ápolt, kultúrált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.</p> <p>Tájékozódás térképen, közlekedési jelzések felismerése, és alkalmazása.</p> <p>Menetrend használata. Közlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás figyelemmel kísérése.</p> <p>Működő modellek készítése irányítással.</p> <p>Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismerete.</p> <p>Háztartási pénzgazdálkodás, felelős pénzkezelés elemeinek megértése, az ismeretek alkalmazása.</p> <p>Pályaválasztás során felmerülő szempontok és teendők megismerése és mérlegelése a helyes döntés érdekében.</p>
--	--

Testnevelés és Sport műveltségterület

Testnevelés és sport; Tánc tantárgy kerettanterve 4-8. évfolyam

A testnevelés és sport műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermek / tanulóközpontú személyiségfejlesztés. Az egyéni motoros képességek, testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése.

Ennek érdekében: a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, motiváció a diák a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között –1-6. évfolyamon külön témakörként tárgyalt és önálló fejlesztési területként megjelölt tánc tantárgy is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliákkal, amelyek fejlesztése a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy rehabilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportág-specifikus és általános taktikai elemek egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkortól az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, párban, csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőséggel bírnak a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmód, életstílus és életminőség befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentiekben kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, állóképesség, ügyesség, gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok - akaraterő, bátorság, fair play - kialakítása és fenntartása.

Kiemelt rehabilitációs / rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozgásos játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés, a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alaptermék elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárás tényezőkkel szembeni ellenálló képesség, edzettség biztosítása az egészséges életmód a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A

viszonyzavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetencia fejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladat kiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi- lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében a kitartás az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást.

Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, társas kultúra fejlesztése motivációjának jó alkalmi a sorversenyek a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerő-piaci alkalmasságukat. Szabadtéri testnevelés órák és szabadidős sporttevékenységek, túrák, alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelés órán az önállóan végzett, egyéni mozgás, vagy tartás rehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony önálló tanulásnak, amelynek transzfer hatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

**TESTNEVELÉS ÉS SPORT
TÁNC
5-6. évfolyam**

A testnevelés és sport tantárgy célja a mozgásformák készségi szintre emelése, a mozgás örömeinek felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök megszilárdítása.

Az órák feladata, hogy az erő-és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferként hasson a tanuló egyéni boldogulására.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók kulcskompetenciának fejlesztését széles körűen szolgálja a testnevelés és a sport. A testnevelés órákon, vagy szabadidős sporttevékenységek keretében életszerű alkalmak kínálóznak az auditíven érzékelt beszéd megértésére és a megértettek alkalmazására, a tantárgy szakkifejezéseinek fogalmi tisztázására és a szókincsbővítésre. Az anyanyelvi kompetencia művelésében a vizuomotoros koordináció, a lateralitás, a szerialitás biztonságos alkalmazása, - amely gyakorta még felső tagozaton is gondot jelent - a testnevelés óráinak jelentős részét adják.

A kiemelt nevelési feladatok közül az erkölcsi nevelés, az önismeret, a másokért való felelősségvállalás képességének fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési feladat ellátására mód nyílik a testnevelés órákon, sportfoglalkozásokon.

5-6. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés- edzettség, fittség	Órakeret 60 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb kézi –és tornaszerek ismerete és használata. Vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kondicionális és koordinációs képességfejlesztése. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása/fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. <i>Képességfejlesztési fókuszok</i> – saját test mozgásszabályozásának képessége – mozgásos alapformák végrehajtásának képessége – mozgáskoordinációs képesség erőkifejtés és szabályozás képessége	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	

<p><u>1.1. Torna</u> Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések Kéziszer gyakorlatok – karika, szalag, labda, buzogány Társas gyakorlatok Négy – nyolc ütemű gyakorlatok Mászás és függeszkedés – kötélén, gyűrűn, bordásfalon Egyensúly gyakorlatok <u>1.2.Gimnasztikus mozgás zenére (zumba)</u> Járások törzs és karmozgással összekötve <u>1.3.Atlétika</u> Futások iram-és irányváltással Ugrások, dobások, Emelés-hordás – párban, társakkal <u>1.4. Küzdő – húzó játékok</u></p> <p><u>1.5. Testtartást javító, erősítő és légző gyakorlatok zenére</u></p>	<p>A tanulók mozgásképségének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül), természetes mozgásokra alapozva. Testtudat – saját test és eszközök szerepe az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg, légzési, keringési és mozgató és rendszer fejlődésének elősegítése Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával. Sportági tevékenységeken alapozó koordinációs és kondicionális képességek fejlesztése Mozgásműveltség fejlesztése Motorikus képességek fejlesztése Mozgásigény fenntartása.</p>	<p>5-6.1.; 5-6.4. Matematika – szerialitás és relációk</p> <p>5-6.1. Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.</p> <p>5-6.6. Természetismeret– emberi test, egészséges életmód</p> <p>5-6.1.; 5-6.2. Ének-zenehallgatás</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlatok, emelés, hordás, egyensúly, súlypont</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás</p>	<p>Órakeret 79 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Mozgássorok végrehajtása vezényszóra Írány és ütemtartás</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Természetes és nem mozgásformák továbbfejlesztése Sportág technikai elemek megismerése Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> – egyensúlytartás mozgáskoordináció téri orientációval</p>	
<p><i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i></p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p><u>2.1. Rendgyakorlatok:</u> Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba Nyitódás, felzárkózás Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban</p> <p><u>2.2.Torna</u> Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélén Függeszkedés, hintázás Guruló átfordulás előre-hátra Kézállás, tarkó állás</p> <p><u>2.3. Atlétika</u> Futás fajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal Járások, futások, dobások, ugrások Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módoszatai</p> <p><u>2.4. Úszás:</u> merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mellúszás kar-és lábmunkája siklás közben eszközzel és eszköz nélkül. Váltóversenyek mellig érő vízben</p>	<p>Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energia befektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerés mozgásképben. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban. Sportág technikai, taktikai és verseny elemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban: kerékpározás torna, atlétika, úszás és egyéb vízi sport jellegű feladatmegoldásokban.</p>	<p>5-6.1. Magyar nyelv és irodalom –Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.</p> <p>5-6.6. Természetismeret - emberi test. pozitív higiénés szokások</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzódkodás, bátorugrás, terpesztés, ugródeszka, dobbantó, irány, iram, keresztlépés gyorsítás, lassítás, vágta, mellúszás, karmunka, lábmunka,merülés, lebegés</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 60 óra
Előzetes tudás	Labdával irányított dobások rúgások kivitelezése A játékszabályok betartása	

	Aktív részvétel a közös játékokban	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Együttműködés, kooperáció elősegítése Versenyszellem kialakítása és fenntartása Élethosszig űzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ráismerő és a mozgásirányítás készsége – társakra figyelés, együttműködés – szabálykövetés, szabálytartás <p>kudarccal és győzelemmel sportszerű megélése</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p><u>3.1. Labdás játékok:</u> Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok Zsinórlabda és labdarúgás elemei Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás, kézilabda</p> <p><u>3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok</u> Futó és fogójátékok taktikai elemekkel</p> <p><u>3.3. Sor-, akadály- és váltóversenyek</u></p> <p><u>3.4. Küzdősportok elemei</u></p> <p><u>3.5. Az olimpiák története – sport idolk</u></p>	<p>Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályinak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok Népi gyermekjátékok, hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója Labdás játékok, gyakorlatok Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása Az olimpia és sporttörténet nagy alakjai Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása Éléményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlata</p>	<p>5-6.1. Magyar nyelv és irodalom –Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.</p> <p>5-6.2. Népi gyermekjátékok – népi hagyományok</p> <p>5-6.1. Hon-és népismeret – néphagyományok</p> <p>5-6.1. Történelem Ókor, Görögország, Olimpia</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak:	játékok neve és szabályai, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalvonal, labdarúgás, labdaátvétel, kapu, kapufa, háló, szöglet, (lábfej: külső, belső, csőr) kézilabda, hatos, vonal, büntető dobás, oldal bedobás,	

	kapura lövés, felugrás, taktika,, nyitás, továbbítás
--	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 54 óra
Előzetes tudás	Együttműködés a csapattársakkal Az egyszerűsített sportági versenyszabályok betartása Az elemi labdakezelési ismeretek gyakorlati alkalmazása	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor-és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> <ul style="list-style-type: none"> – szabálykövetés, szabálytartás – egészséges versenyszellem – kooperáció – koordináció – döntési és reagáló képesség 	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<u>4.1..Sor, - akadály,- váltó – és ugróversenyek</u> Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás verseny	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal Sor-és váltóversenyek szabályinak ismerete és betartása Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete	5-6.1. Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincs bővítés
<u>4.2. Labdás versenyek</u> Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Egyszerűsített szabályokkal: Labdarúgás Kosárlabda Kézilabda Zsinórlabda		5-6.6. Természetismeret – egészséges életmód
Kulcsfogalmak/fogalmak:	A játékok nevei és szabályai	

Tematikai	5. Prevenció, életvezetés,	Órakeret
------------------	-----------------------------------	-----------------

egység/Fejlesztési cél	egészségfejlesztés	40 óra
Előzetes tudás	A gyakorolt mozgáselemek, szabadidős tevékenységek ismerete. Egyszerű relaxációs, gyakorlatokat irányítás melletti elvégzése Az egészséges életmód alapelemeinek ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosulása a tanulóknál <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> – egészségtudatosság – mozgásigény – a körülményekhez való alkalmazkodás a természet szeretete, fenntartható fejlődés	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p><u>5.1. A mozgás, mint életforma</u> Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, calanatics, talajtorna, pilates)</p> <p><u>5.2. Testi-lelki egészség</u> Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Relaxációs gyakorlatok Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése</p> <p><u>5.3. Természetben űzhető sportok:</u> labdajátékok, futóversenyek, stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancs veszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás</p>	<p>Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszköze. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásai a testi-lelki egészségre Prevenció az életvezetésben, baleset megelőzésben Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás, Biztonság és környezettudatosság Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatása Önkontroll, önuralom. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége –a védő óvó intézkedések ismerete és gyakorlata. (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat) A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése</p> <p>A tanulók betegségtudatának, félnkségének, esetleges</p>	<p>5-6.2. Ének-zene: relaxációs zenék</p> <p>5-6.6. Természetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend</p> <p>5-6.2. Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség- betegség témaköréből</p>

<p>Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen</p> <p><u>5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</u> A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás javító gyakorlatok Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>	<p>gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, sugárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drogok, önuralom, önkontroll</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	6.Tánc	Órakeret 31 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyszerű tánclépés utánozása bemutatás után és /vagy szóbeli instrukció alapján Testhelyzet és változásainak érzékelése Képesség gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Csoportos játék és megjelenítő képesség fejlesztése Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – az önértékelés és reakcióképesség növelése – járás, ugrás egyensúlyának megtartása – mozgás sebességének és irányának érzékelése – közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása 	
<p><i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i></p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>6.1. A tánc, mint művészet -</p>	<p>Öröm és szabadságélmény</p>	<p>5-6.1.; 5-6.2.</p>

<p>elmélet Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik, vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintésére.</p> <p><u>6.2. Mozgásos dramatikus és énekes játékok</u> Kézi játékok Énekes-táncos játékok (gyerekjátékok, leánykarikázók mozgásanyaga, szokásrendszere; egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz) Közös cselekvés tanári narrációra Technikai gyakorlatok: induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok Fekvő partner gurítása előbb csípő, majd láb és kar "vezetéssel". "Vakvezetéses" gyakorlat folyamatos vezetési pont váltással. Járás-fordulat elemekkel térbeli kompozíció készítése egyénileg vagy csoportosan.</p> <p><u>6.3. Népi, táncos gyermekjátékok</u> Régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; páros forgató típusú lépések; forgató mozgáscsoportjai) Új stílusú táncok (verbunk és csárdás táncok megismerése)</p> <p><u>6.4. Népek, nemzetiségek, etnikumok táncaiból</u> (lánc körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága; szlovák és román táncanyag magyar párhuzamai)</p>	<p>megtapasztalása A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban; Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése Térbeli alkalmazkodás A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztésére Metrum, tempó ritmus alkalmazásának képessége Helyes testtartás automatizálása Az együttmozgás élményének megtapasztalása Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok megismertetése Válogatás a népek táncaiból</p> <p>Új és legújabb tánc irányzatok a társas tánc etikettjének néhány alapeleme Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége gesztusokkal, mozdulatokkal</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás 5-6.1.;5-6.2. Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>mozdulat, motívum, irányzat, népzene, múzene, néhány népi-, szalon,- és modern tánc neve, élmény, etnikum, ritmus, tempó, etikett</p>	

<p style="text-align: center;">A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes:</p> <ul style="list-style-type: none"> – összetett mozgások, 4-8-ütemű tornagyakorlatok végrehajtására, – testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, – erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, – gyors futás, magas –és távolugrás megkísérlésére, – a mellúzás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával, – a labda átvételére és átadására, – a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban, – higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására, – egyszerű tánclépésekre bemutatás után és /vagy szóbeli instrukció alapján, – zenével szinkronban mozogásra, – a tánc, mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.
--	---

TESTNEVELÉS ÉS SPORT 7-8. évfolyam

Az általános iskolai tanulmányok végéhez közeledve az enyhén értelmi fogyatékos tanulók testi nevelésében fő szempont a mozgás, a sport életmódbeli elemmé válása. Ezt a célt szolgálják a NAT –ban megfogalmazott mozgásnevelésre, mozgáskultúrára, a testi nevelés ismereteleire és az általános személyiségfejlesztésre vonatkozó közműveltségi tartalmak.

A tantárgy célja a mozgásformák készségi szintre emelése, a mozgás igényének és az egészség megőrzésének életmódbeli szokásrendszerre válása, továbbá az erő-és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése azért, hogy a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferként hasson a tanuló egyéni boldogulására.

A közösségi mozgásformák során a kooperáció és a sportszerűség gyakorlattá válása, a pozitív attitűdök megerősödése a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező feltételeket teremthet a munkaerő-piaci helytálláshoz.

A testnevelés és sport tantárgy nevelési és kulcskompetencia fejlesztési lehetőségei közé tartozik az anyanyelvi kommunikációs fejlesztése a testnevelés órákon, vagy szabadós sporttevékenységek keretében, amely az auditíven érzékelt beszéd megértésére és a megértettek alkalmazásában és a (minimális) sportelméleti művelődési anyag feldolgozása során valósulhat meg. A természettudományos kompetencia a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség-és baleset megelőzési ismeretként van jelen a testnevelésbe és a sportban.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül az erkölcsi és önismereti nevelés, a másokért való felelősségvállalás alapját képezhetik a tanulók boldogulásának.

7-8. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés-edzettség, fittség	Órakeret 66 óra
Előzetes tudás	Összetett mozgások 4-8-ütemű gyakorlatok végrehajtása Szóbeli utasításra a feladatok végrehajtása A testnevelés és sport tantárgy szakszavainak megértésére és adekvát mozgásos megválaszolása	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása Aerob és anaerob képességfejlesztés <i>Képességfejlesztési fókuszok</i> – saját test mozgásszabályozásának képessége – mozgásos alapformák végrehajtásának képessége – mozgáskoordinációs képesség erőkifejtés és szabályozás képessége	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	

<p><u>1.1 .Gimnasztikai elemek:</u> Bemelegítési technikák Gimnasztikus mozgás zenére (zumba) Járások törzs és karmozgással összekötve</p> <p><u>1.2.Torna</u> Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések Mászás és függeszkedés – kötélén, gyűrűn, bordásfalon Kéziszer gyakorlatok – karika, szalag, labda, buzogány Társas gyakorlatok Négy – nyolc ütemű gyakorlatok Egyensúly gyakorlatok</p> <p><u>1.3. Atlétika</u> Futások iram-és irányváltással Ugrások, dobások, Emelés-hordás – párban, társakkal</p> <p><u>1.4. Küzdősportok elemei</u> Páros és csoportos küzdőgyakorlatok – légzéstechnikával</p> <p><u>1.5.Testtartást javító, erősítő és légző gyakorlatok zenére</u></p> <p><u>1.6. Motoros tesztek</u> (Cooper) kizárólagosan diagnosztikus cézzal</p>	<p>Mozgásigény fenntartása. A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül), természetes mozgásokra alapozva. Testtudat – saját test és eszközök szerepe az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg, légzési, keringési és mozgató és rendszer fejlődésének elősegítése Gimnasztika, optimális élettani terhelés alkalmazásával, az izmok mobilizálása, erősítése, nyújtása Sportági tevékenységeken alapozó koordinációs és kondicionális képességek fejlesztése Mozgásműveltség fejlesztése Motorikus képességek fejlesztése</p>	<p>7-8.1. Magyar nyelv és irodalom – az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.</p> <p>7-8.6. Természetismeret – emberi test, egészséges életmód</p> <p>7-8.1.; 7-8.2. Ének- ütemezés, zenehallgatás</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>bemelegítés, függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlatok, emelés, hordás, egyensúly, súlypont</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás</p>	<p>Órakeret 86 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Erőfeszítés és kitartás (egyéni szintnek megfelelően) a gyakorlatok végrehatása során Szabálykövetés, szabálytartás a rend-és más</p>	

	gyakorlatokban	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Természetes és nem mozgásformák továbbfejlesztése Sportág technikai elemek megismerése Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége – imitációs és elemző képesség – alkalmazkodási képesség 	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p><u>2.1. Rendgyakorlatok:</u> Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban menetelés alakzat felvétellel</p> <p><u>2.2 Torna:</u> Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélén Vándormászás bordásfalon Függeszekedés, hintázás Guruló átfordulás előre-hátra Kézállás, fejállás, tarkóállás – segítséggel</p> <p><u>2.3. Atlétikai elemek:</u> Járások, futások, dobások, ugrások Futás fajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módzatai</p> <p><u>2.4. Tánc:</u> Régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok (zumba)</p>	<p>Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energia befektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerés mozgásképben. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban. Sportág technikai, taktikai és verseny elemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban: kerékpározás torna, atlétika, úszás és egyéb vízi sport, jellegű feladatmegoldásokban.</p>	<p>7-8.1. Magyar nyelv és irodalom –Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.</p> <p>7-8.6. Természetismeret - emberi test Életvitel – pozitív higiénés szokások</p>

<p><u>2.5.Úszás:</u> Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mell. –gyors és hátúszás kar-és lábmunkája siklás közben eszközzel és eszköz nélkül. Váltóversenyek mellig érő vízben</p>		
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás- tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás, lábmunka, karmunka, hajítás, lökés, kartempó, lábtempó, gyorsúszás, hátúszás, pillangó úszás, delfin mozdulat</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 66 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Labdával irányított dobások rúgások kivitelezése A játékszabályok betartása Aktív részvétel a közös játékokban</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Együttműködés, kooperáció elősegítése Versenyszellem kialakítása és fenntartása Élethosszig űzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ráismerő és a mozgásirányítás készsége – társakra figyelés, együttműködés – szabálykövetés, szabálytartás, <p>– beleélő és együttműködő képesség kudarccal és győzelemmel sportszerű megélése</p>	
<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><u>3.1.Labdás játékok:</u> Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok Kosárlabda Labdarúgás Röplabda Kézlabda</p> <p><u>3.2.Népi gyermekjátékok és néphagyományok</u></p>	<p>Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályinak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok Népi hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója Labdás játékok, gyakorlatok Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok</p>	<p>7-8.1. Magyar nyelv és irodalom –Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.</p> <p>7-8.2. Hon-és</p>

<p>Futó és fogójátékok taktikai elemekkel</p> <p><u>3.3.Táncos játékok</u> Az 1-6. évfolyamon tanultak művelődési anyagából</p>	<p>Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlata</p>	<p>népismeret néphagyományok</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>játékok neve és szabályai, védő, támadó, cselezés, nyitás, érintés, feladás, átütés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletlen, sportszerű, „fair play”</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 60 óra
Előzetes tudás	<p>Együttműködés a csapattársakkal Az egyszerűsített sportági versenyszabályok betartása Az elemi labdakezelési ismeretek gyakorlati alkalmazása</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor-és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - szabálykövetés, szabálytartás - egészséges versenyszellem - kooperáció - koordináció - döntési és reagáló képesség <p>versenyszellem</p>	
<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p><u>4.1.Futó,- ugró,- akadály és ügyességi versenyek</u> Sorversenyek Váltóversenyek Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta,</p>	<p>Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikájának és taktikájának elemei Sor-és váltóversenyek szabályinak</p>	<p>7-8.1. Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz</p>

<p>stb.) Ugróiskola – magas, távol, stb.) Dobóversenyek (célba, távba különböző eszközökkel) Kötélugró verseny Kötélhúzó verseny</p> <p><u>4.2. Labdás versenyek</u> Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Labdarúgás Kosárlabda Kézilabda Zsinórlabda</p> <p><u>4.3. Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok</u> (bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásba vágás, csizma dobáló, öcsigolyó /petanque/)</p> <p><u>4.4. Úszóverseny</u> egyszerűsített szabályokkal</p> <p><u>4.5. Küzdősportok elemei</u> – birkózás, keleti küzdősportok elemei</p> <p><u>4.6. Az olimpiák története</u> – sport idolok, paralimpia</p>	<p>ismerete és betartása Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete Az olimpia és sporttörténet nagy alakjai, emblematikus személyiségei Híres magyar és nemzetközi sportolók a múltból és a jelenből</p>	<p>kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincs bővítés</p> <p>7-8.6. Természetismeret – egészséges életmód</p> <p>Erkölcstan – emberi erények, kitartás, akarat -</p> <p>7-8.1. Történelmi áttekintés: Ókori Görögország (Olimpia)</p> <p>7-8.2. Hon és népismeret – gyermeki élet, gyermekjátékok régen</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>A játékok neve és szabályai; erőszakos, kíméletlen, sportszerű, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</p>	<p>Órakeret 46 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A gyakorolt mozgáselemek, szabadidős tevékenységek ismerete. Egyszerű relaxációs, gyakorlatokat irányítás melletti elvégzése Az egészséges életmód alapelemeinek ismerete.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása</p>	

	<p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – egészségtudatosság – mozgásigény – a körülményekhez való alkalmazkodás <p>a természet szeretete, fenntartható fejlődés</p>	
<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p><u>5.1. A mozgás, mint életmód</u> Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, calanatics, talajtorna, pilates) Táncok különféle műfajai</p> <p><u>5.2. Testi-lelki higiéné</u> Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Relaxációs gyakorlatok: <ul style="list-style-type: none"> – légző gyakorlatok – figyelemösszpontosító és lazító testtartások Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások</p> <p><u>5.3. Természetben űzhető sportok</u> labdajátékok, futóversenyek, stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancs veszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen</p> <p><u>5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</u> A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok,</p>	<p>Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszköze. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásai a testi-lelki egészségre Prevenció az életvezetésben, baleset megelőzésben Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás, Biztonság és környezettudatosság Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatása Önkontroll, önuralom. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége –a védő óvó intézkedések ismerete és gyakorlata. (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat) A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásával.</p>	<p>7-8.2. Ének-zene: relaxációs zenék</p> <p>7-8.6. Természetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; rendszeresség</p> <p>7-8. 2.. Magyar nyelv és irodalom: gyermek - és ifjúsági irodalmi alkotások az egészség- betegség témaköréből</p>

feladatok végrehajtása. Testtartás javító gyakorlatok Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B , kullancs, médiatudatosság, prevenció, drogok, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartások. gólyaállás, kobraállás	

<p style="text-align: center;">A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a bemelegítési technikák alkalmazására, – 4-8 ütemű gyakorlatok végrehajtására, – küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére. – alakzatváltozásokban együttműködésre, – erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, – egy tanult elem önálló végrehajtására, – 10 méter leúszására az általa választott úszásnemben, – a labda céltudatos irányítására, – a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására, – higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szintű alkalmazására, – a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stressz helyzetben, – az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.
--	--

Osztályfőnöki 5-8. évfolyam

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Fejlesztési céljai, tevékenységei közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagának értékmozzanatokkal történő felruházására.

Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, a tanulók közösségi életének fórumaként segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

A tantárgy tematikai egységei szorosan kapcsolódnak a fejlesztési területekhez, azaz egy-egy tematikai egység, az alábbi fejlesztési területekről élvez prioritást: közösség és személyiség(erkölcsi nevelés, önismeret és társas kultúra fejlesztése, családi életre nevelés), tanulás és munka (a tanulás tanítása, pályaorientáció), ember és társadalom (állampolgárságra, demokráciára nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, nemzeti öntudat, hazafias nevelés), egészséges életmód (testi, lelki egészség, médiatudatosság).

Célja, a gyermekközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztésével, a közösség és az egyén egymáshoz, valamint a társadalomhoz való helyes viszonyának megalapozásával, a tanulók erkölcsi tulajdonságainak, meggyőződésének formálásával, az egyéni és közösségi érdekek összehangolásával, fejleszteni a szociabilitást, a testi – lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatát, a szabálytudat erősítését.

Az osztályfőnöki órán folyó munka hozzájárul - az egyéni szükségletek mentén - az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Az osztályfőnöki órákon kiemelt szerepet kap az önismeret, az önelfogadás és az önfejlesztés. Biztosítani szükséges a szociális érzékenység légkörét, a konfliktus kezelésének konkrét megoldásait segítő feladatokat. Az értékek életünkben meghatározó szerepének, az értékek védelmével kapcsolatos felelősségnek a tudatosítása mellett, a közvetlen környezet humán értékeinek keresése is a feladatok közé tartozik. Lehetőséget kell teremteni a serdülőkor testi - lelki változásaival kapcsolatos saját élmények, vélemények megvitatására.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van annak, hogy a tanulók közvetlen és közvetett úton szerezzenek tapasztalatokat a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Olyan helyzetek megteremtése is feladat, melynek során felkészítjük a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására. Tapasztalatokat gyűjthetnek a munka világról, a szakmákról, ezáltal segíthetjük a pályaválasztásukat, a reális életcélok megfogalmazását, célkitűzését.

Az osztályfőnöki órák a tantervi tartalmakon túl, jelentős szinterei az aktuális kérdések, események feldolgozásának. A kerettanterv olyan arányos tartalom meghatározást érvényesít, amely lehetővé teszi az egyes közösségek, az eltérő felkészültségű, fejlettségű, érettségű tanulók számára a válogatást, a felhasználó által történő konkretizálást, olyan tevékenységmegválasztást, amely az aktualitásokhoz illeszkedő feldolgozást is lehetővé teszi.

5-6. évfolyam

A két évfolyam fókuszában az áll, hogy a tanulói aktivitást serkentő módszerek alkalmazásával támogassa a tanulók önmagukért és a társakért való felelősségvállalását, annak megélését, hogy a társak és az egyén egymásra vannak utalva, ennek következményeként a másokért vállalt felelősséget átérzik, vállalásaikért helyt állnak, elfogadják, hogy a szabályok értük és a közösség védelméért vannak.

A tanulók felismerik jellemző tulajdonságaikat, jártasságot szereznek a konfliktuskezelés demokratikus technikáinak alkalmazásában. Segítséggel keresnek olyan az egyéni jellemzőihez illeszkedő kapcsolódást, szabadidős tevékenységet, amely hozzásegíti őket a testi, lelki egészségének megteremtéséhez, képesek lesznek felismerni és segítséggel megfogalmazni érdeklődési körüket, amelyeket hozzá tudnak rendelni egyes tevékenységekhez, foglalkozásokhoz. Az osztályfőnöki órák fókuszálnak a családban betöltött szerepekre, a családi tevékenységrendszer jellemzőire, az egyes szerepekhez illeszkedő felelősség vállalás jellemzőire és arra, hogy a tanulók gyakorolják a különbségtételt a jóra ösztönző és a destruktív megnyilvánulások, jellemzők között.

**a javasolt órakeret óraszámai, arányai a helyi sajátosságokhoz igazodva szabadon változtatható*

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Közösség és személyiség	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Az én és mások reláció felismerése, az évfolyamszintű társas kapcsolatok alakulásának figyelemmel kísérése, megállapítások, észrevételek megtétele. Az iskolai szabályok betartásának, a szabályok alkalmazásának képessége.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelőképesség fejlesztése, saját viselkedésének, reakcióinak, cselekedeteinek önmegfigyelésen alapuló értékelése. Kommunikáció, - véleménynyilvánítás képességének fejlesztése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése. Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése. Képességfejlesztési fókuszok: nyitottság, együttműködés, kommunikáció, figyelem, empátia, önkifejezés, véleményalkotás-nyilvánítás, vitakészség, felelősség	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
1. Önismeret: tulajdonság, viselkedés, önmegfigyelésen	Saját élmények gyűjtése, feldolgozása. Tulajdonságlista készítése, értelmezése. Az évfolyam, mint közösség. A közösség életét befolyásoló szabályok szerepe az iskolai életben. Drámajátékok: konfliktus, vita, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához. Társas kapcsolatok az évfolyamban, a kapcsolatok	Hon-és népismeret: 1. Az én világom

<p>alapuló felismerés, befolyásolás</p> <p>2. Közösségek, amelyben él: iskola, évfolyam, család</p>	<p>kialakulása, változásai, alapvető illemszabályok betartása.</p> <p>A család, mint egység, kapcsolatok, szerepek, feladatok. Helyem az évfolyamközösségben, a családban.</p> <p>A közösség céljai, feladatai, az együttműködő közösség, a közös célok elérésének segítő és akadályozó tényezői. Együttműködésen/munkamegosztáson alapuló ismeretszerzés.</p> <p>Felelősségtudat, lelkiismeretesség a társainkhoz a családtagokhoz, a fűződő viszonyban. Őszinteség, segítőkészség. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok. Kooperatív technikák alkalmazása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>Önismeret, tulajdonság, viselkedés, társas kapcsolat, vélemény, együttműködés, érték, elfogadás, viszony, szabálykövetés</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Tanulás és munka	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	<p>Az önmegfigyelés, mások megfigyelése alapján megállapítások tétele, következtetések levonása.</p> <p>Irányított önálló tanulás, munkavégzés képessége. Különböző foglalkozások ismerete.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>A tanulás iránti motiváció, attitűd fejlesztése.</p> <p>Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése.</p> <p>Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: együttműködés, bizalom, önkifejezés, kitartás</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p>1. A tanulás: a tanuló motivációja, a tanulás segítőkészsége és nehezítő tényezői. A tanulás tervezése, egyéni tanulási stílus, tanulási stratégiák.</p> <p>2. A munka: munkavégzés a családban, az iskolában.</p> <p>A munka és a személyiség, munkasiker, kudarc, munkafegyelem.</p> <p>A tanulás és a munka</p>	<p>A különböző tantárgyak tanulását segítő speciális ötletek, eljárások.</p> <p>Tanulási szokások, módok, technikák, az önismereten alapuló tanulási módszerek kialakítása kimunkálása, a tantárgyankénti speciális tanulási technikák alkalmazása.</p> <p>A tanulás megtervezése, naplóvezetés a tapasztalatokról, következtetések, változtatások, célkitűzések segítséggel történő megfogalmazása, folyamatos értékelés.</p> <p>Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése, elemzése, Kedvelt tevékenységek, összefüggések ezek és egyes foglalkozások között (pályatükör)</p>	Életvitel, gyakorlati ismeretek

értékelése, önértékelés, külső értékelés		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	figyelem, koncentráció, értékelés, önértékelés, tervezés, szervezés, választás, célkitűzés, célok megfogalmazása	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Én és a társadalom	Óra-keret 16 óra
Előzetes tudás	Ismeri, és egymástól jól elkülöníti az egyes társadalmi szinteket. Felismeri helyét és ismeri szerepeit különböző közösségekben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködésen alapuló aktív részvétel a különböző szinteken zajló társadalmi eseményekben. Egymásra figyelés, alkalmazkodás különböző közösségekben. Képességfejlesztési fókuszok: konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés A közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
1. Életem szinterei: az otthon, az iskola, a lakóhely <ul style="list-style-type: none"> • A családban: a család fogalma, típusai, tagjai, feladatai • Az iskolában: közösségek, szerepek, feladatok • A lakóhelyen: helyi társadalmi események, a részvétel lehetőségei 	<p>A család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság. Munkamegosztás a családban, szokások, ünnepek a családban.</p> <p>Alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társakhoz, tanárokhoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése, ápolása.</p> <p>Az iskolai és otthoni élet összehasonlítása, egyezőségek, különbségek, ezek eredete a különbségek elfogadása.</p> <p>A helyi társadalmi eseményekről tájékozódás a médiumokon keresztül, személyes részvétel.</p> <p>Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23. az ünnepek helyi aktualitásai, helytörténeti vonatkozások, történelmi emlékhelyek megismerése., személyes részvétel.</p> <p>A lakóhelyi környezet kulturális értékei, hagyományai, természeti kincsei, a megismételhetetlenségből is adódó ragaszkodás, a megóvás felelőssége. Az</p>	<p>Hon-és népismeret: Az én világom</p>

	összefogás jelentősége az értékek védelme érdekében. Emlékhelyek, múzeumok, kulturális események látogatása. Természetvédelmi „örjárat”.	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	család, családtag, családi és nemzeti ünnepek, hagyományápolás, értékek	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Egészséges életmód	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Ismeri legjellemzőbb tulajdonságait, különbséget tesz pozitív és negatív tulajdonságok, viselkedések között. Fogékony mások véleményére, képes kulturált véleményalkotásra. Képes megfigyelni érzéseit, nyitott mások érzéseire. Ismeri az egészséges táplálkozás, a sport jelentőségét.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek, képességek kialakítása: Az egészségmegőrzés igényének kialakítása, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése. Képességfejlesztési fókuszok: önismeret, önértékelés, akaraterő, válogatás, rendszerezés, ok-okozati összefüggéslátás	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
Lelki egészség: énerősítés, belső egyensúly Testi egészség: étkezés, testedzés, sport, ki kapcsolódás, regenerálódás	Önmaga bemutatása, ez vagyok – ez voltam” fotók a múltból, a családról, a gyermekkorról. Adatok gyűjtése önmagáról. Pozitív tulajdonság, képesség. Pozitív tulajdonságok erősítése, negatív tulajdonságok leküzdésének technikái. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok. A lélek egészsége, stressz, veszélyek. A segítség, a segítség szerepe, a segítségkérés formái, a hozzá kapcsolódó viselkedés. A test, lelki egészséget veszélyeztető szokások, szenvedélyek. Esetek, filmélmények megvitatása. Viselkedésszabályozás a lelki egészség megőrzése érdekében. Szabadidő eltöltésének, a személyiséget építő lehetőségei, kapcsolódás, stressz oldás, szórakozás, tanulás. Választás és döntés, azok következményeinek megbeszélése. Irodalmi példák gyűjtése. Dramatikus játék. Építem önmagam: egészséges életrend, napirend, szellemi, fizikai munka, a feltöltődés	Ember és természet: Az ember megismerése és egészsége

	helyes aránya, igényes szórakozás, sport, mozgás, a test és lélek egyensúlya.	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	én-énerő, lelki egészség, testi egészség, akaraterő, stressz, kikapcsolódás, segítségkérés	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Fejlődik önismerete, reális önértékelése.</p> <p>Kialakul a nyitottság a társas kapcsolatokra, fejlődik a szociális érzület.</p> <p>Felelősséget érez cselekedeteiért, vállalásaiért, megfelelően érzékeli és értékeli a sikert, a kudarcot.</p> <p>Felismeri az iskolai konfliktusokat, törekszik a megoldásra.</p> <p>Megszilárdul az iskolai követelmények szerinti normatartás.</p> <p>Tanulását (segítséggel) megtervezi. Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat.</p> <p>Különbséget tesz kedvelt és kevésbé kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni. Fokozódik kitartása, fejlődik felelősségérzete, feladattudata.</p> <p>Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban.</p> <p>Közvetlen környezete természeti és kulturális értékeit ismeri, megóvásukban aktívan részt vesz.</p> <p>Ismeri a lelki és testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat. Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért.</p> <p>Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni.</p>
--	--

7-8. évfolyam

A tanulókat aktivizáló módszerek megtartása során az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be annak támogatásában, hogy a tanulók megértsék a törvények szerepét mindennapi életünkben, elfogadják annak szükségszerűségét, az értékek és a szabályok viszonylagosságát, a normakövetés fontosságát. Helyzeteket kell teremteni ahhoz, hogy tudjanak érvelni, meggyőzni, mások véleményét elfogadva kiállni meggyőződésük mellett, vagy elvetni azt, átérezhessék a felelősségvállalás jelentőségét, felismerjék, hogy kiknek tudnak segítséget nyújtani. Csoportos feladathelyzetekben teremtsünk lehetőséget arra, hogy megfogalmazhassák véleményüket és fogadják el mások érvelését.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van a pályaorientáció támogatásának, annak, hogy tájékozódjanak a továbbtanulással kapcsolatban, segítséggel ismerjék fel érdeklődési körüket, összeegyeztessék azt a (szakma)tanulási lehetőségekkel.

7-8. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Közösség és személyiség	23 óra
Előzetes tudás	Önismeret, legjellemzőbb tulajdonságainak ismerete, készség a változásra, a változtatásra. Tudatos szabálykövetés képessége. Közösségi feladatok vállalása, teljesítés értékelése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>A vitakészség fejlesztése, érvelés, meggyőzés, mások véleményének elfogadása, kiállítás /elvetés a meggyőződés mellett. Az előítéletes magatartás, a sztereotip megnyilvánulások észrevétele, annak a felismerése, hogy a sztereotípiák kialakulásában nagyon fontos szerepet tölt be a viselkedésüknek.</p> <p>Az egyéni és a közösségi érdek viszonya, a szabályok, törvények szerepe mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagossága, a normakövetés fontossága.</p> <p>A felelősség vállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítség elfogadás képessége.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarcátírás elfogadás</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
1. Önismeret 2. A társas kapcsolatok szerepe a közösségben. 1.1. Iskolai közösségek 1.2. A családi közösség 1.3. Közösségi élet a helyi társadalomban	<p>A helyes önértékelés kialakítása bírálat, önbírálat alapján. A bírálat segítő aspektusainak erősítése.</p> <p>Elvárások önmagával és mások elvárásai velem szemben. Saját korlátainak a megismerése, felismerése.</p> <p>Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével.</p> <p>Tolerancia a másság iránt, értékek megismerése, elfogadás.</p> <p>Csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok; sztárok</p>	<p>Erkölcstan, etika: Erkölcsi személyiség, emberi társaság Társas kapcsolatok</p>

	<p>és magányosok. Kortárs csoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet, alkalmazkodás, tűrőképesség.</p> <p>Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontossága a közösségben, az egymásra utaltság, felismerése.</p> <p>A család, mint a nevelés legfőbb színtere: érzelmi védettség; generációk együttélése, egymás tiszteletben tartása; demokrácia a családban. Konfliktusok a családban, a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában.</p> <p>Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai, a szabályok szintjei és egymásra épülésük: szokás, erkölcs, jog; a szabályok megszegésének büntetése.</p> <p>A helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a közérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás.</p> <p>Az önkormányzat működése az évfolyamban és az iskolában. Közéletiség, demokrácia, egyéni és közösségi részvétel.</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	<p>empátia, tolerancia, konfliktus-, és kudarctűrő képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárások, változás, változtatás, közéletiség, demokrácia elfogadás, együttműködési készség</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Tanulás és munka	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	<p>Képes önálló tanulásra/tanulásához segítség kérésére, megtervezi tanulását módját, önellenőrzést végez.</p> <p>Ismeri az életében reálisan választható foglalkozások jellemzőit.</p> <p>Pozitív attitűddel rendelkezik a pályaválasztáshoz, a munka világának megismeréséhez.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>A tanulás időbeosztásának, a fegyelemnek, a kitartás képességének fejlesztése.</p> <p>A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való felfogása, belső készítés a tanulásra.</p> <p>A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés belátása.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarctűrés</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	

<p>2. Tanulás: önértékelés, célkitűzések, tervek és végrehajtás.</p> <p>3. Pályaválasztás: a munka szerepe, felkészülés</p>	<p>A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján. Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban</p> <p>Pályaválasztási elképzelések, érdeklődési területek, vonzódások. Reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés.</p> <p>A szakmatanulási lehetőségek – szakiskolák, speciális szakiskola.</p> <p>Jövőkép, az értékteremtés sokszínűsége.</p>	<p>Erkölcstan, etika: Az emberi társadalom</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak:</p>	<p>célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés, pályakép, pályaválasztás</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Én és a társadalom	Óra-keret 15 óra
Előzetes tudás	<p>Ismeri, egymástól biztonságosan elkülöníti a társadalom különböző egységeit, az ember társadalomban való létezésének alapjait, alapvető törvényszerűségeit (iskolai, családi környezetében ismeri a szabályok szükségességét)Jól tájékozódik közvetlen környezetében a természeti és kulturális értékekben. Megbecsülésük, megóvásuk érdekében aktivitásra képes.</p>	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>Az állampolgárság, a demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismerése, saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségei, alapvető szabályai. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az identitástudat erősítése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: érdeklődés, médiumokból való tájékozódás, értékek felismerése, hagyományőrzés, pozitív viszonyulás mások véleményéhez, a változáshoz.</p>	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p>1. Állampolgárság: jogok és kötelességek</p> <p>2. Mindennapi demokrácia</p> <p>3. Értékeink, védelmük</p>	<p>„Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelesség végrehajtás egyensúlya</p> <p>Az iskolai önkormányzat tevékenységében való részvétel. Vélemények megfogalmazása, döntés előkészítő folyamatokban való részvétel.</p> <p>Politika, politizálás, politikai események, fejlődő demokrácia, médiumok használata. Viták felmerülő problémákról Hírfigyelés, elemzés.</p> <p>Kulturális örökségünk, amire, akikre büszkék lehetünk</p> <p>Életünk a „megsebzett bolygón”, a környezetvédelem szükségességének megértése; a környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés.</p> <p>Magyarország leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek, nemzeti parkjaink. Képek gyűjtése, rendszerezés, filmek elemzése.</p>	<p>Erkölcstan, etika: Az emberi társadalom</p>

Kulcsfogalmak/fogalmak:	állampolgár, demokrácia, döntés, kulturális örökség, természetvédelem
-------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Egészséges életmód	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Érzéseiben, viselkedésében felismeri a pozitívumokat, negatívumokat egyaránt, nyitott a változásra, változtatásra. Ismer különböző technikákat a lelki és testi megőrzés érdekében, megvalósításuk érdekében képes erőfeszítéseket tenni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A serdülőkor legjellemzőbb testi, lelki változásainak felismerése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége. Képességfejlesztési fókuszok: önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs, közerkölcs.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<ol style="list-style-type: none"> 1. A serdülőkor testi, lelki jellemzői 2. Konfliktusok a családban 3. Kortárs csoportok 4. A lelki –és testi egészség összefüggései. 	<p>A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdülődéssel járó biológiai és pszichológiai változások, önmaga változásának, alakulásának leírása. Nyitottság, zárkózottság.</p> <p>Családi konfliktusok: generációs, életmódbeli, szokásokból eredő, megoldások.</p> <p>Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei, Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés, konfrontáció. Empátia, elfogadás, tolerancia.</p> <p>Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus</p> <p>Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltétele, az ismerkedés illemtana. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok.</p> <p>A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, kikapcsolódás. Anyaggyűjtések különböző médiumokból.</p>	<p>Ember és természet:</p> <p>Az ember megismerése és egészsége</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak:	viselkedés, konfliktus, belátás, megértés, vita, egészségmegőrzés, higiénia	

A fejlesztés várt eredményei a két	Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség
------------------------------------	--

<p>évfolyamos ciklus végén</p>	<p>személyiségének fejlesztésére. A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése. Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére. Az egyéni adottságainak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben. Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás. Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás. Egyéni adottságaihoz mért erő kifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében. Állampolgári tájékozottsággal rendelkezik közvetlen környezet demokratikus közéletében. Ismeri, egyéni adottságaihoz igazodóan részt vesz a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában. Tisztában van a serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásaival, képes önmagát, reakcióit elemezni, következtetéseket levonni, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítéseket tenni. Belátja, hogy a testi és lelki egészségi állapot szorosan összefügg, ismeri a megőrzés érdekében leggyakrabban használható technikákat, azoknak alkalmazására törekszik.</p>
--------------------------------	---

ERKÖLCSTAN

Az erkölcsstan alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép- úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az erkölcsstan a személy egységét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az erkölcsstan magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az erkölcsstan tanulása során – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is – az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződéseké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölcsstani alapozás, az erkölcshez kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az erkölcsstan tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az erkölcsstan órákon erősíteni kell.

Az *erkölcsi érzék*, a *lelkiismeret* fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeikhez.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az *érzelmi intelligencia* fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az erkölcsstan tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő résztémák és tevékenységek háttérben évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza – más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal –, építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a résztémák tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az erkölcsstan a tanulóknak nem közlések befogadójaként, hanem a tanulási folyamat aktív – kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső – résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik – ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is –, a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztá lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző színterein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni – különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében –, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az erkölcsstanórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kívánatos magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

5–6. évfolyam

A közös európai és a magyar múlt örökségének megbecsülése az enyhe értelmi tanulók nevelésénél is számottevő, hiszen a személyes identitás megalapozásának és fejlesztésének egyik jelentőségteljes pontja. Ebben az életszakaszban alakul ki, illetve erősödik meg a távlatosabb *időszemlélet* az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében. Erre építve az erkölcstan számos témaköre sikeresen kapcsolható össze *a nemzeti öntudat és a hazafias nevelés* céljaival. Ugyanennek a fejlődésbeli váltásnak a talaján fokozatosan alakul ki a gyerekekben az előrelátás képessége, amely fontos lelki alapja lehet a *másokért való felelősségvállalás és a környezettudatos életmód* kialakulásának, valamint később a *kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetencia* megalapozásának.

11–12 éves korban már megélt tapasztalatai vannak a gyerekeknek a jogok és kötelezettségek közötti kapcsolatról, mint ahogy arról is, hogy a társas együttéléshez szükségképpen hozzátartoznak az érdekellentétek és a konfliktusok. Az erkölcstan keretében ekkor feldolgozásra kerülő témák jó alkalmakat kínálnak *az önismeret és a társas kultúra, a demokráciára nevelés* alapjainak lerakására, valamint *a szociális és állampolgári kompetencia* erőteljes fejlesztésére.

Az épség és fogyatékoság, valamint az egészség és a betegség témakörében nagy szükség van gyógypedagógiai tanár kompetenciájára a gyakorlatban. A határ nagyon szűk; az enyhe értelmi fogyatékos tanuló erkölcsi fejlődéséhez döntő módon járul hozzá, hogy legyen alapvető ismerete a fogyatékoságról, mint állapotról. Ismernie kell a különböző fogyatékoságtípusokból adódó életvezetési eltéréseket, az ebből fakadó nehézségeket, hogy empátiaérzéke fejlődjön. Ettől függetlenül nem szabad, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló státuszát magára vonatkoztassa a téma tárgyalásánál, hiszen az alakuló személyiségére negatív irányban hathat.

Az erkölcstan órák hasznos támogatói lehetnek az *anyanyelvi kommunikáció* és a *digitális kompetencia* fejlődésének is.

Ezeket az éveket a nagy barátkozások jellemzik, ami felértékeli a gyerekek számára *az önismerettel és a társas kapcsolatokkal* összefüggő témákat. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében alapvető cél *az anyagi javakhoz és a pénzhez való viszony* elmélyült feldolgozása annak érdekében, hogy a tanulók értékrendje a későbbi – lehetőségekhez képest önálló – életvezetésüket is pozitív irányban befolyásolja.

Az erkölcsi témák ezekben az években jó nyersanyagot kínálnak az érdek- és értékkonfliktusok felismeréséhez és feldolgozásához is. A foglalkozásokon érdemes kiemelt szerephez juttatni az elkövetett hibák vagy rossz döntések miatt bekövetkező *károk enyhítéséről, a jóvátételről és a jó visszaállításának lehetőségeiről* való gondolkodást, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak és képességeknek megfelelő szinten való elsajátítását.

A konfliktusok elemzése során fel kell mutatni, illetve meg kell erősíteni a problémák *erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható* kezelésének a mintáit. Különös tekintettel kell lenni az enyhe értelmi fogyatékos tanulók személyiségéből és az adott tanuló képességeiből fakadó eltérésekre és biztosítani kell a több szinten történő differenciálást. Szinte valamennyi témakör alkalmas a tanulók szociális érzékenységének fejlesztésére, amihez ebben az életkorban különösen jó eszközt kínálnak a szerepjátékok. A szabad beszélgetés mellett talán ez a forma tudja leginkább elősegíteni a tanulókat foglalkoztató kérdések felszínre hozatalát, a kételyek megfogalmazását és a közös válaszkeresést.

Tematikai egység	Test és lélek	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az egészséges életmóddal kapcsolatos alapvető ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Fejlődés és szükségletek</i> Testi, és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerekek, a felnőtt és az idős ember?</p> <p><i>Egészség és betegség</i> Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok?</p> <p><i>Fogyatékoság</i> Sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben. A sérült emberek állapota hogyan akadályozza mindennapi tevékenységüket? Korosztályi lehetőségek a sérült tanulók támogatásában. Tudunk-e olyan sérült emberekről, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek a tudomány, a sport és a művészet területén?</p> <p><i>Ép testben ép lélek</i> A jó és a rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelki egészség. Hogyan tudunk rá vigyázni?</p> <p><i>A lelkiismeret</i> Lelkiismeretünk és tetteink egymásra hatása.</p>		<p><i>Természetismeret:</i> Kamaszkori változások: testkép, testalkat; az egészséges táplálkozás alapelvei; A serdülő személyiségének jellemző vonásai; az önismeret és az önfejlesztés eszközei; veszélyforrások különféle élethelyzetekben; káros szenvedélyek.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> ön- és társismereti játékok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testi tulajdonság, lelki tulajdonság, egészség, betegség, fogyatékoság, lelkiismeret, szándék, döntés.	

Tematikai egység	Kapcsolat, barátság, szeretet	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Olvasott, hallott, látott, megélt történetek, amelyek középpontjában a barátság témája áll.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az őszinte baráti kapcsolatok jelentőségére való rávilágítás. A tanuló helyének és szerepének átláttatása különböző kortárs-, illetve szimpátia kapcsolatokban. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p><i>Kapcsolataim</i></p> <p>Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők.</p> <p><i>Baráti kapcsolatok</i></p> <p>Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsájtás.</p> <p><i>A kapcsolat ápolása</i></p> <p>A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak? Konfliktusok a barátságban és annak forrása. A konfliktushelyzetek feloldása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a közlési szándéknak megfelelő nyelvi és nem nyelvi jelek használata; mindennapi kommunikációs szituációk gyakorlása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció, jelértelmezés, jelalkotás; kép és szöveg.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> együttműködés némajátékos, szöveges és mozgásos tevékenység során; alkalmazkodás, az érdekérvényesítés alapvető lehetőségei.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus.</p>

Tematikai egység	Kortársi csoportok	Órakeret 10 óra
<p>Előzetes tudás, tapasztalat</p>	<p>Iskolai és iskolán kívüli közösségekben szerzett személyes tapasztalatok.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése. A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Alapvető tisztelet kialakítása más - tőlünk teljesen független - csoportokkal szemben.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Közösségeim</i></p> <p>A csoport fogalma, csoporthoz való tartozás.</p> <p><i>A mi csoportunk</i></p> <p>A mi csoportunk jellemzői, a csoporttagok összekapcsolódásának oka, tevékenysége, szokásai és jellemzői.</p> <p><i>Mások csoportjai</i></p> <p>Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.</p> <p><i>Konfliktusok a csoportban</i></p> <p>Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, a vétség helyrehozása. A vétség helyrehozásának lehetőségei.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> közéleti kommunikáció (megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd, köszöntés.)</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> konszenzus kialakításának képessége és eszköztárának megismerése a dramatikus tevékenységek előkészítése során; egymás munkája iránti tisztelet, figyelem, őszinteség és tapintat a megbeszélések során, belső irányítású csoportszerveződés dramatikus tevékenységek során.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.	

Tematikai egység	Társadalmi együttélés	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Elemi ismeretek különféle népekről, vallásokról és a társadalmi egyenlőtlenségekről. Személyes lakóhelyi tapasztalatok ugyanezekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása, a kisebbségi tanulók esetében ezek identitáselemként való megerősítése. A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése.</p> <p>Felhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre. A világháló közösségi portáljainak használatához kapcsolódó lehetőségek mellett szükséges tudatosítani az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az azokban rejlő veszélyforrásokat. A tanulóknak ismerniük kell az alkalmazásokhoz kapcsolódó kulturált és felelős magatartás elemi követelményeit.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Etnikai közösségek</i> Milyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a kisebbséget? Én hová tartozom?</p> <p>Hazánkban élő népcsoportok. Kisebbség és többség a nemzetben belül. Nemzeti és nemzetiségi jelképek, szokások és hagyományok, ünnepek.</p> <p><i>Vallási közösségek</i> Ismert vallási közösségek Magyarországon. Többféle vallási csoport egymás mellett élése.</p> <p><i>Társadalmi egyenlőtlenségek</i> Gazdagok és szegények világa. Miért alakul ki vagyoni különbség az emberek között? Kire mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Minek alapján? Elképzelhető-e olyan társadalom, amelyben mindenki egyforma anyagi helyzetben van? Ha lenne ilyen, az igazságos társadalom lenne? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni?</p> <p><i>Virtuális közösségek</i> A virtuális közösségek szerepe a mindennapi életünkben. Mi az, amit lehet és mi az amit nem lehet, vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a magyarság eredete; mondák, krónikák, nyelvtudomány; hasonlóságok és különbségek a katolikus és a protestáns vallások között.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> valóság és képzelet.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> némajátékos, szöveges és mozgásos improvizációk; improvizációk összefűzése jelenetsorokká; történetek feldolgozása különféle drámajátékos tevékenységekkel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népcsoport, vallási közösség, többség, kisebbség, szokás, hagyomány, ünnep, társadalom, vagyon, egyenlőség, egyenlőtlenség, igazságosság, igazságtalanság, tisztességes és tisztességtelen előnyszerzés, gazdagság, szegénység, virtuális közösség.	

Tematikai egység	A technikai fejlődés hatásai	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az ember és a természet közötti kapcsolatra vonatkozó általános ismeretek. Különböző technikai eszközök használatához kapcsolódó személyes tapasztalatok.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében. A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának bevezetésével. A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p><i>Az ökológiai lábnyom</i></p> <p>Mit jelent az ökológiai lábnyom? Összetevői. Az ember és a természet közötti kapcsolat.</p> <p><i>Az ember és a technika</i></p> <p>„Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét?” A mai világ legfontosabb technikai eszközei, ezek hatása az egyén és közösségek életére. A technikai eszközöktől való függőség és a függőség kialakulása.</p> <p><i>Enyém, tied, mienk</i></p> <p>A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon.</p> <p>A tulajdon védelmének a formái. Hogyan vigyázunk meglévő értékeinkre?</p> <p><i>A mozgóképek hatása</i></p> <p>A reklámokról és azok emberekre gyakorolt hatásáról.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Természetismeret:</i> a környezet és az ember egysége.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a tömegkommunikáció legfőbb üzeneteinek dekódolása.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> környezettudatosság.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tervezett és alakított környezet; vizuális kommunikáció, jelértelmezés, jelalkotás; kép és szöveg.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>fogyasztás, technikai eszköz, függőség, magántulajdon, közösségi tulajdon, köztulajdon, média, reklám.</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>A mindenséget kutató ember</p>		<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás, tapasztalat</p>	<p>Elemi ismeretek magyar tudósok, művészek munkájáról.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó alapvető ismeretek bővülésének elősegítése.</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>A vallás, mint lelki jelenség</i></p> <p>A természeti és természetfölötti világról. Különböző elképzelések a hitről.</p> <p><i>Vallási közösség és vallási intézmény</i></p> <p>A vallásokhoz kötődő jelképek és szertartások. A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon?</p> <p><i>A tudomány</i></p> <p>A tudósokról és a tudomány világáról. Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a válaszokat és milyen módon? Én milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék? Világhírű magyar tudósok.</p> <p><i>A művészet</i></p> <p>A művészetekről, a művészekről és a különböző művészeti ágakról. Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számunkra az, amit tesznek? Hozzánk melyik művészeti terület áll a legközelebb és miért?</p>	<p><i>Természetismeret:</i> a Föld helye a Naprendszerben és a Világegyetemben;</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a Biblia; történetek az Ószövetségből; egy-és többistenhit; Az Újszövetség; Jézus története; a kereszténység kialakulása és elterjedése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> képek és formák a költészetben; az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Természeti erő, természetfeletti erő, vallás, egyház, templom, szertartás, vallási jelkép, ima, szent könyv, szent hely, tudomány, tudományos megismerés, művészet, művészi alkotás, világkép,</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.</p> <p>Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.</p> <p>Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére.</p> <p>Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.</p> <p>Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.</p> <p>Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.</p> <p>Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat.</p> <p>Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek,</p>
--	--

	<p>képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mérten szerepet vállal a rászorulóknak segítségében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget.</p> <p>Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet.</p> <p>Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait. Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekszenek.</p>
--	---

7–8. évfolyam

Az általános iskola szakaszáró éveiben megnő azoknak a kérdéseknek a köre és bővül azoknak az élethelyzeteknek a sora, amelyekben az enyhe értelmi fogyatékos tanulók is önálló döntéseket hoznak – s ezzel együtt fokozódik a felelősségük önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben. Ez a helyzet fontos kapcsolódási pontokat kínál *a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség*, valamint a *pályaorientáció* témakörének nevelési céljaihoz, illetve a *kezdeményező-készség és vállalkozói kompetencia* fejlesztéséhez.

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a *testi és lelki egészségre*, illetve a *családi életre való nevelés* általános céljainak megvalósításában. A témakörrel való foglalkozás különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során, következésképpen az erkölcsstan tanítási-tanulási folyamatában is.

13-14 évesen az enyhe értelmi fogyatékos tanulók is nagymértékben önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, sajnos nem mindig megfelelő kompetenciákkal felvértezve. Az erkölcsstan órák keretében ebből kifolyólag központi helyet kell kapnia a *médiatudatosságra* nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az *állampolgárságra és demokráciára* nevelésnek, valamint az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* fejlesztésének is.

A 7-8. évfolyamon a tanulók már érzékelik az egyes társadalmi csoportok lehetőségei és élethelyzei közötti különbségeket, szembesülnek a *társadalmi igazságosság* kérdéskörébe sorolható problémákkal, és a gyógy pedagógus segítségével képesek erről elgondolkodni. Következésképpen az erkölcsstan órák keretében direkt formában is felvetődhetnek a kirekesztettség, az előítéletek, valamint a méltányosság kérdéseit feszegető témakörök. Az órai beszélgetéseknek hála ugyancsak lehetővé válik a *lelkiismeret* szociális dimenziójának a fejlődése. . .

Az életkorra jellemző *önállósodást, önállóságra való törekvést* az iskola *véleményt, választást és döntést igénylő helyzetek* teremtésével tudja támogatni. Ebből az erkölcsstan valós, vagy a valóságoshoz nagyon hasonló morális dilemmák mérlegeltetésével veheti ki a maga részét. Ekkoriban a dilemmák már hangsúlyosan célozhatják a *személyes jövőkép* kialakítását, valamint az *identitás* különféle dimenziókban való stabilizálódását. E folyamat kiegészítőjeként fontos szerepet kap az erkölcsstan órákon annak a megerősítése, hogy másnak ugyanúgy joga van a saját identitáshoz, amelynek a szokásokban és vélekedésekben megnyilvánuló másságát tiszteletben kell tartani. Jelentős szerepet kap az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél az identitás lépésről-lépésre történő alakítása, különös tekintettel a fogyatékos állapotából adódó egyéni képességekre és készségekre.

Ebben a szakaszban kiemelt szerep juthat az órákon az adott konkrét témákhoz kapcsolódó *információk* különféle forrásokból való összegyűjtésének és rendszerezésének, a *kritikai gondolkodás fejlesztésének*.

Tematikai egység	Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A nyelv és nyelvhasználat, emberi kommunikáció témakörében szerzett alapvető anyanyelvi ismeretek. A tettek belső mozgatóerőivel kapcsolatos személyes tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való visszajelzés révén. Az önfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Nyelv és gondolkodás</i></p> <p>Gondolat, gondolkodás. Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok?</p> <p><i>Tudás és értelem</i></p> <p>Érdeklődési kör, tehetség, elszántság, sikeresség és sikertelenség jellemzői</p> <p>Ki miben tehetséges?</p> <p><i>Ösztönzők és mozgatóerők</i></p> <p>Tettek és döntések. Pozitív és a negatív érzések és érzelmek hatása testi, lelki állapotunkra. Lehet-e befolyásolni az érzelmeket?</p> <p>Vágyaim és céljaim. Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker és a kudarc?</p> <p><i>Érték és mérték</i></p> <p>Mi igazán fontos az életemben? Melyek az én értékeim?</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kommunikációs céloknak megfelelő szövegek írása; a nyelv állandósága és változása.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tanulási pálya; környezet és pályaválasztás; megélhetés.</p> <p><i>Biológia – egészségtan:</i> a személyiség összetevői, érzelmi adottságok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> érzelmek, hangulatok kifejezése</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	nyelv, gondolkodás, szó, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, akarat, érték.	

Tematikai egység	Párkapcsolat és szerelem	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A nemi éréssel és a szaporodással kapcsolatos biológiai ismeretek. A párkapcsolatok terén szerzett személyes tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Vonzódás</i> A serdülőkor. A serdülőkorban bekövetkező testi és lelki változások. A férfi-nő (fiú – lány) párkapcsolati vonzódásról. Szimpátiakapcsolatok - tapintatos jelzés és tapintatos háritás.</p> <p><i>Együttjárás</i> Szerelem. Párkapcsolat. Érettség és éretlenség. Párkapcsolati intimitás. A párkapcsolatban rejlő örömforrások és konfliktusok. A diákszerelem szépsége.</p> <p><i>Házasság, család és otthonteremtés</i> A házasság. A család. Házasságkötés. A jó és a rossz házasság ismertetőjegyei. Családalapítás. Családtervezés.</p> <p><i>Visszaélés a nemiséggel</i> Prostitúció. Pedofília. Pornográfia. Szexuális bántalmazás. A felsorolt fogalmak ismertetőjegyeinek megbeszélése. Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?</p>		<p><i>Biológia–egészségtan:</i> nemi jellegek, a menstruációs ciklus folyamata; másodlagos nemi jellegek, lelki tulajdonságok; a fogamzásgátlás módjai, következményei; az abortusz egészségi és erkölcsi kérdései; a fogamzás feltételei, szülés/születés főbb mozzanatai.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, házasság, család, gyerekvállalás, terhesség, prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat.	

Tematikai egység	Egyén és közösség	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Formális és informális, iskolai és iskolán kívüli közösségekben szerzett személyes tapasztalatok.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Közösségeim</i></p> <p>Saját csoportjaim. A csoportokban történő állandó változások. Szimpátiakapcsolatok – kötődések a csoporthoz. Különböző csoportok – különböző viselkedési elvárások. Mit helyes és mit nem helyes tenni az adott csoportban?</p> <p><i>Erőt adó közösség</i></p> <p>Közösségi együttlét. Páros kapcsolatok és közösségi kapcsolatok – hasonlóságok és különbségek. Szerepem a közösségben. Hogyan tudja az egyén segíteni a csoportot? Miképpen tudja a csoport segíteni az egyént?</p> <p><i>Korlátozó közösség</i></p> <p>Önálló vélemény felvállalása az adott csoportban. Lehetőségek és következmények megbeszélése példákon keresztül.</p> <p><i>Szabadság és korlátozottság</i></p> <p>Szabadság. Az egyén szabadsága. Alkalmazkodás. Választás. Segítségkérés. Engedelmisség. A jó és a rossz közötti választás. Szabályhoz kötődés és lelkiismeret. Az előítélet és megnyilvánulási formái.</p>		<p><i>Biológia – egészségtan:</i> leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban; mások megismerése, megítélése és a kommunikáció; családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma feloldás; a kamasz helye a harmonikus családban; a viselkedési normák és szabályok szerepe.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csoport, közösség, önállóság, korlátozás, alkalmazkodás, engedelmisség, szabály, lelkiismeret, választás, bűn, erény, előítélet, tévhit.	

Tematikai egység	Helyem a világban	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az Európáról, a globalizációról és a multikulturális társadalmakról szerzett történelmi és földrajzi egyszerű ismeretelemek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknál. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Tágabb otthonunk: Európa</i> Az Európai Unió. Az Európai Unió jelképei. Hasonlóságok és különbségek az európai emberek között.</p> <p><i>Színesező társadalmak</i></p> <p>A munkavállalás lehetőségei külföldön. Különböző kultúrák együttélése. Az etnikai konfliktusok megelőzésének lehetőségei.</p> <p><i>A társadalmi együttélés közös normái</i></p> <p>Az együttélés szabályai a társadalomban. Törvények. A szabály és törvényszegés büntetése a társadalomban. Büntelőzés. Jótétel.</p> <p><i>Új technikák, új szabályok</i></p> <p>A világháló kulturált használata. Alapvető etikai szabályok a világhálón.</p>		<p><i>Földrajz:</i> éhezés és szegénység a világban; az Európai Unió lényegének megértése; a Kárpát-medence népei.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban; állampolgári jogok és kötelességek; az Európai Unió létrejötte és működése; a globalizáció előnyei és veszélyei; Magyarország Alaptörvénye; a magyarországi nemzetiségek és etnikai kisebbségek; a cigány (roma) népesség helyzete.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Európai Unió, menekült, befogadó ország, előítélet, etnikai konfliktus, az együttélés szabályai, szabályszegés, büntetés, megelőzés.	

Tematikai egység	Mi dolgunk a világban?	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az alkohol, a cigaretta és a drogok káros hatásaival kapcsolatos egészségügyi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyes jövőkép kialakulásának segítése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Jól-lét és jólét</i></p> <p>Öröm és bánat. Az öröm és bánat forrásai. Az életünkben megjelenő javak és lehetőségek. A javakhoz való ragaszkodás. A javakról történő lemondás. A pénz szerepe az ember életében. A testi és lelki egészség szerepe az ember életében.</p> <p><i>Boldogulás, boldogság</i></p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az alapvető sajtóműfajok egyszerű jellemzőinek tudatosítása; hírek, események a médiában.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> tudományos</p>

<p>A jövőkép. Sikerek és kudarcok az emberi életpályán. A tanulás, a pénz, a munka és az emberi kapcsolatok életvezetéshez kapcsolódó szerepe. Különböző foglalkozások. Mindennapi feszültségoldás – hasznos és káros lehetőségek.</p> <p><i>A média és a valóság</i></p> <p>Televízió, rádió, újság, világháló. Milyen képet kapunk a média által a valóságról? Tájékozódás az információk világában. Hiteles és hiteltelen információk megkülönböztetése.</p>	<p>és technikai forradalom; a világháló.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képek, látványok, médiaszövegek, események tanári segítséggel való elemzése a vizuális közlés köznapis és művészi formáinak felhasználásával; a mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Jólét, öröm, bánat, elégedettség, boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, hitelesség.</p>

Tematikai egység	Hit, világkép, világnézet	Órakeret 11 óra
<p>Előzetes tudás, tapasztalat</p>	<p>Vallásokhoz kapcsolódó, történelmi, jelenismereti, irodalmi és művészeti elemi ismeretek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tények és vélemények elkülönítése. Ismeretek a nagy világvallásokról.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Az ember, mint értékelő és erkölcsi lény</i></p> <p>Különbség tény és vélemény között. Igaz és hamis állítások. Tévhitek és előítéletek. Mi járul hozzá ezek fenntartásához, és mi segíti elő megszüntetésüket.</p> <p><i>A nagy világvallások világképe</i></p> <p>A világvallások helye és szerepe.</p> <p>A jó és a rossz a helyes és a helytelen fogalma.</p> <p><i>Párbeszéd és együttműködés</i></p> <p>A különböző vallásokat követő emberek együttműködésének jelentősége.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> személyes véleményt kifejező vizuális megjelenítés adott témában.</p> <p><i>Földrajz:</i> a világvallások és különböző kultúrák találkozásai a Föld különféle térségeiben.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, előítélet, Tízparancsolat, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére.</p> <p>Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát.</p> <p>Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.</p> <p>Képességeinek megfelelő szinten elképzei saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.</p> <p>Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.</p> <p>Ismeretei vannak a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről.</p> <p>Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcstről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.</p> <p>Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket.</p> <p>A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá.</p>
---	--